

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI

Přírodovědecká fakulta

Katedra rozvojových studií

Bc. Magdaléna JOCHCOVÁ

EVALUACE PROGRAMU PODPORY
VZDĚLÁNÍ VE VYBRANÉ ZEMI

Diplomová práce

Vedoucí práce: Mgr. Simona Šafaříková, PhD.

Olomouc 2014

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Magdaléna JOCHCOVÁ**
Osobní číslo: **R110769**
Studijní program: **N1301 Geografie**
Studijní obor: **Mezinárodní rozvojová studia**
Název tématu: **Evaluace programu podpory vzdělání ve vybrané zemi**
Zadávající katedra: **Katedra rozvojových studií**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cílem práce je vyhodnocení fungování jednoho určitého programu podpory vzdělání ve vybrané zemi a jeho dopadů na cílovou skupinu. Analýza celkové situace v zemi a v konkrétním regionu, kde projekt probíhá, bude vycházet z odborné literatury, za použití rešeršně-kompilační metody. Součástí práce bude také kvalitativní terénní výzkum, který bude sloužit k získání údajů o fungování programu a jeho výstupech. Bude hodnoceno jednak fungování programu v průběhu let, jeho vývoj a modifikace, jeho dopady na cílovou skupinu a vliv na příležitosti a životní úroveň cílové skupiny.

Rozsah grafických prací: dle potřeby
Rozsah pracovní zprávy: 20 - 25 tisíc slov
Forma zpracování diplomové práce: tištěná/elektronická
Seznam odborné literatury:

Romero B.(ed). 1995: The consolidation of democracy in Latin America. Boulder.

Roedl B. 2007: Dějiny Peru a Bolívie. Nakladatelství Lidové noviny. Basombrío

Zender I. 1997: Globalización: riesgos y límites. Jaime Campodonico. Morris

Walter F. Jr. 1996: Handmade money : Latin American artisans in the marketplace. Organization of American States. Perrottet T. 1991: Peru. APA

Publications Enock R.C. 1910: Peru : its former and present civilisation history and existing conditions, topography and natural resources, commerce and

general development. Unwin. Rudolph J.D. 1992: Peru : the evolution of

a crisis. Westport. European Commission. 2007: CSP Peru 2007 - 2013. PLAN

International. 2008. The Development Impact of Child Sponsorship: Exploring

Plan International?s sponsorship-related processes and materials, their effects, and their potential evolution. Wydick, B., Rutledge, L., Chu, J. 2009. Does

Child Sponsorship Work? Evidence from Uganda using a Regression

Discontinuity Design. Working paper. University of San Francisco.

Vedoucí diplomové práce: **Mgr. Simona Šafaříková, Ph.D.**
Katedra rozvojových studií

Datum zadání diplomové práce: **2. ledna 2012**
Termín odevzdání diplomové práce: **27. dubna 2014**

L.S.

Prof. RNDr. Juraj Ševčík, Ph.D.
děkan

Doc. RNDr. Pavel Nováček, CSc.
vedoucí katedry

V Olomouci dne 4. prosince 2013

ČESTNÉ PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracovala samostatně a veškeré zdroje jsem uvedla v seznamu literatury.

V Olomouci dne 14. 5. 2014

.....

podpis

PODĚKOVÁNÍ

Tímto bych ráda v první řadě poděkovala své vedoucí diplomové práce **Mgr. Simoně Šafaříkové, Ph.D.**, za její odborné a trpělivé vedení, za energii i čas, který věnovala pročitání a připomínkování textu, za cenné připomínky a nápady a hlavně za odvalu pustit se do vedení již rozepsané práce v době, která je hektická a časově náročná. Také jí chci poděkovat za důvěru a pozitivní přístup, kterými mě motivovala práci zdárně dokončit.

Touto cestou bych chtěla poděkovat také mé původní vedoucí diplomové práce, **Mgr. Petře Krylové**, která stála v počátcích jejího vzniku, poskytla mi rady při nastavení výzkumných metod a dokonce se účastnila i části terénního výzkumu v Peru, kde mi byla oporou.

V neposlední řadě bych ráda poděkovala **všem účastníkům výzkumu**, kteří věnovali svůj čas a energii a poskytli mi cenné informace a rady, na nichž se tato diplomová práce zakládá. Jmenovitě bych chtěla poděkovat **Dr. Laura Altobelli** (Future Generation Graduate School v Peru) a **Alfonso Mendoza Huamanovi** (Oddělení humanitární a rozvojové pomoci, Caritas Cusco), kteří mi poskytli cenné informace o problematice rozvoje ve zkoumaném regionu, dále **předsedkyni NF Inka** a **řediteli Fundación Inka**, kteří byli ochotni se podělit o informace týkající se projektu a umožnili mi výzkum provádět. Chci poděkovat také všem spolupracovníkům projektu (**koordinátorům**), kteří mě při terénním výzkumu doprovázeli do jednotlivých komunit a působili jako prostředníci pro komunikaci s místními respondenty. Bez jejich pomoci a entusiasmů by nebylo možné terénní výzkum vůbec provádět. Děkuji také všem **dalším respondentům**, kteří byli ochotni se výzkumu účastnit a poskytli mi odpovědi na otázky, na jejichž základě mohu vyhodnotit dopady a fungování projektu a naplnit tak cíl tohoto výzkumu.

Velké díky patří institucím, které se finančně podílely na terénním výzkumu v Peru, konkrétně **Katedře rozvojových studií** (skrze projekt **PSTROS**), **Přírodovědecké fakultě Univerzity Palackého v Olomouci** prostřednictvím programu **Mobility MŠMT** a **Nadaci pro rozvoj vzdělání**. Bez jejich finanční podpory by provedení výzkumu bylo nemožné.

ABSTRAKT

Tato práce se zakládá na výsledcích evaluačního výzkumu projektu kmotrovství na dálku s názvem Sonqocha, který je zřizován Nadačním fondem Inka ve spolupráci s peruánskou Fundación Inka. Práce si klade za cíl vyhodnotit fungování tohoto projektu v kontextu dané země a jeho dopady na konečné příjemce pomoci.

Podpora dětí na dálku je v posledních letech jednou z nejoblíbenějších forem poskytování pomoci skrze drobné charity. Přesto evaluace těchto projektů stále zaostává. V mnoha případech u projektů tohoto typu a rozsahu probíhají jen interní kontroly, které ale neodhalí vše. Tato práce přináší výsledky terénního šetření nezávislého výzkumníka, na jejichž základě hodnotí fungování a dopady projektu, a v závěru navrhuje určitá opatření.

Klíčová slova: Peru, horské oblasti, region Cusco, podpora vzdělání, kmotrovství na dálku, evaluace.

ABSTRACT

This paper is based on the results of the evaluation of the distant support of education / "godparenthood" project called Sonqocha which is established and implemented by Czech Foundation Inka in collaboration with Peruvian Fundación Inka. The paper aims to evaluate the functioning of this project in the context of the country, and its impact on the final beneficiaries.

Children support projects became in recent years one of the most popular forms of aid through small charity. Nevertheless, the evaluation of these projects is still lagging behind. In many cases, projects of this type and magnitude carried out only internal controls, but these do not reveal everything. This paper presents the results of a field survey of an independent researcher. Based on these findings this paper evaluates the functioning and impact of the project, and in the end proposes certain recommendations.

Keywords: Peru, mountainous areas, Cusco region, promoting education, godparenthood, evaluation.

Obsah

SEZNAM OBRÁZKŮ, TABULEK A GRAFŮ V TEXTU.....	8
SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK	9
I. Teoretický rámec	10
1) ÚVOD PRÁCE.....	11
2) CÍLE PRÁCE.....	13
3) STRUKTURA PRÁCE.....	14
4) PERU – POPIS VÝCHOZÍ SITUACE	16
4.1 Historie.....	16
4.2 Geografie.....	16
4.3 Socio-ekonomická charakteristika	19
4.4 Problematika rozvoje	23
II. Výzkum.....	28
5) ZÁMĚR A CÍLE VÝZKUMU.....	29
6) METODOLOGIE VÝZKUMU	32
6.1 Design výzkumu	33
6.2 Sběr a analýza dat	34
6.3 Validita výzkumu	51
6.4 Limity výzkumu.....	54
7) APLIKACE VÝZKUMU V TERÉNU.....	57
7.1 Charakteristika geografické oblasti projektu	57
7.2 Průběh výzkumu, aplikace výzkumných metod	62
8) VÝSLEDKY VÝZKUMU.....	72
8.1 Organizace podílející se na fungování projektu – Nadační fond Inka / Fundación Inka.....	72
8.2 Vznik a fungování projektu Sonqocha.....	77
8.3 Výsledky výzkumu podle oblastí	88
8.4 Souhrnné výsledky výzkumu	99
9) ZÁVĚRY VÝZKUMU	108
10) SHRUTÍ, KLÍČOVÁ SLOVA, SUMMARY, KEY WORDS.....	122
11) SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	124
12) PŘÍLOHY	132

SEZNAM OBRÁZKŮ, TABULEK A GRAFŮ V TEXTU

Obrázek 1: Mapa Peru a regionu Cusco.....	17
Obrázek 2: Přírodní regiony Peru	18
Obrázek 3: Oblasti výzkumu.....	30
Tabulka 1: Harmonogram průběhu výzkumu	32
Tabulka 2: Stručný přehled použitých metod sběru dat	35
Tabulka 3: Respondenti podle skupin	41
Tabulka 4: Vztah sledovaných indikátorů vůči kritériím evaluace	47
Tabulka 5: Evaluační otázky	47
Tabulka 6: Sledované indikátory.....	49
Tabulka 7: Indikátory rozvoje Cusco : Peru.....	59
Tabulka 8: Index lidského rozvoje v provinciích regionu Cusco v roce 2001	60
Obrázek 4: Index lidského rozvoje v provinciích regionu Cusco v roce 2009 ...	61
Tabulka 9: Poměr vybraných a kontaktovaných respondentů podle oblastí	67
Tabulka 10: Vývoj počtu studentů ZŠ a SŠ podporovaných projektem Sonqocha 2002–2012.....	82
Tabulka 11: Průměrná délka podpory všech dětí ZŠ a SŠ v Sonqocha, přijatých mezi lety 2002 a 2010	83
Graf 1: Počet sponzorovaných studentů VŠ v jednotlivých letech.....	84
Graf 2: Sonqocha – počet sponzorovaných dětí ZŠ a ŠS celkem 2005–2012	85
Tabulka 12: Počet sponzorovaných dětí v jednotlivých letech podle oblastí	90
Tabulka 13: Vyhodnocení stanovených indikátorů	100
Tabulka 14: Vyhodnocení evaluačních otázek	111

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

AIDS	Syndrom získaného selhání imunity
APCI	Peruánská agentura mezinárodní spolupráce
ČR	Česká republika
DAC	Komise pro rozvojovou spolupráci při OECD
EAO	Ekonomicky aktivní obyvatelstvo
ENAHO	Národní sčítání domácností
ENDES	Průzkum demografie a rodinného zdraví
Ex1	Laura Altobelli, Future Generation Graduate School
Ex2	Alfonso Mendoza Huaman, Caritas Cusco
FSR	Rodiče v současnosti podporovaných studentů ZŠ/SŠ z Paucartamba
HDI	Index lidského rozvoje
HDP	Hrubý domácí produkt
IBRD	Mezinárodní banka pro obnovu a rozvoj
INRENA	Národní institut přírodních zdrojů
Instit.	Odborný institut
K1	Koordinátor Paucartambo
MDGs	Rozvojové cíle tisíciletí
NF	Nadační fond
ODA	Oficiální rozvojová pomoc
OECD	Organizace pro ekonomickou spolupráci a rozvoj
OSN	Organizace spojených národů
PACFO	Výživový program pro nejvíce ohrožené skupiny
PANFAR	Výživový program pro vysoce rizikové rodiny
PEN	Peruánský Nuevo Sol
PKR	Předsedkyně klubu rodičů
R (1-76)	Respondenti - Bývalí příjemci pomoci z projektu z 5 komunit
ŘČR	Předsedkyně NF Inka
ŘP	Ředitel Fundación Inka Peru
S1	Sponzor 1 dítěte
SK1	Student VŠ, Koordinátor Pucamarca a Punacancha
SK2	Student VŠ, Koordinátor Haparquilla
SK3	Student VŠ, Koordinátor Kirkas
SŠ	Střední škola
StPu	Starosta obce Punacancha
UNDP	Rozvojový program OSN
UNICEF	Dětský fond OSN
USD	Americký dolar
VS1	Student VŠ
VS2	Student VŠ
VS3	Student VŠ
VŠ	Vysoká škola
ZStH	Zástupce starosty obce Haparquilla
ZŠ	Základní škola

I. Teoretický rámec

1) ÚVOD PRÁCE

Již v rámci své bakalářské práce jsem prováděla terénní kvalitativní výzkum (evaluaci) projektu podobného typu v Nepálu¹. Hodnotila jsem fungování projektu, jeho dopady na místní komunitu, efektivnost a relevantnost vzhledem ke skutečným potřebám místních obyvatel a vzhledem k rozvojovým cílům vlády Nepálu. Výsledky výzkumu mě přivedly k názoru, že je skutečně potřeba tento typ projektů hodnotit z pozice nezávislého výzkumníka. Proto se touto problematikou zabývám i ve své diplomové práci.

Podle odhadu Wydick (2009) je v současnosti na světě podporováno skrze tento typ projektů (podpora dětí na dálku) přes osm milionů dětí za 3,2 miliard USD, které sponzoři ročně vyplatí.

Podpora dětí na dálku je v posledních letech jednou z nejoblíbenějších forem poskytování pomoci skrze drobné charity. Přesto evaluace těchto projektů stále zaostává. Především v České republice je evaluace tohoto typu projektů teprve v plenkách.

„(...) nevládní organizace zdá se, unikají veřejné kritice v této věci. To pravděpodobně proto, že jsou považovány za mnohem úspěšnější při dosahování nejchudších lidí, než je mezivládní pomoc. Proto lidé, kteří jim přispívají, dosud nekladou velký důraz na jejich zodpovědnost.“ (Cracknell, 2003, s. 57).

Zdá se mi to vůči českým sponzorům, kterých jsou dnes tisíce a kteří ročně pošlou velké množství peněz na takovéto projekty, nespravedlivé. Nemají nestrannou zpětnou vazbu o hospodaření projektů a o jejich reálných dopadech. Neziskové organizace zajišťující tyto projekty se snaží působit transparentně, udržovat osobní kontakt se sponzory a podávat pravidelné, pokud možno obrazové, zprávy. Výsledkem je, že jejich sponzoři většinou věří, že vše funguje tak jak má a děti se díky jejich pomoci zdárně rozvíjejí a pomáhají tak k celkovému rozvoji své země.

Vedle mnohých pozitivních dopadů, které se u projektů tohoto typu předpokládají, mohou mít také spoustu negativních dopadů na své příjemce. Může to být dáno nedostatečnou znalostí místních podmínek (dynamika skupiny, kulturní a sociální faktory atd.), neprofesionálním přístupem nebo nedokonalou komunikací mezi poskytovatelem a příjemcem pomoci (rozdíl v tom, co lidé skutečně potřebují a co si donor myslí, že potřebují).

¹ (Jochcová, 2011)

V mnoha případech u projektů tohoto typu a rozsahu probíhají jen interní kontroly, které ale neodhalí vše. Během oficiálních návštěv sponzorů a organizací se dbá na vyzdvižení pozitivních přínosů a negativa jsou raději upozadována či skrývána. Je to dáno i tím, že příjemci pomoci cítí úctu ke sponzorům a zdráhají se přiznat problémy, nebo se bojí, že by o podporu přišli, a raději nic neřeknou. Proto je, myslím, tento výzkum – nebo, chcete-li, evaluace – na místě.

2) CÍLE PRÁCE

Tato práce se zakládá na výsledcích evaluačního výzkumu projektu kmotrovství na dálku s názvem Sonqocha, který je zřizován Nadačním fondem Inka ve spolupráci s peruánskou Fundación Inka.

Tato práce si klade za cíl vyhodnotit fungování projektu v kontextu dané země a vyhodnotit vývoj a modifikace, ke kterým v průběhu 10 let jeho fungování došlo. Závěrem chci také vyhodnotit dopady projektu na jeho konečné příjemce.

Evaluace slouží jako zpětná vazba pro organizaci zajišťující projekt a zároveň jí nabízí možnosti řešení nalezených problémů. Je také zprávou pro sponzory, kteří se dozvědí, jak jejich peníze skutečně pomáhají a jak efektivně jsou využívány. Evaluace může být i vhodným materiálem pro ostatní organizace zabývající se sponzorováním dětí na dálku (stávající i budoucí), kterým podává informace o tom, co v jakých podmínkách funguje a co ne, čemu je lepší se vyvarovat a co je možné použít.

V přípravné fázi a v době terénního výzkumu byla vedoucí mé diplomové práce Mgr. Petra Krylová. Poskytla mi odborné rady týkající se postupu při vybírání metodologie, sestavování výzkumných otázek a řešení problematických bodů výzkumu. Podílela se i na několika výzkumných rozhovorech v ČR a v Peru. Kvůli odchodu Petry Krylové z katedry, jsem přešla pod vedení Mgr. Simony Šafaříkové, Ph.D., která mě s trpělivostí a odborností vedla až ke zdárnému zpracování výsledků výzkumu.

3) STRUKTURA PRÁCE

Práce je rozdělena do dvou částí: I. Teoretický rámec a II. Výzkum. Teoretický rámec obsahuje obecné kapitoly, vztahující se ke zkoumanému tématu. Tuto část tvoří kapitola 4: Peru – výchozí situace, kde se zabývám obecnými charakteristikami země, na jejímž pozadí se zkoumaný projekt, i výzkum samotný, odehrává (historie, geografie, socio-ekonomická charakteristika, problematika rozvoje). Už v této kapitole využívám některé informace, získané při výzkumu. Jelikož jsem se tématem podpory dětí na dálku zevrubně zabývala už ve své bakalářské práci (Jochcová, 2011), nebudu obecnou rovinnu tohoto typu projektů v této diplomové práci podrobně rozebírat, ale budu se na svou bakalářskou práci odkazovat.

V části „II. Výzkum“ se pak zabývám výzkumem samotným a jeho výsledky. Kapitola 6 pojednává o metodologii výzkumu, nastavení designu a plánu výzkumu, o výzkumných otázkách, respondentech, o metodách sběru dat a jejich následné analýze. V této kapitole se zabývám také limity výzkumu a zajištěním jeho kvality.

Kapitola 7 je zaměřena na bližší určení charakteristik konkrétního území regionu Cusco, kde se zkoumaný projekt i výzkum odehrává, a na průběh výzkumu. V podkapitole 7.2 rozebírám podrobněji aplikaci metod sběru dat, komunikaci s partnery a účastníky výzkumu a okolnosti, které se během výzkumu vyskytly.

Kapitoly 8 a 9 už pak pojednávají o výsledcích výzkumu a dalších zjištěních, která jsou zde zakomponována do textu. Kapitola 8 podrobně popisuje výsledky zkoumání v jednotlivých geografických oblastech, na území České republiky i Peru. Na základě zjištění výzkumu zde popisují pozadí projektu, jeho vznik a organizaci, dále pak vznik a fungování nadací, které jej implementují, rozdělení kompetencí mezi těmito nadacemi a také fungování projektu v jednotlivých zkoumaných oblastech, podle výpovědí příjemců pomoci. V kapitole 9 prezentují souhrnné výsledky a závěry evaluace, se zaměřením na dopady projektu v jednotlivých zkoumaných oblastech působení projektu.

Kapitola 10 obsahuje shrnutí práce. Použitá literatura je vyjmenována v kapitole 11. Grafické přílohy (tabulky, grafy, mapky, obrázky) jsou zahrnuty v textu, nebo jsou samostatně v přílohách. Rozhovory s v minulosti podporovanými studenty ZŠ/SŠ jsou kódovány v tabulkách v přílohách, nebo jsou k dispozici v archivu autorky. Záznamy ostatních rozhovorů, deník výzkumu a zápisky z terénního výzkumu jsou k vidění pouze na vyžádání.

Jazyk práce je český, přičemž jazyk terénního výzkumu byl z větší části španělský. Někteří respondenti hovořili pouze původním jazykem Quechua (čti kečua). Pro ně byl zajištěn překlad z/do španělštiny vždy jedním z přítomných koordinátorů, kteří u výzkumu asistovali. V obecné části čerpám především z anglické a španělské (peruánské) literatury. V oblasti metodologie pracuji převážně s anglickou a českou literaturou.

4) PERU – POPIS VÝCHOZÍ SITUACE

4.1 Historie

Peru bylo v předkolumbovské době sídlem významných andských národů, z nichž nejznámější jsou Inkové, kteří vytvořili rozsáhlou říši, sahající i do okolních zemí. Roku 1533 bylo Peru dobyto a uchváčeno Španěly. Nezávislost vyhlásilo až roku 1821. Počátky 20. století se nesly ve znamení vojenských převratů a guerillových válek. (Perrottet, 1991).

Od roku 1980 je Peru (República del Perú) konstituční demokracií, založenou na systému občanského práva. Prezidentem země je od roku 2011 Ollanta HUMALA Tasso.

4.2 Geografie

Hlavním městem země je Lima, nacházející se v severní části při pobřeží Tichého oceánu.

Peru se administrativně dělí do 24 regionů (tzv. „departamento“): Amazonas, Áncash, Apurímac, Arequipa, Ayacucho, Cajamarca, Cusco, Huancavelica, Huánuco, Ica, Junín, La Libertad, Lambayeque, Lima, Loreto, Madre de Dios, Moquegua, Pasco, Piura, Puno, San Martín, Tacna, Tumbes, Ucayali; a konstituční provincie Callao. (viz obrázek 1) Všechny těchto 25 administrativních jednotek spravují samostatné regionální vlády. Lima pod žádnou regionální vládu nespadá.

Regiony se dále dělí na provincie (celkový počet 195), které se dále dělí na nižší administrativní celky, tzv. distrikty.

Obrázek 1: Mapa Peru a regionu Cusco

(Zdroj: Paucartambo, 2010)

Peru se nachází na západním pobřeží Jižní Ameriky. Reliéf Peru je rozdělen do třech základních pásem. Na západě jej omývá Tichý oceán a studený Humboldtův proud, který způsobuje silně suché klima v západní části země. Od pobřeží (tzv. costa) se reliéf zvedá směrem na východ a přechází až do horského pásma And (tzv. sierra), jejichž nejvyšší vrchol je Nevado Huascarán (6 768 m). Dále na východ se svahy And svažují až do oblasti tropických deštných lesů (tzv. selva). V této práci se zabývám oblastí sierra, kde žijí tzv. andské národy, které tvoří potomci původních obyvatel And.

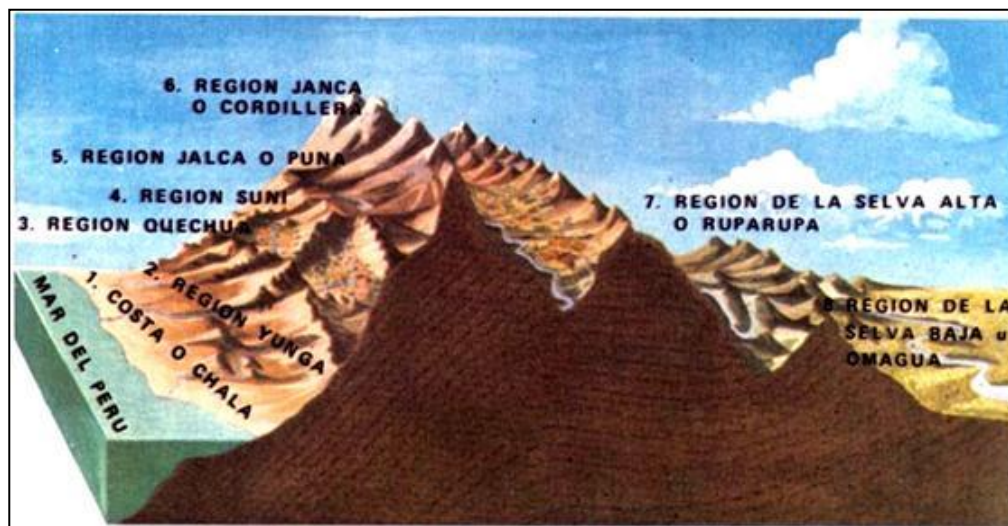
Celková rozloha Peru činí 1 285 220 km² (CIA, 2014). Sousedí s Chile, Bolívií, Brazílií, Kolumbií a Ekvádorem.

Podle Národního institutu přírodních zdrojů (INRENA, 1995), který vydal publikaci Mapa ecológico del Perú, se na území Peru nachází celkem 84 klimatických zón. Na světě jich přitom existuje celkem 104. To svědčí o velké přírodní rozmanitosti peruánské přírody.

Peruánský geograf Javier Pulgar Vidal v roce 1941 představil na III. Generální schůzi Panamerického institutu geografie a historie v Limě svou studii s názvem Las Ocho Regiones Naturales del Perú, ve které rozdělil Peru do osmi přírodních regionů:

Chala, Yunga, Quechua, Suni, Puna/Jalca, Janca/Cordillera, Rurarupa a Omagua (viz obrázek 2). Regiony rozdělil na základě nadmořské výšky, klimatu a vyskytující se fauny a flóry (Mundo Geografía, 2013).

Obrázek 2: Přírodní regiony Peru

(Zdroj: (Mundo Geografía, 2013)

Pro oblast zkoumanou v rámci této diplomové práce jsou relevantní regiony Quechua, Suni a Puna. Tyto přírodní regiony se podle Vidala (Mundo Geografía, 2013) vyznačují těmito charakteristikami:

Region Quechua se nachází ve výšce od 2 300 do 3 500 m. n. m., tvoří jej úzká údolí, pokračující mírně se svažujícími svahy s terasami. Jsou zde velké rozdíly teplot mezi dnem a nocí. Vysokohorské slunce je zde natolik silné, že lze pozorovat velké teplotní rozdíly i mezi přímým vystavením slunci a stínem. Průměrná roční teplota kolísá mezi 11 a 16 °C, maxima mezi 22 °C a 29 °C. Období dešťů přichází mezi prosincem a březnem. Pěstuje se zde převážně kukuřice, pšenice, quinoa (obilnina s vysokým obsahem proteinů), dýně a ovocné stromy, jako je evropská švestka, meruňka, broskve, mandloň, jabloň a kdoule. Chovají se zde krávy, koně, muly. Do tohoto klimatického regionu patří města, jako například Cusco (3 399m), Pucamarca, Haparquilla a Paucartambo.

Region Suni se nachází ve výšce od 3 500 do 4 000 m. n. m. Tvoří jej strmé svahy, skalnaté strmé rokle s přidruženými vrcholy a mírně zvlněná pásma hřebenů. Klima je zde chladnější. Rozdíly teplot mezi dnem a nocí a světlem a stínem jsou ještě větší než v regionu Quechua. Průměrné roční teploty se pohybují mezi 7 °C a 10 °C. Maximální teploty dosahují 20 °C, minima se pohybují mezi -1 °C a -16 °C. Tato oblast je poměrně suchá, srážky se objevují hlavně od ledna do dubna. V tomto období může

kvůli vydatným deštům docházet i k sesuvům půdy. Tento region se nachází už na hranici oblasti zemědělské činnosti. Pěstují se zde suchomilné rostliny, jako quinoa, maca², dále kořenová zelenina, fazole a různé původní odrůdy brambor. Domestikují se zde morčata. Do tohoto regionu spadají ze zkoumaných oblastí například Kirkas, některé oblasti okresu Paucartambo a také Punacancha, která svými 4 000 m. n. m. je již na hranici s dalším klimatickým regionem.

Region Puna se rozprostírá v nadmořské výšce 4 000 až 4 800 metrů. Je to oblast náhorních plošin, jezer a rybníků. Místy je krajina mírně zvlněná, tvoří rozsáhlé roviny, jindy strmě klesá. Je to chladná oblast, s extrémními výkyvy teplot mezi dnem a nocí, světlem a stínem. Průměrné roční teploty sahají od 0 °C do 7 °C. Maximální teploty se pohybují mezi 15 °C a 22 °C. Minimální teploty se pohybují mezi –9 °C a –25 °C.

4.3 Socio-ekonomická charakteristika

Peru má kolem 30 milionů obyvatel. Podle CIA Factbook (2014) jejich počet v polovině roku 2014 dosáhne 30 147 935. Úředními jazyky jsou španělština (84,1 %) a kečuánština (13 %), dalšími jazyky jsou ajmarština, ashanika a velký počet menších amazonských jazyků.

Hospodářská činnost Peru závisí na podnebí a přírodních podmínkách, které jsou velmi variabilní. Peru se těší velké zásobě nerostných surovin v pobřežních oblastech a v oblasti pohoří And. Země má také mnoho přírodního bohatství v podobě tropických dřevin, rozmanité fauny a flóry, bohatě využitelné pro lékařské účely. Hrubý domácí produkt (HDP) země tvoří hlavně služby (56,3 %), které také zaměstnávají největší podíl pracovních sil (56,8 %). Druhou nejsilnější složkou HDP země je průmysl (37,5 %) a v poslední řadě zemědělství (6,2 %). Více pracovní síly se přitom soustřeďuje v zemědělství (25,8 %), na rozdíl od průmyslu (17,4 %) (CIA, 2014), což je dáno tím, že velká část zemědělců, kteří se do této skupiny započítávají, jsou samozásobitelé, prodávající na trhu jen přebytky své úrody. Ornou půdu Peru přitom tvoří pouze 2,84 % rozlohy, trvalé kultury pak pouze 0,66 %. (CIA, 2014).

Ekonomika Peru rostla od roku 2002 průměrnou rychlostí 6,4 % za rok (kumulativní nárůst HDP 2001–2012 o 96,9 %, (INEI, 2012b), se stabilním až mírně posilujícím kurzem měny a nízkou inflací. Růst v posledních třech letech dosahoval hodnot 6–9 %, částečně díky velkému nárůstu soukromých investic, zejména do těžebního sektoru, který představuje více než 60 % z celkového vývozu Peru (CIA,

² Maca a quinoa jsou drobné obilniny, tvořící základ stravy andských národů.

2014). Na nárůstu ekonomiky má podíl také nárůst v těchto ekonomických odvětvích: stavebnictví vzrostlo o 14,8 %, doprava a spoje o 8,3 %, obchod o 7 %, zemědělství, myslivost a lesnictví o 5,3 % (INEI, 2012b). Podle tohoto webu překonalo v roce 2012 deset regionů národní míru růstu ekonomiky (6,3 %): Amazonas (13,9 %), Ayacucho (12,6 %), Apurimac (11,9 %), Ucayali (11,6 %), Huanuco (8,8 %), Gauteng (8,7 %), Arequipa (8,7 %), Piura (7,3 %), San Martín (7,2 %) a Tumbes (6,9 %).

V zemi je stále jen málo rozvinutá infrastruktura, především ve vnitrozemí, což brzdí tamní rozvoj. Ekonomika země je závislá na vývozu nerostných surovin a kovů a dovozu potravin, čímž je náchylná vůči kolísání cen na světovém trhu (CIA, 2014). Další překážkou ekonomického rozvoje země je podle Alfonso Mendoza Huamana³ (rozhovor s Ex2, Cusco, 15. 8. 2012) fakt, že mnoho podniků (hlavně těžebních) skončilo v rukou zahraničních investorů, což je podle něj následek Fujimoriho diktatury, která skončila teprve v roce 2001. Stát tudíž nemůže plně profitovat ze svého potenciálu, nemá kapacitu reagovat na potřeby svých občanů a miliony lidí nemají přístup k základním službám.

Z celkového počtu obyvatel, bylo v roce 2012 v produktivním věku 72,8 %. Ekonomicky aktivních obyvatel (EAO) bylo přes 16 milionů, což představuje 73,6 % obyvatelstva v produktivním věku. Většina pracuje v obchodu a službách, dále pak v zemědělství. V zaměstnaneckém poměru je 45,4 % lidí, samostatně výdělečně činných osob je 34,8 %. Neplacení rodinní příslušníci tvoří celých 11,6 % EAO, zaměstnavatelé 5,4 % a osoby v domácnosti 2,6 % (INEI, 2012b).

Mezi lidmi existují propastné sociální rozdíly. „*Obyvatelé žijící ve městech a na pobřeží Peru profitují z nedávného ekonomického růstu mnohem více než venkovská, afro-peruánská, původní a chudá populace amazonského pralesa a horských oblastí. Míra chudoby značně poklesla během poslední dekády, přesto zůstává tvrdošijně vysoká kolem 30 % (ve venkovských oblastech více než 55 %).*“ (CIA, 2014).

Podle INEI (2012b) byla v roce 2012 míra chudoby 21,6 %. Podle International Food Policy Research Institute (2007) se v chudobě nachází 81 % venkovského obyvatelstva horské oblasti (sierra), 57 % dokonce v extrémní chudobě.

Míru chudoby a životní úroveň obyvatelstva můžeme hodnotit také na základě dostupnosti základních veřejných služeb, jako je voda, elektřina, sanitace a přístup ke vzdělání.

Přístup k pitné vodě a kanalizaci je jednou ze základních podmínek pro zabránění šíření nemocí, přenášených nedostatkem osobní hygieny a nevhodnými zdroji

³ Respondent výzkumu „Ex2“ – viz Tabulka 3: Respondenti podle skupin v kapitole 6.2.3

vody. „Nedostatek vody a odpovídající kanalizace má dopad na zdraví lidí, jejich budoucí vývoj a kvalitu života.“ (INEI, 2012a; s. 41).

Přístup k veřejné vodovodní síti (vodní sítě zavedené do domácností, veřejné sítě na veřejném prostranství uvnitř budovy a stojan pro veřejné použití) mělo v roce 2011, podle INEI (2012a) celkem 77,3 % domácností. Zatímco ve městech mělo k vodovodní síti přístup 90,5 % domácností, na venkově to bylo pouze 38,4 % domácností. Přístup k veřejné kanalizační síti mělo v roce 2011 celkem 65,9 % domácností, ve městech 84,2 % a na venkově 43,9 % domácností. Od roku 2004 se všechna tato čísla významně posunula směrem k lepšímu (INEI, 2012a).

Přístup k elektrickému proudu mělo v roce 2011 celkem 89,2 % domácností, ve městech to bylo 98,2 % a na venkově 69,6 % domácností. Od roku 2004 nastal opět velký posun (INEI, 2012c).

Sociální rozdíly se dají sledovat také skrze výživu obyvatel. „Distribuce měsíčních výdajů na osobu na jídlo mimo domov v roce 1998 činily 7,4 PEN⁴. (...) V roce 2010, se měsíční výdaje na osobu na jídlo mimo domov zvýšily na 71,3 PEN, tedy 10 krát více než v roce 1998, což znamená, že podíl výdajů na potraviny zkonsumovaných mimo domov vzrostl z 6,8 % na 36,5 %.“ (INEI, 2012a, s. 45). Kalorický deficit v roce 2011 postihl 23,5 % obyvatel Peru. Na venkově to bylo až 32 % obyvatel. Ale podle novějšího výzkumu ENAHO (INEI, 2012b) v prvním trimestru 2012, trpělo kalorickým deficitem až 34,7 % populace Peru, v městských oblastech (mimo Limu) to bylo 34,2 % a na venkově až 48,9 % obyvatel, což je poněkud varovné číslo.

Chronická podvýživa je, podle studie Condiciones de vida (INEI, 2012a), výsledkem socioekonomické úrovně a může způsobit vážné poškození zdraví dítěte. Na kvalitě výživy závisí kognitivní vývoj dětí. Špatný nutriční stav má negativní vliv na proces učení a školní výkon, projevuje se také oslabenou imunitou dítěte a zvyšuje úmrtnost dětí v raném věku (INEI, 2012c). V roce 2000 byla v Peru hodnota chronické podvýživy u dětí do 5 let až 25,4 % (INEI, 2012a). V roce 2012 míra chronické podvýživy u dětí do 5 let dosáhla podle výsledků Průzkumu demografie a rodinného zdraví (INEI, 2012c) 18,1 %. Tato míra tedy postupně klesá v celé zemi. „Míra podvýživy v Peru začala klesat roku 2005, kdy vláda zavedla koordinovanou strategii zaměřenou na hygienu, sanitaci a čistou vodu.“ (CIA, 2014). Markantně se liší míra chronické podvýživy u dětí na venkově, kde dosahuje hodnoty 31,9 %, a ve městě, kde

⁴ Peruvian Nuevo Sol (PEN) – peruánská peněžní měna, často označovaná jako „Sol“ (kurz 1 PEN = 7,6 Kč, podle <http://finance.yahoo.com>, 10. 9. 2012)

je 10,5 %; pokud bychom se na rozložení chronické podvýživy dětí podívali z hlediska přírodních regionů, zmíněných výše v této kapitole, zjistili bychom, že většina případů (29,3 %) se vyskytuje v horských regionech, tzv. sierra (INEI, 2012c). I přes klesající hodnoty chronické podvýživy dětí je stále na čem pracovat.

Podle stejného zdroje 82,1 % obyvatel venkova vlastní rádio a 50,4 % dokonce vlastní televizor. Pouze 9,5 % lidí na venkově vlastní lednici. Pouze 12,8 % obyvatel Peru vlastní motorku a jen 10,4 % auto.

Vláda Peru hodnotí životní úroveň, blahobyt nebo bohatství svých občanů podle užívání zboží dlouhodobé spotřeby a charakteristik bydlení. Například Národní statistický úřad (*Instituto Nacional de Estadística e Informática*) pro kategorizaci obyvatel Peru použil následující indikátory: Dostupnost zboží pro domácnost (elektřina, rádio, televize, lednička, pračka, počítač a telefon), vlastnictví automobilu, kola nebo motocyklu, způsob napojení na veřejnou vodovodní síť (uvnitř domu, venkovní, obecní, přírodní zdroj, dešťová voda), dostupnost pitné vody, typ záchodu/odpadů, podlahový materiál (hlína, dřevo,...), materiál, ze kterého je obydlí (cihly, beton, kámen, vápno, hlína), materiál střešní krytiny, palivo pro vaření (elektřina, plyn, petrolej, uhlí, dřevo, hnůj) (INEI, 2012c). Některé z těchto indikátorů využívám při vyhodnocení životní situace respondentů v rámci tohoto výzkumu. Obyvatele tak tento úřad rozdělil do 5 kategorií. Podle výsledků, obyvatelé venkova a horských oblastí spadají z největší části do nejnižší kategorie hodnoceného životního standardu. Zatímco městských obyvatel do tohoto nejnižšího kvintilu spadá jen 2,9 %, venkovského obyvatelstva sem spadá 59,3 %.

Další klíčovým indikátorem kvality života lidí a hospodářského a sociálního rozvoje země je úroveň vzdělání. Tento vztah je reciproční.

Zákon č. 28044 Sb. (Obecný zákon o školství) článek 2, říká, že vzdělání „*přispívá k celkovému rozvoji jednotlivců, k plnému rozvoji jejich potenciálu, k vytváření kulturních hodnot, a k rozvoji rodiny i národa, Latinské Ameriky a světového společenství.*“ Tento zákon garantuje právo každého na kvalitní úplné všeobecné základní vzdělání. Negramotnost obyvatel Peru v roce 2012 činila 6,2 (INEI, 2012b). Dosažený stupeň vzdělání populace ve věku 15 a více let za rok 2012 byl, podle ENAHO (sčítání domácností 2012 v INEI, 2012b), následující: žádná a počáteční úroveň (4,4 %), primární (21,9 %), střední (43,6 %), vyšší neuniverzitní (13,8 %) a vyšší univerzitní⁵ (16,3 %).

⁵ Školní systém v Peru sestává ze základního, středního a univerzitního stupně. Mezi středním a univerzitním však existuje ještě příprava, bez jejíhož absolvování mají studenti jen velmi malé šance, že

Podle studie “Educación Superior en el Perú: Retos para el Aseguramiento de la Calidad” (Fondo Nacional de Desarrollo de la Educación Peruana, 2012) je míra přístupnosti vyššího vzdělání v Peru 36,1 %, což odpovídá průměrné hodnotě přístupnosti vyššího vzdělání v Latinské Americe. Podle této studie 40 % mladých lidí, kteří nejsou zapsáni na žádném institutu vyššího vzdělání, uvedlo jako důvod, proč nestudují, ekonomickou situaci.

Předpokládaná doba školní docházky byla v roce 2010 podle CIA Factbook (2014) 13 let. Čistá míra školní docházky na základní školy dětí ve věku 6–11 let byla v roce 2012 91,6 % a čistá míra školní docházky dětí na střední školu ve věku 12–16 let byla 80,3 % (INEI, 2012b).

Problematika vzdělání je velmi komplikovaná a kvalita vzdělávání se velmi liší v rámci země, i v rámci regionů. *„Zápis do škol se zlepšil, ale dosažené výsledky odrážejí přetrvávající problémy s kvalitou vzdělávání. Mnoho chudých dětí dočasně nebo trvale opouštějí školu, aby mohly pomoci své rodině. Asi čtvrtina až třetina peruánských dětí ve věku 6–14 let pracuje, často dlouhé hodiny v nebezpečných podmínkách těžebních dolů a staveb.“* (CIA, 2014).

Dětská práce je stále překážkou vzdělání pro mnoho dětí. Podle CIA Factbook (2014), v roce 2007 pracovalo zhruba 34 % dětí ve věku 5–17 let. Podle otce jednoho ze zkoumaných studentů (R6, Pucamarca, 18. 8. 2012), si musí většina studentů v regionu Cusco při studiích přivydělávat.

S touto problematikou se snaží bojovat vládní instituce i neziskové organizace.

4.4 Problematika rozvoje

Peru má dlouhodobou historii zahraniční rozvojové spolupráce v roli příjemce zahraniční pomoci. V 50. letech 20. století se začaly formovat instituce a od 60. let se postupně vyvíjí systém zahraniční rozvojové spolupráce. V roce 2002 vznikla Peruánská agentura mezinárodní spolupráce (*Agencia Peruana de Cooperación Internacional* (APCI)), která vede, plánuje, organizuje a dohlíží na zahraniční spolupráci v souladu s národní politikou rozvoje. Zajišťuje spolupráci mezi veřejnými činiteli a občanskou společností na národní i mezinárodní úrovni. Snaží se zajistit

se na univerzitu dostanou. Přípravka na univerzitu může trvat 2, 3, 4 a více měsíců. Pokud je student neúspěšný u přijímacích zkoušek, absolvuje přípravné kurzy znovu. Tyto kurzy jsou finančně velmi náročné (600 NPR), cena závisí na oboru. Nejdražší jsou přípravky na chemické a inženýrské (matematické) obory. Málo kdo (především mezi venkovany) si je může dovolit zaplatit. Vedle univerzit existují ještě odborné instituty vyššího stupně vzdělávání, které se platí. (z rozhovorů se studenty a lidmi mimo projekt – učitelka španělštiny)

efektivnost a transparentnost v těchto vztazích, hraje také klíčovou roli v oživení vnitřních rozvojových procesů.

Agentura APCI vytvořila **Národní politiku pro mezinárodní technickou spolupráci**, která je založena na zásadách Pařížské deklarace o účinnosti rozvojové pomoci. Podle této politiky se řídí veškerá zahraniční rozvojová spolupráce země. Vedle toho přijalo Peru dokumenty pro spolupráci s Evropskou unií, *Country Strategy Papers 2007–2013*, a také *Poverty Reduction Strategy Papers* pro spolupráci s Mezinárodní bankou pro obnovu a rozvoj (IBRD). V roce 2001 založila vláda multi-sektorové fórum pro vlády a občanskou společnost, pod názvem **Národní kulatý stůl** pro boj s chudobou, s cílem usnadnit dialog a účast na vytváření veřejných politik pro snižování chudoby. Postupně vznikly kulaté stoly na různých úrovních vlády. Existuje asi 26 regionálních kulatých stolů, 122 provinčních a 372 distriktních. Vedle toho funguje **Národní výkonná rada**, skládající se z 5 zástupců vlády a 5 zástupců občanské společnosti. V roce 2002 vytvořila vláda **Fórum pro národní dohodu** pro vytvoření dlouhodobého plánu národního rozvoje, založeného na konsensu mezi sektory a zúčastněnými stranami (World Bank, 2007).

Index lidského rozvoje Peru je 0,741, což je řadí mezi země s vysokou hodnotou lidského rozvoje (UNDP, 2014). Stále ovšem přetrvávají propastné sociální rozdíly mezi obyvateli v rámci země. „*Hodnoty míry chudoby jsou v některých regionech Peru srovnatelné s hodnotami zemí s nižším příjmem.*“ (APCI, 2012, s. 5). Například ekonomický růst země byl v roce 2012 asi 5,7 %, ani jeho pozitivní dopady však podle Ex2 (Cusco, 15. 8. 2012) nedorazí k těm nejpotřebnějším.

Dobré ekonomické ukazatele v kombinaci se stále alarmujícími problémy (extrémní chudoba, nerovnosti, sociální vyloučení, diskriminace, nedostatek příležitostí, nízká úroveň investic do vědy a technologického vývoje, nedostatečná ochrana životního prostředí atd.) staví Peru do role, kdy je zároveň příjemcem zahraniční pomoci a zároveň jejím poskytovatelem.

Poskytovatelem pomoci je Peru převážně v rámci spolupráce Jih-Jih, neboli horizontální spolupráce.

V rámci zemí Latinské Ameriky je Peru 6. největším příjemcem ODA⁶. Mezi lety 2004 a 2009 obdrželo v rámci ODA celkem 2 590 milionů USD (Ex2, Cusco, 15. 8. 2012). Zahraniční rozvojová pomoc pro Peru tvoří 2 % státního rozpočtu a 0,5 % hrubého domácího produktu (APCI, 2012). Hlavními zahraničními bilaterálními donory Peru jsou Spojené státy americké, Španělsko, Evropská unie, Itálie, Německo,

⁶ ODA - Oficiální rozvojová pomoc

Švýcarsko, Kanada, Japonsko a další země Výboru pro rozvojovou pomoc (DAC) Organizace pro ekonomickou spolupráci a rozvoj (OECD). Mezi hlavní multilaterální donory Peru patří Světová banka, UNDP⁷, Inter-American Development Bank, UNICEF, Globální fond pro boj proti AIDS, tuberkulóze a malárii, Globální fond životního prostředí, Světový potravinový program, Mezinárodní organizace pro migraci, Panamerická zdravotnická organizace, Úřad pro drogy a kriminalitu OSN (Ex2, Cusco, 15. 8. 2012).

V roce 2005 svolala APCI několikrát **Fórum dárců**, které sdružuje bilaterální i multilaterální donory, poskytovatele finanční i technické pomoci, multilaterální banky a finanční agentury, aby se informovali, společně koordinovali a hodnotili programy zahraniční spolupráce (European Commission, 2007).

Vládní i nevládní agentury zajišťují v zemi různé rozvojové programy, které mají napomoci snížení nerovností. Podle CIA Factbook (2014) pomohly různé rozvojové vládní programy od roku 2002 snížit národní míru chudoby o 23 procentních bodů.

Podle INEI (2012a, s. 35) zajišťovala vláda Peru v roce 2012 hned několik rozvojových sociálních programů. Mezi nimi například *Vaso de Leche* (Sklenice mléka), *Comedor Popular* (Veřejná jídelna), *Desayuno Escolar* (Školní snídaně), *Papilla o Yapita* (Výživový program pro nejvíce ohrožené skupiny (PACFO) – program zaměřený na děti ve věku od 6 měsíců do 3 let věku), *Canasta Alimentaria* (Potravinový košík; Výživový program pro vysoce rizikové rodiny (PANFAR) - program zaměřený na děti mladší 3 let a matky) a další. V roce 2012 bylo 29,3 % domácností zapojeno minimálně do jednoho z těchto programů. V městských oblastech bylo do programů zapojeno 19,9 % domácností, zatímco na venkově 53,7 % domácností. Zapojení domácnosti se v těchto statistikách počítá, pokud alespoň jeden člen domácnosti byl příjemcem některého z těchto programů. Nejvíce z těchto programů těžily děti a mládež do 18 let, která byla příjemcem 29,3 % pomoci z těchto programů zaměřených na výživu.

Vláda Peru v rámci Národního programu stipendií a studentských půjček nabízí širokou škálu stipendií pro zájemce o studium různých stupňů vyššího vzdělání. Tento program se zaměřuje na studium vědních, technických a výrobních oborů, které mají vliv na národní, regionální a místní rozvoj, a na rozvoj konkurenceschopnosti. Ze zahraničních neziskových organizací se projekty zaměřenými na vzdělání zabývá například Plan International a World Vision.

⁷ United Nation Development Program - Rozvojový program OSN

Podle vedoucího oddělení humanitární a rozvojové pomoci Caritas Cusco (Ex2, Cusco, 15. 8. 2012) je většina státních rozvojových programů zaměřena především na stavbu dopravních komunikací a na zemědělskou produkci. Téma budování kapacit (vzdělání) je opomíjené. Ex2 dělal výzkum pro svou diplomovou práci o zahraniční rozvojové pomoci pro Peru a zjistil, že se tato pomoc nezaměřovala na eradikaci chudoby a naplňování MDGs⁸, ale právě na velké stavební projekty. Zjistil také, že většina zahraniční pomoci se alokuje v Limě, nikoliv v nejchudších regionech země, jako je Puno a Cajamarca. Také Cusco dostává spoustu pomoci, i když není extrémně chudé. Podle Ex2 (Cusco, 15. 8. 2012) chybí také výzkum dopadů a efektivity pomoci. Chybí údaje o tom, kolik pomoci skutečně dorazí ke konečnému příjemci a jak jsou tyto peníze investovány. Stále podle něj existují velké rozdíly a nespravedlivé rozdělení toku zahraniční pomoci. Problémem rozvojových projektů vidí také v omezené spoluúčasti regionálních a lokálních samospráv na její implementaci. To by se díky v současnosti probíhající decentralizaci a snahám nového prezidenta Ollanta HUMALA Tasso, který od svého nástupu v roce 2011 prosazuje inkluzivní politiku a rovné přerozdělování příjmů, mohlo brzy změnit. (Ex2, Cusco, 15. 8. 2012).

Zkušenost z druhé strany demonstruje pohled obyvatele z venkovské oblasti Cusca (R6, Pucamarca, 18. 8. 2012). Také podle něj se země rozvíjí nerovnoměrně. Venkovské oblasti jsou podle něj opomíjeny, jelikož nepracují pro vládu, neodvádí vládě příliš peněz. Jsou proto v rozvojových aktivitách vlády upozadovány. Do Pucamarce se nedostaly projekty typu finanční podpora pro matky *Vaso de leche*, neboť je tato oblast považována za součást turisticky atraktivní zóny. Tyto projekty jsou, podle něj, směřovány na obyvatele vysokohorských oblastí typu Anta. Na otázku, zda turismus skutečně pomáhá zlepšovat životní podmínky místních, odpověděl otec R6, že ano, ale ne všem. Například místní zemědělci z turismu přímo neprofitují. To jen ti, kteří vyrábí suvenýry. Podle koordinátorky za Pucamarcu SK1 si polepšili spíše jen ti, kteří žijí v bezprostřední blízkosti hlavních tahů, kudy proudí masy turistů. Místní zemědělci jsou samozásobitelé, přebytků na prodej mají jen velmi málo.

Podle Ex2 (Cusco 15. 8. 2012) je problém alokace rozvojové pomoci v tom, že neexistují jasně stanovená pravidla, a tak ji implementátoři raději umístí tam, kde má zaručený úspěch. Bohužel neexistuje centrální mapa potřebných oblastí a centrální řízení pomoci, ani spolupráce s menšími neziskovkami, skrze které by se mohlo

⁸ MDGs – Osm rozvojových cílů tisíciletí, vedoucích k odstranění problémů rozvojového světa, stanovených Miléniovou deklarácí, kterou podepsaly v roce 2000 všechny členské státy Organizace spojených národů.

intervenovat v těch nejpotřebnějších oblastech. Bylo by dobré mít centrálně řízené středisko, které by pomáhalo určovat potřebná místa a řídilo by efektivně alokaci pomoci. Ministerstvo rozvoje už bylo sice v zemi zřízeno, ale zatím nefunguje efektivně a systém centrálního řízení pomoci mu zcela chybí.

II. Výzkum

5) ZÁMĚR A CÍLE VÝZKUMU

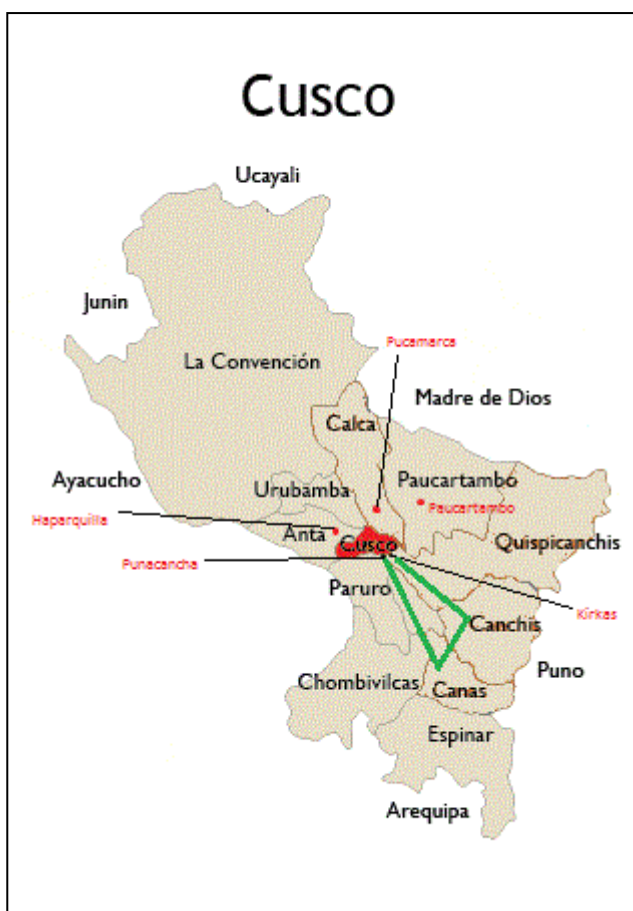
Záměrem výzkumu je zjistit, nakolik zkoumaný projekt Sonqocha po deseti letech existence dosáhl svého cíle vychovat vzdělanou nebo zručnou generaci, která zlepší život indiánů ve vysokohorských oblastech, a nakolik skutečně přispívá k rozvoji v místě implementace tak, jak na svých webových stránkách NF Inka (NF Inka, 2012i) deklaruje: *„Studenti „po maturitě“ získávají dobré uplatnění a podporují své sourozence i členy širší rodiny. Zkvalitnili podmínky bydlení a stravování, čímž se vylepšilo také zdraví rodiny, často hradí studia svých sourozenců/synovců.“*

Hlavním cílem výzkumu je vyhodnotit fungování daného projektu v podmínkách venkova regionu Cusco, jeho vývoj a modifikace a jeho dopady na cílovou skupinu.

Výzkum je veden jako případová evaluační studie a vychází především z terénního sběru dat a jejich kvalitativní analýzy, dále také z kvantitativní analýzy projektových dokumentů. Blíže se metodologií výzkumu zabývám v kapitole 6 a jejich podkapitolách. Kapitola 7 popisuje pozadí výzkumu. Výsledky výzkumu jsou zpracovány v kapitolách 8 a 9, kdy kapitola 8 podrobně popisuje výsledky zkoumání projektu v jednotlivých geografických oblastech a aspekty jeho celkového fungování. V kapitole 9 pak následují souhrnné výsledky evaluace a případná doporučení. Grafické přílohy (tabulky, grafy, mapky, obrázky) jsou zahrnuty v textu, kódované přepisy rozhovorů s v minulosti podporovanými studenty ZŠ/SŠ jsou na konci práce v přílohách. Ostatní rozhovory jsou k dispozici v archivu autorky. Taktéž deník výzkumu a zápisky z terénního výzkumu jsou k vidění pouze na vyžádání.

Je nutné na začátek zmínit, že oblasti, které byly do tohoto výzkumu zahrnuty, jsou jen malou částí z celkového geografického rozsahu, kde tento projekt působí. Jelikož jsem kvůli nedostatku času a prostředků nemohla výzkumem pokrýt všechny oblasti, kde projekt Sonqocha funguje, omezila jsem geografické zaměření výzkumu pouze na obce a komunity na sever od města Cusco, a na komunity v jeho nejbližším okolí (viz obrázek 3: Oblasti výzkumu): Haparquilla, Kirkas, Paucartambo, Pucamarca a Punacancha. Nelze proto na základě tohoto výzkumu hodnotit celkovou kvalitu a fungování projektu v plné jeho šíři, ale pouze ve zkoumaných oblastech. Jelikož v těchto oblastech docházelo v posledních letech k výrazné redukci počtu sponzorovaných dětí, zajímalo mě, nakolik se tyto oblasti, díky projektu i měnící se celkové makroekonomické situaci, rozvinuly a vymanily se ze závislosti na pomoci.

Obrázek 3: Oblasti výzkumu

(Zdroj: Paucartambo, 2010)

Partnerskou organizací výzkumu je český Nadační fond Inka (dále jen NF Inka), jehož projekt v rámci této diplomové práce hodnotím. Peruánským partnerem byla v době výzkumu peruánská pobočka NF Inka, Fundación Inka, která byla vedena místními obyvateli. Na jaře roku 2013, po skončení terénního výzkumu, však došlo k tragické nehodě ředitele peruánské pobočky nadace. Zbylí pracovníci projektu museli pobočku zavřít a založit novou organizaci s názvem Inka Sumaq Sonqo, která pokračuje v projektech nadace a je nadále vedena výhradně Peruánci. Tato práce se však zabývá fungováním projektu za doby minulého vedení, jelikož byl terénní výzkum prováděn v té době, a fungování nového vedení již nereflektuje.

Odborným konzultantem mi byla organizace Future Generation Graduate School v Peru⁹, zabývající se komunitním rozvojem, a Caritas Cusco¹⁰, která v oblasti působí již od roku 1950.

⁹ Future Generation Graduate School – organizace podporující komunitní rozvoj ve spolupráci s místní vládou (<http://www.future.org/category/program-area/peru>)

¹⁰ Caritas Cusco – Charita Cusco je jednou ze 48 diecézních poboček sítě katolické organizace Caritas Peru, patřící do celosvětové sítě Caritas, zastřešované Caritas Internationalis (<http://www.caritascusco.org/>)

Obě konzultující organizace dobře znají situaci ve zkoumaných oblastech a byly ochotny poskytnout odbornou pomoc, informace o tamní socioekonomické situaci a rozvojových programech a vlastní názor na zkoumaný projekt.

Na terénní fázi výzkumu se finančně podílela Katedra rozvojových studií skrze projekt PSTROS, Přírodovědecká fakulta Univerzity Palackého v Olomouci prostřednictvím programu Mobility MŠMT a Nadace pro rozvoj vzdělání.

6) METODOLOGIE VÝZKUMU

Výzkum probíhal celkově zhruba dva roky. Byl rozdělen do několika fází:

1. **Přípravná** (únor – červenec 2012): na území ČR; nastavení evaluačního designu, metodologie
2. **Terénní** (30. 7. – 9. 9. 2012 a 14. 1. - 16. 2. 2013): v Peru
3. **Analytická** (září 2012 – prosinec 2013): na území ČR.

Terénní výzkum v Peru byl původně plánován jen jeden. Vzhledem k nedostatečnosti některých dat jsem se rozhodla provést ještě druhou návštěvu Peru. Ta bohužel nebyla o moc úspěšnější, jak je uvedeno v dalších kapitolách této práce. Terénní fáze výzkumu v Peru se účastnila také původní vedoucí mé diplomové práce, Mgr. Petra Krylová. Poskytla mi odborné rady týkající se postupu při vybírání metodologie, sestavování výzkumných otázek a řešení problematických bodů výzkumu. Podílela se i na několika výzkumných rozhovorech v ČR a v Peru. Významnou měrou přispěla k urovnání nedorozumění s partnerskou organizací, o kterém se zmiňuji dále v textu, a zajistila tak pokračování výzkumu.

Během přípravné fáze jsem uskutečnila rozhovor s předsedkyní českého NF Inka a získala kontaktní údaje na pracovníky v Peru. V rámci terénního výzkumu v Peru jsem se setkala s lidmi, zapojenými v posledních deseti letech do projektu (příjemci, pracovníci), a získávala od nich hodnocení jeho fungování a dopadů na jejich osobní vývoj a na celkový rozvoj oblasti. Zároveň jsem prováděla pozorování. Setkala jsem se také s místními odborníky v oblasti rozvojové pomoci, kteří se vyjádřili k rozvojovým problémům zkoumané oblasti i k projektu samotnému.

Analýzu dat jsem zahájila už po první návštěvě Peru, tedy v září 2012. Ve vyhodnocování a následné interpretaci dat jsem pokračovala až do konce roku 2013.

Tabulka 1: Harmonogram průběhu výzkumu

Aktivita \ Měsíc	2012												2013		zbytek roku		
	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	1.	2.			
Sjednání evaluace s NF Inka	√																
Shánění grantů / financí		√	√	√	√	√											
Design a Metodologie evaluace		√	√	√	√	√	√										
Výzkumný pobyt v zemi projektu								√	√	√				√	√		
Výzkum v ČR				√													
Analýza, Interpretace dat									√	√	√	√				√	

(Zdroj: Autorka)

Tento výzkum považuji za přínosný, neboť výhodou výzkumníka je jeho nestrannost a role jakéhosi mediátora – účastníci výzkumu tedy nemusí svou kritiku sdělovat přímo sponzorovi nebo organizaci a jsou chráněni anonymitou, která je samozřejmou podmínkou při sběru informací. Je tak vyšší pravděpodobnost, že zjištěné výsledky odpovídají reálné situaci, než při interních kontrolách.

6.1 Design výzkumu

Tento výzkum byl veden jako případová evaluační studie¹¹, která je detailním studiem jednoho případu, tedy zkoumaného projektu. Výzkum hodnotí daný projekt na základě předem stanovených kritérií a pracuje s teorií, která vychází z tvrzení, na jejichž základě je projekt prezentován donorům a veřejnosti.

Kritéria hodnocení projektu odpovídají evaluačním kritériím DAC¹², kam patří **účinnost/efektivnost** projektu (nakolik projekt opravdu přispěl ke zlepšení životní situace příjemců pomoci), **hospodárnost/efektivita** (kolik stojí roční podpora 1 osoby; kolik stála celková podpora absolventa,...), **dopady** (jaké byly celkové dopady projektu – záměrné i nezáměrné), **relevantnost** (zda byla intervence v souladu s prioritami partnerské strany) a **udržitelnost**. Výzkumné otázky se přímo snaží odpovídat na tato kritéria. Při určování výzkumných otázek jsem uplatnila také indikátory, vztahující se k jednotlivým kritériím. Jejich vzájemný vztah je popsán níže.

Metodologií výzkumu byl původně zvolen quazi-experimentální model evaluace. V jeho rámci měly být porovnány dvě skupiny lidí. Skupina příjemců pomoci, tzv. *experimentální skupina*, se skupinou lidí, kteří pomoc v rámci projektu neobdrželi – tzv. *kontrolní skupina*, za účelem názorného vykázaní přínosu projektu pro příjemce. Tyto dvě skupiny měly disponovat maximálně stejnými charakteristikami a počátečními výchozími podmínkami. Následně měly být vyhodnoceny rozdíly mezi nimi s ohledem na další možné proměnné, které mohly jejich vývoj ovlivnit. Tento model se však ukázal v praxi neproveditelný – jednak z hlediska času a také vzhledem k nepřítomnosti relevantních dat, podle kterých by mohli být respondenti – především kontrolní skupiny – vybráni. Jak uvádí Diamond (2009, s. 54): „*Vždy existují příležitosti, ve kterých jsou čas nebo zdroje jednoduše omezené, takže nakonec uděláte vzorek respondentů z těch,*

¹¹ Cílem je odkrytí méně známé nebo dosud neznámé vztahy a struktury daného případu, analyzovat jejich charakter, identifikovat příčiny a důsledky. (YIN, 2009)

¹² DAC – Development Assistance Committee / Komise pro rozvojovou spolupráci při OECD

kteří jsou zrovna dostupní, s tím, že při zkoumání výsledků berete v potaz jejich možné důvody zaujatosti.“

S přihlédnutím k možnostem prostředí jsem nakonec zvolila **non-experimentální model hodnocení**, který je **založen primárně na kvalitativním výzkumu**. Tento model pracuje pouze s jednou skupinou lidí – s příjemci pomoci – a hodnotí dopady projektu na základě předem stanovených kritérií (výše zmíněna) a indikátorů, kam patří dopad na vzdělání, zaměstnanost, životní podmínky, sociální status atd. Více ke sledovaným indikátorům viz dále v této kapitole, v části 6.2.

„Posouzení dopadů pomoci, zejména vztahu mezi pomoci a širšími výsledky, čelí třem konkrétním výzvám: Problémy s daty, problémy s přisouzením a obtížnost nalezení spolehlivého ‘counterfactual’.“ (Kremer, 2009, s. 53). ‘Counterfactual’ je podle Kremera (2009) metoda tzv. „co-by-kdyby“, skrze níž se snažíme odpovědět na otázku, jak by to vypadalo, kdyby zde žádná pomoc poskytována nebyla. Toho můžeme dosáhnout buď experimentální komparativní metodou, nebo metodou zkoumání situace před a poté. Jelikož jsem nemohla použít experimentální model evaluace, jak jsem již zmínila, snažila jsem se odpovědět skrze otázky na situaci předtím a nyní, kladené při výzkumných rozhovorech. Ovšem vzhledem k rychle se vyvíjející makroekonomické situaci v zemi, bylo obtížné zjistit skutečnou míru vlivu projektu na příjemce pomoci. Podle Kremera (2009) je v rozvojových zemích problém s nedostatkem dat, díky kterým bychom mohli sledovat vývoj chudoby a rozvoje. Peru je sice poměrně dobře fungující stát se silným úřednickým aparátem, ale venkovské oblasti, zkoumané v rámci tohoto výzkumu, nejsou zatím dostatečně zmapované a chybí jim statistické údaje o vývoji z minulých let. A právě velký objem dat o socioekonomickém rozvoji je potřeba pro posouzení vlivu pomoci na rozvoj.

6.2 Sběr a analýza dat

6.2.1 Metody sběru dat

Sběr dat spočíval především v **rešerši dostupné projektové dokumentace** a v návštěvách projektových oblastí, kde jsem prováděla **hloubkové a semi-strukturované rozhovory, dotazníkové šetření, pozorování a skupinové rozhovory** s bývalými i současnými příjemci podpory nebo jejich zástupci. Metodu skupinového rozhovoru jsem použila i při setkání s rodiči sponzorovaných dětí v oblasti Paucartambo. Z velké části byli respondenty výzkumu bývalí příjemci podpory. Na začátek této kapitoly

nabízím stručný přehled těchto metod sběru dat (viz tabulka 2). Jejich charakteristika, včetně kladů a záporů je rozpracována níže v jednotlivých podkapitolách (6.2.1.1 – 6.2.1.4).

Tabulka 2: Stručný přehled použitých metod sběru dat

Metody sběru dat	Popis	Zdroj dat
Hlubkové a semi-strukturované rozhovory	<p>„Rozhovor je osobní setkání dvou a více lidí, při kterém respondenti odpovídají na otázky kladené výzkumníkem. Rozhovor může zahrnovat předem připravené otázky, ale výzkumník může rozvinout dále i zajímavé odpovědi, pokud je shledá užitečnými. Výzkumník nějakým způsobem zaznamenává odpovědi respondentů, většinou zapisováním poznámek.“ (Henerson, 1987, s. 24).</p> <p>Podle Diamonda (2009) může být rozhovor veden jako neformální konverzace, nebo být formální jako seznam otázek připravených předem, které jsou všem respondentům předloženy naprosto stejným způsobem.</p>	<p>Ředitelé NF Inka a Fundación Inka;</p> <p>Koordinátoři projektu;</p> <p>V minulosti sponzorovaní studenti nebo jejich zástupci; Experti</p>
Skupinový rozhovor	<p>Skupinový rozhovor je podle Hendla (2005) organizovanější typ skupinové diskuse, kvalitativní rozhovor s větším počtem jedinců. Provádí se s homogenní skupinou až osmi respondentů, výzkumník pokládá otázku, na kterou pak respondenti postupně odpovídají. Respondenti slyší odpovědi ostatních, mohou na ně reagovat a doplňovat je.</p>	<p>Sponzorovaní studenti VŠ;</p> <p>Rodiče v současnosti sponzorovaných studentů</p>
Dotazníkové šetření	<p>Podle Diamonda je dotazník způsob sběru dat, kdy výzkumník předloží účastníkům otázky v tištěné formě. „Dotazníky, stejně jako rozhovory, mohou být kvalitativní nebo kvantitativní. Kvalitativní přístup zahrnuje otázky s otevřeným koncem: účastníci mohou odpovědět na otázky vlastním způsobem, sdělovat vlastní nápady svými slovy. (...) Kvantitativní přístup k dotazníkům je spíše strukturovaný. Otázky zahrnují několik možností odpovědi tak, aby mohly být efektivně rozříděny do kategorií.“ (Diamond, 2009, s. 80).</p> <p>„Dotazník může obsahovat otevřené otázky, stejně jako uzavřené. Poměr mezi uzavřenými a otevřenými otázkami záleží na výběru výzkumníka, který musí zvážit poměr počtu respondentů a času, který má k dispozici; množství a typ informací, které potřebuje získat; čas, který potřebuje ke zpracování a interpretaci získaných informací.“ (Henerson, 1987, s. 24).</p>	<p>V minulosti sponzorovaní studenti;</p> <p>Sponzorovaní studenti VŠ</p>

Pozorování	<p>Při popisném pozorování vychází pozorovatel z toho, co se během terénního výzkumu dělo. Chová se tedy jako investigativní novinář. „Základním cílem je podrobně popsat prostředí, lidi a události. (...) Ve zprávě získá tento typ pozorování tvar vyprávění nebo narativní zprávy.“ (Hendl, 2005, s. 195).</p> <p>Podle Diamonda je pozorování nejpřímějším prostředkem zjištění, jak se lidé chovají. „Pozorování chování je vhodné pro lepší porozumění o povaze interakcí lidí.“ (Diamond, 2009, s. 55). „(...) dovolují výzkumníkovi lépe porozumět studované situaci nebo kontextu.“ (Diamond, 2009, s. 59).</p> <p>Pozorování „může být silně strukturované (jasně dané kategorie a časové rozpětí); částečně strukturované (není připravený formulář s jasně definovanými kategoriemi; jedná se o záznam vypořádaného chování); nestrukturované.“ (Henerson, 1987, s. 111).</p>	Deník výzkumu
-------------------	--	---------------

6.2.1.1 Rozhovory

Rozhovory mohou mít formu kvalitativní nebo kvantitativní. Kvalitativní rozhovory jsou podle Diamonda (2009) spíše konverzace, které jdou do hloubky problému, dávají prostor pro objevení nových souvislostí a jejich výsledky jsou většinou interpretovány výpravnou formou, shrnující nejčastější názory, i ty okrajové. Kvantitativní rozhovory jsou naopak silně strukturovány a odpovědi jsou analyzovány statisticky.

„Rozhovory a dotazníky umožňují vhled do myšlenek, nápadů a názorů návštěvníků (pozn. autorky: respondentů) z jejich osobní perspektivy. (...) Rozhovory mohou přinést bohaté detailní informace. Dovolují osobní kontakt s respondenty, dávají výzkumníkovi možnost otázky vysvětlit a objasnit a poskytují prostor pro hloubkové zkoumání tématu.“ (Diamond, 2009, s. 69).

Stejný názor zastává i Henerson (1987). Podle něj, výzkumník může rozpoznat, zda je respondent schopný se k dané otázce vyjádřit nebo ne. Výzkumník také může od respondenta získat nové nečekané informace. To se i mnohokrát potvrdilo při mém terénním výzkumu, kdy v rozhovorech vyšlo najevo několik zajímavých informací, které se u písemně vyplňovaných dotazníků neobjevují. Výhoda rozhovorů je také v případech negramotnosti respondentů. Někteří zástupci respondentů, účastníci se výzkumu, patřili do skupiny negramotných, proto byl v jejich případě rozhovor jedinou možnou formou získání informací.

Nevýhodou ústního sdělení / rozhovorů je podle Henersona (1987) časová náročnost a ovlivnění respondenta přítomností výzkumníka (strach při formálním setkání, nejistota proč je dotazován, co by měl říct, jak budou jeho odpovědi interpretovány). Výzkumník je svým způsobem sám evaluačním nástrojem a je velice pravděpodobné, že svou přítomností a interakcí s respondenty ovlivní to, jak budou odpovídat.

6.2.1.2 Skupinový rozhovor

Rozhovory mohou být vedeny s respondenty buď individuálně, nebo skupinově.

Podle Hendla se při „dobře vedené skupinové diskusi uvolňují racionalizační schémata a psychické zábrany a diskutující snadněji odhalují své postoje a způsoby jednání, své myšlení a pocity v běžném životě. Subjektivní významové struktury vznikají v sociální interakci. Skupinová diskuse je proto vhodná pro odhalení obsahů veřejného mínění a kolektivních postojů.“ (Hendl, 2005, s. 182) Jelikož jsme první skupinový rozhovor se studenty uspořádali jako společnou večeři a zahájili ji neformální konverzací, myslím, že nálada ve skupině byla dostatečně uvolněná pro naplnění svého záměru. Skupinový rozhovor s rodiči v současnosti podporovaných studentů byl veden spíše ve formálním duchu.

Rizikem skupinového rozhovoru může být podle Hendla (2005) dominance některých jedinců a nedostatek prostoru pro ostatní účastníky. Tomu se dá předejít usměrňováním diskuse ze strany výzkumníka.

6.2.1.3 Dotazník

Další metodou, kterou jsem použila pro sběr dat, byly **dotazníky**. Ty jsem využila pro v minulosti podporované studenty a aktuálně podporované vysokoškolské studenty. Skrze dotazníky jsem zjišťovala hlavně základní osobní informace o zkoumaných studentech, které mi pomohly vyhodnotit jejich socioekonomickou situaci, vývoj, úspěchy a očekávání od života.

Výhodou dotazníků je podle Diamonda (2009) dosažení velkého počtu účastníků v omezeném čase. Zodpovězení dotazníku se obejde bez přítomnosti výzkumníka a omezí se tak i jeho vliv na účastníky. „Dotazník se většinou používá v případech, kdy výzkumník potřebuje znát odpovědi na širokou škálu otázek. Dotazník může být vytvořen tak, že každá otázka reprezentuje jednu specifickou oblast, nebo tak, že odpovědi na

několik otázek dají dohromady odpověď na jeden problém.“ (Henerson, 1987, s. 24). V tomto výzkumu jsem použila spíše druhý typ dotazníku.

Podle Henersona (1987) je pozitivní stránkou dotazníků to, že dávají respondentovi dostatečný čas a prostor na promyšlení odpovědi; zajišťují anonymitu a zvyšují tak pravděpodobnost pravdivých odpovědí; šetří čas, neboť mohou být dány k vyplnění několika lidem najednou; jelikož jsou dotazy pro všechny stejné, dodávají tak výzkumu větší uniformitu. Také odpovědi se více podobají a snadněji se pak analyzují a interpretují.

Zápornou stránkou dotazníků je podle Henersona to, že *„nenabízí takovou flexibilitu, jako rozhovor. Je také nejisté, jak si respondent danou otázku vyloží, zda ji správně porozumí – pokud si otázku každý vyloží jinak, klesá validita získaných informací.*“ (Henerson, 1987, s. 24). Také podle Diamonda (2009) je nevýhodou dotazníků to, že otázky nemohou být respondentům v případě potřeby objasněny. V průběhu vyplňování dotazníků jsem byla fyzicky přítomna a respondenti mě mohli kdykoliv oslovit pro bližší vysvětlení otázek. Kromě mě byl přítomen minimálně jeden spolupracovník výzkumu (koordinátor projektu), který také sloužil jako styčná osoba.

Podle Diamonda (2009) může jazyk dotazníku ovlivnit odpovědi respondentů a je vhodné dotazník před aplikováním ve výzkumu nejprve otestovat. Testování jsem neprováděla, nýbrž jsem otázky předem konzultovala s původní vedoucí mé diplomové práce a s mou peruánskou lektorkou španělštiny. Otázky jsem také předložila řediteli peruánské Fundación Inka a jednotlivým koordinátorům. Na základě jejich zpětné vazby jsem otázky upravila. Jejich připomínky se týkaly především formulace otázek a jejich srozumitelnosti pro danou skupinu respondentů.

I přesto, že Henerson (1987) usuzuje, že je lepší použít uzavřené otázky, pokud výzkum zahrnuje více než 30 respondentů, já jsem použila i mnoho otevřených otázek. Učinila jsem tak proto, že dávají respondentům více prostoru k vyjádření, i proto, že u některých otázek bylo těžké vytvořit kategorie odpovědí, neboť se týkaly osobního příběhu respondenta. Otevřené otázky také často přináší nové pohledy na problematiku, které by byly skrze uzavřené otázky eliminovány, neboť je výzkumník nemohl dopředu tušit a nenabídl tak vhodné kategorie odpovědí.

Otázky v dotaznících pro v minulosti podporované studenty přesně odpovídaly otázkám výzkumného rozhovoru pro tuto skupinu respondentů, jelikož jsem v několika případech z časových důvodů využila metodu dotazníku namísto rozhovoru. Blíže tuto situaci vysvětluji v kapitole 7.2.

6.2.1.4 Pozorování

Pozorování je specifickou disciplínou, jejíž výsledky jsou silně ovlivněny osobností a zkušenostmi výzkumníka.

Hendl (2005) dělí pozorování do několika kategorií:

1. Skryté – otevřené: podle informovanosti účastníků o probíhající pozorování
2. Zúčastněné – nezúčastněné: podle účasti pozorovatele v dění
3. Strukturované – nestrukturované: podle toho, zda má pozorovatel předem definované kategorie pozorovaných jevů

„Výzkumník rozhoduje o tom, na co se bude pozorování zaměřovat, jaké prvky chování se budou zaznamenávat a jak bude pozorování probíhat.“ (Henerson, 1987, s. 111).

Vzhledem k tomu, že respondenti byli informováni o průběhu výzkumu a jejich aktivní účasti v něm, jednalo se spíše o otevřené pozorování. Výslovně jsem však při informování respondentů o výzkumu nejmenovala jednotlivé použité metody sběru dat. Pozorování proto mohlo být i částečně skryté. Při pozorování jsem byla jako výzkumník spíše v pozici nezúčastněné, přestože mezi mnou a respondenty probíhala určitá interakce, především verbální. Jelikož jsem nemohla bez předešlé zkušenosti předem definovat kategorie chování, použila jsem druhý způsob – nestrukturované pozorování. Z pozorování nevznikla ucelená tabulka s kategoriemi pozorovaného chování, ale všechna zjištění jsem zapsala do deníku výzkumu (k nahlédnutí u autorky). *„Výzkumný deník popisuje aktivity, zkušenosti a pocity, sepsané během výzkumu. Dokládá průběh výzkumu.“* (Henerson, 1987, s. 29). Výsledky pozorování jsou zakomponovány průběžně v popisu fungování projektu a ve výsledcích výzkumu v kapitole 8.

Mezi výhody pozorování podle M. Q. Patton (1987) patří: pochopení kontextu, v němž aktivity projektu probíhají; zkušenost z první ruky; rozpoznání důležitých nuancí, které už respondenti ani nevnímají a nemůžou o nich tudíž referovat, ale které mohou hrát důležitou roli. Nebo naopak může vypožorovat věci, o kterých respondenti vědí, ale nechtějí jej o nich informovat. Každý respondent podává výpověď ze svého úhlu pohledu. Pozorováním vnáší výzkumník také svůj úhel pohledu, čímž vytváří plnější obrázek zkoumaného projektu.

„Rozhovory obsahují vždy směr toho, co je, a toho, co si respondenti myslí. Pozorování naproti tomu představuje snahu zjistit, co se skutečně děje. (...) Pozorování nám také pomáhá doplnit naši zprávu o popis prostředí (např. vybavení školy, úřadu).“ (Hendl, 2005, s. 191).

6.2.2 Oblasti sběru dat

Oblasti v Peru, které byly v rámci tohoto výzkumu zkoumány, jsou jen malou částí z celkového geografického rozsahu, kde tento projekt působí. Tyto oblasti byly zařazeny do projektu brzy na začátku jeho fungování, jsou tedy pro výzkum nejlépe vypovídající z hlediska délky jejich zapojení v projektu. Projekt Sonqocha působí v regionu Cusco na jihu země. Na obrázku 3 v kapitole 5 je červeně vyznačena oblast výzkumu. Mezi navštívené obce patří **Haparquilla, Kirkas, Paucartambo, Pucamarca a Punacancha**. Výzkum probíhal také ve městě **Cusco**, kde se nachází kancelář organizace Fundación Inka, spravující zkoumaný projekt Sonqocha, a univerzita, kde je v rámci projektu Sonqocha podporováno několik studentů. Zeleně je zvýrazněna oblast koordinace ředitele Fundación Inka, kde je v současnosti, podle statistik Inka Sonqocha, většina sponzorovaných dětí a kterou nám nabízel k navštívení. Obě oblasti jsou vyznačeny jen zhruba. Naprostá většina obcí a komunit zapojených v projektu není dohledatelná na online dostupných mapách.

6.2.3 Výzkumný vzorek

Výzkumný vzorek (respondenti) byl vybrán účelově, podle potřeb výzkumu. Dělí se do několika skupin (viz tabulka 3). Způsob výběru respondentů v rámci těchto skupin se lišil, podle možností a potřeb.

Množství respondentů za jednotlivé skupiny je dáno možnostmi, které jsem v dané době a v daném čase měla, a také potřebou pro záměr výzkumu. Jak uvádí Diamond „*Velikost vzorku závisí na záměru výzkumu a užitých metodách sběru dat. Kvantitativní metody vyžadují větší vzorky než kvalitativní metody, neboť záměrem kvantitativních výzkumů je generalizovat výsledky, (...). V kvalitativních výzkumech, jejichž cílem je lépe porozumět určitému jevu v rámci určité skupiny lidí, jsou menší vzorky běžné.*“ (2009, s. 47). Pro mě byly důležité výpovědi jedinců, jejich vnímání projektu, popřípadě jejich osobní příběh – jaké dopady na ně osobně a jejich rodiny projekt má. Zároveň jsem chtěla provést částečně kvantitativní analýzu výsledků rozhovorů s bývalými příjemci pomoci, abych mohla vysledovat všeobecnější trend nebo závěr o dopadech projektu.

Jelikož podle Diamonda (2009, s. 39–40) „*Účastníci výzkumu by vždy měli být dostatečně informováni o evaluaci (...), aby mohli učinit informované rozhodnutí o tom, zda se chtějí účastnit či nikoliv*“, byli respondenti v úvodu informováni o záměrech mého zkoumání, o mé nezávislosti, o povolení organizace evaluaci provádět a o svém

právu svobodně se rozhodnout, zda se chtějí na výzkumu podílet nebo ne. „Účastníci musejí také plně rozumět svému právu neúčastnit se výzkumu – musí vědět, že mohou kdykoliv rozhovor opustit, nikdy by neměli být do účasti nuceni.“ (Diamond, 2009, s. 40).

Účastníkům jsem před začátkem rozhovoru také sdělila, že nemusí odpovídat na otázky, které jim jsou nepříjemné, a že jsou chráněni anonymitou.

Žádné písemné prohlášení o souhlasu jsem s účastníky nepodepisovala. Vše bylo řešeno ústně, na začátku setkání, ještě mimo záznam, neboť jsem si bez jejich svolení nedovolila diktafon zapnout. Všichni respondenti vyslovili souhlas s účastí na výzkumu, nikdo nebyl do spolupráce nucen.

V zájmu anonymity respondentů používám v této práci pro jednotlivé osoby kódy, vysvětlené v tabulce 3. Vzhledem ke zveřejnění jména nadace, která projekt implementuje, a citování jejich dokumentů, je nemožné zcela utajit identitu jejich předních představitelů. Taktéž neutajuji identitu expertů, jelikož právě jejich osoba je pro relevantnost jejich vyjádření stěžejní. Za hlavní ovšem pokládám dodržení anonymity respondentů z řad příjemců pomoci.

Tabulka 3: Respondenti podle skupin

Skupina respondentů	Počet jednotlivců	Jednotliví respondenti	Kód respondenta	Metoda sběru dat
Pracovníci NF Inka	1	Předsedkyně NF Inka	ŘČR	rozhovor
Pracovníci Fundación Inka v Peru	5	Ředitel Fundación Inka Peru	ŘP	rozhovor
		Koordinátor Paucartambo	K1	rozhovor
Současní příjemci pomoci v rámci projektů Nadace Inka (osobně nebo v zastoupení)	(3)+3+7	*Student VŠ, Koordinátor Pucamarca a Punacancha	SK1	skupinový rozhovor, dotazník, osobní rozhovor
		*Student VŠ, Koordinátor Haparquilla	SK2	skupinový rozhovor, dotazník, osobní rozhovor
		*Student VŠ, Koordinátor Kirkas	SK3	skupinový rozhovor, dotazník, osobní rozhovor
		Student VŠ	VS1	skupinový rozhovor, dotazník
		Student VŠ	VS2	skupinový rozhovor, dotazník

		Student VŠ	VS3	skupinový rozhovor, dotazník
		Rodiče v současnosti podporovaných studentů ZŠ/SŠ (7)	FSR	skupinový rozhovor
Bývalí příjemci pomoci z projektu z 5 komunit (osobně nebo v zastoupení)	76	Respondenti Pucamarca	R1 – R8	dotazník/ rozhovor, pozorování
		Respondenti Haparquilla	R9 – R22	dotazník/ rozhovor, pozorování
		Respondenti Kirkas	R23 – R44	dotazník/ rozhovor, pozorování
		Respondenti Punacancha	R45 – R52	dotazník/ rozhovor, pozorování
		Respondenti Paucartambo	R53 – R76	dotazník/ rozhovor, pozorování
Zástupci vedení komunit	3	Starosta obce Punacancha	StPu	rozhovor
		Předsedkyně klubu rodičů	PKR	rozhovor
		Zástupce starosty obce Haparquilla	ZStH	rozhovor
Expert/ Zástupci místních institucí, zabývajících se otázkou socioekonomického rozvoje a programy rozvoje vzdělávání	2	Laura Altobelli, Future Generation Graduate School	Ex1	rozhovor
		Alfonso Mendoza Huaman, Caritas Cusco	Ex2	rozhovor
Sponzoři / Donoři	1	Sponzor 1 dítěte	S1	rozhovor

*Tři v současnosti sponzorovaní studenti VŠ jsou současně i koordinátory projektu

6.2.3.1 Bývalí příjemci pomoci

Respondenty za skupinu „bývalí příjemci pomoci“ (R1 – R76) jsem vybrala na základě dostupných tištěných dokumentů (NF Inka, 2009a), které mi byly poskytnuty ředitelem Fundación Inka po mém příjezdu do Cusca. Základním kritériem pro výběr těchto potenciálních respondentů bylo ukončení podpory minimálně dva roky zpátky, délka trvání podpory minimálně dva roky a místo původu v jedné z pěti zkoumaných obcí. Pohlaví studentů nebylo při výběru zohledněno, neboť se z dostupných seznamů nedalo vyčíst.

Po uplatnění těchto kritérií vznikl seznam vhodných respondentů, který jsem rozdělila do pěti samostatných seznamů podle místa původu těchto studentů. Celkem jsem vybrala 262 respondentů: 34 za Pucamarca, 55 za Haparquillu, 35 za Kirkas, 39 za

Punacanchu a 99 za Paucartambo. Při sběru dat v terénu mohl být respondentem v minulosti podporovaný student sám, nebo v zastoupení rodinného příslušníka (rodič, sourozenec). Z těchto 262 vytipovaných se mi ve výsledku podařilo posbírat informace od 76 respondentů (R1 – R76). Za Pucamarca jsem získala výpovědi od 8 respondentů, za Haparquillu od 14, za Kirkas od 22, za Punacanchu od 8 a za Paucartambo od 24 respondentů. Seznam respondentů podle oblastí viz příloha č. 1. Koordinátoři za jednotlivé oblasti vždy dopředu můj příjezd do komunity a záměr oznámili a požádali vytipované respondenty o spolupráci. Konečný počet respondentů tedy vychází z jejich aktuální dostupnosti v době mé návštěvy v dané oblasti. Seznam otázek, zjišťovaný během terénního výzkumu naleznete v příloze č. 2. Odpovědi na otázky jsou řazeny podle oblastí do tabulek v přílohách č. 10, 11, 12, 13 a 14. Tyto údaje jsou také zpracovány do kapitol 7, 8 a 9.

6.2.3.2 Současní příjemci pomoci

Výběr respondentů za skupinu „současní příjemci pomoci“ probíhal vícero způsoby, neboť v rámci této skupiny jsou dvě podskupiny respondentů. Jednak sem patří studenti vysoké školy, kteří byli v době výzkumu sponzorováni, a jednak rodiče sponzorovaných dětí v jedné z navštívených lokalit. Rozhovor se zástupci v současnosti sponzorovaných dětí se odehrál pouze v jedné z oblastí, neboť tato skupina respondentů pro mě nebyla cílová, ale právě v této jedné oblasti si setkání vyžádal místní koordinátor. Výběr respondentů pro toto setkání vznikl metodou účelového vzorku, s přihlédnutím k dostupnosti daného typu respondentů. Rozhovor s nimi proběhl formou skupinového rozhovoru (viz tabulka 2). V praxi to celé proběhlo tak, že K1 vyhlásil v davu shromážděných občanů, že bychom rádi hovořili se zástupci v současnosti podporovaných dětí. Na základě této výzvy se sešla dobrovolná skupinka šesti rodičů, kteří byli ochotni se skupinového rozhovoru účastnit. Seznam otázek, zjišťovaný během tohoto rozhovoru naleznete v příloze č. 5. Přepis a audio záznam rozhovoru je k nahlédnutí v archivu autorky. Tyto údaje jsou také zpracovány do kapitol 7, 8 a 9.

Studenti vysoké školy byli vybráni na základě poskytnutých seznamů od Fundación Inka. Kontaktovala jsem ze seznamu všechny, na které jsem získala kontaktní údaje, a požádala je o přizvání jejich dalších kolegů, na které jsem neměla spojení. Nakonec se VŠ studentů sešlo sedm a byla s nimi provedena také metoda skupinového rozhovoru (kapitola 8.3.6). Tři z těchto studentů jsou zároveň od začátku roku 2012 pracovníky Fundación Inka v Peru. V době výzkumu působili jako

dobrovolní koordinátoři ve zkoumaných oblastech. Jsou tedy zahrnuti do výzkumu jako „pracovníci Fundación Inka“ i jako respondenti za projekt Sonqocha, souhrnně kódováni jako SK1 – SK3. Ostatní respondenti z této skupiny VŠ studentů jsou označováni kódem VS1 – VS3 (viz tabulka 3). Seznam těchto respondentů, spolu s bližšími informacemi, naleznete v příloze č. 1. Seznam dotazníkových otázek pro studenty VŠ naleznete v příloze č. 3. Seznam otázek, zjišťovaný během skupinového rozhovoru naleznete v příloze č. 4. Přepis a audio záznam rozhovoru je k nahlédnutí v archivu autorky. Tyto údaje jsou také zpracovány do kapitol 7, 8 a 9.

6.2.3.3 Pracovníci NF Inka a pracovníci Fundación Inka

Za **vedení projektu** jsem provedla výzkumný rozhovor s předsedkyní NF Inka v ČR (ŘČR), ředitelem Fundación Inka v Peru (ŘP). Oba tyto rozhovory byly zaznamenány na diktafon a následně přepsány. Otázky k těmto rozhovorům naleznete v příloze č. 6 (ŘČR) a v příloze č. 7 (ŘP). Přepisy těchto rozhovorů jsou k nahlédnutí v archivu autorky. S koordinátorem za Paucartambo (K1), studentkou VŠ, která je zároveň koordinátorkou za komunity Pucamarca a Punacancha (SK1), se studentkou VŠ, která je zároveň koordinátorkou za komunitu Haparquilla (SK2) a se studentem VŠ, který je zároveň koordinátorem za komunit Kirkas (SK3) jsem mluvila průběžně během našich společných cest do zkoumaných oblastí. Rozhovory s těmito koordinátory nebyly nahrávány, neboť probíhaly v průběhu celého dne, v meziřeči nebo během rozhovorů s respondenty z řad bývalých příjemců pomoci. Všichni tito koordinátoři byli schopní domluvat se jazykem Quechua (čti kečua), který je pro tyto oblasti typický, a kterým mluvili mnozí respondenti, především starší generace. I když v projektu působili jako koordinátoři teprve krátce, byli schopni podat celkem ucelené informace o jeho fungování.

6.2.3.4 Experti/Zástupci místních institucí

Za účelem získat bližší vhled do problematiky rozvoje v regionu Cusco jsem oslovila **experty**, zkušené v oblasti rozvoje a rozvojové spolupráce. Prvním byla ředitelka organizace Future Generation Graduate School, Dr. Laura Altobelli (Ex1). Druhým byl vedoucí oddělení humanitární pomoci a rozvojové spolupráce Caritas Cusco, Alfonso Mendoza Huaman (Ex2). Vedle úvodu do celkové problematiky rozvoje regionu Cusco, a především zkoumaných komunit, jsem od nich zjišťovala také jejich názor na relevantnost, účinnost, efektivitu, udržitelnost a dopady projektů daného

typu. Organizace Caritas Cusco je jedním z největších poskytovatelů humanitární a rozvojové pomoci v tomto regionu. Future Generation Graduate School se dlouhodobě zabývá komunitním rozvojem jak z teoretického, tak i praktického hlediska. Vedle zajišťování odborných kurzů o komunitním rozvoji se zabývá i advokační činností a sama implementuje programy podporující komunitní rozvoj ve spolupráci s místní vládou (Future Generations, 2000). Výzkumné otázky zjišťované během těchto rozhovorů jsou uvedeny v příloze č. 8 (Ex1) a v příloze č. 9 (Ex2). Výsledky rozhovorů jsou zakomponovány v kapitolách 4, 7 a 8. Jejich přepis je k dispozici u autorky práce.

6.2.3.5 Zástupci vedení komunit

Pro získání komplexnějšího obrázku fungování projektu v daném prostředí, bylo zamýšleno zapojit do výzkumu také zástupce místního vedení komunit. V závislosti na jejich dostupnosti se podařilo uskutečnit rozhovory se třemi lidmi: starostou obce Punacancha (StPu; Rozhovor StPu, Punacancha, 21. 8. 2012), předsedkyní klubu rodičů v obci Haparquilla (PKR; Rozhovor PKR, Haparquilla 1. 9. 2012) a zástupcem starosty obce Haparquilla (ZStH; Rozhovor ZStH, Haparquilla 1. 9. 2012). Zástupce vedení dalších obcí či komunit se nepodařilo kontaktovat. Jelikož mi nebylo dopředu známo, s jakým zástupcem vedení komunity se budu moci setkat, nepřipravila jsem pevný set otázek, proto tyto otázky nenaleznete ani v žádné příloze v této diplomové práci. Obecně jsem se ptala na jejich zkušenost s fungováním projektu v místě a jejich názor na prospěšnost tohoto projektu pro místní lidi. Záznam těchto rozhovorů je dostupný v archívu autorky. Výsledky rozhovorů jsou průběžně zapracovány do kapitol 8 a 9. Záznam rozhovorů je dostupný u autorky této práce.

6.2.3.6 Sponzoři / Donoři

Zastoupení sponzorů mezi respondenty je více než slabé. Původně jsem zamýšlela tuto skupinu kontaktovat v dostatečném množství a blíže s nimi pracovat při analýze výsledků terénního výzkumu. Vzhledem k obtížné spolupráci s vedením NF Inka, které nevidělo v mém výzkumu možný přínos pro organizaci, jsem ale nakonec od tohoto záměru upustila. Podařilo se udělat rozhovor pouze s jedním sponzorem (kmotrem), který se ocitl v kanceláři organizace v době výzkumného rozhovoru s ředitelkou NF Inka a byl ochotný se k tématu vyjádřit. Jak uvádí Cracknell (2003), organizace nejsou vždy ochotny poučit se. „*Musí být zájem nebo tlak na to, aby se*

poučily z evaluace.“ (von Metzsch in Cracknell, 2003, s. 158). Přepis a audio záznam rozhovoru je k nahlédnutí v archivu autorky.

6.2.4 Analýza dat

Pro vyhodnocení dat jsem použila z části kvalitativní a částečně kvantitativní analýzu. Výhodou kvalitativní analýzy je především prostor, který dává jak výzkumníkovi, tak i účastníkům výzkumu. Využívá především otevřené otázky a nabízí prostor pro volné vyprávění. Můžeme tak jít do hloubky problému a můžeme otevřít nové, netušené dimenze zkoumaného jevu. Výzkumník může dále rozvést nově otevřená témata a informace, vztahující se ke zkoumanému jevu. Není omezen předem stanovenými kategoriemi odpovědí.

„Kvalitativní metody přináší velké množství podrobných údajů. Skrze přímé citace a pečlivý popis stavu, událostí, lidí, interakcí, programu a pozorovaného chování zajišťují kvalitativní data hloubku a podrobnost. Fakt, že sběr dat není omezen předem určenými analytickými kategoriemi, přispívá k hloubce a detailnosti kvalitativních dat. Kvalitativní metody ovšem využívají standardizovaná opatření, která přiřadí různé názory a zkušenosti do předem daných kategorií odpovědí.“ (Patton, 1987; s. 9). Výzkumník tak může určité sledované jevy kódovat do tabulek a získat tak data kvantitativního rázu. Díky tomu může sledovat trendy nebo poměry určitých jevů. Přesně takto jsem postupovala při analýze dat v tomto výzkumu. Některá data jsem interpretovala jako vyprávění, přímé citace, ucelené názory, příběhy (data z rozhovorů s ŘČR, ŘP, Ex1, Ex2, R1 – R76, ze skupinového rozhovoru se studenty VŠ). Jiná data jsem, vzhledem k jejich objemu a potřebnosti získání uceleného výsledku, kódovala do tabulek (R1 – R76). Z nich jsem následně mohla použít kvantitativní metody znázornění výsledků, jako jsou grafy a procentuální poměry.

Evaluační otázky vychází z DAC stanovených evaluačních kritérií a týkají se účinnosti/ efektivnosti, hospodárnosti/efektivity, dopadů, relevantnosti a udržitelnosti projektu (tabulka 5: Evaluační otázky).

Na tato kritéria a jejich podotázky navazují indikátory sledované během terénního výzkumu, vztahující se k jednotlivým kritériím. Tyto indikátory jsem stanovila podle vzoru studie *Does International Child Sponsorship Work?* (Wydick, 2009), která zkoumá fungování projektů podobného typu. Shodné indikátory, respektive jejich podotázky, používá pro své účely k posouzení životní úrovně svých obyvatel také

vláda Peru (INEI, 2012b). Na základě těchto indikátorů byly vypracovány výzkumné otázky pro jednotlivé skupiny respondentů tak, aby ukázaly, zda byla kritéria naplněna v nejlepší možné míře. Přesné znění těchto indikátorů a podotázek viz tabulka 5: Evaluační otázky a tabulka 6: Sledované indikátory.

Vzájemný vztah mezi kritérii a indikátory je silný, avšak na první pohled ne zcela patrný. Indikátory nelze schematicky seřadit s kritérii, neboť se vzájemně prolínají napříč různými svými podkategoriemi. To znázorňuje tabulka 4.

Tabulka 4: Vztah sledovaných indikátorů vůči kritériím evaluace

Kritéria	Indikátory
Relevantnost	Kompatibilita s národní strategií rozvoje a s potřebami cílové skupiny (vládní programy rozvoje fungující ve vybraných zkoumaných oblastech, národní strategie rozvoje, potřeby místních lidí ve vybraných zkoumaných oblastech)
Efektivnost	Zvolená strategie projektu, fungování projektu, celkový počet sponzorovaných dětí,...
Hospodárnost	Fungování projektu, monitoring, náklady na podporu jednoho dítěte,...
Dopady	Evidence pozitivních vedlejších efektů na mladší sourozence, evidence pozitivních vedlejších efektů na členy komunity, dodatečné roky formálního vzdělání, dopad na zaměstnanost, věk při založení rodiny kvalita/podmínky bydlení, vlastnictví hlavních spotřebitelských artiklů,...

Tabulka 5: Evaluační otázky

Kritérium	Metoda	Respondenti
RELEVANTNOST		
Do jaké míry vyhovoval projekt potřebám cílových skupin?	Rozhovory, Skupinový rozhovor	R, Ex, VS, SK, FSR, StPu, ZStH
Do jaké míry korespondoval záměr projektu s prioritami místní vlády?	Rozhovory, Skupinový rozhovor	Ex, VS, SK, FSR, StPu, ZStH
Do jaké míry korespondoval záměr projektu se zájmy zainteresovaných skupin?	Rozhovory, Skupinový rozhovor	R, Ex, VS, SK, FSR
V jakém kontextu byl projekt v regionu Cusco realizován (existují místní nástroje na podporu vzdělání)?	Rozhovory, Skupinový rozhovor	Ex, VS, SK, FSR, StPu, ZStH
EFEKTIVNOST (ÚČINNOST)		
Jaké důvody vedly realizátora ke zvolené strategii projektu?	Rozhovory	ŘČR

Jak funguje organizace projektu?	Rozhovory	ŘČR, ŘP, K1, SK, PKR
Jaká funguje spolupráce mezi partnerskými organizacemi?	Rozhovory	ŘČR, ŘP, K1, SK
Nakolik projekt opravdu přispěl ke zlepšení životní situace příjemců pomoci a jejich rodin?	Rozhovory; Dotazníky	R, ŘČR, SK
Jak dlouho děti zůstávají průměrně v projektu?	Analýza dokumentů; Rozhovory; Dotazníky	Dokumenty; R
Kolik dětí/rodin pokryl projekt za dobu svého fungování?	Analýza dokumentů	Dokumenty
Kolik dětí/rodin pokrývá projekt každoročně?	Analýza dokumentů	Dokumenty
EFEKTIVITA (HOSPODÁRNOST)		
Jaké jsou roční náklady na podporu jednoho dítěte?	Analýza dokumentů; Rozhovory	Dokumenty, ŘČR
Jaké jsou průměrné náklady na vystudování (na vytvoření absolventa)?	Analýza dokumentů; Rozhovory	Dokumenty, ŘČR
Jaký podíl částky je použit na administrativní a jiné náklady?	Analýza dokumentů; Rozhovory	Dokumenty, ŘČR, ŘP
Existoval plán časového harmonogramu projektu? A byl dodržen?	Rozhovory	ŘČR
UDRŽITELNOST		
Jak je zajištěna udržitelnost (finance) projektu?	Rozhovory	ŘČR
Jak je zajištěno dostatečné trvání podpory jednotlivce?	Rozhovory	ŘČR; ŘP; SK
Jakým způsobem může mít program trvalý/dlouhotrvající dopad na zahrnutou společnost?	Rozhovory	ŘČR; ŘP; SK; Ex
Spillovers na další členy rodiny?	Rozhovory	ŘČR; ŘP; SK
DOPADY		
Kolik dětí/rodin pokryl projekt za dobu svého fungování?	Analýza dokumentů	Dokumenty
Kolik dětí/rodin pokrývá projekt každoročně?	Analýza dokumentů	Dokumenty
Jak se změnil život rodin, zapojených do projektu (sociální dopady)?	Rozhovory	R, SK, ŘČR
- Považují samy podpořené rodiny projekt za zásadní podmínku/nutnost k dostudování jejich podpořených dětí?	Rozhovory, Dotazníky	R
- Lze u podpořených rodin pozorovat přímé zlepšení jejich životní (vybavení domácnosti, vzdělání pro děti, plnohodnotná strava) situace díky (pramenící přímo z) projektu?	Rozhovory, Dotazníky	R; ŘČR
Přinesla realizace projektu vedlejší (nezamýšlené) dopady (+/-)?	Rozhovory	SK, K1, Ex
Jaké jsou pozitivní a negativní stránky projektu podle zainteresovaných skupin?	Rozhovory, Dotazníky	R, SK, K1, Ex

Lze tento typ projektu doporučit jako vhodný nástroj rozvoje venkovských oblastí regionu Cusco?	Rozhovory	SK, K1, Ex, VS, FSR
Jaké má projekt dopady na partnerské organizace?	Rozhovory	SK, K1, ŘČR, ŘP
VEDLEJŠÍ TÉMATA		
Správa věcí veřejných		
- Proběhla správa finančních prostředků v rámci projektu podle předpisů a pod kontrolou?	Rozhovory; Analýza dokumentů	ŘČR, ŘP, R, dokumenty
- Jak probíhá řízení projektu? Jsou všichni členové, pracovníci a příjemci včas informováni o změnách a důležitých rozhodnutích?	Rozhovory	ŘČR, ŘP, SK, K1, PKR
- Jak často probíhají jednání? Kdo se účastní? Jak se rozhoduje?	Rozhovory	ŘČR, ŘP, SK, K1, PKR
- Existují psaná pravidla projektu? Jak se vymáhá jejich dodržování?	Rozhovory	ŘČR, ŘP, SK, K1, PKR, R
- Mají členové, pracovníci/dobrovolníci a příjemci přístup k informacím o hospodaření projektu? (přehled toku a objemu financí, výroční zprávy)	Rozhovory	ŘČR, ŘP, SK, K1
- Jakým způsobem se nakládá s financemi na peruánské straně?	Rozhovory	ŘČR, ŘP, SK, K1, R

Tabulka 6: Sledované indikátory

Indikátory, podotázky
Dodatečné roky formálního vzdělání, dopad na pravděpodobnost dosažení středoškolského vzdělání (vzhledem k nemožnosti uplatnění modelu quazi-experimentální evaluace a vzhledem k chybějícím (nedostupnosti) statistických údajů o školní docházce ve zkoumaných oblastech obecně, toto muselo být zkoumáno ze subjektivního vnímání respondentů typu „R“ a pracovníků projektu):
Délka podpory studenta Nutnost zaměstnání při studiu Činnost studenta po skončení podpory Činnost studenta v době výzkumu (studium, práce atd.) Stupeň, kterého ve škole dosáhli sourozenci sponzorovaného studenta Stupeň, kterého ve škole dosáhli rodiče sponzorovaného studenta (Matka... Otec...) Opakování ročníku v průběhu studia Počet sponzorovaných studentů, kteří kvůli opakování ročníku museli opustit projekt
Dopad na zaměstnanost (+ dopad na pravděpodobnost posílání remitencí); Výběr povolání:

<p>Zaměstnání rodičů studenta Zaměstnání/aktivity sourozenců studenta Typická povolání mladých lidí z dané oblasti Aktivity studenta v době výzkumu (studium, práce atd.) Důvody aktuální činnosti studenta (výběr/nutnost) Vybral si sponzorovaný student toto povolání na základě svých tužeb nebo podle dostupných možností? Místo vykonávání práce mladých lidí z dané oblasti. Místo vykonávání práce sponzorovaných studentů Podíl sponzorovaných, kteří opouští život na vesnici a odchází do města Posílání remitencí (části výdělku) zpět do vesnice</p>
Věk při založení rodiny
<p>Věk, kdy měli rodiče sponzorovaného studenta první dítě (Matka..... Otec.....) Věk, kdy měl nebo chce mít sponzorovaný student první dítě Celkový počet dětí v rodině Celkový počet dětí, který zamýšlí sponzorovaný student mít</p>
Kvalita/podmínky bydlení
<p>Materiál, ze kterého jsou běžné místní domy (ve kterých bydlí původní rodiny sponzorovaných studentů) Elektrifikace v domech rodin sponzorovaných studentů Materiál podlah v domech rodin sponzorovaných studentů Vodovod uvnitř domu v domech rodin sponzorovaných studentů Kanalizace v domech rodin sponzorovaných studentů Domy, ve kterých v současnosti bydlí sponzorovaní absolventi (materiál, velikost, elektrifikace, materiál podlah, vodovod uvnitř domu, kanalizace) Kde chtějí bydlet, až dokončí studia</p>
Vlastnictví hlavních spotřebitelských artiklů
<p>Rodina studenta vlastní mobilní telefon Student vlastní mobilní telefon</p>
Vedení obce/komunity – pravděpodobnost, že jedinec dosáhne na vedoucí místo v rámci církve, komunity, nebo obce.
<p>Pozice členů rodiny sponzorovaného studenta ve vedení obce nebo církve Pozice dříve sponzorovaného studenta ve vedení obce nebo na jiné důležité pozici (významný / vlivný podnikatel)</p>
Evidence pozitivních vedlejších efektů projektu na mladší sourozence sponzorovaných studentů a na další obyvatele obce stejného věku.
<p>Počet let školní docházky starších sourozenců sponzorovaných studentů Počet let školní docházky mladších sourozenců sponzorovaných studentů Zvýšení délky školní docházky mladších sourozenců v době, kdy daný sponzorovaný student už absolvoval a je výdělečně činný Vliv sponzorování jednoho studenta na ostatní studenty (změny chování) Popis stavu rodinné situace a možnosti vzdělání v případě absence podpory Evidence návrhů na změnu projektu ze strany lidí</p>
Fungování projektu

Rozhodovací kompetence české a peruánské strany Participace místních komunit v rozhodovacích procesech Komunikace mezi českou a peruánskou stranou (způsob, četnost) Výběr dětí do projektu Nastavení výše finančního příspěvku Podíl ze sponzorského příspěvku, který jde na administrativní a režijní náklady Podíl ze sponzorského příspěvku, který se skutečně dostane rodinám Podoba, v jaké se dary předávají (finanční, materiální) Proces předávání darů podpis předávající listiny) Monitoring projektu (kdo, jak, jak často) Vznik projektu (kdy a jak), prvotní impulz Nastavování pravidel fungování projektu, rozdělení kompetencí
Kompatibilita s národní strategií rozvoje a s potřebami cílové skupiny
Vládní programy rozvoje fungující ve vybraných zkoumaných oblastech Národní strategie rozvoje (podle Wydick, 2009)

Každá skupina respondentů dostala jinou sortu otázek, podle možností se k otázkám relevantně vyjádřit. Seznamy otázek pro jednotlivé respondenty naleznete v přílohách č. 2 až 9.

V zájmu srozumitelnosti výzkumných otázek jsem si zajistila lekce španělštiny v jazykové škole v Cuscu. Během nich jsme s lektorkou prošly všechny výzkumné otázky a upravily jejich znění. V rámci lekce procvičování mluveného jazyka jsem získala informace o školním systému v Peru, o situaci ve školství (dostupnost různých stupňů vzdělání v regionu Cusco a jeho dílčích částech, státní politika vzdělání) a o oblastech vytipovaných pro návštěvu v rámci evaluace z pohledu lektorky (k nahlédnutí u autorky v zápiskách z hodin).

6.3 Validita výzkumu

Validita neboli platnost je stěžejní vlastností kvalitativního výzkumu, bez které výzkum samotný i jeho závěry ztrácí smysl. Důvěryhodnost, hodnověrnost, přenositelnost, spolehlivost a možnost potvrzení (Lincoln and Guba in Creswell, 2007, s. 246) jsou základními stavebními kameny každého výzkumu a podmínkou pro prokázání jeho platnosti. Creswell (2007) vidí validitu v kvalitativním výzkumu jako prostředek k zajištění správnosti zjištění, co nejlépe vyjádřených respondenty i výzkumníkem.

Výzkumník si musí zvolit způsob, jak dosáhne všech výše zmíněných parametrů a zajistí tak kvalitu výzkumu.

Jelikož podle Creswella (2007) je každá zpráva z výzkumu vlastním pohledem autora na daný případ a jelikož podle něj existuje mnoho typů kvalitativní validity, musí

si každý autor vybrat ten, který mu sedí. Navrhuje, aby se autoři odkazovali na vlastní podmínky a strategie dosahování validity výzkumu. Vedle toho ale Creswell (2007) navrhuje, aby výzkumník do svého výzkumu zahrnul i některé již dříve uznané strategie, aby podložil správnost své studie. A měl by použít alespoň dvě z následujících osmi strategií, které Creswell (2007) nabízí ve své knize:

- ***Delší doba pobytu a přetrvávající pozorování v terénu*** – vytváří se vazby a důvěra mezi výzkumníkem a účastníky výzkumu, výzkumník poznává kulturu a pravidla komunikace, aby se vyvaroval dezinterpretace. Pozorování účastníků výzkumu vyžaduje blízký a dlouhodobější kontakt se zkoumanými lidmi.
- ***Triangulace*** – výzkumník využívá různé zdroje, metody a teorie, aby podal co nejucelenější obraz. Výzkumník trianguluje informace a zajišťuje validitu svých výsledků tím, že shromáždí důkazy z různých zdrojů dat, které dokládají dané zjištění – musí je porovnat. Jde zde tedy především o zástupnost dat a jejich ověření.
- ***Peer review*** – upřímné zhodnocení, odborné posouzení nebo porada s kolegou poskytne vnější kontrolu výzkumného procesu. Takovýto poradce by měl být upřímný, měl by být schopný ptát se na těžké otázky ohledně metod, významů, interpretace, měl by také umět naslouchat výzkumníkovi, aby se mohl podělit o své pocity a dojmy (Lincoln and Guba v Creswell 2007).
- ***Vyjasnění zaujatosti výzkumníka*** od počátku studie tak, aby čtenář pochopil všechny okolnosti, které mohou zkreslovat jeho přístup ke zkoumanému problému i jeho závěry. (minulé zkušenosti, zaujetí, předsudky atd.)
- ***Předložení předběžné evaluační zprávy/analýzy účastníkům výzkumu***: Výzkumník by měl ověřit, zda účastníci výzkumu shledávají jeho závěry a interpretace důvěryhodnými a pravdivými.
- ***Detailní popis*** (okolností výzkumu, průběhu, účastníků) – zajištění co nejlepší možné přenositelnosti informací ke čtenářům
- ***Externí audit (kontrola)*** – posouzení průběhu a přesnosti/správnosti výsledků nezávislým externím auditorem. Auditor by měl posoudit, zda se závěry, interpretace a zjištění opírají o relevantní údaje.

Z těchto výše zmíněných strategií pro dosažení validity výzkumu jsem si, v závislosti na možnostech, zvolila triangulaci dat, delší čas strávený v terénu, blízkost

výzkumníka k účastníkům výzkumu, vyjasnění zaujatosti výzkumníka a detailní a zevrubný popis.

Triangulaci zajišťuji sběrem informací z různých zdrojů (respondenti několika různých skupin: příjemci pomoci – bývalí a současní, pracovníci projektu, nezávislí externí odborníci; interní dokumenty; propagační materiály) a kombinováním různých metod sběru dat (rozhovor, dotazník, skupinový rozhovor, pozorování, analýza dokumentů).

Terénní výzkum jsem podnikla dvakrát, za účelem ověření a dohledání chybějících dat. *Celkem jsem v terénu strávila tři měsíce*. Během této doby jsem *navázala hlubší kontakt s několika účastníky výzkumu*, kteří byli důležitými styčnými osobami pro kontakt s dalšími respondenty a byli bohatým zdrojem důležitých informací.

Navíc jsem pro posouzení skutečného vlivu projektu na rozvoj v dané oblasti sledovala skrze rozhovory tzv. 'counterfactuals' (co by bylo, kdyby projekt nikdy nebyl).

V kapitole 6.4 se blíže zabývám *limity výzkumu s přihlédnutím k limitům mé vlastní osoby*, jakožto výzkumníka s předešlými zkušenostmi s podobným projektem. Zmiňuji zde možné zaujetí a předsudky. V rámci popisu průběhu výzkumu nastiňuji vlastní interakci s prostředím a jednotlivými účastníky výzkumu. *Popis průběhu výzkumu* v jednotlivých oblastech se snažím vykreslovat tak, aby čtenář získal představu, jak to vypadalo a jak to na mě působilo. Během výzkumu jsem se snažila pořizovat detailní záznamy. Vedle výzkumného deníku jsem především, se svolením respondentů, nahrávala rozhovory na diktafon, dělala si zápisky a pořizovala fotografie z jednotlivých setkání. Respondenti byli poučeni o záměru výzkumu, o nezávislosti mé osoby na organizaci, poskytující pomoc, a o svém právu neúčastnit se nebo neodpovídat na některé otázky. Odpovědi z rozhovorů a dotazníků v minulosti sponzorovaných studentů jsem zakódovala do tabulek. Seznam otázek (viz příloha č. 2) a seznam respondentů (viz příloha č. 1) těchto rozhovorů jsou zvlášť, avšak veškeré informace jsou vzájemně propojeny skzre kódy (Qx – otázka; Rx – v minulosti podporovaný student ZŠ/VŠ). V přílohách 3–9 jsou uvedeny otázky dalších výzkumných rozhovorů – konkrétně: dotazník studenti VŠ (příloha č. 3), skupinový rozhovor s podporovanými studenty VŠ (příloha č. 4), Skupinový rozhovor s rodiči sponzorovaných dětí (příloha č. 5), ŘČR (příloha č. 6), ŘP (příloha č. 7), Ex1 (příloha č. 8) a Ex2 (příloha č. 9). Odpovědi těchto rozhovorů jsou zakomponovány do textu v průběhu celé práce. Audion záznamy a přepisy těchto rozhovorů jsou k nahlédnutí u autorky práce.

6.4 Limity výzkumu

Mezi limity tohoto výzkumu, podle mého názoru, patří následující:

- ***Komunikace s vedením zapojených nadací***

Jelikož organizace, jejíž projekt jsem zkoumala, nejevila o výsledky výzkumu nikdy zájem, nepodařilo se použít participativní přístup k evaluaci, kdy organizace sama pomáhá vytvářet indikátory a výzkumné otázky. Svůj nezájem vysvětlovalo vedení organizace tím, že si projekt sami monitorují a neočekávají, že by můj výzkum přinesl nějaká nová zjištění a že by pro ně mohl být přínosný. Přesto přislíbili poskytnout informace, potřebné k výzkumu. Od české strany vedení projektu jsem neobdržela, kromě jednoho rozhovoru s ředitelkou nadace, žádné projektové dokumenty, které bych mohla při výzkumu použít. Naopak od peruánské strany jsem dostala dostatečné množství informací o podporovaných studentech. Ovšem, nepodařilo se mi od nich získat všechny potřebné kontakty na potenciální respondenty, kteří by byli pro výzkum přínosní.

- ***Komunikace v místě projektu s pracovníky, jejich dostupnost, časové možnosti***

Komunikace s pracovníky v místě projektu probíhala dobře. Byli velmi milí a ochotní. Byli ovšem časově omezeni, neboť většina z nich studovala na vysoké škole a v době mé první návštěvy zrovna měli zkouškové období. Proto se terénní výzkum asi o týden zpozdil. Při druhé návštěvě terénu v lednu roku 2013 byla většina těchto studentů na prázdninách a nemohli mi proto asistovat při výzkumu, což bylo pro mě velice limitující a nepodařilo se mi provést návštěvy míst, které jsem měla v plánu. Také elektronická komunikace s těmito pracovníky byla velmi složitá, v některých případech i nemožná.

- ***Komunikace s respondenty***

Základním problémem s respondenty bylo jejich správné vytipování, což bylo v počátku celkem obtížné. Obdržela jsem totiž od vedení Fundación Inka jen tištěné statistiky, z nichž se těžko potenciální respondenti vybírali. Dalším problémem bylo vytipované respondenty zastihnout. Na každou navštívenou obec jsem, vzhledem k časovým a finančním možnostem, měla vždy pouze jeden den. Koordinátoři projektu, kteří mi při návštěvách asistovali, se snažili setkání s respondenty předem domluvit. Buď telefonicky, nebo osobní návštěvou. Přesto se

nepodařilo všechny vytipované zastihnout. I tak jsem ale v každé obci získala pro mě dostatečný počet respondentů. Některé vytipované respondenty jsem nezastihla osobně, ale jen v zastoupení rodinného příslušníka. Starší generace mluvila spíše jazykem Quechua. Naštěstí všichni koordinátoři, kteří mi při terénním výzkumu asistovali, uměli tento jazyk plynule. Koordinátoři se na výzkumu podíleli zcela dobrovolně a s ochotou. Za asistenci ode mě nedostali žádnou finanční odměnu, pouze jsem jim proplatila cestovné a stravné za ten den.

- **Zkreslení ze strany respondentů**

„Zkreslení ze strany zkoumané osoby nebo informátora může nabývat mnoho podob od zatajování informací až po jejich zkreslování.“ (Hendl, 2005, s. 146).

Vzhledem k tomu, že vždy byl nějaký koordinátor přítomen při rozhovorech, mohlo dojít k ovlivnění výpovědí účastníků rozhovorů. Někteří se mohli bát vypovědět, co si opravdu myslí. Jelikož se ale z naprosté většiny jednalo o respondenty, kteří už v projektu delší dobu nejsou, a jelikož většina koordinátorů byla zcela nová a mladá, myslím, že k velkému ovlivnění nedocházelo. To lze vidět také na výpovědích mnohých kritických hlasů. Co se týče vlivu mé osoby, mohli se někteří před cizinkou stydět, ale ve většině případů neměli problém se o projektu vyjadřovat kriticky. Respondenti také mohou výsledky výzkumu zkreslit svým subjektivním vnímáním. *„Respondenti podávají vždy vlastní úhel pohledu – často velmi selektivní. (...) terénní pozorovatelé také mohou mít selektivní vnímání.“* (Patton, 1987, s. 73). Zkreslení jsem se snažila předejít také metodami vysvětlenými v kapitole 6.3, především triangulací, a ujištěním respondentů, že je jejich účast dobrovolná a anonymní.

- **Zkreslený/zaujatý pohled výzkumníka**

„Přítomnost výzkumníka může ovlivnit procesy, na něž je výzkum zaměřen. Zkreslení ze strany výzkumníka se týká toho, co výzkumník jako pozorovatel přináší do výzkumu v podobě svých subjektivních teorií a předsudků či vlastností. To může ovlivnit výběr výzkumných otázek, dat i oprávněnost závěrů.“ (Hendl, 2005, s. 146). Tento jev Hendl nazývá tzv. reaktivitou. Dá se jí předcházet reflexivitou. Reflexivita je *„vědomí způsobu, jak sociální identita, vzdělání a osobnost mohou ovlivnit výzkumný proces.“* (Hendl, 2005, s. 146). Na to jsem se v průběhu, i při vyhodnocování výzkumu snažila myslet. Na radu Dr. Laury Altobelli jsem se snažila splynout s prostředím alespoň oblečením. Také mé vlastní předsudky vůči

místním lidem mohly hrát při posuzování různých jevů svou roli. Na to jsem se snažila připravit četbou literatury o obyvatelích Cusca, a hlavně jsem se snažila k respondentům přistupovat s pokorou, respektem a bez předsudků. Jelikož jsme sociální konstrukty našeho původního prostředí, myslím, že se nedá určitému zkreslení pohledu nikdy předejít na sto procent. Vzhledem k tomu, že jsem měla s výzkumem podobného typu již předešlou zkušenost, byla jsem si vědoma, na co si dát pozor. Zároveň jsem ale vnímala, jak mně tato předešlá zkušenost ovlivňovala při vytváření závěrů. Kvalitativní výzkum s tímto ale počítá, neboť je hodnocen jako subjektivní zkušenost výzkumníka. „*Výzkumník rozhoduje o tom, co je charakteristické pro výzkum, co je relevantní pro záměr výzkumu a na co je potřeba se zaměřit.*“ (Creswell, 2007, s. 251). Pro co nejvyšší validitu jsem se snažila v této práci poskytnout čtenáři dostatek písemné evidence v podobě kódového přepisu rozhovorů s v minulosti podporovanými studenty ZŠ/SŠ, na jejímž základě sám posoudí hodnověrnost mých závěrů. „*Interpretační výzkum je řetězcem interpretací, které musí být zdokumentovány pro druhé, aby mohli posoudit hodnověrnost závěrů výzkumníka.*“ (Creswell, 2007, s. 248). Přepisy ostatních rozhovorů jsem vzhledem k jejich rozsahu do této práce nezařadila. Jsou však na vyžádání k nahlížení v mém archivu.

- **Změření vlivu projektu na životy příjemců pomoci**

„*Posouzení dopadů pomoci, zejména vztahu mezi pomocí a širšími výsledky, čelí třem konkrétním výzvám: Problémy s daty, problémy s přisouzením a obtížnost nalezení spolehlivého 'counterfactual'*“ (Kremer, 2009, s. 53).

Jelikož jsem nemohla použít experimentální model evaluace, jak jsem již zmínila v úvodu kapitoly 6, snažila jsem se odpovědět skrze otázky kladené při výzkumných rozhovorech. Zvolené indikátory ve výsledku nedokázaly plně odpovědět na otázku, zda se životní situace respondentů opravdu změnila. Také vzhledem k rychle se vyvíjející makroekonomické situaci v zemi, bylo obtížné zjistit skutečnou míru vlivu projektu na příjemce pomoci.

7) APLIKACE VÝZKUMU V TERÉNU

V této kapitole popisují prostředí, na jehož pozadí se odehrával tento výzkum, i projekt samotný. Nejprve se zabývám geografickou a socio-ekonomickou charakteristikou daného prostředí, poté průběhem výzkumu a aplikací výzkumných metod v terénu. Teprve v kapitole 8 se zabývám výsledky výzkumného šetření – tedy fungováním organizací zřizujících zkoumaný projekt a fungováním daného projektu v jednotlivých zkoumaných oblastech i celkově.

7.1 Charakteristika geografické oblasti projektu

Projekt je implementován v rozsahu regionu Cusco (viz obrázek 1, kapitola 4.2), podle informací ŘP (ředitel peruánské Fundación Inka) především v jeho provinciích Acomayo, Anta, Calca, Canas, Cusco a Paucartambo.

Region Cusco se nachází na jihu země. Svou rozlohou 71 986,5 km² je čtvrtým největším regionem a tvoří celých 5,6 % rozlohy Peru (Ministerio de Comercio Exterior y Turismo, 2005). Krajinu regionu Cusco tvoří vysoká pohoří, spolu se širokými vrchovinami, jemně zvláňnými plošinami a hlubokými údolími a kaňony. Správní město regionu, se shodným názvem Cusco, se nachází v nadmořské výšce 3 414 metrů. Podnebí regionu je velice rozmanité. V nížinách je klima tropické a vlhké s průměrnými teplotami 30,5 °C, ve vysokém lese je velmi teplé a vlhké s průměrnou roční teplotou 23 °C, v údolích představuje přechod mezi mírnou oblastí Quechua a chladnějšími vrchovinami Puna s průměrnou teplotou do 19,4 °C (Ministerio de Comercio Exterior y Turismo, 2005). Na horách je podnebí chladné a suché, roční průměrná teplota se pohybuje mezi 10,1 °C a 11,6 °C (INEI, 2012b). Noci jsou chladné, dny teplé. Region Cusco má dvě hlavní roční období: suché zimní období od května do září, charakterizované nedostatkem srážek a jiné vlhkosti, a letní období dešťů, které trvá od prosince do března.

Region Cusco se administrativně dělí do 13 provincií: Acomayo, Anta, Calca, Canas, Cuzco, Chumbivilcas, Espinar, La Convención, Paruro, Paucartambo, Quispicanchi y Urubamba. V regionu Cusco žije celkem 1 171 403 obyvatel, dvě třetiny obyvatel tvoří potomci původních obyvatel, mluvící jazykem Quechua (INEI, 2008).

Provincie regionu Cusco se dále dělí na 108 distriktů.

Podle (Perrottet, 1991, s. 100) je většina původních obyvatel And (tzv. Quechua), žijících v odlehlých vesnicích, samozásobitelskými zemědělci a pastevci.

V regionu je vyměřeno pro zemědělské aktivity (lesnictví, pastva, pěstování plodin) 2 353 396 ha půdy. Ve skutečnosti je k zemědělským účelům využíváno 2 763 688 ha půdy, na úkor chráněných území, která tak podléhají erozi, způsobené nadměrnou pastvou a nevhodnými zemědělskými postupy (Ministerio de Comercio Exterior y Turismo, 2005).

Většina ekonomicky aktivního obyvatelstva regionu Cusco se zabývá zemědělstvím (37,0 %), obchodem (16,8 %), pro státní správu pracuje 9,9 % lidí, v turistickém odvětví je zaměstnáno 6,5 % obyvatel a rukodělnou výrobou tradičních předmětů se živí 6,2 % obyvatel (INEI, 2012b).

Život ve vysokých nadmořských výškách není nijak snadný. Vedle extrémně nízkých teplot, silného slunečního záření a řídkého vzduchu, se zde nachází jen málo obdělávací půdy. Ekonomika vesnic v přírodním regionu Puna je tvořena především pěstováním brambor a obilovin, schopných růst ve vysokých nadmořských výškách, a pastevectvím. Domácí zvířata zde zastupují lamy, ovce, kozy a krávy (Perrottet, 1991, s. 100).

Napojení původních obyvatel na národní ekonomiku a obchod je jen minimální, vesměs se jedná o prodej přebytků jejich zemědělské produkce na městských trzích. Jejich hlavním cílem je především obstarat si dostatečné zásoby potravin na celý rok. Dodnes se situace v těchto vesnicích příliš nezměnila. Způsob obživy zůstal vesměs stejný, jen přibýlo cestování za možnostmi práce na stavbách a v dolech. Rozdíl je dnes také ve vybavenosti vesnic. Na rozdíl od situace na začátku 90. let, má dnes většina domácností zaveden elektrický proud a napojení na veřejný vodovod. Jinak ale způsob života těchto lidí stále připomíná dobu dávno minulou. Ve většině vesnic se udržely klasické oděvy z dob španělské okupace. Ani majetek většiny rodin nepřesahuje hliníkové kuchyňské náčiní, rádio a svítidlo na baterky. V některých případech vlastní lidé i mobilní telefon. Obydlí v těchto vesnicích tvoří domy postavené z hliněných cihel (76,2 % domů v regionu Cusco) nebo kamení, s hliněnou podlahou (66,5 %) a doškovou, kachlovou nebo plechovou střechou (INEI, 2012b). Naproti tomu ve městech se staví domy spíše z cementu.

V roce 2012 byla míra chudoby v regionu Cusco (populace s alespoň jednou neuspokojenou základní potřebou¹³) 22,8 % (INEI, 2012b). To je velký skok oproti roku 2002, kdy souhrnná míra chudoby¹⁴ v regionu Cusco dosahovala 61,7 % (Ministerio de Comercio Exterior y Turismo, 2005).

¹³ Podle definice, užití ve zdroji INEI, 2012b.

¹⁴ Souhrnná hodnota počítá hodnotu extrémní chudoby (26,9 %) a neextrémní chudoby (34,8 %)

Vláda v této oblasti implementuje program tzv. podmíněných převodů peněz rodinám s alespoň jedním dítětem ve věku 14 nebo méně let. Hlavními příjemci pomoci jsou matky, které dostávají každé dva měsíce 200 PEN (3 799 Kč¹⁵) s podmínkou, že musí pravidelně chodit na předporodní kontroly a / nebo jejich děti musí pravidelně chodit na zdravotní prohlídky a trvale navštěvovat nějaké centrum formálního vzdělávání (IPA Perú, 2011). Dále zde vláda zavádí projekt, zlepšující přístup k finančním službám pro potenciální účastníky. Projekt se snaží motivovat lidi, aby spořili tím, že nabízí odměnu v podobě koše potravin v hodnotě 180 PEN (1 368 Kč, podle kurzu z 10. 9. 2012) každému, kdo bude mít kladný zůstatek na svém účtu (IPA Perú, 2011).

Do Cusca podle Ex2 (Cusco, 15. 8. 2012) plyne hodně zahraniční pomoci, i když nepatří mezi nejchudší regiony, především díky atraktivitě prostředí a turistickému zájmu. Jelikož má Cusco dlouhou historii přijímání zahraniční rozvojové pomoci (minimálně od r. 1950), navykli si lidé čekat na spásu od „osvícených cizinců“ nebo „osvícenců z Limy“, kteří vyřeší všechny jejich problémy. To je důvod, proč Caritas funguje jako facilitátor rozvojových procesů, ne jako hlavní činitel. Snaží se tak zajistit udržitelnost rozvoje. Spousta institucí a zahraničních organizací tomu ale podle Ex2 (Cusco, 15. 8. 2012) stále nerozumí.

Cusco je ale podle jiných zdrojů na základě podprůměrných hodnot indikátorů rozvoje stále označováno jako region s vysokou mírou chudoby (viz tabulka 7).

Tabulka 7: Indikátory rozvoje Cusco : Peru

Indikátor	Region Cusco (2007) – domácnosti ¹	Peru celkem (2012) – domácnosti ²
Přístup k vodovodní síti	64,5 %	77,3 %
Přístup k elektrické síti	64,4 %	89,2 %
Přístup ke kanalizaci	44,7 %	65,9 %
Negramotnost (+15 let věku)	10,8 % (2012)	6,2 %
Chronická podvýživa u dětí mladších 5 let	24,3 % (2012)	18,1 %

1(Zdroj: INEI, 2012b)

2(Zdroj: INEI, 2012c)

Region Cusco v době těsně před zahájením činnosti NF Inka vykazoval, v porovnání s národním průměrem, slabé hodnoty lidského rozvoje. Podle (Ministerio de Comercio Exterior y Turismo, 2005), z dětí mladších 5 let trpělo v regionu Cusco chronickou podvýživou 15 %, zatímco národní průměr byl 8 %. Celých 70,7 %

¹⁵ Podle převodu z 10. 9. 2012 (kurz 1 PEN = 7,6 Kč) podle <http://finance.yahoo.com>

populace bylo bez přístupu k veřejné kanalizaci, přičemž v celé zemi to bylo jen 48,8 %. K elektrické síti zde mělo připojení jen 41,8 % populace, oproti 30,7 %.

Index lidského rozvoje z roku 2001 v tabulce 8 ukazuje hodnoty pro jednotlivé provincie v rámci regionu Cusco. Pro účely této studie je zajímavé porovnání hodnot mezi provinciemi, kde probíhá většina projektových aktivit (šedě), a těmi, kde ne. Jak je vidět, většina aktivních provincií patřila v posledním roce před zahájením projektu spíše ke středně rozvinutým v rámci regionu.

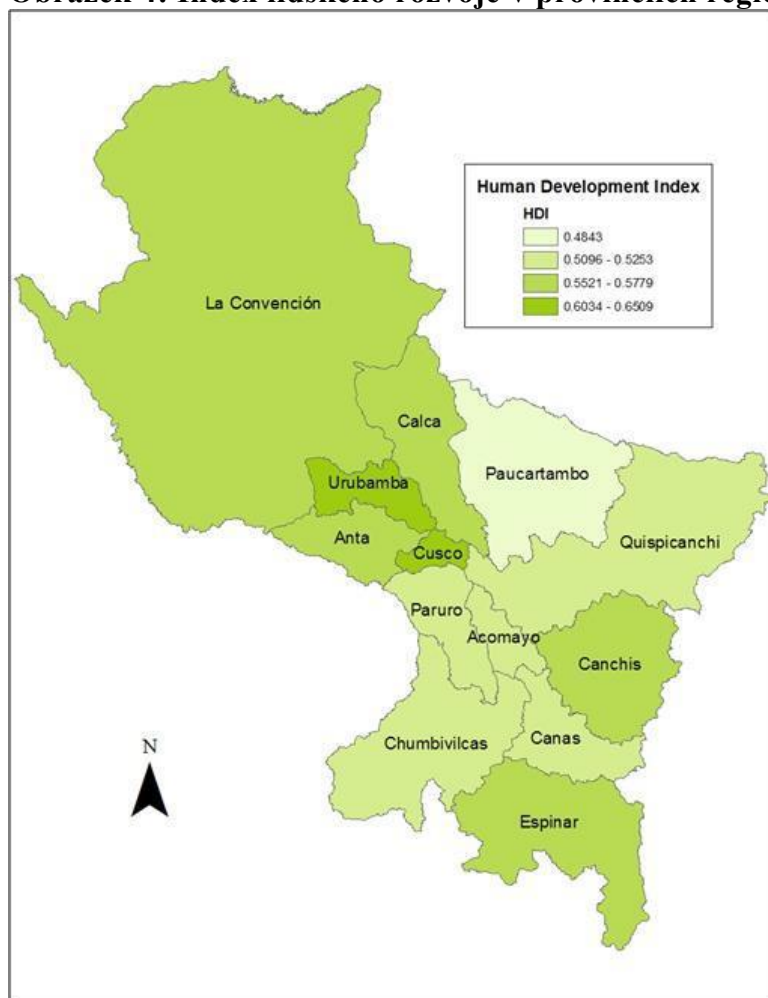
Tabulka 8: Index lidského rozvoje v provinciích regionu Cusco v roce 2001

Provincie	Rok 2001
Cusco	0.584
Urubamba	0.516
Espinar	0.500
Canchis	0.498
Anta	0.492
Calca	0.484
La Convención	0.469
Canas	0.465
Acomayo	0.443
Quispicanchi	0.431
Paruro	0.426
Chumbivilcas	0.420
Paucartambo	0.420
Región Cusco celkem	0.497

(zdroj: Ministerio de Comercio Exterior y Turismo, 2005)

Vývoj, kterého v roce 2009 dosáhly jednotlivé provincie je vidět na obrázku 4. Jak lze z obrázku vyčíst, provincie Paucartambo zůstává stále na posledním místě v rámci regionu. Stejně tak i pořadí ostatních provincií se nijak zásadně nezměnilo.

Obrázek 4: Index lidského rozvoje v provinciích regionu Cusco v roce 2009

(Zdroj: převzato z IPA Perú, 2011)

Navzdory tomu, že v posledních letech došlo k velké výstavbě dopravní infrastruktury v celé zemi, doprava do některých vesnic v regionu Cusco je stále poměrně obtížná. Do vysoko položených vesnic vedou jen nezpevněné cesty, které se v období dešťů mění v bahnotoky, a hromadná doprava zde jezdí jen dvakrát za den.

Ve venkovských oblastech Peru nemá celých 42,6 % obyvatel dokončenou ani základní školu. Střední školu má dokončeno jen 14,6 % a pouze 5 % obyvatel peruánského venkova má terciární vzdělání, 7,2 % venkovské populace Peru je negramotné (INEI, 2012c). V regionu Cusco je situace obdobná: 34,6 % obyvatel nemá dokončenou základní školu, 18,4 % obyvatel má dokončenou střední školu a 15,6 % obyvatel dosáhlo vyššího vzdělání. Podobné hodnoty platí i pro celou oblast peruánských hor (tzv. sierra), i mimo region. Naopak ve městech dokončuje střední školu až 26,9 % lidí a 26,6 % dosahuje vyššího vzdělání (INEI, 2012c). Podle názoru respondenta R1 (Pucamarca, 18. 8. 2012) nedokončí 75 % studentů na venkově (pravděpodobně v regionu Cusco) střední školu z ekonomických důvodů. Podle (Fondo Nacional de Desarrollo de la Educación Peruana, 2012) uvedlo špatnou ekonomickou

situaci jako důvod, proč nestudují, 40 % mladých Peruánců, kteří nejsou zapsáni na žádném institutu vyššího vzdělání.

Podle Ex2 (Cusco, 15. 8. 2012) na státních vysokých školách není dost míst a soukromé si nemohou mnohé rodiny dovolit. Na státní univerzity se ze 100 % uchazečů (15–20 tisíc) dostanou jen 3–4 tisíce. Ne proto, že by byli natolik špatní, ale proto, že není dostatek míst. Stává se tak, že nadaní studenti s dobrým prospěchem nemohou na VŠ studovat. Stát tak nevyužívá plně potenciálu svých občanů. V Cuscu je pouze jedna státní univerzita (Universidad Nacional de San Antonio Abad del Cusco - UNSAAC), několik soukromých vysokých škol a odborných institutů. Soukromé vysoké školy si málokdo může dovolit, neboť měsíční náklady na studium na nich jsou 600 až 700 PEN (zhruba 4 500 – 5 500 Kč).

Uchazeči o studium však mohou žádat o finanční pomoc v rámci Národního programu stipendií a studentských půjček. V současnosti tento program poskytuje stipendia 167 studentům na UNSAAC a 98 studentům technických institutů v Cuscu (PRONABEC, 2012).

Učitelé obecně mají, podle Ex2 (Cusco, 15. 8. 2012), velmi nízký plat (1 000 NPR na měsíc), ze kterého se nedá vyžít, pokud má člověk rodinu. V zemi jsou proto časté stávky učitelů. V době mého výzkumu zde byla například 50denní stávka Unie státních škol, což ovlivnilo tisíce dětí. Jelikož kvůli častému stávkování nestihnou s dětmi během roku dokončit učební plán, žáci jednoduše musí opakovat ročník. A to tyto děti znevýhodňuje. Mnoho dětí také trpí podvýživou a jejich výkon ve škole je potom podprůměrný. Podle (INEI, 2011) na venkově trpí podvýživou až 48,9 % dětí.

Nejhůře jsou na tom horské, málo rozvinuté oblasti. Podle mé učitelky španělštiny v Cuscu, tam jdou učitelé s nejhoršími výsledky u závěrečných zkoušek. Také podmínky horských venkovských škol jsou často dosti katastrofální – chybí školní pomůcky a vybavení, učitelé mají nízké platy a téměř žádné sociální jistoty, proto tak často stávkují.

7.2 Průběh výzkumu, aplikace výzkumných metod

Jak už jsem dříve zmínila, oblasti, které byly v rámci tohoto výzkumu zkoumány (obec Pucamarca, obec Punacancha, obec Kirkas, oblast Paucartambo a obec Haparquilla, červeně vyznačené na obrázku 3 v kapitole 5) jsou jen malou částí z celkového geografického rozsahu, kde tento projekt působí (na obrázku 3 zeleně

vyznačena další hlavní oblast působení projektu). Nelze proto na základě tohoto výzkumu hodnotit celkovou kvalitu a fungování projektu v plné jeho šíři, ale pouze ve zkoumaných oblastech. Tato místa jsem si vybrala pro terénní výzkum, neboť všechna byla zařazena do projektu brzy na začátku jeho fungování, a jsou tedy pro výzkum nejlépe vypovídající z hlediska délky jejich zapojení v projektu. Zároveň byly tyto oblasti celkem dostupné pro terénní výzkum a měla jsem pro tyto oblasti k dispozici mladé peruánské spolupracovníky Fundación Inka, kteří byli ochotní a schopní mě při návštěvách těchto oblastí doprovázet a celkově na výzkumu spolupracovat. Také se v době výzkumu, a hlavně v předchozím roce, postupně aktivity projektu v těchto oblastech ukončovaly, jako už nepotřebné. Zajímalo mě proto, nakolik se tyto oblasti díky projektu i měnící se celkové makroekonomické situaci rozvinuly a staly se nepotřebnými pomoci.

Terénní výzkum se odehrával ve dvou oddělených časových obdobích: v červenci až září 2012 a v lednu a únoru 2013, celkem 12 týdnů. Obě tyto části se odehrávaly ve stejné geografické oblasti.

Ve zkoumaných oblastech (červeně vyznačené na obrázku 3 v kapitole 5) se nachází 103 sponzorovaných dětí (36,5 %) ze všech v současnosti sponzorovaných dětí v rámci projektu Sonqocha. Mezi navštívené obce patří Haparquilla (provincie Anta), Kirkas (provincie Cusco), Paucartambo (provincie Paucartambo), Pucamarca (provincie Calca) a Punacancha (provincie Cusco). Všech 103 sponzorovaných dětí je zahrnuto v koordinaci těchto jmenovaných obcí. Výzkum probíhal také ve městě Cusco, kde se nachází kancelář organizace Fundación Inka, spravující zkoumaný projekt Sonqocha, a univerzita, kde je v rámci projektu Sonqocha podporováno několik studentů. Zeleně je zvýrazněna oblast koordinace ředitele Fundación Inka (ŘP), kde je v současnosti, podle statistik Inka Sonqocha (NF Inka, 2012a), většina sponzorovaných dětí (63,5 %, což je 179 z 282) a kterou mi nabízel k navštívení. Obě oblasti jsou vyznačeny jen zhruba. Bohužel, naprostá většina obcí a komunit zapojených v projektu není dohledatelná na online dostupných mapách. Nepodařilo se mi najít ani statistické a socioekonomické údaje k těmto jednotlivým oblastem.

Před odjezdem do Peru jsem komunikovala především s předsedkyní Nadačního fondu Inka (ŘČR), která mi poskytla kontakt na ředitele peruánské Fundación Inka (ŘP), se kterým jsem se také ještě před svým odjezdem spojila a nastínila mu záměr a postup plánovaného výzkumu. Zaslala jsem mu i seznam hlavních zkoumaných indikátorů (emailová komunikace dostupná u autorky). Dále jsem se s ním spojila hned po příjezdu do Cusca. Krátce po té proběhla naše první schůzka v kanceláři nadace

Inka. Schůzky se účastnila také vedoucí mé práce Mgr. Petra Krylová. Pan ředitel nám představil dostupnou dokumentaci k projektu a poskytl informace o geografické poloze komunit potřebných pro výzkum. Větší důraz dával na komunity na jih od Cusca, které má ve své gesci, a kam by nás mohl osobně doprovodit. Pro nás by byla ovšem návštěva těchto komunit časově i fyzicky příliš náročná. Jedná se totiž o vysokohorské komunity rozprostřené na velkém území a bylo by velmi složité se setkat s dostatečně velkým vzorkem respondentů v daném čase, který jsme pro výzkum měly. Poskytl nám také seznam vysokoškolských studentů, podporovaných v rámci projektu Sonqocha, které jsme měly v plánu zapojit do výzkumu. Vysokoškolské studenty ze seznamu jsem hned vzápětí kontaktovala a sjednala si s nimi schůzku na provedení skupinového rozhovoru. Tito studenti zároveň fungují jako spolupracovníci a tři z nich i jako noví koordinátoři projektu. Právě oni (SK1, SK2, SK3) mi asistovali při terénním výzkumu, při návštěvách jednotlivých komunit.

Později nám pan ředitel poskytl také dokumenty týkající se ostatních studentů (žáků základních a středních škol) podporovaných v rámci projektu Sonqocha od roku 2002 do roku 2012. Předávání těchto dokumentů však probíhalo na etapy. Nejprve nám předal dokumenty pouze v tištěné formě, teprve ke konci pobytu mi předal i elektronickou verzi. Novější dokumenty z roku 2012 za Haparquillu, Kirkas a Punacanchu, a z let 2010–2012 za Paucartambo nám předal také až později. Dokumenty za Haparquillu, Kirkas a Punacanchu z let 2010 a 2011 zcela chybí, neboť byly po tuto dobu pod správou organizace Eduquemos, založenou roku 2009 bývalými koordinátory, do které plynuly peníze z Čech přímo a Fundación Inka s nimi neměla co dočinění. (Rozhovor ŘP, Cusco, 6. 9. 2012).

Tyto okolnosti mi značně ztížily analýzu těchto dokumentů a výběr vhodného vzorku respondentů pro výzkum na základě těchto dokumentů.

Vytvořila jsem proto seznam vhodných respondentů z dostupných tištěných dokumentů (NF Inka, 2002a, 2003, 2004, 2005, 2006, 2007a, 2008, 2009a, 2009b). Jak je uvedeno v kapitole 6.2.3.1, základním kritériem pro výběr bylo ukončení podpory minimálně dva roky zpátky a délka trvání podpory minimálně dva roky. Pohlaví studentů nebylo při výběru zohledněno, neboť se z dostupných seznamů nedalo vyčíst.

Po uplatnění těchto kritérií vznikl seznam vhodných respondentů, který jsem rozdělila podle místa původu těchto studentů. Seznamy jsem předložila mým místním spolupracovníkům, kteří se na jejich základě snažili kontaktovat budoucí respondenty výzkumu, ještě před samotnou návštěvou v místě. Mezi těmito mými spolupracovníky byl mimo výše zmíněné studenty také jeden dlouholetý koordinátor projektu (K1).

Všichni tito spolupracovníci mluví také jazykem Quechua, původním jazykem místních obyvatel. Tato jejich schopnost byla pro výzkum velice důležitá, neboť ne všichni respondenti mluvili španělsky. Španělština byla hlavním jazykem tohoto výzkumu v jeho terénní fázi.

Během pobytu v Peru jsem analyzovala dokumentaci programu, která se nachází pouze v kanceláři v Cuscu (česká strana má pouze výroční zprávy), setkala jsem se s pracovníky projektu, s absolventy (bývalými stipendisty projektu Sonqocha) nebo jejich rodinnými příslušníky a aplikovala metody kvalitativního výzkumu, zmíněné v kapitole 62.1. Setkala jsem se též se zástupkyní partnerské organizace Future Generation Graduate School, Dr. Laurou Altobelli (Ex1) – viz kapitola 6.2.3.4.

Paní Laura Altobelli zná dobře socio-ekonomickou situaci ve zkoumaných oblastech, také systém fungování místních komunit a fungování implementovaných vládních i nevládních rozvojových projektů. Diskutovala jsem s ní okolnosti zkoumaného programu (jeho relevantnost v místních podmínkách, vlivy na místní prostředí apod.), i metody samotného výzkumu. Obsahem našeho rozhovoru byla socioekonomická situace venkovských komunit v okolí Cusca, jejich přístup na pracovní trh, možnosti vzdělání, fungování komunit, jejich procesy a jejich vedení. Dále zkušenost paní Altobelli s prací s těmito komunitami, reflexe jejich hlavních potřeb, funkce státu v zajištění jejich základních potřeb a role zahraničních NGO. Dále reflexe projektů typu *podpory dětí na dálku* a jejich přínosů. Záznam a přepis tohoto rozhovoru k nahlédnutí u autorky práce.

V Cuscu jsme se společně s Mgr. Petrou Krylovou setkaly se zástupcem organizace Caritas Cusco, panem Alfonso Mendoza Huamanem (Ex2), který byl v té době vedoucím Oddělení humanitární a rozvojové pomoci. Tento rozhovor se týkal především socio-ekonomické situace obyvatel regionu Cusco, rozvojových projektů, které zde implementuje Caritas i jiné instituce, a dopadů rozvojových projektů na místní obyvatelstvo. Záznam a přepis tohoto rozhovoru k nahlédnutí u autorky práce.

Provedla jsem rozhovory s pracovníky projektu, konkrétně v ČR s předsedkyní Nadačního fondu Inka (ŘČR), v Peru s ředitelem peruánské Fundación Inka (ŘP). Přepis těchto rozhovorů je k nahlédnutí v archivu autorky. Mluvila jsem mimo záznam i s některými dobrovolnými koordinátory projektu Sonqocha a s koordinátorem K1.

S univerzitními studenty jsem provedla skupinový rozhovor. Kontaktovala jsem podporované vysokoškolské studenty ze seznamu a sjednala si s nimi schůzku. Nebylo lehké se spojit se všemi, jelikož emailové adresy většiny z nich nefungovaly. Měla jsem telefonní čísla jen na některé, přes ně jsem se dostala k dalším vytipovaným studentům.

Všichni byli ve výsledku velmi kooperativní. Na skupinový rozhovor se nakonec sešlo 6 studentů (viz příloha 1 - Seznam studentů VŠ, účastnících se skupinového rozhovoru).

Celá schůzka se nesla v přátelském duchu. Zahájili jsme ji večeri v českém stylu, studentům jsme společně s Petrou Krylovou vysvětlily záměry výzkumu, informovaly jsme je o naší nezávislosti, o povolení organizace provádět evaluaci a o pravidlech (skupinového) rozhovoru – anonymita, bezpečí, dobrovolnost, právo mluvit či mlčet, respektování ostatních účastníků, atd. Jak uvádí J. Diamond ve své knize *Practical Evaluation Guide* (2009, s. 39–40) „*Účastníci musí být vždy dostatečně informováni o výzkumu (...), aby byli se mohli vědomě rozhodnout, zda se jej chtějí účastnit, či nikoliv.*“. Poté jsme se postupně přesunuli k předem připraveným výzkumným otázkám (viz příloha č. 4). Studenti odpovídali podle vlastního vědomí a přání. „*Účastníci musí rovněž plně rozumět svému právu neúčastnit se výzkumu – musí vědět, že mohou kdykoliv odejít, a nikdy by neměli být do účasti nuceni.*“ (Diamond, 2009, s. 40).

Na konci setkání jsme rozdaly malé dárky v podobě reprezentačních předmětů Univerzity Palackého v Olomouci a Olomouckého kraje. Rozdaly jsme také připravené dotazníky, podobné jako všem dalším respondentům pomoci v rámci projektu Sonqocha (viz příloha č. 3 – dotazník studenti VŠ), které byly strukturovány tak, aby zjistily základní údaje o daném jedinci a jeho vztahu vůči projektu (věk; rodinný stav; životní podmínky, ze kterých pochází; doba zapojení v projektu apod.). Studentům byla nabídnuta možnost odnést si dotazníky domů a popřemýšlet nad nimi.

Od zahájení se schůzky účastnili čtyři univerzitní studenti, pátý dorazil až ke konci, proto jsme si s ním smluvily individuální schůzku na příští úterý. Všichni, kteří se účastnili od zahájení, si přáli vyplnit dotazníky na místě. Pouze pozdě příchozí student si je odnesl. S ostatními jsme se domluvili na další spolupráci, především co se týče návštěv vytipovaných oblastí. Záměr výzkumu se jim velmi líbil a chtěli se na něm aktivně účastnit. Sami se nabídli, že nás doprovodí do vybraných oblastí. Tito studenti od začátku roku 2012 pracují pro projekt jako dobrovolní koordinátoři. Jejich velkou výhodou je, že z daných oblastí pochází, znají prostředí, jazyk, i lidi, se kterými jsem se potřebovala v zájmu výzkumu setkat. Přesné datum návštěv nebylo hned stanoveno. Studenti měli další týden zkouškové období, takže jsme návštěvy odložili až na dobu po zkouškách.

V jednotlivých zkoumaných oblastech jsem prováděla sběr dat formou přímého rozhovoru, nebo prostřednictvím dotazníku, který obsahoval naprosto stejné otázky jako rozhovor. Při návštěvách těchto oblastí jsem použila také metodu pozorování. V jednom případě jsem využila také metodu skupinového rozhovoru. Celkem jsem takto posbírala

informace od 76 respondentů – buď přímo od v minulosti podporovaných studentů, nebo od jejich rodinných příslušníků. Počet zpovídaných respondentů pro jednotlivé komunity viz tabulka 9. Výzkum v každé oblasti trval jeden celý den.

Tabulka 9: Poměr vybraných a kontaktovaných respondentů podle oblastí

Oblast	Počet vytipovaných studentů (ex-příjemců) pro výzkum	Počet zkoumaných ex-příjemců	Poměr zkoumaných vůči vybraným
Paucartambo	99	24	24,24 %
Pucamarca	34	8	23,52 %
Punacancha	39	8	20,51 %
Haparquilla	55	14	25,45 %
Kirkas	35	22	62,86 %
Celkem	262	76	29 %

(Zdroj: Autorka)

Do vesnice **Pucamarca** jsem se spolu s Petrou Krylovu vypravila v doprovodu dobrovolné koordinátorky SK1. Tam se mi podařilo získat informace pouze od 8 (R1 – R8) z 34 vytipovaných respondentů (viz příloha č. 1 - seznam respondentů Pucamarca), z velké části od rodinných příslušníků vytipovaných respondentů, neboť samotní (bývalí) studenti byli z pracovních důvodů mimo obec. U všech jsem použila metodu přímého hloubkového rozhovoru. Všechny rozhovory byly za souhlasu účastníků výzkumu nahrány na diktafon a byly pořízeny společné fotografie. Účastníci byli informováni o svém právu neúčastnit se a neodpovídat na otázky. Všichni s účastí slovně souhlasili, písemné prohlášení podepsáno nebylo. Někteří lidé nemluvili španělsky, proto SK1 fungovala i jako překladatelka z jazyku Quechua.

Pucamarca je prakticky místem vzniku projektu Sonqocha a je také prvotním místem jeho zavedení. ŘČR zde strávila školní rok 2001, žila zde spolu s místními a vyučovala na místní škole. Podle respondenta R1 (Pucamarca, 18. 8. 2012) byla na začátku v Pucamarce jen malá školička, 15 dětí celkem. ŘČR přijela do vesnice, dala dětem sešity a tužky a učila je po dobu dvou let. Poté odjela zpět do Čech. Ve vsi se objevil tehdejší koordinátor projektu s tím, že potřebuje seznam chudých dětí s dobrými známkami. Hned první rok fungování projektu (2002) vybrali všech 15 žáků třídy ŘČR (NF Inka, 2002a), kteří začali dostávat podporu. Teprve později se nastavilo pravidlo vybírání dětí do projektu podle prospěchu. Pak jednoho dne přišla ŘČR s tím, že spolu s tehdejším koordinátorem postaví pro děti z Pucamarce knihovnu. Nakoupila knihy a vybavení knihovny. Tento student také dříve pomáhal v projektu, staral se o knihovnu, vozil dopisy, apod. Platili mu prý příliš málo, proto s tím musel skončit.

Na návštěvu vesnice **Kirkas**, ležící v horách obklopujících kotlinu Cusca, jsme brzy ráno vyrazili spolu s dobrovolným koordinátorem SK3, který je zároveň studentem VŠ, podporovaným nadací Inka. Petra Krylová se návštěvy neúčastnila. Do vesnice prakticky neexistuje spojení. Jezdí tu denně pouze pár nákladních aut v závislosti na poptávce. Cesta je prašná, nezpevněná. Ve vesnici byla naše návštěva předem ohlášena a můj kolega SK3 předem žádal místní o spolupráci a účast. Na setkání dorazila jen část lidí ze seznamu. Jak vyplynulo z rozhovorů s lidmi, mají špatné zkušenosti s domluvenými a nedodrženými schůzkami s lidmi z projektu (myšleno předchozí koordinátoři, kteří zde ukončili svou činnost v roce 2011), takže mnozí raději nepřišli. Ve výsledku se podařilo posbírat informace celkem od 22 (R23 – R44) z 35 vytipovaných respondentů (viz příloha č. 1 - seznam respondentů Kirkas). Kvůli komplikacím s dopravou do vesnice jsme byli časově celkem limitovaní, takže jsme rozdali dotazníky obsahující shodné otázky jako rozhovory, a s pár negramotnými jsme udělali rozhovor přímo, nebo jsme jim pomohli dotazníky vyplnit. Kvalita nahrávek některých rozhovorů je z povětrnostních podmínek celkem špatná, tyto rozhovory nebyly ani zapsány. Nahrávky bohužel nelze od ruchů vyčistit. Nahrávky rozhovorů vznikly se souhlasem účastníků výzkumu. Během návštěvy byly pořízeny společné fotografie. Účastníci byli informováni o svém právu neúčastnit se a neodpovídat na otázky. Všichni s účastí slovně souhlasili, písemné prohlášení podepsáno nebylo. Někteří lidé nemluvili španělsky, proto SK3 fungoval i jako překladatel z jazyku Quechua.

Návštěva vesnice **Haparquilla** proběhla za spolupráce dobrovolné koordinátorky SK2, která je zároveň studentkou VŠ, podporovanou nadací Inka. Z Cusca jsme společně vyjely brzy ráno. Petra Krylová se návštěvy neúčastnila. Tato koordinátorka SK2 zde byla dva dny předem, aby ohlásila naši návštěvu a vysvětlila lidem, co je účelem naší návštěvy. Také poprosila rodiny vytipovaných studentů ze seznamu, aby byl alespoň někdo doma přítomný. Seznam vytipovaných dětí obsahoval celkem 55 studentů. Při jejich výběru bylo opět uplatněno kritérium účasti v projektu minimálně dva roky a ukončení alespoň dva roky zpět. Vzhledem k tomu, že dostupná dokumentace k této oblasti končila rokem 2009 a další dokument byl až aktuální seznam sponzorovaných z roku 2012, předpokládám, že byl rok 2009 pro vybrané respondenty konečný. Po příjezdu do vesnice jsme začaly obcházet domy lidí ze seznamu. Bylo jich dostupných celkem 14 (R9 – R22) – osobně nebo zprostředkovaně

přes člena rodiny (viz příloha č. 1 – seznam respondentů Haparquilla). S každým jsme udělaly hloubkový rozhovor, který kopíroval seznam otázek dotazníku. Jak se ukázalo, údaje o studentech v seznamu byly nepřesné (záměna či zkomolení jména, záměna vesnice apod.), jako i v jiných oblastech. Někteří lidé nemluvili španělsky, proto SK2 fungovala i jako překladatelka z jazyku Quechua. Navštívily jsme také zástupce vedení místní komunity, tedy zástupce starosty (ZStH), se kterým jsme mluvily o fungování projektu v komunitě, jeho přínosech i negativech. Rozhovor jsme vedly i s předsedkyní klubu rodičů (PKR), který se zformoval za účelem silnější místní koordinace projektu Sonqocha. Tento rozhovor však proběhl na úvod dne, proto jsem skrze něj nemohla reflektovat zjištěné skutečnosti, které se vynořily až během dne. Všechny rozhovory byly za souhlasu účastníků výzkumu nahrány na diktafon a byly pořízeny společné fotografie. Účastníci byli informováni o svém právu neúčastnit se a neodpovídat na otázky. Všichni s účastí slovně souhlasili, písemné prohlášení podepsáno nebylo.

Návštěva vesnice **Punacancha** proběhla dvakrát – v srpnu roku 2012 a v únoru 2013. Při první návštěvě se jednalo především o hloubkové rozhovory s rodinami dříve sponzorovaných dětí (R45 – R52) a rozhovor s místním vedením komunity (StPu, BStPu). Při druhé návštěvě jsem měla možnost shlédnout proces výběru dětí pro projekt. Během obou návštěv se mnou byla dobrovolná koordinátorka SK1, která zároveň působila jako překladatelka z jazyka Quechua.

První návštěvy se účastnila i Petra Krylová. Všechny rozhovory byly za souhlasu účastníků výzkumu nahrány na diktafon a byly pořízeny společné fotografie. Účastníci byli informováni o svém právu neúčastnit se a neodpovídat na otázky. Všichni s účastí slovně souhlasili, písemné prohlášení podepsáno nebylo. Před odjezdem do vesnice jsem ze statistik nadace Inka vybrala podle kritérií celkem 39 vhodných respondentů – studentů základní i střední školy –, které jsme se pokusily kontaktovat až přímo na místě. Během dne jsme získaly výpovědi o 8 studentech – bývalých příjemcích podpory, většinou od rodičů (viz příloha č. 1 - seznam respondentů Punacancha). Dále jsme vyzpovídaly starostu (StPu) a muže, který byl starostou v době počátku projektu (BStPu). Zjistily jsme, že náš seznam není úplně přesný – špatně napsaná jména, někteří stále pokračují, někteří odtud ani nepochází. Bohužel se nám nepodařilo sehnat telefonní číslo (nebo facebook nebo email) na ty, které jsme nezastihly. Buď žádné neměli, nebo ho jejich blízcí neznali, jelikož sami mobilní telefon nepoužívají. Navzdory poměrné blízkosti ke Cuscu zde není telefonní signál, ani internet.

Druhá návštěva komunity Punacancha proběhla v únoru 2013. Koordinátorka SK1 jela do vesnice za účelem sesbírání podkladů – vysvědčení podporovaných dětí pro potvrzení jejich pokračování v projektu – a kvůli výběru nových dětí do projektu. Přidala jsem se k ní, abych se mohla na vlastní oči podívat, jak takový výběr a sběr podkladů vypadá. Sběr dat, ani výběr na místě nakonec neproběhl podle očekávání. Ti, kteří jsou sponzorováni a měli na SK1 po domluvě čekat se svým vysvědčením, se nedostavili. Museli jsme obcházet vesnici a hledat je. Našli jsme asi jen 3, kteří nám byli schopni předložit svá vysvědčení. Od těchto jsme měly převzít také dopisy pro jejich kmotry, které jsou také určitou zárukou, že podpora bude pokračovat (neboť někteří kmotři prý podporu ukončují, pokud nemají od dětí zprávy). Studenti neměli dopisy připravené, koordinátorka je poprosila o jejich sepsání, ani přesto je ode všech nedostala. Bylo vidět, jak nesnadná je komunikace s těmito odlehlými komunitami. Jen pár lidí zde vlastní mobilní telefon, většinou jen ti, kteří se ve vesnici zdržují jen o víkendech. Koordinátorka se s předstihem snažila dohodnout setkání skrze ně, jenže ti s ní komunikovali nedostatečně, a zřejmě ani nepředali zprávy komunitě. Koordinátorka každému trpělivě vysvětlovala, co se od něj čeká, a co je potřeba splnit, aby mohl být i nadále sponzorován. Dále se snažila získat mobilní kontakt na více lidí z vesnice, přičemž se projevilo, jak málo místních používá mobilní telefon. Snažila se domluvit několika lidem, aby předali na komunitním zasedání, které se mělo odehrát následující den, zprávu, že má komunita zvolit osobu, která bude za projekt v místě odpovědná, a která s ní bude napříště komunikovat a postará se o správný průběh projektu (dopisy, distribuce pomůcek, vykazování prospěchu,...). Chtěla, aby sponzorované děti společně napsaly dopisy svým kmotrům, aby ti, kteří nedodali vysvědčení, a ti, kteří mají dobrý prospěch a chtěli by být sponzorováni, se dostavili následující den na schůzku s ní, na okraji Cusca, aby jí vysvědčení a dopisy předali, a aby mohla pořídit jejich fotky. Ptala jsem se jí, zda věří, že se budou schopni zorganizovat i bez její přítomnosti, pokud nyní nebyli schopni se zorganizovat ani v daleko banálnějším úkolu. Řekla mi, že projekt podobným způsobem už dříve ve vesnici fungoval, a navíc mluvila s dívkou, jejíž otec dříve stál ve vedení projektu, takže by to neměl být problém. Na konci dne jsme odjížděly jen s malou částí toho, pro co jsme přijely.

Návštěva **Paucartamba** proběhla také dvakrát. Poprvé v srpnu 2012, podruhé v únoru 2013. Mým průvodcem a spolupracovníkem při výzkumu v této oblasti byl místní dlouhodobý koordinátor K1. Během této cesty jsem udělala s tímto koordinátorem hloubkový rozhovor, který však nebyl nahrán a odehrával se postupně v

průběhu celé návštěvy, i při jiných setkáních. V této oblasti se nachází největší množství bývalých podporovaných studentů, kteří odpovídají mým kritériím výběru pro výzkum, celkem 99. Podle statistik do této oblasti patří vedle obce Paucartambo i obce či komunity Añubamba, Ayllupunku, Calaypata, Huancacocha, Humana, Chumpipata, Chusoq, Kallacancha, Callipata/Kallipata, Ccachupata/Kanchupata/Konchupata (Alta, Baja), Ocongate, Piedra Grande, Pisca, Pullucalla/Puyucalla, Pukarumi, Qero Totorani, Q´eros, Racachaca a Virgen Del Carmen. Různá podoba názvů vychází ze statistik Listas de Sonqocha Paucartambo (NF Inka, 2009b, 2010b, 2011b, 2012b).

Navštívila jsem místní středisko projektu, místní mě uvítali pestrým kulturním programem, poté jsme sezvali všechny vytipované respondenty k vyplňování připravených vytisknutých dotazníků, které přesně kopírují otázky hloubkových rozhovorů (viz příloha č. 2). Tuto formu sběru dat jsem zvolila vzhledem k velkému počtu dostupných respondentů a omezenému času. Celkem jsem získala odpovědi od 24 respondentů (R53 – R76), převážně samotných studentů (viz příloha č. 1 - seznam respondentů Paucartambo).

Osobně jsem v Paucartambu vedla i skupinový rozhovor s rodiči v současnosti podporovaných studentů, kteří pochází z horských komunit v okolí Paucartamba. Rozhovor jsem zahájila informací o tom, co dělám, a za jakým účelem jim budu klást otázky. Zdůraznila jsem, že mají naprostou svobodu v tom, zda chtějí odpovídat nebo ne (v záznamu rozhovoru FSR, Paucartambo, 25. 8. 2012). Překladače z jazyku Quechua do španělštiny mi dělal právě místní koordinátor K1. Dále jsem vedla mimo záznam neformální rozhovor s dříve podporovanými studenty, kteří dnes studují na vysoké škole.

Během druhé návštěvy mě kromě K1 doprovázela také Petra Krylová. Zabývaly jsme se především fungováním projektu v této oblasti a spoluprací s NF Inka. Prošly jsme stavbu knihovny, která měla být, podle prvotního plánu, sponzorována projektem nadace Inka, ale ve výsledku, podle tvrzení místního koordinátora, nebyla.

8) VÝSLEDKY VÝZKUMU

V této kapitole naleznete výsledky výzkumu. Pro dosažení triangulace jsou data kompilovaná z různých zdrojů, od různých respondentů a jsou získána různými metodami sběru dat, popsány v kapitole 6. V první podkapitole (8.1) popisují organizace, které mají správu zkoumaného projektu na starosti. V další podkapitole (8.2) popisují nastavení a fungování zkoumaného projektu Sonqocha. Ve třetí podkapitole (8.3) se zabývám jeho implementací v jednotlivých zkoumaných oblastech. Na závěr ve čtvrté podkapitole (8.4) shrnuji veškerá zjištění do souhrnné tabulky sledovaných indikátorů, která byla představena už v rámci kapitoly 6, a skrze jejíž odpovědi mohu v kapitole 9 odpovědět na evaluační otázky.

8.1 Organizace podílející se na fungování projektu – Nadační fond Inka / Fundación Inka

Nadační fond (NF) Inka byl registrován 1. 5. 2002 u Městského soudu v Praze a zapsán do rejstříku Ministerstva spravedlnosti České republiky s počátečním kapitálem 1000 Kč.

Účelem nadačního fondu je podpora vzdělání indiánů v Peru. Zejména se pak jedná o podporu studia nadaných dětí, pomoc školám při pořizování školních pomůcek a podporu vzdělání dospělých v departamentu Cusco, původně v provincii Paucartambo, v oblastech Q'eros¹⁶.

Současná předsedkyně (dále jen ŘČR) nadačního fondu je ve své funkci už od jeho vzniku (NF Inka, 2002b).

Podle slov ŘČR organizace vznikla jako reakce na její bezprostřední osobní zkušenost, kdy v roce 2001 strávila v Peru školní rok jako učitelka ve vesnici Pucamarca. V rozhovoru ŘČR popisuje tehdejší tíživou životní situaci peruánských indiánů: „*Tehdy to byl středověk, že jo, spali prostě na hliněný podlaze a nejedlo se každé den, někdy plesnivý brambory. Prostě, to fakt bylo zoufalství. Takže, aby někdo pomejšlel tehdy na střední školu v podstatě nepřipadalo v úvahu, tak proto tam vznikla ta nadace.*“ (ŘČR, Praha, 10. 4. 2012).

16 Q'eros je skupina původního obyvatelstva Peruánských And z oblasti Paucartambo v regionu Cusco. Tyto horské komunity si dokázaly zachovat kulturní tradice z předkolumbovské éry až doposud. (Community of Q'eros z <http://www.qeros.net>)

Nejprve ŘČR (spolu s několika dalšími spolu-zakládajícími členy) založila nadaci, registrovanou v ČR, a posléze registrovali její peruánští spolupracovníci svou pobočku i v Peru. Ta byla zapsána jak v registru firem departamentu Cusco, tak i u Peruánské agentury zahraniční spolupráce (Agencia Peruana para la Cooperación Internacional, APCI) při Ministerstvu zahraničních věcí v Limě. Tato pobočka dostala jméno **Fundación Inka** a fungovala až do jara roku 2013. V jejím čele stál ředitel José Manuel Quispe Cáceres (dále jen ŘP), který zároveň působil i jako hlavní koordinátor projektu, především v oblastech na jih od Cusca (Yanaoca, Tinta, atd.). Začátkem roku 2013 měl však ŘP tragickou nehodu, při níž on i jeho žena zemřeli. Na území Peru proto byla založena nová organizace Inka Sumaq Sonqo – Inka Krásné srdce, v jejímž vedení jsou vysokoškolští studenti a účetní, kteří už dříve s NF Inka a s Fundación Inka spolupracovali. V této diplomové práci ale pracuji s původní podobou organizace do jara roku 2013, kdy můj výzkum probíhal.

Vedle Fundación Inka spolupracoval NF Inka také s organizací Eduquemos, která po určitou dobu (2009–2011) spravovala část projektu Sonqocha, konkrétně v obcích Haparquilla, Kirkas a Punacancha. Z této doby chybí Fundación Inka jakékoliv zprávy o fungování projektu a o podporovaných dětech. *„Udály se určité změny. Od roku 2009. Tito vytvořili novou organizaci, Eduquemos. Jim přicházela podpora z Čech přímo, takže my jsme zanechali administrace těchto oblastí. Ale oni to dělali přímo. Takže, co se jich týče, tak o ničem nevím.“* (ŘP, Cusco, 6. 9. 2012). Pracovníky organizace Eduquemos se mi nepodařilo nikdy kontaktovat. V současnosti organizace Eduquemos spolupracuje s NF Inka jen na projektu Pomoc vysokohorským školičkám v oblasti Cordillera Vilcabamba (NF Inka, 2012i).

Úplně první projekty NF Inka vznikaly jako reakce na potřeby indiánů. Prvotní nápady vznikaly už v roce 2001 během pobytu ŘČR v Peru, kdy měla možnost vše diskutovat s místními lidmi. Od února 2002 běžel proces registrace nadace a její zapsání proběhlo 1. 5. 2002. Už v dubnu téhož roku odjela ŘČR na půl roku do Peru. *„A vlastně už v dubnu tam vznikly takový nějaký nápady, jakože třeba 14 Q'eros prostě do Paucartamba tam do domu jedněch těch známejch tam půjdou, aby mohli vůbec chodit do té školy. Ale ono to vzniklo, ale nebyly ještě peníze zdaleka. Takže to byly některý takový více méně osobní aktivity.“* (ŘČR, Praha, 10. 4. 2012).

Výběr oblastí pro působení nadace z počátku závisel na osobní zkušenosti ŘČR, neboť mezi první podpořené oblasti v roce 2002 patřila vesnice Pucamarca (NF Inka, 2012f), kde ŘČR strávila školní rok 2001 (ŘČR, Praha, 10. 4. 2012). Další oblasti už pak přibývaly podle poptávky a situace. *„My jenom odpovídáme na poptávku. Prostě,*

jestliže přišli Q'eros (...) a měli ten nápad, že pošlou svoje děti do Paucartamba, aby tam chodily do školy, do nějaký – to znamená i do tý základní – a prostě hrozně o to stáli, že vyberou – vybrali jich 14 – aby teda v tom městě byli, chodili do tý školy. Aby pak jako oni mohli zlepšit život Q'eros. Tak, vždycky je to jako jejich iniciativa. Takže, my nechodíme po venkově, abychom hledali, koho můžeme kde podporovat, ale v podstatě dostáváme mnoho žádostí, a z nich vybíráme, komu vyhovíme.“ (ŘČR, Praha, 10. 4. 2012). Dále pak v roce 2002 přibyla i zmiňovaná oblast Paucartambo (Q'eros) a vesnice Haparquilla. V roce 2003 přibylo Chinchero, Cuper a Tinta. V roce 2004 přibyla oblast Vilcabamba a Queramarca. Informace o stavu příjemců pomoci a zapojených komunit v roce 2005 nejsou z žádné, na internetu dostupné dokumentace, zřejmé. Podle dokumentu NF Inka (2012f) v roce 2005 podporovala nadace Inka také školu ve vesnici Kirkas. První z internetu dostupná zpráva o činnosti nadace z roku 2006 (NF Inka, 2007b) se zmiňuje o vesnicích Queramarca, Machacmarca, Killihuara, Kallacancha, Santa Teresa, Haparquilla, Kirkas, Punacancha, Yanaoca a dalších. Další Zprávy o činnosti se o geografickém záběru činnosti NF Inka nezmiňují. Až Zpráva o činnosti 2011 (NF Inka, 2012j) uvádí některá místa působení: Chinchero, Pucamarca, Yanaoca, Santo Domingo (knihovny s kurzy doučování matematiky, španělštiny, informatiky), Queramarca (dílny s kurzy šití), Thumi – Mosoqllaqta (dílny s kurzy pletení na strojích). Zpráva o činnosti 2012 (NF Inka, 2013a) se zmiňuje o obcích a komunitách Yanaoca, Thumi, Puca Puca, Mosoqllaqta, Queramarca, Puna Vaquería, Pucamarca a Santo Domingo. Mnohé z míst působení projektu Sonqocha zde nejsou jmenovány. O nich ale blíže pojednávám v následující kapitole 8.2.

Vzhledem k nedostupnosti map (včetně elektronických), které by znázorňovaly polohu jednotlivých vesnic a komunit, nemohu nabídnout jejich grafické znázornění pro lepší představu. Pro přibližnou představu o geografickém rozsahu projektu poslouží obrázek 3 v kapitole 5.

Mezi **projekty**, které Nadace Inka v Peru implementuje, se řadí projekt Vesnická škola, projekt stipendií Sonqocha (Sonkoča) a projekt Centra Inka wasi.

Stipendia a projekt Vesnická škola fungovaly již od začátku fungování nadace. Projekt Centra Inka wasi vznikl až v roce 2005 (podle NF Inka, 2012f).

Projekt Vesnická škola tedy vznikl už počátkem fungování nadace v roce 2002, kdy její zakladatelé posílali pomůcky do horských q'eroských škol v oblasti Paucartambo (NF Inka, 2012h). Význam tohoto projektu spočívá především v tom, že NF Inka ve spolupráci s Fundación Inka zajišťuje v odlehlých horských vesnicích materiál potřebný k zařízení vhodného místa pro studium: průsvitné plastové desky,

keré slouží jako střešní okna, školní nábytek, omítky, školní pomůcky. Materiál je hrazen z fondu NF Inka, práci obstarají rodiče dětí a místní (NF Inka, 2012i). Během svého působení tento projekt pomohl několika vesnickým školám. Mezi nimi byly i školy, které se nachází v oblastech, kde jsem prováděla výzkum projektu Sonqocha pro tuto diplomovou práci – Punacancha, Paucartambo, Kirkas. Dnes tento projekt funguje formou přátelství českých a peruánských škol, kdy česká škola podporuje děti z té peruánské. Jeden čas České Budějovice sponzorovaly třídu sirotků v Santa Tereze. „*Pak tam je Telč – zrovna od nich přišel balíček – ti sponzorují školičku v Thumi.*“ (ŘČR, Praha, 10. 4. 2012).

Projekt Sonqocha (Sonkoča), přesnými slovy NF Inka (NF Inka, 2012i) „podpora konkrétních talentovaných studentů z prostředí chudoby poskytováním prospěchových stipendií na školách v Peru“, se dá rovněž považovat za zahájený od roku 2002. V tom roce bylo 14 dětí Q´eros z vysokohorských odlehlých oblastí Paucartamba posláno do střediskové obce Paucartambo, aby tam mohly docházet do škol. Z projektu jsou vybraným dětem hrazeny školní pomůcky a poplatky spojené se studiem. Finance pocházejí od individuálních dárců, neboli kmotrů, a jiných osob na české straně. NF Inka, podle slov její předsedkyně (ŘČR, Praha, 10. 4. 2012), nikdy nepřijala dar z veřejných zdrojů. „*Za 10 let činnosti NF Inka, od roku 2002 využilo podpory českých kmotrů přibližně 1 250 indiánských studentů.*“ (NF Inka, 2012g). Podle údajů ze statistik Fundación Inka Listas de Sonqocha z let 2002 až 2012 (NF Inka, 2002a, 2003, 2004, 2005, 2006, 2007a, 2008, 2009a, 2009b, 2010a, 2010b, 2011a, 2011b, 2012a, 2012b, 2012c, 2012d, 2012e) však bylo do projektu přijato 956 dětí (jen ze statistik ZŠ a SŠ; bez Haparquilla, Kirkas a Punacancha za 2010 a 2011; z toho některé děti mohly být do projektu během let přijaty víckrát, ale pod jiným kódem). Podporu na VŠ dostalo od roku 2006 do roku 2012 celkem 44 studentů (NF Inka, 2012ch). Podle zprávy pro kmotry za rok 2012 (NF Inka, 2013) z projektu těžilo dalších 1 360 dětí, především sourozenců, kteří dědí učebnice, slovníky, boty, tenisky, uniformy, atd. Tento projekt je předmětem výzkumu, jímž se tato diplomová práce zabývá. Proto jej blíže popisují v následujících kapitolách.

Projekt Center Inka wasi (Incký dům) začal vznikat v roce 2005 nebo 2007. Podle dokumentu NF Inka (2012f) byl v roce 2005 položen základní kámen centra Inka wasi v Pucamarce a zřízení Inka wasi v Paucartambu. Podle webových stránek však NF Inka (NF Inka, 2012i, 15. 1. 2014) podporuje několik center Inka wasi až od roku 2007. Ve zkoumaných oblastech v současnosti funguje už jen centrum v Pucamarce, které se ale Fundación Inka chystá přestavět na ubytovací jednotku pro ekoturisty. Funguje také

centrum v Paucartambu, v současnosti je ale financováno ze zdrojů jiné organizace. Mimo zkoumané oblasti fungují tato centra, nebo jim podobná částečně financovaná ze zdrojů NF Inka, v obci Yanaoca, Puca Puca, Queramarca, ve vesnici Thumi a Mosoqllaqta (NF Inka, 2013). Centra Inka wasi všeobecně slouží široké veřejnosti jako venkovské knihovny, zázemí pro kroužky a doučování a jako dílny šití a pletení. NF Inka do těchto prostor, díky svým sponzorům, dodala také šicí stroje, počítače a jiné vybavení. Nově vznikající dílny šití už NF Inka sponzoruje jen částečně. *„My nestavíme teďka už ty baráky, už ta obec jako dá k dispozici ten dům, nějaký sál – no, sál, prostě prostoru, kde budou ty stroje, aby na ně nepršelo, nějakou místnost v nějakým svým obecním domě. A my jakoby jim půjčíme ty stroje a platíme učitele. A přes den běží kurzy a večer si můžou přinést materiál a dělat na těch strojích prostě co chtěj, a o víkendech taky a o prázdninách.“* (ŘČR, Praha, 10. 4. 2012). Vedoucí kroužků a doučování je též placen z prostředků NF Inka, konkrétně z 30% podílu objemu financí na individuální stipendia (ŘČR, Praha, 10. 4. 2012). Organizace má přesný přehled o využití těchto center: *„Protože tam se dělá docházka, že jo. Tam se sepisuje každou hodinu, tam na to máme třídnice. Jednak tím kontrolujeme ty učitele, ale taky se dělá, že my tím kontrolujeme vlastně, jakej reálnej zájem je v tý vesnici.“* (ŘČR, Praha, 10. 4. 2012). Díky tomu může nadace flexibilně upravovat i náplň činnosti center v závislosti na poptávce.

Na území České republiky pořádá NF Inka besedy s promítáním a výstavy o životě indiánů, díky nimž získává velký počet příznivců a sponzorů.

Nadace se snaží také budovat přátelství mezi ČR a Peru prostřednictvím spolupráce českých a peruánských škol, a také tím, že umožňuje sponzorům navštěvovat své stipendisty. Nehradí však žádné náklady s tím spojené.

Česká strana se zodpovídá pouze českým institucím. Každoročně zasílá na registr nadací při Krajském soudu v Praze finanční zprávu o přijatých a vydaných prostředcích. (NF Inka, 2011).

Hlavními přispěvateli NF Inka jsou individuální dárci, hlavně soukromé osoby, dále firmy, firemní kolektivy a školy. *„Pan Grunt, Mladé Buky, no, ten nám posílá každěj rok 100 000 Kč.“* (ŘČR, Praha, 10. 4. 2012). Jeho dar se používá na financování dílen šití (nákup šicích strojů, údržba, náhradní díly) v Yanaoce, Thumi a Queromarcce. Od projektu Čtení pomáhá dostal NF Inka v roce 2011 60 000 Kč, *„za to se třeba loni vybavila knihovna jedna v Santa Domingu – (...) to je středisková obec, spádová. Takže, police, stoly, židle, prostě nábytek, nějaký počítače a knihovna.“* (ŘČR, Praha, 10. 4. 2012). Celkem bylo v roce 2012 od individuálních dárců přijato 2 466 021 Kč.

NF Inka přeposlal na účet Fundación Inka v roce 2012 celkem 96 020 USD (2 892 217 Kč) – tato částka obsahuje zřejmě také přebytky z minulého účetního období. Režijní náklady na činnost NF v Čechách činily 227 819 Kč, tedy 9,24 % z celkových příspěvků poskytnutých nadaci v roce 2012. (NF Inka, 2013b).

Fundación Inka se sídlem v Cuscu a s čistě peruánským vedením se sama stará o administrativu a fungování projektu a jeho řádnou prezentaci vůči tamním institucím. Účetnictví má v Peru na starosti tamní profesionální účetní. Každý měsíc odevzdává originály účetních dokladů a zprávy o využití prostředků na finanční úřad v Cuscu. Ten provádí pravidelné kontroly. Zprávy se zasílají také na Peruánskou agenturu zahraniční spolupráce (Agencia Peruana para la Cooperación Internacional, APCI) při Ministerstvu zahraničních věcí v Limě, která koordinuje veškerou zahraniční spolupráci, včetně rozvojové pomoci. Úřad APCI, podle zprávy pro kmotry za rok 2010 (NF Inka, 2011), provedl v roce 2010 kontrolu činnosti peruánské Fundación Inka a vše našel v pořádku. Výsledky hospodaření Fundación Inka mi nebyly předloženy ke zhlédnutí, ani jsem je nedohledala na internetu. Tudíž tyto výsledky neznám.

8.2 Vznik a fungování projektu Sonqocha

Projekt Sonqocha je *„podpora konkrétních talentovaných studentů z prostředí chudoby poskytováním prospěchových stipendií na školách v Peru“* (NF Inka, 2012i).

Cílem projektu je *„vychovat vzdělanou nebo zručnou generaci, která zlepší život indiánů ve vysokohorských oblastech“* (NF Inka, 2012i, 23. 2. 2014).

Podpora dětí funguje formou individuální finanční podpory při studiu. Tuto finanční podporu získává projekt od dárců, takzvaných kmotrů, formou fixních ročních příspěvků ve výši nákladů jednoho studenta na školní pomůcky a zápisné. Z finančních darů kmotrů se konkrétním studentům, podle webu NF Inka, hradí zápisné a další poplatky vyžadované školou během školního roku, povinné školní uniformy, sportovní dresy včetně obuvi, učebnice a školní potřeby; v rámci projektu se dětem nehradí zdravotní potřeby, ani strava (NF Inka, 2012i, 13. 6. 2012). Na vysoké škole kromě běžných věcí, jako jsou školní pomůcky, mají podporovaní studenti i jiné možnosti: *„Vedle zápisného máme od nadace také účet, který můžeme používat na kopírování, tisk, vypalování CD, nákup knih. A vedle toho má nadace Inka tady v Cuscu knihovnu, kterou můžeme využívat.“* (Rozhovor s VŠ studenty (SK3), Cusco, 11. 8. 2012); *„Mě konkrétně například hradí i cesty spojené se studiem a prací – když musím někam jet udělat reportáž například.“* (Rozhovor s VŠ studenty (SK1), Cusco, 11. 8. 2012).

Ubytování sice nadace Inka nehradí, stravu v univerzitní jídelně ale ano. *„Bydlení ne. Před dvěma, třemi lety ano. Ale nyní už ne. Měli jsme jeden velký společný byt placený nadací, ale byly tam různé nepříjemnosti, tak to ŘČR zrušila.“* (Rozhovor s VŠ studenty (SK1), Cusco, 11. 8. 2012).

Podle vyjádření studentů (Rozhovor s VŠ studenty, Cusco, 11. 8. 2012) je výše podpory zcela dostatečná. *„Ano, nikdy nám nic nechybí. Ta podpora je moc dobrá, už od střední školy. Z ekonomického hlediska – všechny ty věci – je to dostatečné. Myslím, že nám velmi vyhovuje to, jak nám pomáhá. Jsme moc spokojení a vděční.“* (Rozhovor s VŠ studenty (VS2), Cusco, 11. 8. 2012). V případě komunit Kirkas a Haparquilla je zjištění jiné. Podle 5 respondentů z Haparquilly a 1 respondenta z Kirkasu, nedostávali podporu z projektu včas, ani v plné výši. V případě Haparquilly nejčastěji chyběly některé školní pomůcky ze seznamu (u 4 případů, Rozhovory R15, R16, R17, R21), dále pak chyběly peníze na imatrikulaci (u 3 případů, rozhovory R9, R10, R21). V případě Kirkasu prý chyběly pomůcky ze seznamu a nikdy nedostali proplacenou imatrikulaci. Pomůcky, které docházely, byly prý tak v hodnotě 50 PEN (R36, Kirkas, 2. 9. 2012), což je zhruba 400 Kč. V dalších zkoumaných oblastech nebyly tyto problémy zjištěny.

Projekt vznikl ve stejné době jako samotná organizace, v roce 2002. Byl vlastně důvodem založení organizace. *„2001 jsem byla v Peru školní rok, zažila jsem tam bídu z první ruky, navíc jsem učila ve škole. Takže, když jsem se potom vrátila, tak vzniknul ten nápad založit nadaci a pomáhat teda studentům v Peru, aby mohli studovat.“* (ŘČR, Praha, 10. 4. 2012).

Nastavování pravidel a celkové podoby projektu probíhalo za účasti místních obyvatel, avšak spíše spontánně. *„My jsme prostě spontánně něco začli a nikdo nevěděl nějak, rysy jsme nestudovali.“* (ŘČR, Praha, 10. 4. 2012). *„Tak projednávalo se to. Protože všechno se projednává na shromáždění obce, takže u toho vždycky byla prostě celá vesnice. (...) Nejen vesnice, ale i jejich příbuzný, takže jako z mnoha vesnic. Se sedí v kruhu nebo stojí, a to se rokuje půl dne. A takže se jako probíraly ty věci, kdyby se nějaký peníze objevily, co by jako bylo nejužitečnější. Takže to jsme takhle probírali s Peruáncema rovnou. Ale ne s nějakou nadací, ale s vesničanama.“* (ŘČR, Praha, 10. 4. 2012).

Výběr dětí pro projekt je v současnosti v rukou koordinátorů a řídí se jasnými kritérii. První výběr dětí pro projekt v Pucamarce provedla ŘČR sama. *„Tam jsem znala ty lidi a tam jsem znala i ty konkrétní studenty, že jsem jako věděla, kdo je bystřej a rodina je prostě v průšvihů. Takže první děti, ano, ty čísla 1 až já nevím 25 – první rok*

jich bylo 38 – tak ty jsem znala, no.“ (ŘČR, Praha, 10. 4. 2012). To potvrzuje v rozhovoru také R1 (Pucamarca, 18. 8. 2012).

Poté výběr převzali do svých rukou místní: *„A oni (pozn. autorky: shromáždění vesničanů) právě ze začátku, oni taky vybírali ty studenty na ty stipendia, kdo jakoby... A ze začátku to fakt vybírali hodně poctivě, že jsme to brali, kterej ten student bude tak... bude mít tu disciplínu, aby ty studia začal, zvládnul a vydržel, aby jako on mohl pozděj to vrátit nějak tý vesnici, aby fakt nějak se to celkově prostě rozvíjelo. Že se opravdu investovalo do těch komunitních lidí, aby ta pomoc měla nějaký přesah.“ (ŘČR, Praha, 10. 4. 2012). Za výběr byla tedy v počátcích odpovědná Rada obce, která shromáždění vesničanů reprezentuje. Postupně tato pravomoc přešla do rukou koordinátorů, kteří vybírají studenty podle daných kritérií – především prospěchu, popřípadě tíživé životní situace. *„(T)ed’ už právě nerozhoduje o tom ta Rada. (...) Prostě, v podstatě se to dělá, že ten náš koordinátor sedí tam v tý vesnici, nebo když já tam jedu, tak prostě všichni sedíme, všichni tam jsou. Ted’ oni chodí „Já bych chtěl dát dítě do projektu“. Přijde ten rodič, ostatní jako „No, ta je na tom špatně ta mamina, protože je sama“ a takový... „Tak my ji teda doporučujeme“. Tak my ji zapíšeme.“ (ŘČR, Praha, 10. 4. 2012). Ze skupinového rozhovoru s rodiči (FSR, Paucartambo, 25. 8. 2012) v současnosti podporovaných dětí z Paucartamba vyplývá, že skutečně ve většině případů o podporu žádají rodiny dětí. Podle výpovědi přítomných rodičů, dítě jednoho z respondentů například vstoupilo do projektu poté, co slyšeli od ostatních dětí výhody, které projekt nabízí (školní pomůcky apod.). Proto podali přihlášku do projektu. Přinesli ke koordinátorovi jeho vysvědčení, ten pořídil fotografii a převzal od něj vysvědčení. Po asi 1 roce obdrželo dítě poprvé podporu. V případě dítěte dalšího přítomného rodiče tomu bylo jinak. Přijela skupina turistů společně s ŘČR, děti si hrály na ulici a kmotři si vybrali děti přímo na ulici. Další se dozvěděli o možnosti přijetí do projektu prostřednictvím rádia, které vysílalo nabídku, aby přišli rodiče své děti do projektu zapsat. Tak se tedy dostavili na místo vyhlášeného setkání a zažádali o podporu. Další uslyšela o projektu, když její děti studovaly ještě v horské vesnické škole. Přivezla proto děti dolů do města (Paucartambo), aby zde mohly chodit do školy, a ubytovala je u švagrové. Dvakrát se pokusila děti do projektu přihlásit. Poprvé se to nepodařilo, nenašel se kmotr, ale napodruhé už ano (FSR, Paucartambo, 25. 8. 2012).**

Studenti se tedy do projektu vybírají na základě prospěchu a v druhé řadě i v závislosti na míře chudoby. Podle webu NF Inka (NF Inka, 2012i) o *„sponzorství mohou žádat: děti a mladí z chudého prostředí a děti se zájmem o studium – podle výsledků“*. To potvrzuje také SK1, podle které výběr dítěte probíhá jednak na základě

prospěchu a také na základě životních podmínek – podle toho, v jakém prostředí dítě bydlí.

Tato dvě **kritéria výběru** se ale hodnotí odděleně. Kritérium dobrého prospěchu se posuzuje podle vysvědčení a obdržení diplomu. *„No, dneska to hodně se dává na doporučení od učitelů. A v podstatě i na to vysvědčení, který ten student přinese. Prostě vysoký známky a diplom. Diplom znamená, že ten člověk je nejlepší ve třídě, nebo je na prvním, druhým místě ve třídě v něčem – v matematice (...), tak jako ten jde do projektu. A vesnice si ohlídá, aby byli chudí. Ale tak oni chudí už všichni jsou, kdo tam žijou, jinak už se odstěhovali, že jo.“* (ŘČR, Praha, 10. 4. 2012).

Většina dětí se přijímá do projektu na základě známek. *„Podmínky, které jsme nastavili jsou, že děti, které jsou na prvních místech ve školních výsledcích, mezi prvními třemi,...“* (ŘP, Cusco, 6. 9. 2012). Pouze ve zvláštních případech se přijímají děti, které nemají dobrý prospěch, ale jsou potřebné. *„(...)také vybíráme ty, co jsou potřebné, ty co jsou sirotci.“* (ŘP, Cusco, 6. 9. 2012). *„(M)y ji zapíšeme, i když má dítě horší známky. Uděláme puntík 'dítě v tísní', nikoliv 'talentovaný'“* (ŘČR, Praha, 10. 4. 2012).

Jak celý **proces výběru** a následné podpory probíhá, popisuje web NF Inka (NF Inka, 2012i): *„Rodiče požádají o podporu pro studenta → koordinátoři navštíví jeho domov, aby poznali finanční prostředí rodiny → Informace o dítěti se zapisují do formuláře, který později dostane český donátor – Peruánci nazývaný kmoťr → Peruánský koordinátor navštíví také školu a promluví si s učitelem / ředitelem o zájmech a schopnostech dítěte → Informace o studentovi, jeho fotografii a vysvědčení pak posílají peruánští koordinátoři do kanceláře NF Inka do Prahy, kde se s dětmi seznamují kmoťři“.*

ŘP uvádí: *„Dříve jsme posílali nabídky na školy a oni vybrali ty tři s nejlepšími výsledky. Ale s tím byly problémy. Lidé se ptali, proč jen ti nejlepší. A neposílali dopisy, nepodepisovali dokumenty o převzetí darů,... Takže jsme to přestali dělat přes školy. Nyní, když chce být někdo podporovaný, musí přijít k nám se svým vysvědčením a diplomem, my jeho žádost posoudíme. Funguje to tak mnohem lépe, je lepší účast.“* (ŘP, Cusco, 6. 9. 2012).

V návaznosti na kritéria výběru, platí i **kritéria pro pokračování** v podpoře. Sem patří pravidlo, že student nesmí propadnout, a měl by se udržet na předních místech v prospěchu v rámci třídy. Podle SK1 však dítě, jehož prospěch se zhorší, má ještě šanci na zlepšení a není tedy okamžitě vyloučeno. Podle zjištění, vyplývající z rozhovorů a dotazníků pro respondenty typu „R“, žádný z respondentů neuvedl

opakování ročníku jako důvod ukončení podpory. Naopak 18 respondentů v projektu pokračovalo i přes opakování ročníku (viz tabulky odpovědí respondentů v přílohách č. 10 až 14).

Pro studenty přípravných kurzů na univerzitu platí, že nadace poskytuje finanční podporu na tyto kurzy jen 2x. Pokud student neuspěje, podpora mu končí. Pokud však uspěje a na univerzitu se dostane, může být pak sponzorován jako univerzitní student (SK1 v R6, Pucamarca, 18. 8. 2012).

Dalším důvodem **ukončení podpory** je, podle ŘP, liknavost ze strany studentů. „*Jsou děti, které neposílají dopisy nebo neposílají svá vysvědčení. To znamená, že kmotr to pak ukončí.*“ (ŘP, Cusco, 6. 9. 2012).

Při druhé návštěvě komunity Punacancha jsem se účastnila procesu, při kterém se SK1 snažila zajistit podklady pro pokračování podpory místních studentů. Zde jsem se přesvědčila, jak velkou roli zde hrají také kulturní a socioekonomické faktory. Děti jsou z rodin pastevců, musí chodit na pastvu, rodiče jsou celé dny na polích vzdálených i několik kilometrů a nepoužívají mobily, takže snadno propásnou schůzku. Sami se pak ale lidé do města nedostanou, aby doručili potřebné dokumenty do kanceláře nadace. Děti také nechtějí dát vysvědčení a diplom z ruky, neboť je potřebují při zápisu do dalšího ročníku právě v období, kdy je od nich koordinátorka žádá (únor). Je také problém, že samy dopis nenapíší – nevědí co, stydí se, oddalují to, nebo před tím utíkají. 27 z 54 respondentů uvedlo, že k jejich ukončení došlo ze strany kmotra, ze strany České republiky, nebo že důvod ukončení neznají (viz přílohy č. 10 až 14). Zbýlých 24 respondentů (z Paucartamba) netuší, že už nejsou sponzorováni z projektu Sonqocha. Místní koordinátor K1 jim podle vlastních slov nechce touto informací ublížit, a tak financuje jejich podporu z jiných zdrojů. Podle něj byla podpora těchto dětí ukončena ze strany Fundación Inka nebo z ČR.

Ukončení ze strany kmotra nebo ČR znamená, že nedostal od dítěte dopis nebo potvrzení o jeho pokračujícím studiu v podobě vysvědčení, nebo že se tak rozhodl z osobních důvodů. Přesné statistiky o důvodech ukončení podpory dětí však neexistují a dopátrat se těchto důvodů by bylo příliš časově a fyzicky náročné. Také na kolik je ukončení podpory kvůli nedodání vysvědčení nebo dopisů čistě chyba studentů, a nakolik je to chyba liknavé koordinace, je otázkou. Pokud vezmeme v potaz, že zřejmě 51 ze 76 respondentů (67 %) bylo z projektu vyloučeno, neboť kmotr ukončil podporu z jednoho z výše zmíněných důvodů, je potřeba zjistit, které důvody hrají největší roli a jak je eliminovat. Je těžké odhadnout, v kolika procentech ostatních případů (nezahrnutých ve výzkumném vzorku) hrály tyto důvody také roli. V tabulce 10: Vývoj

počtu studentů podporovaných projektem Sonqocha 2002–2012 lze vidět, jak se počty příjemců každým rokem rapidně vyvíjí¹⁷. Je zde například patrné, že mezi lety 2002 a 2011 bylo do projektu přijato celkem 956 dětí a 674 jich vypadlo (jen ze statistik ZŠ a SŠ; bez Haparquilla, Kirkas a Punacancha za 2010 a 2011). Z toho některé děti mohly být do projektu během let přijaty vícekrát, ale pod jiným kódem. Pokud bychom na celkový počet ukončených podpor v průběhu let aplikovali zjištění výzkumu, kdy 67 % respondentů z výzkumného vzorku bylo ukončeno ze strany kmotra nebo ČR bez vysvětlení důvodu, pak bychom se dostali zhruba na číslo 452 dětí.

Tabulka 10: Vývoj počtu studentů ZŠ a SŠ podporovaných projektem Sonqocha 2002–2012

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010*	2011*	2012*
2002	38	x	x	18	18	18	18	8	4	2	1
	2003	156	x	124	124	124	123	75	38	20	11
		2004	79	66	66	66	66	51	28	13	5
			2005	72	72	72	72	54	15	10	3
				2006	128	128	128	87	41	27	14
					2007	156	155	148	104	68	39
						2008	127	163	112	84	61
							2009	31	46	40	34
								2010	32	65	61
								2011	29	53	

(Zdroj dat: NF Inka, 2005, 2006, 2007a, 2008, 2009a, 2010a, 2011a, 2012a)

*Bez studentů z oblastí Haparquilla, Kirkas, Punacancha a Paucartambo.

xx – tato čísla jsou v následujícím roce vyšší, neboť děti byly do projektu vybrány na peruánské straně už v daném roce, ale oficiálně začaly být sponzorovány až v následujícím roce.

Průměrná délka podpory dětí ZŠ a SŠ, přijatých do projektu Sonqocha mezi lety 2002 a 2010, byla do roku 2012 při 903¹⁸ přijatých dětech 4,26 let. U respondentů typu „R“ je to 4,76 let.

¹⁷ Levý sloupec (osa y) značí roky, ve kterých započala podpora daného počtu dětí (např.: v roce 2007 vstoupilo do projektu 156 dětí). Osa x pak znázorňuje, kolik dětí z daného roku pokračuje v projektu i v dalších letech (např.: v roce 2008 pokračovalo v projektu 155 ze 156 dětí, které vstoupily do projektu v roce 2007; v roce 2012 už těchto dětí bylo jen 39). Z těchto údajů lze vyčíst, jak moc se obměňují jednotlivé děti v projektu.

¹⁸ Bez studentů z oblastí Haparquilla, Kirkas a Punacancha za roky 2010-2012

Tabulka 11: Průměrná délka podpory všech dětí ZŠ a SŠ v Sonqocha, přijatých mezi lety 2002 a 2010

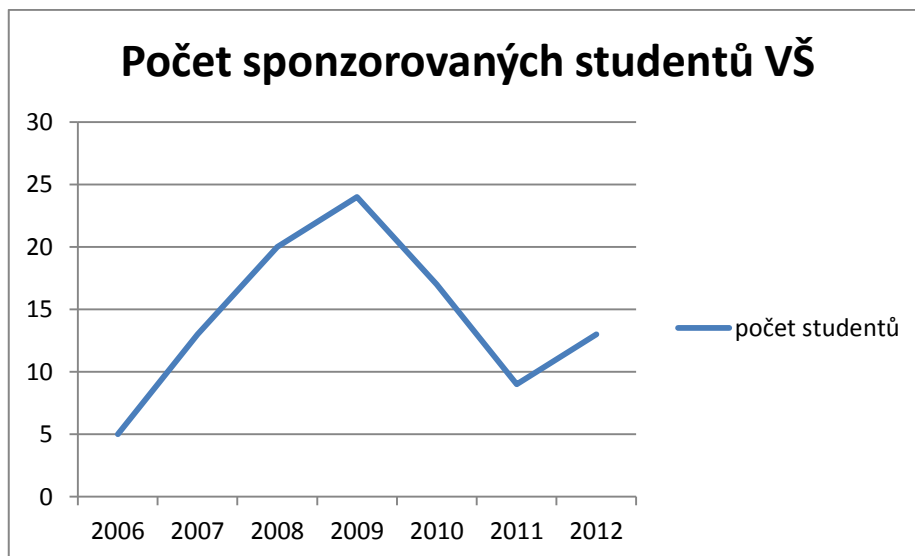
Délka podpory													souhrnný počet roků podpory	průměrná délka podpory
Rok přijetí	1 rok	2 roky	3 roky	4 roky	5 let	6 let	7 let	8 let	9 let	10 let	11 let			
2002	0	0	20	0	0	0	10	4	2	1	1			
2003	0	32	0	0	1	48	37	18	9	11	0			
2004	13	0	0	0	15	23	15	8	5	0	0			
2005	0	0	0	18	39	5	7	3	0	0	0			
2006	0	0	41	46	14	13	14	0	0	0	0			
2007	1	7	44	36	29	39	0	0	0	0	0			
2008	51	28	23	61	0	0	0	0	0	0	0			
2009	6	6	34	0	0	0	0	0	0	0	0			
2010	4	61	0	0	0	0	0	0	0	0	0			
dětí celkem	75	134	162	161	98	128	83	33	16	12	1			
roků podpory celkem	75	268	486	644	490	768	581	264	144	120	11	3851	4,26467	

(Zdroj dat: NF Inka, 2005, 2006, 2007a, 2008, 2009a, 2010a, 2011a, 2012a)

V rámci projektu Sonqocha mohou být podporováni žáci základní a střední školy, studenti přípravných kurzů na VŠ (tzv. akademie), i studenti VŠ.

Studenti VŠ tvoří zvláštní kategorii. Do projektu byla tato kategorie zařazena až v roce 2006. Statistiky těchto studentů jsou oddělené od statistik ostatních žáků ZŠ a studentů SŠ, podporovaných v rámci projektu Sonqocha, proto nejsou zahrnuti ani v číslech, se kterými v kapitole 8 a 9 pracuji. Podle roční zprávy NF Inka pro rok 2012 (NF Inka, 2013b), studuje na vysokých školách v Peru přes 40 nadačních studentů, z nichž ale jen někteří využívají podpory NF Inka. Nadačními studenty jsou myšleni ti, kteří byli někdy v průběhu let nadací Inka nějakým způsobem podporováni. Podle statistik Fundación Inka (NF Inka, 2012ch) bylo v roce 2012 podporováno v rámci projektu 13 VŠ studentů. Většina těchto studentů pochází z oblasti pod koordinací ŘP. Od roku 2006 bylo na vysoké škole podporováno celkem 44 studentů. Průměrná délka trvání podpory u studentů VŠ, přijatých do projektu do roku 2010, byla 2,57 let. Pouze osm studentů bylo na VŠ podporováno déle jak tři roky (NF Inka, 2012ch). Tento fakt se odvíjí od přísně nastavených pravidel pro setrvání studenta v projektu. Trend počtu sponzorovaných studentů VŠ lze sledovat na grafu 1.

Graf 1: Počet sponzorovaných studentů VŠ v jednotlivých letech

(Zdroj dat: NF Inka, 2012ch)

Podmínkou pro získání podpory při studiích na vysoké škole je tíživá finanční situace studenta. Student musí každý semestr žádat o prodloužení podpory. Mezi podmínky, které musí splnit, patří uskutečnění přednášky nebo dílen pro obyvatele venkova podle preferovaného tématu (zdraví, hygiena, péče o pacienta, zemědělství, ekonomický rozvoj, efektivní učení, indiánské záležitosti, správa vesnice,...) a podání zprávy ŘČR o průběhu. Tyto zprávy jsou vždy ve španělském jazyce, jelikož komunikace mezi NF Inka a Fundación Inka probíhá právě ve španělském jazyce. Česká strana pak veškeré dokumenty překládá do českého jazyka. Dále také musí student úspěšně absolvovat všechny kurzy, zapsané na univerzitě, s tolerancí jednoho nedokončeného kurzu. Podle roční zprávy NF Inka pro rok 2012 (NF Inka, 2013b), jsou příspěvky na vysokoškolské studenty hrazeny z obecných neadresných finančních darů, tedy jiných než příspěvků na konkrétního studenta. Webové stránky NF Inka (NF Inka, 2012i) však vymezují konkrétní částku podpory konkrétního VŠ studenta. Vzhledem k výši stanovené částky, je těžké najít jednoho kmotra pro jednoho VŠ studenta, proto je většina prostředků pro podporované VŠ studenty kompilovaná z více zdrojů (ŘČR, Praha, 10. 4. 2012).

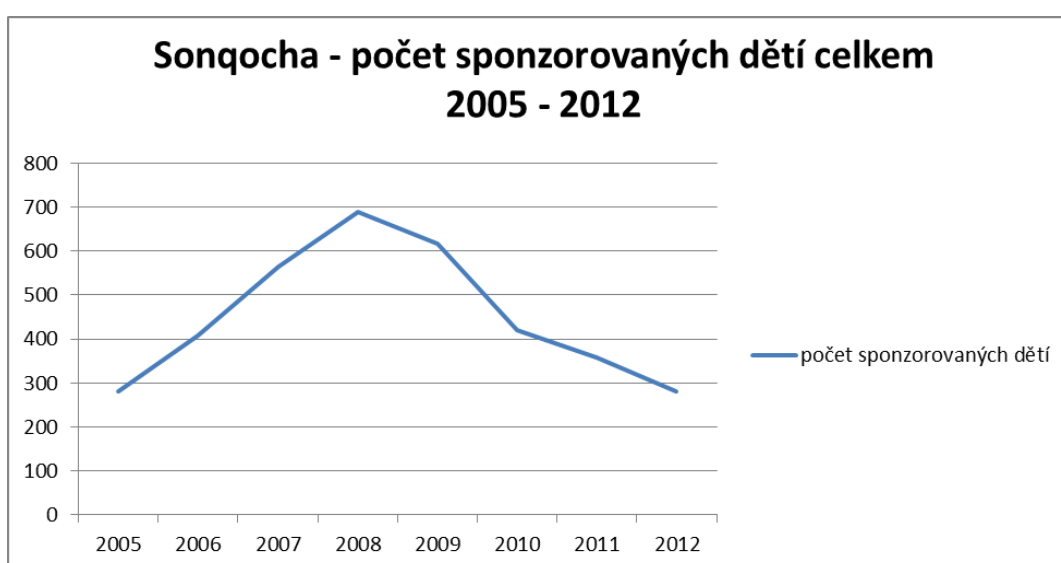
Finanční náklady kmotra se, podle webu NF Inka (NF Inka, 2012i, 13. 6. 2012), pohybují v těchto mezích:

- základní škola 3 000 Kč ročně;
- střední škola 7 000 Kč;
- přípravné kurzy na VŠ - tzv. akademie: Náklady na jeden kurs činí přibližně 7 000 –12 000 Kč;

- stipendia na VŠ se pohybují v rozmezí 15–22 000 Kč ročně

Počet dětí (ZŠ a SŠ) zapojených do projektu až do roku 2008 strmě stoupal. Podle slov ŘČR se ekonomická situace v Peru v posledních letech rapidně lepší a podpora pro mnoho lidí už není nezbytná (ŘČR, Praha, 10. 4. 2012). V roce 2012 bylo v projektu celkem 346 dětí. Nejvíce dětí – 259 – bylo z oblastí, které jsou dlouhodobě pod správou ŘP (NF Inka 2012a), 54 dětí z oblasti Paucartambo (NF Inka 2012b), 11 dětí z obce Punacancha (NF Inka 2012e), 14 dětí z obce Kirkas (NF Inka 2012d) a 8 dětí z obce Haparquilla (NF Inka 2012c). Vývoj počtu dětí ZŠ a SŠ podporovaných v rámci projektu Sonqocha je patrný v grafu 2 (osa x: roky; osa y: počet dětí).

Graf 2: Sonqocha – počet sponzorovaných dětí ZŠ a SŠ celkem 2005–2012

(Zdroj dat: NF Inka, 2005, 2006, 2007a, 2008, 2009a, 2010a, 2011a, 2012a, 2009b, 2010b, 2011b, 2012b, 2012c, 2012d, 2012e)

Podle rozhovoru s ŘČR (Praha, 10. 4. 2012) podporuje NF Inka i děti v oblasti, kterou spravuje organizace Eduquemos. Nepodařilo se mi získat kontakt na její pracovníky od ŘP, ani od ostatních koordinátorů projektu, proto nemám o činnosti této organizace, ani o počtu podporovaných dětí, žádné informace.

Místa působení projektu (podle projektové dokumentace, statistik projektu) se rozšiřovala stejně jako působení NF Inka Peru. Jak je patrné výše v této kapitole, projekt prvotně fungoval v komunitách Pucamarca, Chachacomayoc, Quispiguilla, Santa Rosa a v oblasti Paucartambo (Q'eros). V roce 2002 bylo do projektu zařazeno 38 dětí. V roce 2003 přibylo 156 dětí a také nová místa jako Chinchero, Haparquilla, Cuper, Qeramarca, Tinta a Konakoncha. V roce 2004 přibyla oblast Vilcabamba a Racachaca, v roce 2005 Punacancha a Kirkas. Do r. 2004 existují k projektu seznamy pouze dětí, které v daném roce přibyly. Není zde zmíněno, zda někdo z projektu vypadl.

Až teprve dokument z roku 2005 zahrnuje i seznam dětí, které byly sponzorovány i v předchozích letech a lze tedy sledovat, kdo z projektu odešel a kdo dále pokračuje. Lze také sledovat, jaký je celkový počet podporovaných studentů v daném roce. Vývoj počtu dětí v projektu v následujících letech je možné vidět v tabulce 10 a v grafu 2.

V dalších letech se projekt rozšiřoval do mnohých komunit. V roce 2012 projekt pokrýval děti z 51 komunit: Acomayo, Acopia, Añubamba, Callipata, Ccochapata, Ccolliri Grande, Cuper, Cuper Alto, Hampatura, Hanccoyo, Haparquilla, Hulla Huila, Chicnayhua, Chinchero, Chuchucalla, Chumbivilcas, Jampatura, Jilayhua, Kanchupata, Kirkas, Kutí Palomani, Llallapara, Machamarca, Mosoqllaqta, Ocongate, Ocuatan, Pampachiri, Pampamarca, Pataqueña, Paucartambo, Pitumarca, Pucamarca, Punacancha, Puyucalla, Quehue, Queramarca, Raqchi, Rasasanti, Rosaspata, San Isidro, San Pedro, Santo Domingo, Tambocancha, Thumi, Tinta, Ttumi, Tungasuca, Umasbamba, Yanahuara, Yanan Pampa, Yanaoca (NF Inka, 2012a).

Výběr těchto míst vzniká samovolně, v závislosti na poptávce ze strany Peruánců. Platí zde to samé, co pro výběr oblastí působení NF Inka obecně, jak je popsáno v kapitole 8.1.

Správa projektu je podle informací NF plně v rukou peruánské strany „*V Peru nepůsobí žádný český manažér ani dobrovolníci. Aktivita v Peru organizují vzdělání a zkušenosti indiánští koordinátoři a na venkově je realizují místní obyvatelé. Nechceme vyvážet evropský způsob života a myšlení k indiánům. Záměrem NF Inka je, aby si indiáni sami řídili své záležitosti dle svých potřeb a v souladu se svými kulturními hodnotami.*“ (NF Inka, 2012i, 23. 2. 2014). To potvrzuje v rozhovoru i Předsedkyně NF Inka (ŘČR, Praha, 10. 4. 2012).

Česká strana (NF Inka) hledá pro peruánské studenty potenciální sponzory (kmotry), vybírá od nich peníze a posílá je peruánské nadaci Fundación Inka, která za ně pak nakupuje potřebné věci, hraje z nich náklady koordinátorů a jiné administrativní výdaje.

Na začátku měl projekt několik koordinátorů, kteří spravovali různé oblasti. Postupně se správa projektu centralizovala. Ředitel Fundación Inka (ŘP), který byl dříve koordinátorem pouze pro oblast Tinta a Yanaoca (na jih od Cusca), se stal ředitelem organizace i hlavním koordinátorem projektu. Kdy přesně přešel projekt pod jeho centrální správu, není jasné. V roce 2009 podle slov ŘP (Cusco, 6. 9. 2012) totiž došlo k rozdělení správy projektu do několika samostatných koordinací. Obce Punacancha, Haparquilla a Kirkas přešly pod správu nové organizace Eduquemos, kterou založili dva dřívější koordinátoři Fundación Inka. Ti dostávali prostředky přímo

z ČR od NF Inka a vedli si vlastní dokumentaci, kterou nemá Fundación Inka k dispozici. V dokumentu Fundación Inka Listas de Sonqocha z r. 2009 však za Haparquillu přibyl jeden student a jsou zde stále vedeni jako příjemci pomoci i další sponzorovaní studenti z oblastí Haparquilla, Kirkas a Punacancha, přijatí v předchozích letech. Až teprve z dokumentu Listas de Sonqocha z roku 2010 zmizeli všichni studenti z těchto oblastí. Až v roce 2012 se mezi dokumenty Fundación Inka objevují seznamy pro tyto tři oblasti. Ty ale obsahují pouze jména nově přijatých studentů. Dá se z toho odvodit, že všechny děti v těchto třech oblastech byly mezi lety 2010–2011 z projektu vyřazeny.

Také koordinace oblasti Paucartambo přešla pod samostatnou správu tamního koordinátora. Od r. 2009 má tato oblast vlastní seznam dětí. V Paucartambu od tohoto roku už žádní studenti do projektu nepřibylí. Za ostatní oblasti děti stále přibývají.

Roku 2012 už měl ŘP pod sebou, jakožto ředitel nadace a hlavní koordinátor projektu, všechny oblasti včetně Haparquilla, Kirkas a Punacancha. Mimo jeho správu spadalo pouze Paucartambo. V koordinaci projektů Fundación Inka od roku 2011 pomáhali pod jeho dohledem studenti VŠ, kteří aktuálně jsou, nebo v minulosti byli také sponzorováni v rámci projektu Sonqocha.

Monitoring projektu probíhá formou osobních návštěv ŘČR v Peru jednou do roka, kdy se setká s místním vedením Fundación Inka, i se současnými a bývalými příjemci pomoci.

Podle roční zprávy NF Inka pro rok 2012 (NF Inka, 2013b) většina v minulosti podporovaných studentů dokončila střední školu a získala dobré uplatnění v životě. Podle této zprávy si jsou studenti vědomi, že *„by bez pomoci kmotrů NF Inka jejich současná situace nebyla tak příznivá“*. Dokument dále zmiňuje, že *„(d)íky podpoře kmotrů a koordinátorů NF Inka získali dobré střední vzdělání a významnou „orientaci v životě“ včetně např. uvědomění si významu dochvilnosti a zodpovědnosti, atd. Dle jejich slov jsou lépe vybaveni do života než jejich soukmenovci a v konkurenci získávají lepší práci, než by měli bez podpory a „výchovy“ nadace. Díky dobré práci (platu) mají oni i jejich rodiny kvalitní stravu, lepší zdraví, zlepšili podmínky bydlení svým rodinám a často hradí studia mladších sourozenců.“* Tyto informace získává NF Inka právě skrze osobní setkávání s některými z dříve podporovaných studentů, nebo jako zprostředkované informace od spolupracovníků projektu. *„(...) My se prostě scházíme a oni jsou rádi, když se můžou pochlubit. Takže oni prostě na tu schůzi přijedou. Když tam jsem, tak jednou za rok, vyhlásí se to i rozhlasem, všichni to ví, prostě všichni přijedou.“* (ŘČR, Praha, 10. 4. 2012). Žádné kvantitativní statistické údaje o úspěšnosti bývalých

stipendistů NF Inka k dispozici nemá, nebo mi nebyly poskytnuty. Zda toto tvrzení odpovídá skutečnosti, se dozvíme v následující kapitole 8.3, kde se nachází výsledky šetření z jednotlivých zkoumaných oblastí.

V rozhovoru ŘČR popisuje také několik dojemných konkrétních případů studentů, kteří přijíždějí na tato pravidelná setkání:

„První, co dělaj tyhle děti – teda děti, oni jsou velký, jim je 25, že jo, prostě 23 – ale první, co jakoby dělaj, je, že platěj školu svým sourozencům. A to mě teda překvapuje, že to tam fakt funguje. Nejenom svému bratrovi, ale třeba jako dětem svýho staršího bratra, svým synovcům. Protože ví, jak jim to pomohlo, když jim někdo pomohl, tak jako do tohohle ty peníze dají. (...) A co dělaj jako druhý: mamince zlepší domek. Jo, jako, postaví ji tam prostě to patro, aby teda měla tu postel.“ (ŘČR, Praha, 10. 4. 2012). Jedním pěkným příkladem, který ŘČR zmiňuje je mladík, jehož babička měla velké problémy se zrakem. Díky podpoře kmotrů tento mladík vystudoval střední školu a odešel pracovat do Limy. *„Tedka už má svý vlastní auto a vydělal peníze, pozval babičku, ihned ji vzal do Limy, operovali ji a babička vidí, že jo, na starý kolena.“* (ŘČR, Praha, 10. 4. 2012). Ne všechny příběhy podporovaných studentů jsou ovšem takto jednoznačně úspěšné, jak se dozvíme v následující kapitole.

Hlavním záměrem ŘČR bylo podle jejích slov, aby díky projektům NF Inka žili studenti v dobrých hygienických podmínkách, spali v suché čisté posteli a jedli každý den. To se podle ní i naplnilo. Jeden z v minulosti podporovaných studentů jí prý napsal v emailu: *„Spím v suché posteli a jím každý den. Tak ti to píšu, abys měla radost.“* (ŘČR, Praha, 10. 4. 2012).

8.3 Výsledky výzkumu podle oblastí

V této kapitole se podíváme na výsledky výzkumu v jednotlivých zkoumaných oblastech (Pucamarca, Haparquilla, Kirkas, Punacancha, Paucartambo, Cusco – studenti VŠ). Zmiňuji zde hlavně životní podmínky rodin respondentů, délku podpory respondentů, délku jejich studia, jejich činnost po ukončení podpory a důvody ukončení podpory atd. Prakticky kopíruji hlavní zkoumané otázky během rozhovorů a dotazníkového šetření s respondenty typu „R“, ze skupinového rozhovoru se sponzorovanými studenty VŠ a se skupinou rodičů. V zájmu triangulace zde uvádím také vyjádření zástupců vedení komunit, expertů a pracovníků projektu. U jednotlivých oblastí popisují některé typické, nebo extrémní aspekty fungování projektu. Statistické údaje a citace, použité v této kapitole vychází z dotazníkového šetření, skupinových

rozhovorů a rozhovorů (s respondenty typu „R“ a s pracovníky projektu), přepsaných nebo zpracovaných do kódovaných tabulek v přílohách č. 10, 11, 12, 13 a 14. Kombinují zde kvantitativní analýzu dat (statistické údaje) spolu s kvalitativní analýzou a způsobem interpretace dat, podle možností, vycházejících z podmínek výzkumu v dané oblasti.

8.3.1 Pucamarca

Pucamarca leží poblíž hlavní turistické trasy při cestě na Machu Picchu. Podle vyjádření dobrovolné koordinátorky SK1, která nás při výzkumu doprovázela, však tato oblast leží dost daleko od cesty. Podle ní z turismu profitují především lidé, kteří mají domy přímo u cesty a lidé, kteří vyrábějí upomínkové předměty, nikoliv místní zemědělci. Zemědělstvím se živí rodiny všech 8 místních respondentů. Domy v této komunitě jsou klasicky z nepálených hliněných cihel s hliněnou podlahou. Pouze 2 respondenti mají v domě podlahu cementovou. Všichni respondenti, až na jednoho, mají zavedené vodovodní potrubí do domu a všichni jsou připojeni na veřejnou elektrickou síť. Elektrifikace Pucamarky podle R6 proběhla už v roce 1990 (R6, Pucamarca, 18. 8. 2012). Naopak kanalizace zatím nebyla do obce zavedena, přesto, že leží blízko tak důležité dopravní trasy a terén zde není příliš složitý. Všichni respondenti proto doma mají suchý záchod. Jeden z respondentů uvedl, že nemají žádný. Až na dva případy mají rodiče všech respondentů mobilní telefon.

Pucamarca je prakticky místem vzniku projektu Sonqocha a je také prvotním místem jeho zavedení. ŘČR zde strávila školní rok 2001, žila zde spolu s místními a vyučovala na místní škole. „(...) *zažila jsem tam bídu z první ruky, navíc jsem učila ve škole. Takže, když jsem se potom vrátila, tak vzniknul ten nápad založit nadaci a pomáhat teda studentům v Peru, aby mohli studovat.*“ (ŘČR, Praha, 10. 4. 2012). Právě na základě svých zkušeností započala projekt kmotrovství právě zde. Hned první rok fungování projektu (2002) vybrala 15 místních dětí (NF Inka 2002a), které začaly dostávat podporu. Byli to vesměs žáci její třídy. Teprve později se nastavilo pravidlo vybírání dětí do projektu podle prospěchu (R2, Pucamarca, 18. 8. 2012).

Podle respondenta R1 (Pucamarca, 18. 8. 2012) byla na začátku v Pucamarce jen malá školička, 15 dětí celkem. ŘČR přijela do vesnice, dala dětem sešit a tužky a učila je po dobu dvou let. Poté odjela zpět do Čech. Ve vsi se objevil koordinátor projektu s tím, že potřebuje seznam chudých dětí s dobrými známkami. První rok zapojili 30 dětí do projektu. Každý rok pak přibývalo více a více dětí, s konečným výsledkem asi 120

děti. Tento student také dříve pomáhal v projektu, staral se o knihovnu, kterou NF Inka ve vesnici zřídil, vozil dopisy, apod.

V této oblasti během let došlo několikrát ke střídání koordinátorů. První koordinátor byl pan M., dnes prý pan L. (R1, Pucamarca, 18. 8. 2012). ŘP zde na popud ŘČR ukončil projekt v roce 2011. Ve statistikách se však objevuje za rok 2012 stále ještě 16 podporovaných studentů (NF Inka, 2012a). ŘČR se v rozhovoru zmiňuje, že projekt v Pucamarce ukončují, jelikož už jej tam není potřeba, díky ekonomickému rozvoji (ŘČR, Praha, 10. 4. 2012). Podle matky respondenta R2 (Pucamarca, 18. 8. 2012) se každý rok snižoval počet podporovaných studentů. Tomu odpovídají i statistické údaje podle Listas de Sonqocha (tabulka 12: Počet sponzorovaných dětí v jednotlivých letech podle oblastí). ŘP prý tvrdil, že se jejich jména prostě neobjevila další rok na seznamu sponzorovaných, že prostě vypadli.

Tabulka 12: Počet sponzorovaných dětí v jednotlivých letech podle oblastí

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Pucamarca	34	40	57	57	42	36	28	16
Paucartambo*	99	127	220	279	230	146	70	54
Haparquilla	20	45	48	60	47	x	x	8
Kirkas	27	28	34	48	37	x	x	14
Punacancha	15	32	32	39	30	x	x	11

*sem patří vedle obce Paucartambo také: Añubamba, Ayllupunku, Calaypata, Callipata/Kallipata, Ccachupata/Kanchupata/Konchupata (Alta, Baja), Huancacocha, Humana, Chumpipata, Chusoc, Kallacancha, Ocongate, Piedra Grande, Pisca, Pullucalla/Puyucalla, Pukarumi, Qero Totorani, Q'eros, Racachaca, Virgen Del Carmen

(Zdroj: NF Inka, 2002a, 2003, 2004, 2005, 2006, 2007a, 2008, 2009a, 2009b, 2010a, 2010b, 2011a, 2011b, 2012a, 2012b, 2012c, 2012d, 2012e)

Z odpovědí respondentů vyplývá, že 2 z nich (R2 a R5) byli vyškrtnutí z projektu kvůli osobnímu sporu s ŘP. R5 vypověděl, že na základě osobního sporu jim ŘP oznámil, že škrtá z projektu celou jejich rodinu, tedy i bratrance a sestřenice (R5, Pucamarca 18. 8. 2012). Dvěma respondentům vypověděl podporu kmotr. Další respondent uvedl, že jeho jméno prostě zmizelo ze seznamu sponzorovaných. Pouze dva respondenti skončili v projektu vlastní vinou a jeden tím, že dokončil studia SŠ (viz příloha č. 10). Průměrná délka podpory dětí z této oblasti je 5 let. Podle výpovědí těchto respondentů by si pouze 1 nemohl dovolit studovat bez podpory projektu, 4 by mohli vystudovat SŠ i bez podpory. Zbývající 2 by měli ztížené podmínky a zřejmě by museli pracovat. Po skončení podpory (na ZŠ nebo SŠ) začalo 6 z 8 respondentů pracovat, 2 z toho kombinovali práci se studiem. Čistě ve studiích pokračovali jen 2 respondenti, jeden na SŠ a druhý na odborném institutu (příloha č. 10).

8.3.2 Haparquilla

Vesnice Haparquilla leží nedaleko od Cusca v rovinaté oblasti. V této oblasti se lidé žijí převážně zemědělstvím. Podle Alfonso Mendosa Huamana, vedoucího oddělení humanitární a rozvojové pomoci Caritas Cusco (Ex2), je tato oblast vyhlášená pro své mlékárenské výrobky. Na mlékárenskou výrobu se váže celá místní ekonomika „*Někteří si nemohou dovolit otevřít výrobu sýrů a mléka, ale pronajímají své pastvy chovatelům dobytka.*“ (Ex2, Cusco, 15. 8. 2012) Tomu odpovídá i výsledek rozhovorů z této vesnice, kdy se rodiče všech zkoumaných studentů žijí zemědělstvím, pouze tři si přivydělávají stavebními pracemi (viz příloha č. 11).

Domy v této vesnici jsou klasicky z nepálených hliněných cihel. Střechy jsou pokryté zvlněným plechem nebo pálenými taškami. 12 ze 14 respondentů má doma pouze suchý záchod, zbylí 2 mají splachovací. Vodovod uvnitř domu má všech 14 respondentů. Pouze v 5 případech nemají rodiče respondentů mobilní telefon, a to z důvodu, že je jeho provoz příliš drahý. Ze 14 respondentů žádný neuvedl, že by bez podpory nemohl chodit do školy. Pět respondentů uvedlo, že by měli méně školních pomůcek a pouze jeden respondent uvedl, že by musel při škole pracovat. Průměrná délka podpory jednoho místního respondenta je 4 roky. Po skončení podpory začali 2 respondenti ze 14 pracovat, zbylých 12 pokračovalo ve studiích – 5 na SŠ, 3 na odborném institutu a 4 na VŠ. Čtyři ze studujících také pracují (viz příloha č. 11).

Bohužel, podle slov zástupce starosty, se projekt rozešel s místní samosprávou, která je jeho (ne)fungováním a separováním znepokojena. Podle něj koordinátoři projektu odmítli s místní samosprávou spolupracovat. Knihovna (centrum Inka wasi) s počítači, která byla v místě zřízena, nebyla přístupná všem, jen dětem zapojeným v projektu. Po většinu času je ale, podle něj, mimo provoz. Také v době mé návštěvy bylo centrum již delší dobu uzavřeno.

V místě se v rámci projektu vytvořila akční skupina rodičů dětí zapojených do projektu, která se stará o jeho fungování. Úkolem skupiny je scházet se a řešit různé problémy. „*Většinou řešíme problémy s rodiči. Také, pokud nedorazí prostředky z projektu zavčas, řešíme to s koordinátorkou.*“ (PKR, Haparquilla, 1. 9. 2012). Předseda se volí do čela skupiny jednou za rok. Podle výpovědí rodičů, jejichž děti už v projektu skončily, je právě tato skupina odpovědná za jejich vyloučení. Skupina má přísná pravidla, která zahrnují každo-měsíční setkávání. Za neúčast se platí penále. Podle slov

SK2 má však každý možnost se ze schůzky omluvit. „*Potom nemusí platit pokutu. Tuto výjimku ale mohou použít pouze 3x.*“ (SK2 v PKR, Haparquilla, 1. 9. 2012).

Vyloučení rodiče si stěžovali, že z pracovních důvodů nemohli chodit na schůzky, a ani si nemohli dovolit platit pokuty za absenci. Označovali tuto místní skupinu za jakéhosi diktátora, který vůči nim použil šikanu (Rozhovor R11, R19, R20). 4 ze 14 respondentů uvedli, že byli z projektu vyloučeni touto skupinou rodičů. Další 4 uvedli, že jejich podpora byla ukončena z české strany, 4 kvůli tomu, že dokončili střední školu, a jeden se odhlásil dobrovolně díky finanční podpoře své rodiny (viz příloha č. 11, Q7).

V 6 případech (R9, R10, R15, R16, R17, R21) respondenti neobdrželi sponzorský dar v plné výši. Buď chyběly některé věci ze seznamu darů, nebo nedostávali peníze na imatrikulaci. Na otázku, zda se s tím pokoušeli něco dělat, nebo oslovit někoho z vedení, odpovídali, že nebylo s kým. ŘČR sice vesnici několikrát navštívila, nikdy ale neměli příležitost s ní otevřeně mluvit. Žádné kontroly ve vesnici neprobíhaly. Jediný, kdo s lidmi komunikoval, byli předchozí koordinátoři. Mimo to, je prý v době příjezdu ŘČR skupina rodičů nutila, aby zaplatili určitý obnos na přípravu uvítací oslavy. Tato suma však pro některé byla příliš vysoká (R13, Haparquilla, 1. 9. 2012). Naopak 1 respondent prý vždy obdržel vše a v plné výši. 7 respondentů se k chybějícím darům při rozhovoru nevyjádřilo, nebo je nijak nezmínilo.

Dalším zvláštním případem je respondent R15, který má sice kód roku 2003, ale podle vlastních slov dostával podporu pouze v letech 2007–2009, na střední škole. Dříve se prý jeho jméno neobjevovalo mezi příjemci pomoci, nedostával dopisy od svého kmotra. Podpora mu skončila s ukončením střední školy, a podpora na další studia mu nebyla nabídnuta. Na otázku, co by bylo, kdyby nedostával podporu, se přítomný otec tohoto studenta rozmluvil o tom, jak málo ve skutečnosti dostávali – „*na začátku to byly čtyři sešity, dvě pera... skoro nic jsme nedostávali... potom se to trochu zvýšilo... pokud to sečtu, tak za rok to mohlo činit 30 Solů (PEN; ~ 200 Kč)*“ (R15, Haparquilla, 1. 9. 2012), to dosvědčuje i manželka a zpovídaný student. Výpovědi byla přítomná i současná místní koordinátorka SK2. Děti v této rodině při studiích podporují sami rodiče. „*Řekli nám, že každý podporovaný student má svého kmotra, ale netušíme, kolik se z České republiky posílá, kolik každý kmotr platí.*“ R15, (Haparquilla, 1. 9. 2012). Také si stěžovali, že dopisy od kmotrů docházely otevřené, a nikdy se nedozvěděli důvod proč. Přítomná nová koordinátorka jim vysvětlila, že tomu tak je kvůli překladům z češtiny do španělštiny, které prování NF Inka. Otec vyprávěl, že se snažil najít prostředníka, který by mu pomohl komunikovat s kmotrem, ale neuspěl.

Chtěl zjistit, kolik kmotr skutečně posílá. Ptali se předchozí (původní) koordinátorky, kolik čeho na každé dítě připadá, ale nikdy jim to nebyla schopna říct. Nikdo s nimi o tom nikdy nemluvil. Ve skutečnosti činí částka pro středoškoláky 7000 Kč (NF Inka, 2012i, 13. 2. 2013), což odpovídá hodnotě 980 PEN (kurz 1 PEN = 7,6 Kč, podle <http://finance.yahoo.com>, 10. 9. 2012). Současná koordinátorka SK2, se jim snažila vysvětlit, že kmotrovské příspěvky jsou dobrovolné, nikdo kmotra nemůže nutit, aby platil. *„Nemusí platit každý měsíc. Někteří platí každý měsíc, ale jiní ne. Proto se obdržené prostředky dají dohromady a rozdělí se mezi podporované studenty.“* (SK2 v R15, Haparquilla, 1. 9. 2012). Domnívám se však, že tato informace je mylná. Jak vyplývá z webových stránek Nadace Inka, platí se kmotrovský příspěvek jednorázově na celý rok: *„Na dárcovský bankovní účet NF Inka č. 51 – 0104700247 / 0100 můžete potom zaslat částku daru určenou pro dítě a jeden školní rok.“* (NF Inka, 2012i, 23. 2. 2014). Dalším problematickým bodem, který koordinátorka zmínila, by mohla být osoba administrátora projektu pro danou oblast. Vysvětlila, že každou oblast má na starosti jiný koordinátor či administrátor a chyba může být i na jejich straně. Na to se matka studenta ohradila tvrzením, že ona sama je již dva roky pokladníkem projektu v dané oblasti a že proto ví, kolik prostředků z projektu do oblasti chodí. Tato rodina tvrdí, že dřívější koordinátor se ve vesnici už dva roky neobjevil. Snažili se jej kontaktovat, ale neúspěšně.

Podle slov současné koordinátorky SK2, nenechali předchozí koordinátoři z této oblasti žádné záznamy, ani seznamy, které by mohla použít. Zanechali pouze informaci, že v Haparquille je aktivně sponzorovaných 6 studentů. V místě se zformovala skupina rodičů podporovaných dětí, kteří do svého čela volí předsedu. Současná koordinátorka už slyšela o problémech s předchozím předsedou spolku rodičů z roku 2009–2011.

Za důležité považují, že všechny rozhovory vyslechla nová koordinátorka, která má šanci situaci napravit. Zástupci starosty přislíbila, že se s nimi pokusí znovu navázat spolupráci a zapojit je do rozhodovacích procesů. Nové vedení projektu hodlá uspořádat setkání s vedením komunity a se spolkem rodičů, aby se vyřešily určité záležitosti kolem projektu a aby se obnovila komunikace mezi jednotlivými stranami.

8.3.3 Kirkas

Komunita Kirkas se nachází vysoko v horách nad městem Cusco. Je špatně přístupná po prašných cestách a doprava do místa je minimální. Ve vesnici jsou klasické domy z nepálených hliněných cihel s plechovou, nebo pálenými taškami pokládanou

střechou. Podlaha domů je hliněná. Pouze u 3 respondentů je podlaha ze dřeva nebo kamene. Elektřinu má zavedeno všech 22 respondentů. Vodovod uvnitř domu mají kromě 4 respondentů všichni. Suchý záchod mají jen 2 respondenti, 3 respondenti nemají žádný záchod. Zbytek respondentů má splachovací záchod. Rodiče respondentů se ve většině případů živí alespoň částečně zemědělstvím, jen otcové 10 respondentů pracují na stavbě, 1 otec je technik a 1 respondent otce vůbec nemá. Matky všech respondentů jsou v domácnosti.

Rodiny deseti respondentů ze všech 22 respondentů nevlastní mobilní telefon. V 7 případech respondenti uvedli jako důvod to, že jej neumí používat. Ve zbylých 3 uvedli jako hlavní důvod finanční situaci.

Průměrná doba zapojení dětí z této vesnice do projektu Sonqocha je 3 roky. Na otázku, jak by to bylo, kdyby nedostávali podporu, se 4 respondenti vyjádřili, že by museli při studiích pracovat, 3 respondenti předpokládají, že by se jim zhoršila životní situace, 4 by museli využít podpory od rodičů. Jen 1 respondent se vyjádřil, že by nemohl studovat vůbec (viz příloha č. 12, Q36). V době výzkumu pokračovalo ve studiích 20 respondentů (3 na ZŠ, 12 na SŠ, 2 na odborném institutu, 2 v přípravce na VŠ a 1 VŠ), 7 z nich kombinovalo studium s prací. 2 respondenti už jen pracují – jeden jako stolař a druhý na stavbě (viz příloha č. 12, Q8).

V této komunitě, stejně jako v Haparquille, neprobíhaly dodávky materiálu bez problémů. Jeden z místních lidí, který se rozhodl s námi promluvit o problémech projektu v minulých letech, popisoval podobné schéma – materiál dorazil někdy pozdě a jen z malé části; lidé byli nuceni podepsat přebírající protokol, kde byl výčet všech věcí, které měli přebrat, z nichž ale obdrželi maximálně třetinu; bylo jim řečeno, že zbytek bude dodán jindy, což se nikdy nestalo. Stěžovat si prý nebylo komu, neboť jediný pracovník projektu, se kterým přišli do styku, byl právě bývalý koordinátor.

Také konflikt s koordinátorem uvádí 5 respondentů jako důvod ukončení jejich podpory. Ve dvou dalších případech respondenti uvedli, že jejich jméno prostě zmizelo ze seznamu sponzorovaných. V 11 případech jim bylo řečeno, že byla jejich podpora ukončena ze strany kmotra, bez udání důvodu.

Podle výpovědi místních v komunitě Kirkas nebyl v době mé návštěvy nikdo, kdo by aktivně přijímal pomoc z projektu. Podle jednoho místního obyvatele, jehož dítě bylo dříve sponzorováno, předchozí koordinátor postupně (v letech 2009–2011) komunitu z projektu vyškrtl s argumentem, že už pomoc nepotřebuje. Podle místních se však v komunitě stále nachází mnoho potřebných. Ukončení spolupráce prý spíše pramenilo z osobních sporů předchozího koordinátora s místními příjemci pomoci, kteří

nebyli spokojeni s průběhem projektu. Podle ŘČR NF Inka nejprve chtělo podporu v místě ukončit. Na základě průzkumu nových koordinátorů se však rozhodli podporu obnovit a podle dokumentů (NF Inka, Kirkas 2012d) bylo v roce 2012 podporováno 14 nových dětí z této vesnice. S těmi jsem se v rámci terénního výzkumu nesešla, ani to nebylo mým záměrem. Zajímali mě především respondenti z řad bývalých příjemců pomoci.

8.3.4 Punacancha

Punacancha, leží stejně jako Kirkas vysoko v horách nad městem Cusco, je špatně přístupná po prašných cestách a doprava do místa je minimální. Tato vesnice má podle informací zdejšího starosty 350 obyvatel, žijících v 65 domácnostech (StPu, Punacancha, 21. 8. 2012). Místní bydlí v klasických domech postavených z hliněných tvárnic a bez podlahové krytiny. Střechy jsou buď z trávy, nebo z vlněného plechu. U šesti z 8 respondentů není v domě vodovod a mají jen suchý záchod. Všichni mají v domě elektřinu (viz příloha č. 13).

Lidé pracují nejčastěji v zemědělství – pastevectví a pěstování základních potravin (brambory, kukuřice). Pouze dvě ze zpovídaných rodin mají i jiný příjem – obchůdek a učitelství. Rodiny jsou na zemědělství existenciálně závislé. Častým jevem je vysoký počet dětí. V 5 z 8 zkoumaných rodin mají šest a více dětí, další 2 rodiny mají čtyři děti. Místní děti se od malička podílejí na domácích a polních pracích. Malé děti je možné běžně vidět v kopcích se stády dobytka. Jak také uvádí čtyři z osmi respondentů, sami si musí během studií přivydělávat. Projekt Sonqocha jim vzhledem k této okolnosti velmi pomáhá. 3 z těchto v minulosti podporovaných respondentů by si prý mohli dovolit chodit do školy, ale měli by dost omezené možnosti – méně školních pomůcek, nemožnost studovat ve městě, atd. 3 respondenti jasně odpověděli, že by si studia rozhodně dovolit nemohli – neměli by potřebné pomůcky nebo by si nemohli dovolit dokončit střední školu. Životní podmínky v komunitě Punacancha nejsou jednoduché, vzhledem k její poloze vysoko v horách špatně dostupnosti. 6 z 8 respondentů nemá zavedeno uvnitř domu vodovodní potrubí, 6 respondentů má u domu pouze suchý záchod, jeden nemá žádný záchod. Bez elektřiny žije pouze jeden respondent. Sice žádný rodič některého ze zkoumaných studentů není negramotný, ale ani jeden student nemá oba rodiče s dokončeným středoškolským vzděláním. Pouze otec dvou zkoumaných studentů – sourozenců – dosáhl 3. stupně střední školy, ostatní rodiče absolvovali pouze základní školu. Jelikož všech 8 respondentů uvedlo, že chce

v budoucnu bydlet ve městě, je pro ně minimálně kompletní středoškolské vzdělání důležité, aby se uplatnili a také překročili stín svých rodičů. (viz příloha č. 13). Průměrná délka zapojení místních respondentů do projektu byla 3 roky. V současnosti pouze 4 z těchto respondentů pokračují ve studiu (2 na SŠ, 1 na VŠ a 1 je v přípravce na VŠ), z toho 3 si musí na studia přivydělávat (viz příloha č. 13, Q8).

Mimo projekty nadace Inka zde působí také World Vision, která zajistila pitnou vodu a provozuje sociální projekty se zaměřením na získávání příjmů (například kurzy tkaní).

8.3.5 Paucartambo

Od r. 2009 má tato oblast vlastní seznam dětí. Od tohoto roku zde žádní studenti do projektu nepřibyli a každý rok jich spousta vypadává. Od roku 2008, kdy jich bylo 279, jich z projektu vypadlo už 225. Největší úbytek nastal právě mezi lety 2009 a 2010, kdy vypadlo z projektu 84 dětí (viz tabulka 12: Počet sponzorovaných dětí v jednotlivých letech podle oblastí). Místní koordinátor K1 tvrdí, že kvůli osobním sporům ředitel každý rok snižuje stav místních sponzorovaných studentů. Zvláštní je, že i přes ukončení podpory těchto studentů ze strany Fundación Inka, jsou nadále podporováni z jiných zdrojů, zajišťovaných místním koordinátorem od jiných partnerských organizací.

Místní studenti o těchto okolnostech nevědí, K1 je udržuje v domnění, že jsou nadále podporováni ze zdrojů nadace Inka. Sám to obhajuje tím, že nechce studentům ublížit, proto jim nechce říct, že byli z projektu Sonqocha vyškrtnuti. K tomuto vyškrtnutí, podle jeho slov, došlo ze strany nadace, bez udání důvodu.

Ředitel Fundación Inka tvrdí, že děti z Paucartamba z projektu vypadávají, neboť podle jeho statistického průzkumu dosahují špatných výsledků (ŘP, Cusco, 6. 9. 2012):

ŘP: „(...)Problém je v tom, že tamní koordinátor nepracuje dobře. (...)“

M. J.: „Co je s ním za problém?“

ŘP: „Máme určitý cíl. Analyzujeme výsledky studentů z jednotlivých oblastí, kolik se jich dostane na univerzity. A ty z Paucartamba jsou hodně špatné.“

M. J.: „Takže jde jen o přijetí na univerzitu?“

ŘP: „Je jich hodně málo. Téměř žádný.“

M. J.: „A na základě čeho to můžete sledovat?“

ŘP: „Máme výsledky dětí, které jsou podporovány v rámci projektu. Vidíme, jaké profese mohou v budoucnu dosáhnout.“

Pokud se však podíváme na soubor zpovídaných vyškrtnutých studentů, zjistíme, že byli vyškrtnuti teprve v začátcích svého středoškolského studia, a to přes to, že v minulosti mnozí z nich nikdy ve škole nepropadli – jen 5 z 24, především na základním stupni (viz příloha č. 14). Z výsledků dotazníkového šetření (viz příloha č. 14) také vyplývá, že většina respondentů pochází ze 4 a více dětí a je podporována již více než 5 let. Navzdory tomu, že rodiče většiny z nich dosáhli pouze základního stupně vzdělání, studuje většina z respondentů v současnosti na střední škole nebo na vyšším stupni (přípravka na univerzitu, odborný institut, univerzita). Samotní respondenti hodnotí projekt velice pozitivně. 6 z 24 respondentů tvrdí, že by bez podpory studovat nemohli, 11 by studovat mohlo, ale neměli by dostatek školních pomůcek nebo by si museli ke studiu přivydělávat.

Myslím si, že pokud byli tito studenti z projektu vyřazeni kvůli předsudku, vytvořeném na základě dřívější – a však ze strany pana ředitele nedoložené – zkušenosti, není to správné. Ze statistik, které mám k dispozici, není úspěšnost studentů z Paucartamba na vysoké škole nijak patrná. Pouze je ze seznamu vysokoškolských studentů podporovaných Fundación Inka zřejmé, že od 2009 nadace žádného VŠ studenta z Paucartamba nepodporuje (NF Inka, 2012ch). Podle slov pana ředitele (ŘP, Cusco, 6. 9. 2012) se úspěšnost těchto studentů zjišťuje od koordinátorů jednotlivých oblastí. K1 ovšem tvrdí, že má úspěšné studenty VŠ a že opakovaně žádal o podporu několika zájemců o studium na VŠ, ale nikdy jim ze strany pana ředitele nebyla podpora schválena.

V současnosti podle svých slov plánuje K1 založit vlastní organizaci s různorodými sponzory, neboť spolupráce s Fundación Inka je při tomto nastavení neperspektivní.

Z výsledků skupinového rozhovoru s rodiči v současnosti podporovaných studentů vyplývá, že je projekt pro jejich rodiny velice přínosný. Potvrzují také způsob zapojování nových studentů do projektu, popsany v kapitole 7.3 – tedy, že se sami do projektu přihlásili, poté co se o něm dozvěděli od známých.

8.3.6 Cusco: Skupinový rozhovor se studenty VŠ

Vzhledem k příliš malému vzorku respondentů v této podkapitole používám především kvalitativní způsob interpretace dat – tedy vyprávění jednotlivých zkušeností respondentů.

Všichni podporovaní univerzitní studenti chodí na jedinou státní vysokou školu v Cuscu UNSAAC. Jak potvrzují sami studenti, studium na soukromých vysokých školách projekt ze svých prostředků nepodporuje. Je podle nich možné, že podporuje studium na soukromých akademiích, což jsou přípravné kurzy na univerzitu. Ale s jistotou to říct nemohli. Jak jsem již zmínila, někteří z těchto studentů působí v projektu zároveň jako dobrovolní koordinátoři.

Tři z těchto studentů byli podporováni už během studií na střední škole. Jeden z nich dokonce již od základní školy. Jeho výpověď o formě podpory přímo odpovídá obecnému nastavení projektu, popsánému v kapitole 5. *„Já jsem v projektu už od základní školy, od roku 2005. Vždy jsem dostával všechny školní pomůcky: boty, pomůcky, brašnu, ... Také mě podporovali na střední škole, i v přípravce na univerzitu (akademie).“* (Rozhovor s VŠ studenty (VS1), Cusco, 11. 8. 2012).

Podle vyjádření studentů (Rozhovor s VŠ studenty, Cusco, 11. 8. 2012) je výše podpory zcela dostatečná. *„Ano, nikdy nám nic nechybí. Ta podpora je moc dobrá, už od střední školy. Z ekonomického hlediska – všechny ty věci – je to dostatečné. Myslím, že nám velmi vyhovuje to, jak nám pomáhá. Jsme moc spokojení a vděční.“* (Rozhovor s VŠ studenty (VS2), Cusco, 11. 8. 2012).

Žádný ze zpovídaných studentů při studiu díky podpoře od nadace nepracuje, což studenti shledávají jako velkou výhodu. *„Já dělám praxi. Ale nepracuji. Hodně lidí musí při studiu ještě pracovat, ale nezvládají pak kurzy a musí ze školy odejít. Já budu v praxi pokračovat, ale nedovolím, aby to mělo nějaký špatný dopad na má studia.“* (Rozhovor s VŠ studenty (SK1), Cusco, 11. 8. 2012).

U otázky č. 8. „Co byste dělali, kdybyste nedostávali podporu?“ se studenti shodli, že by zřejmě nemohli vysokou školu studovat: *„Nadace mi zaplatila veškeré výdaje za přípravné kurzy na univerzitu. Pokud bych nedostal podporu od nadace, moji rodiče by si nemohli dovolit mi tyto přípravné kurzy zaplatit. Nevím, co by bylo, kdybych tu podporu od nadace neměl. Možná, že bych pracoval, možná bych šel studovat na institut.“* (Rozhovor s VŠ studenty (VS2), Cusco, 11. 8. 2012). Při této otázce se mnozí z nich rozpovídali o svém osobním příběhu, jak se k nadaci Inka dostali, z čehož je naléhavost podpory v jejich konkrétním případě zřetelná: *„V mém případě to bylo tak, že jsem do nadace přišla v kritický moment, kdy jsem vážně*

uvažovala, že nechám studia a začnu pracovat. Můj otec na tom byl tenkrát zdravotně špatně, bratr studoval i pracoval, maminku jsme ztratili. (...) Dá se říct, že mi hodně pomohli i psychicky. Byla to pro mě obrovská pomoc.“ (Rozhovor s VŠ studenty (SK1), Cusco, 11. 8. 2012).

„I v mém případě přišel kritický moment. Když jsem skončila střední školu, nevěděla jsem, co dělat. Neměla jsem otce – tedy byl alkoholik a nepracoval. Já jsem na střední škole vždy pracovala. (...) Takže nyní můžu díky této podpoře studovat a moc mě to baví. Vždy jsem snila o tom, že budu studovat univerzitu, ale nebylo to možné, neboť jsme tři sourozenci a já jsem nejstarší, takže jsem vždy musela pracovat.“ (Rozhovor s VŠ studenty (SK1), Cusco, 11. 8. 2012).

Budoucí plány těchto studentů jsou jasné: Vystudovat, získat praxi a nový náhled, vrátit se zpět do své komunity a pomoci jí v rozvoji. Nebo alespoň se rozvojem nějakým způsobem zabývat. *„Chci v budoucnu pomáhat své rodině. Je nás deset sourozenců. Chci, aby mohli studovat na univerzitě a získat odbornost. A vůbec pomáhat lidem z komunity, kteří nejsou ekonomicky silní a nemůžou si dovolit studia. Chci tam pomoci ke zvýšení vzdělanosti a pomoci k rozvoji komunity. Pak i Peru může růst, když bude mít civilizovanější obyvatelstvo.“ (Rozhovor s VŠ studenty (VS1), Cusco, 11. 8. 2012).*

Podle studentů je tento typ pomoci velice vhodný a právě vzdělávací projekty, jako je tento, mají skutečně smysl: *„V Peru je míra chudoby 48 % a stát pro její snižování moc nedělá. Jsou různé sociální programy, ale nemyslím, že jsou všechny skutečně vhodné. Některé nepomáhají lidem stát se samostatnými. Myslím, že největší smysl mají projekty zaměřené na vzdělání.“ (Rozhovor s VŠ studenty (SK1), Cusco, 11. 8. 2012).*

V reakci na tento názor se naskytá otázka, jaké je skutečné uplatnění absolventů vysokých škol. Podle názoru studentů jsou pro ně šance vysoké.

8.4 Souhrnné výsledky výzkumu

V této kapitole, skrze analýzu nashromážděných dat od celého spektra respondentů (viz tabulka 3 v kapitole 6.2.3), odpovídám na otázky, vztahující se ke sledovaným indikátorům (viz kapitola 6). Tyto indikátory jednak hodnotí životní úroveň respondentů a jejich rodin (kvalita/podmínky bydlení, vzdělání a zaměstnání rodičů, zaměstnání respondentů, vlastnictví hlavních spotřebitelských artiklů,...) – tak jak je

používá i vláda Peru – a pak také hodnotí fungování a dopady projektu (délka podpory, fungování projektu, dosažené vzdělání,...).

Celkový souhrn zjištění výzkumu ze všech oblastí je seřazen do následující tabulky vyhodnocení stanovených indikátorů, podle sledovaných indikátorů (viz tabulka 6 indikátorů projektu na s. 49), jimž odpovídají otázky rozhovorů a dotazníků.

Tabulka 13: Vyhodnocení stanovených indikátorů

Indikátory, podotázky	
Dodatečné roky formálního vzdělání, dopad na pravděpodobnost dosažení středoškolského vzdělání (vzhledem k nemožnosti uplatnění modelu quazi-experimentální evaluace a vzhledem k chybějícím (nedostupnosti) statistických údajů o školní docházce ve zkoumaných oblastech obecně, toto muselo být zkoumáno ze subjektivního vnímání respondentů typu „R“ a pracovníků projektu):	
Délka podpory studenta	Průměrná délka podpory během ZŠ a SŠ u respondentů typu „R“ je 4,76 let. U všech studentů ZŠ a SŠ, přijatých do projektu mezi lety 2002 a 2010, je průměrná délka podpory 4,26 let. U studentů podporovaných na VŠ, přijatých do roku 2010 je průměrná délka podpory (i mimo respondenty) 2,57 let.
Nutnost zaměstnání při studiu	31 ze 76 respondentů uvedlo, že při studiu pracovat nemuselo, 24 nějakou formu práce vykonávalo a 10 uvedlo, že pracovali jen doma. Je ovšem nejasné, kolik lidí práci doma považuje za práci a kolik ne. Je možné, že mezi těmi, kteří uvedli, že pracují, je několik lidí, kteří pracují také jen na rodinných pozemcích. Tato otázka byla otevřená a nenabízela možnosti k výběru, proto je její výsledek nejasný.
Činnost studenta po skončení podpory	69 respondentů pokračovalo ve studiu, z toho 23 přešlo nevědomky pod projekt jiné organizace, která jim zajišťuje stejnou podporu jako projekt Sonqocha.
Činnost studenta v době výzkumu (studium, práce atd.)	Ze 76 respondentů jich pokračuje ve studiu 64, z toho 16 respondentů kombinuje práci se studiem na SŠ/VŠ nebo institutu. Z těch, co pouze studují, jich na ZŠ pokračuje 4, na SŠ jich pokračuje 30, na VŠ 6 a 9 respondentů pokračuje na odborných institutech nebo přípravkách na univerzitu. Jeden respondent se nevyjádřil a jedna respondentka má malé dítě a nepracuje, ani nestuduje.
Stupeň, kterého ve škole dosáhli sourozenci sponzorovaného studenta	Vzhledem k velkému počtu sourozenců a různému věku, je tato otázka zavádějící. V rámci jednotlivých rodin jsou případy těch, kteří dostudovali jen základní školu nebo střední školu a pak těch, kteří pokračují na odborném institutu nebo vysoké škole. Pouze v 5 případech studovali na VŠ 2–4 sourozenci. V mnoha případech je sourozenců tolik, že velká část z nich ještě studuje, nejvíce na SŠ. V 7 případech studuje jeden či více sourozenců respondenta na VŠ. Ve 13 případech sourozenci respondentů studovali nebo vystudovali odborný institut nebo přípravku na VŠ.
Stupeň, kterého ve škole dosáhli rodiče sponzorovaného studenta (Matka... Otec...)	Pouze 10 otců a 3 matky 76 respondentů dokončili střední školu. Alespoň nějakého stupně střední školy dosáhlo 22 otců a 9 matek. Základní školu dokončilo 13 otců a 6 matek. Alespoň nějakého stupně základní školy dosáhlo 33 matek a 27 otců. 14 matek a 2 otcové respondentů jsou zcela bez vzdělání. Pouze jedna matka vystudovala odborný institut. Žádný rodič nevystudoval vysokou školu. Ostatní respondenti se ke vzdělání svých rodičů nevyjádřili.

	<table border="1"> <caption>Data from the bar chart</caption> <thead> <tr> <th>Kategorie</th> <th>otcové</th> <th>matky</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Bez vzdělání</td> <td>2</td> <td>14</td> </tr> <tr> <td>Část ZŠ</td> <td>27</td> <td>33</td> </tr> <tr> <td>ZŠ kompletní</td> <td>20</td> <td>16</td> </tr> <tr> <td>Část SŠ</td> <td>13</td> <td>6</td> </tr> <tr> <td>SŠ kompletní</td> <td>10</td> <td>3</td> </tr> <tr> <td>Odborný institut</td> <td>1</td> <td>1</td> </tr> <tr> <td>Nevyjádřeno</td> <td>4</td> <td>3</td> </tr> </tbody> </table>	Kategorie	otcové	matky	Bez vzdělání	2	14	Část ZŠ	27	33	ZŠ kompletní	20	16	Část SŠ	13	6	SŠ kompletní	10	3	Odborný institut	1	1	Nevyjádřeno	4	3
Kategorie	otcové	matky																							
Bez vzdělání	2	14																							
Část ZŠ	27	33																							
ZŠ kompletní	20	16																							
Část SŠ	13	6																							
SŠ kompletní	10	3																							
Odborný institut	1	1																							
Nevyjádřeno	4	3																							
Opakování ročníku v průběhu studia	46 ze 76 respondentů nikdy v průběhu studia ročník neopakovali. Celkem 18 respondentů ročník někdy během studia opakovalo. 15 respondentů opakovalo ročník 1x, dva respondenti dokonce 3x. 12 respondentů se k této otázce nevyjádřilo.																								
Počet sponzorovaných studentů, kteří kvůli opakování ročníku museli opustit projekt	Na tuto otázku se mi nepodařilo najít odpověď. Ve statistikách projektu Sonqocha se takto podrobné informace nevedou, ani vedení organizace mi nebylo schopno tato čísla sdělit. Žádný z respondentů nevedl opakování ročníku jako důvod ukončení podpory. Naopak 18 respondentů v projektu pokračovalo i přes opakování ročníku.																								
Dopad na zaměstnanost (+ dopad na pravděpodobnost posílání remitencí); Výběr povolání:																									
Zaměstnání rodičů studenta	V naprosté většině případů jsou matky respondentů v domácnosti a otcové pracují v zemědělství na vlastních polích a pastvách. 16 otců je zaměstnáno na stavbě, 5 otců kombinuje vlastní zemědělskou činnost s prací na stavbách. 7 matek vlastní nebo pracuje v obchodě, jedna je učitelka. U rodičů 15 respondentů došlo ke změně zaměstnání oproti době před začátkem projektu. Projekt samotný však na to neměl vliv, nýbrž měnící se ekonomická situace země a nové pracovní příležitosti v průmyslu a na stavbách.																								
Zaměstnání/aktivity sourozenců studenta	Činnosti sourozenců jsou rozmanité: <ul style="list-style-type: none"> • studium ZŠ/SŠ/Přípr./Odb.instit./VŠ; • práce jako: traktorista, mechanik traktorů v Limě, bezpečnostní služba v jiném městě, stavební technik v Cuscu, v domácnosti, prádlena, kosmetička, prodavačka, mechanik, elektrikář, taxikář, řidič, ... 																								
Typická povolání mladých lidí z dané oblasti	dělník na stavbě, mechanik, taxikář, zemědělec, kuchařka, obchodnice, žena v domácnosti,...																								
Aktivity studenta v době výzkumu (studium, práce atd.)	Ze 76 respondentů pokračuje ve studiu (31 na SŠ, 6 na VŠ, 9 na odborných institutech nebo přípravkách na univerzitu). 14 respondentů kombinuje práci se studiem na SŠ/VŠ nebo institutu. 10 respondentů pouze pracuje, a to na pozicích jako sekretářka, účetní, švadlena, stolař, traktorista, automechanik, mechanik na stavbě a dělník na stavbě. Vedle toho uváděli respondenti také práci na poli a výpomoc v domácnosti. Jak lze vidět, jediný výrazný posun v druhu a kvalitaci zaměstnání je vzhledem k zaměstnání jejich rodičů. Při porovnávání s jedinci z generace respondentů (v tomto případě s jejich sourozenci, kteří nebyli podporováni), se druh práce a kvalifikace nijak výrazně neliší.																								

Důvody aktuální činnosti studenta (výběr/nutnost)	Jako důvod své aktuální činnosti respondenti nejčastěji (21 ze 76) uvádějí získání vzdělání a odbornosti, další pak získání kvalifikované práce. V 11 případech se respondenti vyjádřili, že to dělají rádi. Tři studenti by chtěli svou činností přispět k rozvoji země. Pracující studenti nejčastěji zmiňují jako důvod své aktuální činnosti potřebu zajistit si finance na další studia.
Vybral si sponzorovaný student toto povolání na základě svých tužeb nebo podle dostupných možností?	V 11 případech respondenti pracují, aby si vydělali na studia, v 1 případě čistě pro peníze. 5 respondentů uvedlo jako důvod to, že chtějí, že je to baví. Ve dvou případech pracují studenti kvůli vzájemné podpoře v rodině. V jednom případě uvádí respondent, že vykonává nekvalifikovanou práci, neboť absolvoval jen 3 roky střední školy.
Místo vykonávání práce mladých lidí z dané oblasti.	Otázka byla zjišťována jen zběžně. Mnoho mladých lidí odchází pracovat mimo domov na stavby, do dolů, do dřevařských závodů, do služeb (hotelnictví, turismus, restaurace). Nejčastěji, podle mých zjištění, odchází do Cusca, což je spádové město a centrum regionu, dále pak do těžařské oblasti Puerto Maldonado, do velkého města Arequipa a do Limy. Mnoho z těch, kteří jsou v dojezdové vzdálenosti (Cusco), se na víkendy vrací domů, aby pomohli rodině s polnostmi.
Místo vykonávání práce sponzorovaných studentů	Otázka byla kladena dodatečně jen v některých případech. Výsledky zjištění jsou stejné jako u ostatních (nesponzorovaných) mladých lidí.
Podíl sponzorovaných, kteří opouští život na vesnici a odchází do města	Tato otázka nebyla zahrnuta v dotazníku, ani v rozhovorech. Vzhledem k tomu, že velkou část z těch, kteří již studia dokončili, jsme v místě jejich bydliště nezastihli, odchází mladí lidé za prací spíše do měst. Podle jejich příbuzných byli zrovna ve městě za prací nebo za vyšším studiem. Na víkendy se ale prý ti v dojezdové vzdálenosti vrací. Na tuto skutečnost má, podle mého názoru, vliv vývoj makroekonomické situace a rozvoj pracovního trhu. „ <i>Sezónní migrace za prací (do velkých dolů na těžbu zlata v Puerto Maldonadu a Arequipě) je další strategie, jež rodiny používají k diverzifikaci a doplnění svých příjmů.</i> “ (IPA Perú, 2011, s. 7).
Posílání remitencí (části výtěžku) zpět do vesnice	Tato otázka se ukázala jako zavádějící. Většina pracujících respondentů odchází pracovat do města, aby si zde vydělala na studia. Život ve městě je nákladný, je proto těžké pro tyto mladé lidi ušetřit peníze. Pokud začnou studovat, rodiče je nakonec často podporují. Místo posílání částí výtěžků, jezdí respondenti na víkendy domů, kde pomáhají rodině na poli. Je to určitá forma pomoci rodinné ekonomice.
Věk při založení rodiny	

<p>Věk, kdy měli rodiče sponzorovaného studenta první dítě (Matka..... Otec.....)</p>	<p>počet osob</p> <table border="1"> <caption>Data for Bar Chart: počet osob</caption> <thead> <tr> <th>Věk</th> <th>ženy</th> <th>muži</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>15-19</td> <td>32</td> <td>13</td> </tr> <tr> <td>20-24</td> <td>26</td> <td>38</td> </tr> <tr> <td>25-29</td> <td>5</td> <td>20</td> </tr> <tr> <td>30-34</td> <td>1</td> <td>0</td> </tr> <tr> <td>35-39</td> <td>5</td> <td>5</td> </tr> <tr> <td>přes 40</td> <td>1</td> <td>0</td> </tr> </tbody> </table>	Věk	ženy	muži	15-19	32	13	20-24	26	38	25-29	5	20	30-34	1	0	35-39	5	5	přes 40	1	0	
Věk	ženy	muži																					
15-19	32	13																					
20-24	26	38																					
25-29	5	20																					
30-34	1	0																					
35-39	5	5																					
přes 40	1	0																					
<p>Věk, kdy měl nebo chce mít sponzorovaný student první dítě</p>	<p>4 z respondentů již děti mají. Nemladší měl dítě v 15 letech, nejstarší v 21 letech. Nejčastěji (ve 21 případech) chtějí mít respondenti první dítě v rozmezí let věku 25-29 a 30-34 (v 18 případech). Jako důvod uvádějí, že chtějí dokončit studia, pracovat, užívat si a finančně se zajistit.</p>																						
<p>Celkový počet dětí v rodině</p>	<p>Nejčastější počet dětí v rodinách respondentů (celkem u 34) je 5–6 dětí.</p> <table border="1"> <caption>Data for Pie Chart: Počet dětí v rodině</caption> <thead> <tr> <th>Číslo dětí</th> <th>Počet rodin</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1 dítě</td> <td>1</td> </tr> <tr> <td>2 děti</td> <td>9</td> </tr> <tr> <td>3 děti</td> <td>9</td> </tr> <tr> <td>4 děti</td> <td>4</td> </tr> <tr> <td>5 dětí</td> <td>17</td> </tr> <tr> <td>6 dětí</td> <td>17</td> </tr> <tr> <td>7 dětí</td> <td>0</td> </tr> <tr> <td>8 dětí</td> <td>6</td> </tr> <tr> <td>9 dětí</td> <td>0</td> </tr> <tr> <td>10 dětí</td> <td>2</td> </tr> </tbody> </table>	Číslo dětí	Počet rodin	1 dítě	1	2 děti	9	3 děti	9	4 děti	4	5 dětí	17	6 dětí	17	7 dětí	0	8 dětí	6	9 dětí	0	10 dětí	2
Číslo dětí	Počet rodin																						
1 dítě	1																						
2 děti	9																						
3 děti	9																						
4 děti	4																						
5 dětí	17																						
6 dětí	17																						
7 dětí	0																						
8 dětí	6																						
9 dětí	0																						
10 dětí	2																						
<p>Celkový počet dětí, který zamýšlí sponzorovaný student mít</p>	<p>Nejčastěji (v 31 případech) chtějí mít respondenti pouze 2 děti. V 11 případech chtějí mít pouze 1 dítě, v 7 případech dokonce nechtějí mít žádné. Jedna z respondentek jako důvod uvedla to, že nechce skončit jako její matka. Pouze v 1 případě chtěl mít respondent 5 dětí. Z toho plyne, že si mladí lidé představují svůj život jinak, než jak ho žili jejich rodiče. To přinese velkou změnu do života komunity. Nemyslím však, že by na tuto změnu měl nějaký vliv projekt Sonqocha. Je to spíše přirozený vývoj společnosti.</p>																						
<p>Kvalita/podmínky bydlení</p>																							
<p>Materiál, ze kterého jsou běžné místní domy (ve kterých bydlí původní rodiny)</p>	<p>Domy rodin respondentů jsou z hliněných nepálených cihel, stejně jako ostatní místní domy. Střecha je pokrytá vlněným plechem, vypálenými střešními taškami nebo tradičně dlouhou trávou. Pouze rodiny 3 respondentů (4 %) mají dům z tvárnice nebo jiného moderního materiálu. V celém regionu Cusco žije v hliněných domech celých 76,2 % lidí</p>																						

spenzorovaných studentů)	(statistiky viz kapitola 7).
Elektrifikace v domech rodin spenzorovaných studentů	V Peru má pouze 69,6 % venkovské populace přístup k veřejné elektrické síti (kapitola 4). V horských komunitách regionu Cusco má přístup k elektrické síti 63 % domácností (IPA Perú, 2011). Mezi zkoumanými respondenty pouze 5 rodin (6-7 %) není napojeno na veřejnou elektrickou síť.
Materiál podlah v domech rodin spenzorovaných studentů	Podlaha je většinou z udusané hlíny (u 64 ze 76 respondentů). Pouze rodiny 7 respondentů mají doma podlahu ze dřeva, 3 z kamene a 2 z cementu. To odpovídá situaci běžné místní populace. V regionu Cusco žije 66,5 % lidí v domech s hliněnou podlahou (kapitola 7). Mezi respondenty je to zhruba 84 %.
Vodovod uvnitř domu v domech rodin spenzorovaných studentů	Pouze rodiny 15 respondentů nemají uvnitř domu vodovod. Většinou jej ale mají zavedený do dvora. Podle statistik (viz kapitola 4) v roce 2011 mělo přístup k veřejné vodovodní síti 77,3 % obyvatel Peru, na venkově jen 38,4 %. V porovnání s těmito čísly, jsou na tom zkoumané rodiny dobře.
Kanalizace v domech rodin spenzorovaných studentů	Ve zkoumaných oblastech rodiny 37 respondentů (49 %) nejsou napojeny na veřejnou kanalizaci. Rodiny 31 respondentů mají jen suchý záchod, 6 nemá žádný záchod. Podle celostátních statistik má v Peru na venkově přístup k veřejné kanalizační síti jen 43,9 % (viz kapitola 4). Rodiny zkoumaných respondentů jsou tak na tom nepatrně lépe než celostátní průměr pro venkov.
Domy, ve kterých v současnosti bydlí spenzorovaní absolventi (materiál, velikost, elektrifikace, materiál podlah, vodovod uvnitř domu, kanalizace)	Respondenti nejčastěji bydlí částečně v domech svých rodičů a částečně v místě práce nebo studia, většinou ve velkých městech. Tlak na ubytování ve velkých městech je vysoký, stejně jako ceny. Kvalita ovšem pokulhává. Přesné podmínky ubytování respondentů však nebyly zjištěny.
Kde chtějí bydlet, až dokončí studia	V nejvíce případech (47) chtějí žít ve městě (Cusco, Lima, Arequipa,...). Pouze 11 respondentů chce žít v místě svého původu. Ostatní respondenti buď chtějí bydlet jinde, nebo neví, nebo se k otázce nevyjádřili.
Vlastnictví hlavních spotřebitelských artiklů	
Rodina studenta vlastní mobilní telefon	Rodiče 30 ze 76 respondentů mobil nemají. Nejčastějším důvodem (12) je to, že s ním neumí pracovat, v 11 případech jsou hlavním problémem finance. Podle statistik, v horských komunitách regionu Cusco vlastní mobilní telefon 41 % domácností (IPA Perú, 2011).
Student vlastní mobilní telefon	Ve většině případů respondenti mobilní telefon vlastní, neboť pracují či studují mimo domov a potřebují se domlouvat s rodinou.
Vedení obce/komunity – pravděpodobnost, že jedinec dosáhne na vedoucí místo v rámci církve, komunity, nebo obce.	
Pozice členů rodiny spenzorovaného studenta ve vedení obce nebo církve	Členové rodin respondentů se na různých pozicích ve vedení komunity střídají v průběhu let různě, nehledě na jejich stupeň vzdělání (viz tabulky odpovědí za jednotlivé oblasti). Zdá se však, že pozice ve vedení komunity nemá s účastí v projektu žádnou souvislost. Podle mých zjištění se na různých postech místní samosprávy postupně vystřídá většina členů komunity.
Pozice dříve spenzorovaného studenta ve vedení obce nebo na jiné důležité pozici	Takovýto případ nebyl zjištěn. Pouze působení spenzorovaných VŠ studentů ve vedení projektu pokládám za určitou formu nabytí významného postavení.

(významný / vlivný podnikatel)	
Evidenze pozitivních vedlejších efektů projektu na mladší sourozence sponzorovaných studentů a na další obyvatele obce stejného věku.	
Počet let školní docházky starších sourozenců sponzorovaných studentů	Kvůli neúplným informacím, získaným od respondentů, nelze na tuto otázku souhrnně odpovědět.
Počet let školní docházky mladších sourozenců sponzorovaných studentů	Většina mladších sourozenců respondentů v době výzkumu stále studovala na základní nebo střední škole.
Zvýšení délky školní docházky mladších sourozenců v době, kdy daný sponzorovaný student už absolvoval a je výdělečně činný	Jelikož si pracující respondenti šetří na studia a svým způsobem jsou stále ekonomicky závislí na svých rodinách, nemá jejich práce vliv na změnu délky školní docházky jejich mladších sourozenců.
Vliv sponzorování jednoho studenta na ostatní studenty (změny chování)	Podle výpovědí respondentů i vedení projektu, motivuje ostatní děti k lepším studijním výsledkům v naději, že mohou být také zahrnuty do projektu.
Popis stavu rodinné situace a možnosti vzdělání v případě absence podpory	10 ze 76 respondentů by studovat určitě nemohlo. Další by alespoň střední školu studovat mohli, ale bylo by to pro jejich rodiny těžší, neměli by dostatek školních pomůcek a materiálů (13 odpovědí) a museli by mnoho obětovat. 9 respondentů tvrdilo, že by muselo při škole také pracovat, 7 respondentů by spoléhalo na podporu rodičů. Podporovaní studenti VŠ se shodli na tom, že by si studia bez podpory projektu Sonqocha nemohli dovolit (viz kapitola 8.3).
Evidence návrhů na změnu projektu ze strany lidí	Od respondentů mnoho návrhů na změnu nepadlo. Snad jen pokračování podpory také na VŠ, která je pro ně v mnoha případech finančně nedosažitelná. V rámci skupinového rozhovoru s rodiči v současnosti podporovaných studentů byly předneseny návrhy na pokrytí také zdravotních výdajů a stravy.
Fungování projektu	
Vznik projektu (kdy a jak), prvotní impulz	Roku 2002 byl oficiálně založen NF Inka v ČR a Fundación Inka v Peru. V témže roce začal fungovat i projekt Sonqocha, jehož pilotní verze byla odzkoušena už v roce 2001, kdy ŘČR pobývala v Peru a kdy se zrodila i myšlenka na založení nadace. Více viz kapitola 8.2.
Nastavování pravidel fungování projektu, rozdělení kompetencí	Vše probíhalo začátkem roku 2002, kdy vznikl NF Inka i projekt. Pravidla se vytvářela spíše až za chodu, podle poznávání potřeb. Stejně tak rozdělení kompetencí. Více viz kapitola 8.2.
Rozhodovací kompetence české a peruánské strany	Česká strana se snaží, podle vlastního tvrzení, přenechat většinu rozhodovacích pravomocí v rukou Peruánců, nevnášet evropský model a nezasahovat do vnitřních záležitostí Indiánů. Výběr dětí do projektu je plně v rukou místních koordinátorů. Na druhou stranu, lidé v Peru (koordinátoři i příjemci pomoci) stále uznávají pokyny přicházející z ČR za rozhodující (například ve kterých oblastech projekt uzavřít nebo obnovit). Řízení na peruánské straně je z pohledu koordinátorů chápáno

	jako centrální a direktivní.
Participace místních komunit v rozhodovacích procesech	Participace místních komunit na rozhodování o zásadních rozměrech projektu je, podle mých zjištění, minimální. Pouze v jedné oblasti (Haparquilla) se zformovala skupina rodičů podporovaných dětí, která se snaží řešit problémy spojené s fungováním projektu a s účastí příjemců pomoci.
Komunikace mezi českou a peruánskou stranou (způsob, četnost)	Komunikace mezi vedením české a peruánské nadace je poměrně časté, existují mezi nimi přátelské vazby. ŘP pravidelně informuje ŘČR o projektových aktivitách, posílá do ČR jejich fotodokumentaci a zprávy z návštěv v komunitách. Jednou do roka posílá výroční zprávu projektu a také dopisy od dětí a jejich vysvědčení pro kmotry v ČR. ŘČR je také ve spojení s dalšími koordinátory projektu, kteří ji pravidelně informují o svých aktivitách. Veškerá komunikace mezi nimi probíhá ve španělštině. Pracovníci NF Inka pak působí jako překladatelé z/do češtiny.
Výběr dětí do projektu	Do projektu se vybírají děti s dobrým, až spíše excelentním prospěchem (dětí, které se se svým prospěchem umístí na prvních 3 místech ve třídě), nebo znevýhodněné děti ze špatných sociálních poměrů. Na tom se shodují ŘČR, ŘP, PKR, SK1 i SK2. O pokračování podporování dítěte se rozhoduje na základě jeho prospěchu. Podle SK1 však dítě, jehož prospěch se zhorší, má ještě šanci na zlepšení a není tedy okamžitě vyloučeno. To potvrzuje i 18 respondentů, kteří v projektu pokračovali i přesto, že museli opakovat ročník (viz příloha č. 11-14, Q10).
Nastavení výše finančního příspěvku	Podle webu NF Inka (NF Inka, 2012i, 13. 6. 2012) činí roční příspěvek na jedno dítě podle stupně vzdělání: 3 000 Kč (ZŠ); 7 000 Kč (SŠ); 7 000–12 000 Kč (jeden přípravný kurz na VŠ, akademie); 15–22 000 Kč (VŠ).
Podíl ze sponzorského příspěvku, který jde na administrativní a režijní náklady	Každoročně do výše 10 % na české straně. Administrativní náklady na peruánské straně mi nejsou známy.
Podíl ze sponzorského příspěvku, který se skutečně dostane rodinám	Jelikož jsem neměla k dispozici finanční zprávy peruánské strany, nemohu výši nebo podíl částky, která se dostane ke konečnému příjemci, odhadnout. Pouze otec respondenta (R15, Haparquilla, 1. 9. 2012) se vyjádřil, že hodnota darů, které v průběhu jednoho roku obdrželi, činila zhruba 30 PEN, což je zhruba 200 Kč (kapitola 8.3.2). Podle R36 z komunity Kirkas zase pomůcky, které jim docházely, byly v hodnotě zhruba 50 PEN (R36, Kirkas, 2. 9. 2012), což je zhruba 400 Kč. Další respondenti se k nominální výši sponzorských darů nevyjádřili, ani tato otázka nebyla ve většině případů zjišťována.
Podoba, v jaké se dary předávají (finanční, materiální)	Dary jsou předávány vždy jen v materiální podobě (školní pomůcky, tenisky, aktovky, dresy). Vedle toho se také studentům hradí zápisné. U studentů VŠ se kromě školních materiálů hradí také denní strava (viz kapitola 8.2).
Proces předávání darů podpis předávající listiny)	Dary jsou příslušným koordinátorem předávány do rukou dětí a jejich zákonných zástupců, kteří musí podepsat převzetí. Evidenci předání darů si vede každý koordinátor.
Monitoring projektu (kdo, jak, jak často)	Monitoring v pravém slova smyslu neprobíhá. Jedná se o každoroční přátelské návštěvy ŘČR v několika podporovaných komunitách, které se nesou ve slavnostním duchu (ŘČR, Praha, 10. 4. 2012). Slavnostní ráz návštěv potvrzuje též R13 (Haparquilla, 1. 9. 2012). K1 tvrdí „ <i>Nemáme oficiální monitorovací návštěvy z ČR. ŘČR projekt v Paucartambu nenavštívila od roku 2009.</i> “ (FSR, Paucartambo, 25. 8. 2012). Více viz kapitola 8.2.
Kompatibilita s národní strategií rozvoje a s potřebami cílové skupiny	

<p>Vládní programy rozvoje fungující ve vybraných zkoumaných oblastech</p>	<p>Většina státních sociálních programů je zaměřená na výživu dětí a matek:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vaso de Leche (Sklenice mléka), • Comedor Popular (Veřejná jídelna), • Desayuno Escolar (Školní snídaně), • Papilla o Yapita (Výživový program pro nejvíce ohrožené skupiny /PACFO/ – program zaměřený na děti ve věku od 6 měsíců do 3 let věku), • Canasta Alimentaria (Potravinový košík; Výživový program pro vysoce rizikové rodiny /PANFAR/ - program zaměřený na děti mladší 3 let a matky), • 200 PEN (3 799 Kč) na 2 měsíce pro těhotné a matky s dítětem do 14 let věku na zdravotní péči a vzdělání, • Národní program stipendií a studentských půjček pro uchazeče o univerzitní nebo odborné terciární vzdělání, • Zpřístupnění finančních nástrojů, motivace ke spoření.
<p>Národní strategie rozvoje</p>	<p>V rámci svých národních strategických dokumentů rozvoje (Agentura APCI vytvořila Národní politiku pro mezinárodní technickou spolupráci, která je založena na zásadách Pařížské deklarace o účinnosti rozvojové pomoci; Country Strategy Papers 2007–2013 pro spolupráci s Evropskou unií; Poverty Reduction Strategy Papers pro spolupráci s Mezinárodní bankou pro obnovu a rozvoj) a jiných mezinárodních smluv, se Peru zavázalo dosáhnout rozvojových cílů tisíciletí (MDGs), jejichž součástí je také zajištění univerzálního přístupu ke vzdělání. Podle zákona č. 28044 Sb., (Obecný zákon o školství) je základní vzdělání právem i povinností každého člověka.</p>
<p>Potřeby místních lidí ve vybraných zkoumaných oblastech</p>	<p>ŘČR společně s místními původními koordinátory nastavila zaměření projektu na základě svých dlouhodobých a odborných znalostí prostředí. Nebyl sice proveden klasický sběr „baseline“ dat, jejich znalosti prostředí však byly, podle mého názoru, podrobné a důvěryhodné. Také na základě mého osobního pozorování se domnívám, že záměr a aktivity projektu byly zvoleny správně vzhledem k potřebám konečných příjemců. Byly však vynechány oblasti výživy a zdravotní péče, které by byly v některých mnou zjištěných případech potřeba (horské komunity v oblasti Paucartambo). Z velké části však tyto oblasti pokrývají vládní sociální programy a jiné neziskové organizace.</p>

9) ZÁVĚRY VÝZKUMU

V této závěrečné kapitole shrnuji zjištění výzkumu založená na výstupech terénního výzkumu (rozhovory, dotazníkové šetření, skupinové rozhovory, pozorování) a zkoumání dostupné dokumentace a literatury. Zjištění jsou systematicky seřazena do tabulky kritérií, podle kterých projekt hodnotím (**účinnost/efektivnost, hospodárnost/efektivita, dopady, relevantnost a udržitelnost**). V rámci této tabulky také reaguji na tvrzení NF Inka o dopadech projektu na jeho příjemce, zveřejněné na jejich webových stránkách.

Podle mých zjištění, zmíněných v předchozích kapitolách a dále souhrnně zpracovaných v následující tabulce 14 - Vyhodnocení evaluačních otázek, naplňuje projekt jmenovaná kritéria tímto způsobem:

- **Relevantnost** (zda byla intervence v souladu s prioritami partnerské strany):
Podle níže uvedených zjištění, záměr projektu koresponduje s prioritami vlády i s národní strategií rozvoje. Z hlediska potřeb cílové skupiny naplňoval projekt podle mého zjištění jen jednu jejich část, a to zpřístupnění vzdělání. V rámci zvoleného tématu (vzdělání), odpovídalo nastavení projektu potřebám příjemců.
- **Účinnost/efektivnost** (nakolik projekt opravdu přispěl ke zlepšení životní situace příjemců pomoci):
Koncept a strategie projektu byla zvolena na základě odborné a osobní znalosti prostředí a na základě zkušeností s pilotním projektem, dává tedy projektu velkou šanci na dosažení maximální možné efektivnosti v rámci zvoleného tématu.
Česká strana zajišťuje finance od sponzorů a jednou ročně navštěvuje místo implementace za účelem kontroly. Peruánská strana spravuje finance, zajišťuje praktickou část projektu a celkovou koordinaci. Česká strana se snaží přenechat velkou část rozhodovacích pravomocí v rukou peruánské strany, což ne vždy je stejně chápáno i na peruánské straně.
Za dobu svého fungování projekt pokryl přímo zhruba 1000 dětí. Průměrná délka podpory u všech studentů ZŠ a SŠ, přijatých do projektu mezi lety 2002 a 2010, je 4,26 let. U všech studentů podporovaných na VŠ, přijatých do roku 2010 je průměrná délka podpory 2,57 let. Pokud vezmeme v potaz, že ročně platí kmotr na

studenta střední školy 7 000 Kč a 15 – 20 000 Kč na studenta vysoké školy, je tato částka v rozpočtu rodin, jejichž hlavním zdrojem obživy je samozásobitelské zemědělství, nezanedbatelnou. Vedle toho projekt nepřímo pokryl také mladší sourozence podporovaných studentů, kteří také využívají nebo dědí darované školní pomůcky.

Pro udržení podpory musí student každý rok předkládat vysvědčení a diplom, potvrzující jeho dobré studijní výsledky. To nutí studenty udržet si dobré známky a zvyšuje tak do budoucna jejich šanci dostat se na univerzitu nebo odborný institut.

- **Hospodárnost/efektivita** (kolik stojí roční podpora 1 osoby; kolik stála celková podpora absolventa,...):

Pokud vezmeme průměrný příklad za skupinu respondentů ZŠ a SŠ, u nichž průměrná doba podpory činí 4,76 let, a zaměříme se na středoškolské studenty, kteří jsou nejpotřebnější, vyjde nám průměrná výše podpory na studenta na 33 320 Kč. To je stále pro rodinu, jejímž hlavním zdrojem obživy je samozásobitelské zemědělství, významná částka, a to i po odečtení 10 % na administrativní náklady projektu na české straně. Bohužel, vzhledem k chybějícím informacím o výši administrativních nákladů na peruánské straně, nemohu říct, kolik peněz z daru kmotrů se ke konečným příjemcům skutečně dostane. K některým respondentům (Haparquilla, Kirkas) se v průběhu minulých let dostala, podle jejich výpovědí, jen malá část původního obnosu (viz kapitoly 8.3.2 a 8.3.3).

- **Udržitelnost:**

NF Inka neustále rozšiřuje povědomí o projektu prostřednictvím veřejných besed a přednášek. Díky nim se jim daří rozšiřovat či obnovovat také základnu sponzorů. Pro stávající sponzory (kmotry) pořádá NF Inka každoroční setkání, tzv. “rodičák“, kde společně debatují o podporovaných dětech a jejich vývoji a udržují tak ve sponzorech pocit určité vazby na podporované dítě. V případě ztráty kmotra, zajišťuje NF Inka z projektu studentovi podporu ještě 2 roky po té. Mezi tím se snaží dítěti prioritně najít kmotra nového. Dítě dostane nový kód, přinese nové vysvědčení a dají ho k prioritnímu výběru.

Student si pokračování podpory může zajistit tím, že včas předá koordinátorovi své vysvědčení a diplom a vykazuje dobrý prospěch.

Někteří z podporovaných studentů VŠ se podílí na správě projektu, zajímají se o problematiku rozvoje a chtěli by v budoucnu dělat programy rozvoje ve svých komunitách.

- **Dopady** (jaké byly celkové dopady projektu – záměrné i nezáměrné):

Mezi přímé dopady projektu patří to, že v některých případech pomohl projekt studentovi získat vzdělání a ulevil rodinnému rozpočtu. V 10 případech ze 76 respondentů ZŠ a SŠ odpověděli, že by si studium bez podpory dovolit určitě nemohli. Také ve všech 6 případech respondentů za VŠ by bylo studium bez podpory nadace nemožné. Naopak 58 respondentů ZŠ a SŠ ze 76 by si prý studia mohlo dovolit. Nedá se však usuzovat, nakolik projekt ovlivnil rodiny příjemců. Mnoho z (v minulosti) podporovaných studentů ještě svá studia nedokončilo, nebo teprve začínají pracovat. Forma ubytování rodin zůstala stejná – hliněné domy s hliněnou podlahou a vnitřní kuchyní. Změny v životě rodin příjemců se projevují spíše přirozeným během času a vlivem makroekonomické situace, která přinesla nové pracovní příležitosti na stavbách a v dolech. Vliv projektu zatím není jasně viditelný. Významným vedlejším dopadem je, podle mých zjištění, motivace dalších dětí ze zapojených komunit k dosahování lepších studijních výsledků (FSR, Paucartambo, 25. 8. 2012).

Tabulka 14: Vyhodnocení evaluačních otázek

Kritérium	Metoda	Respondenti	Odpověď
RELEVANTNOST			
Do jaké míry vyhovoval projekt potřebám cílových skupin?	Rozhovory, Skupinový rozhovor	R, Ex, VS, SK, FSR, StPu, ZStH	<p>Projekt podle mého názoru naplňoval jen jednu část potřeb cílové skupiny, a to zpřístupnění vzdělání. Například oblast zdraví a výživy zcela opomíjí. Tyto oblasti však z části pokrývají státní sociální programy. Pouze u sponzorovaných studentů VŠ pokrývá projekt také stravu. V rámci zvoleného tématu (vzdělání), odpovídalo nastavení projektu potřebám příjemců. ŘČR společně s místními původními koordinátory nastavila zaměření projektu na základě svých dlouhodobých a odborných znalostí prostředí. Nebyl sice proveden klasický sběr „baseline“ dat, jejich znalosti prostředí však byly, podle mého názoru, podrobné a důvěryhodné. Podle zákona č. 28044 Sb. (Obecný zákon o školství, část I, čl. 4) mají všechny děti právo na vzdělání a rodiče povinnost jim vzdělání zajistit. Projekt tedy svými aktivitami pomáhá příjemcům naplňovat práva a povinnosti, vyplývající z tohoto zákona.</p> <p>Podle tvrzení NF Inka (2012i, 13. 6. 2012), finanční prostředky rodin ve vysokohorských venkovských oblastech studium vyšší školy často neumožňují. Podle mých zjištění 10 ze 76 respondentů uvedlo, že by studovat určitě nemohli. Další by alespoň střední školu studovat mohli, ale bylo by to pro jejich rodiny těžší, neměli by dostatek školních pomůcek a materiálů (13 odpovědí) a museli by mnoho obětovat. 9 respondentů tvrdilo, že by muselo při škole také pracovat, 7 respondentů by spoléhalo na podporu rodičů.</p>
Do jaké míry korespondoval záměr projektu s prioritami vlády?	Rozhovory, Skupinový rozhovor	Ex, VS, SK, FSR, StPu, ZStH	<p>Jedním z cílů peruánské vlády, ve kterém předpokládá účast zahraniční rozvojové pomoci, je lidský rozvoj skrze univerzální přístup ke kvalitnímu vzdělání, zdravotní péči a výživě (European Commission, 2007). Rovný přístup ke vzdělání je deklarován též v dokumentu APCI Národní politika pro mezinárodní technickou spolupráci, podle kterého se řídí veškerá zahraniční rozvojová spolupráce země. Vedle toho se Peru zavázalo k naplňování cílů tisíciletí (MDGs), jejichž součástí je právě i univerzální přístup ke vzdělání. To řeší také Obecný zákon o školství č. 28044 Sb. Podle článku 3 tohoto zákona „<i>má společnost povinnost přispívat ke vzdělání a má právo podílet se na jeho rozvoji.</i>“ Z toho je patrné, že záměr projektu koresponduje s prioritami vlády.</p>
V jakém kontextu byl projekt v regionu Cusco realizován (existují	Rozhovory, Skupinový rozhovor	Ex, VS, SK, FSR, StPu, ZStH	<p>V rámci svých národních strategických dokumentů rozvoje (Agentura APCI vytvořila Národní politiku pro mezinárodní technickou spolupráci, která je založena na zásadách Pařížské deklarace o účinnosti</p>

místní nástroje na podporu vzdělání)?	rozhovor		rozvojové pomoci; Country Strategy Papers 2007–2013 pro spolupráci s Evropskou unií; Poverty Reduction Strategy Papers pro spolupráci s Mezinárodní bankou pro obnovu a rozvoj) a jiných mezinárodních smluv, se Peru, i jeho nižší administrativní celky, zavázalo dosáhnout rozvojových cílů tisíciletí (MDGs), jejich součástí je také zajištění univerzálního přístupu ke vzdělání. Většina státních sociálních programů je zaměřená na výživu dětí a matek. Cusco díky turistické atraktivitě a vhodným podmínkám pro zemědělství, nabízí spoustu pracovních příležitostí, které však vyžadují určitou kvalifikaci. V dosažení kvalifikace však mnohým venkovským obyvatelům chybí prostředky. Existuje sice program státních stipendií pro studenty z chudých poměrů, kteří chtějí studovat na VŠ nebo odborném institutu, není však schopen uspokojit celou poptávku.
EFEKTIVNOST (ÚČINNOST)			
Jaké důvody vedly realizátora ke zvolené strategii projektu?	Rozhovory	ŘČR	Koncept a strategie projektu byla zvolena na základě zkušeností s pilotním projektem, který fungoval spíše jako internát pro studenty, kde jim byla hrazena i strava. Tento pilotní projekt se neosvědčil, neboť rodiče ztraceli pocit odpovědnosti za své děti a přestali se o ně starat. Bylo proto rozhodnuto, že se z projektu budou hradit čistě školní výdaje (pomůcky, imatrikulace). V zájmu motivace studentů k lepším výsledkům, je kritériem pro přijetí do projektu výborný prospěch.
Jak funguje organizace projektu?	Rozhovory	ŘČR, ŘP, K1, SK, PKR	Česká strana zajišťuje finance od sponzorů a jednou ročně navštěvuje místo implementace za účelem kontroly. Peruánská strana spravuje finance, pořizuje za ně materiál pro účely projektu, rozděluje dary příjemcům pomoci, vede vlastní účetnictví. Sama vybírá příjemce a administruje jejich účast v projektu. Zajišťuje celkovou koordinaci a praktickou část projektu. Pravidelně informuje českou stranu o fungování projektu. Jednou za rok posílá do Čech výroční zprávu, spolu s dopisy a vysvědčením od podporovaných studentů.
Jak funguje spolupráce mezi partnerskými organizacemi?	Rozhovory	ŘČR, ŘP, K1, SK	Česká strana se snaží přenechat velkou část rozhodovacích pravomocí v rukou peruánské strany. Ta naopak silně spoléhá na rozhodování české strany. Slovo české strany má v povědomí koordinátorů projektu nejsilnější váhu. Také ŘP, který má hlavní rozhodovací slovo v Peru se často odkazuje na rozhodnutí ŘČR.
Nakolik projekt opravdu přispěl ke zlepšení životní situace příjemců pomoci a jejich rodin?	Rozhovory; Dotazníky	R, ŘČR, SK	Tato otázka je diskutabilní a skrze zjištěné informace se na ni nedá plnohodnotně odpovědět. Rodiny jsou vesměs vděčné za jakoukoliv pomoc, kterou kdy obdržely. Avšak vzhledem k rapidnímu makroekonomickému rozvoji v poslední dekádě a vzhledem k problémům s dodávkou darů konečným

			<p>příjemcům během celé doby působení projektu, se zdá, že příspěvní projektu ke zlepšení situace rodin ve zkoumaných oblastech a k rozvoji celkově je jen mizivé. Jiná situace ovšem může být v jiných odlehlých horských komunitách, kde projekt funguje dobře a které nebyly v tomto výzkumu zahrnuty. Pokud se jedná o tvrzení NF Inka (NF Inka, 2012i, 20. 2. 2014), pak mé závěry jsou následující:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Studenti „po maturitě“ získávají dobré uplatnění: Ze 76 respondentů pokračuje ve studiu 64, z toho 16 respondentů kombinuje práci se studiem na SŠ/VŠ nebo institutu. 10 respondentů pouze pracuje, a to na pozicích jako sekretářka, účetní, švadlena, stolař, traktorista, automechanik, mechanik na stavbě a dělník na stavbě. Při porovnávání respondentů s jedinci jejich generace (v tomto případě s jejich sourozenci, kteří nebyli podporováni), se druh práce a kvalifikace nijak výrazně neliší. • Studenti „po maturitě“ podporují své sourozence i členy širší rodiny: Mezi respondenty nebyl jediný, který by podporoval finančně svou rodinu nebo sourozence. • Studenti „po maturitě“ zkvalitnili podmínky bydlení a stravování: Toto tvrzení nemohu potvrdit. Rodiny většiny respondentů stále žijí v hliněných domech s hliněnou podlahou a rodiče většiny respondentů se zabývají stále stejnou činností, jako před začátkem podpory. • Vylepšilo se zdraví rodiny: Téma zdraví nebylo ve výzkumu zahrnuto. • Studenti „po maturitě“ často hradí studia svých sourozenců/synovců: Během výzkumu nebylo zjištěno, že by některý z respondentů po dokončení střední školy podporoval své sourozence při studiích. Naopak absolventi mají problém zajistit si peníze na vlastní další studia.
<p>Jak dlouho děti zůstávají průměrně v projektu?</p>	<p>Analýza dokumentů; Rozhovory; Dotazníky</p>	<p>Dokumenty; R</p>	<p>Délka účasti na projektu se oblast od oblasti velmi liší. Podle ŘP (Cusco, 6. 9. 2012) délka podpory jednoho studenta trvá „(v)íce méně 7 – 8 let, až dokud nedokončí střední školu“. Podle výpovědí respondentů typu „R“, byla v Pucamarca průměrná doba jejich podpory 5 let, v Punacanche 3 roky, v Haparquille 4 roky, v Kirkasu 3 roky a v Puacartambu 6,5 roku (viz příloha č. 11-14). Z původních 38 dětí, které byly do projektu zahrnuty v roce 2002, jich do roku 2012 vydržel v projektu pouze jeden. Nejvíce, tedy 18 z těchto původních 38 studentů, dostávalo podporu celých 7 let (viz tabulka 10). Průměrná délka podpory během ZŠ a SŠ u respondentů typu „R“ je 4,76 let. U všech studentů ZŠ a SŠ, přijatých do projektu mezi lety 2002 a 2010, je průměrná délka podpory 4,26 let. U</p>

			studentů podporovaných na VŠ, přijatých do roku 2010 je průměrná délka podpory (i mimo respondenty) 2,57 let. Mnoho dětí v průběhu také ztratí kmotra, nebo musí projekt kvůli nesplnění kritérií (špatnému prospěchu) na čas opustit a ztratí tak svůj původní kód. Například po roce se do projektu vrátí, ale s jiným kódem. Skutečná délka podpory dětí v projektu se proto nedá na základě statistik přesně sledovat.																												
Kolik dětí/rodin pokrýl projekt za dobu svého fungování?	Analýza dokumentů	Dokumenty	Podle zprávy Sonkoča 2012 (NF Inka, 2012g) od roku 2002 do roku 2012 prošlo projektem přes 1250 dětí. Podle statistik Fundación Inka (NF Inka, 2012ch) bylo do projektu mezi lety 2002 a 2011 přijato celkem 956 dětí (jen ze statistik ZŠ a SŠ; bez Haparquilla, Kirkas a Punacancha za 2010 a 2011) a od roku 2006 bylo na vysoké škole podporováno celkem 44 studentů. Ve statistikách přesné číslo bohužel ověřit nejde. Jelikož jedno dítě mohlo mít v průběhu let několik různých kódů, nedá se dopočítat konečného počtu podpořených jedinců.																												
Kolik dětí/rodin pokrývá projekt každoročně?	Analýza dokumentů	Dokumenty	Každým rokem se počty podporovaných dětí vyvíjí a mění. <table border="1"> <tr> <td>2005</td> <td>2006</td> <td>2007</td> <td>2008</td> <td>2009</td> <td>2010</td> <td>2011</td> <td>2012</td> </tr> <tr> <td>280</td> <td>408</td> <td>564</td> <td>689</td> <td>617</td> <td>420</td> <td>358</td> <td>282</td> </tr> </table>	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	280	408	564	689	617	420	358	282												
2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012																								
280	408	564	689	617	420	358	282																								
EFEKTIVITA (HOSPODÁRNOST)																															
Jaké jsou roční náklady na podporu jednoho dítěte?	Analýza dokumentů; Rozhovory	Dokumenty, ŘČR	Podle webu NF Inka (NF Inka, 2012i, 13. 6. 2012) roční náklady na jedno dítě činí 3 000 Kč (ZŠ); 7 000 Kč (SŠ); 7 000–12 000 Kč (jeden přípravný kurz na VŠ, akademie); 15–22 000 Kč (VŠ).																												
Jaké jsou průměrné náklady na vystudování (na vytvoření absolventa)?	Analýza dokumentů; Rozhovory	Dokumenty, ŘČR	Náklady na vytvoření jednoho absolventa, v případě, že bychom jej podporovali od 1. třídy ZŠ, až po dokončení VŠ, budou činit, podle tohoto výpočtu: <table border="1"> <thead> <tr> <th>St.</th> <th>počet let</th> <th>částka za rok (Kč)</th> <th>částka celkem (Kč)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>ZŠ</td> <td>6</td> <td>3 000</td> <td>18 000</td> </tr> <tr> <td>SŠ</td> <td>5</td> <td>7 000</td> <td>35 000</td> </tr> <tr> <td>Přípravka</td> <td>1</td> <td>7 000</td> <td>7 000</td> </tr> <tr> <td>VŠ</td> <td>5</td> <td>15 000 až 22 000</td> <td>75 000 až 110 000</td> </tr> <tr> <td>Celkem</td> <td>17</td> <td>-</td> <td>135 000 až 170 000</td> </tr> </tbody> </table> <p>Pokud bychom brali průměrnou dobu podpory u respondentů výzkumu, která činí 4,76 let, a zaměřili se na středoškolské studenty, kteří jsou nejpotřebnější, činila by průměrná výše podpory na studenta:</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>St.</th> <th>počet</th> <th>částka za</th> <th>částka celkem</th> </tr> </thead> </table>	St.	počet let	částka za rok (Kč)	částka celkem (Kč)	ZŠ	6	3 000	18 000	SŠ	5	7 000	35 000	Přípravka	1	7 000	7 000	VŠ	5	15 000 až 22 000	75 000 až 110 000	Celkem	17	-	135 000 až 170 000	St.	počet	částka za	částka celkem
St.	počet let	částka za rok (Kč)	částka celkem (Kč)																												
ZŠ	6	3 000	18 000																												
SŠ	5	7 000	35 000																												
Přípravka	1	7 000	7 000																												
VŠ	5	15 000 až 22 000	75 000 až 110 000																												
Celkem	17	-	135 000 až 170 000																												
St.	počet	částka za	částka celkem																												

			let	rok (Kč)	(Kč)	
			SŠ	4,76	7 000	33 320
Jaký podíl částky je použit na administrativní a jiné náklady?	Analýza dokumentů; Rozhovory	Dokumenty, ŘČR, ŘP	Podle výročních zpráv NF Inka, dostupných u Městského soudu v Praze, vždy do výše 10 % celkových nákladů na české straně. Finanční zprávy peruánské strany jsem neměla k dispozici, proto jejich část nemohu odhadnout. Předpokládám však, že stejně jako v ČR, i v Peru platí maximální možný podíl na administrativní náklady z celkových nákladů.			
Existoval plán časového harmonogramu? A byl dodržen?	Rozhovory	ŘČR	Ne, neexistoval.			
UDRŽITELNOST						
Jak je zajištěna udržitelnost (finance) projektu?	Rozhovory	ŘČR	Hlavními přispěvateli NF Inka jsou individuální dárci, hlavně soukromé osoby, dále firmy a firemní kolektivy. Tito individuální dárci jsou kmotry jednoho a více dětí. Vedle toho má NF Inka i velké sponzory, kteří přispívají bez specifikace užití prostředků. ŘČR je na území České republiky velice aktivní v poskytování veřejných besed a přednášek, díky nimž neustále rozšiřuje povědomí o projektu a také základnu sponzorů. Sama také jezdí do Peru jako turistická průvodkyně. Několik sponzorů NF Inka pochází právě z řad těchto turistů.			
Jak je zajištěno dostatečné trvání podpory jednotlivce?	Rozhovory	ŘČR; ŘP; SK	Student si pokračování podpory může zajistit tím, že včas předá koordinátorovi své vysvědčení. Platí pravidlo, že student nesmí propadnout, a měl by se udržet na předních místech v prospěchu v rámci třídy. I když v několika zjištěných případech podpora pokračovala i u opakovaně propadlých studentů. Kmotr poskytuje finance dobrovolně. NF Inka se snaží udržet zájem kmotrů například pravidelným pořádáním tzv. rodičáků, kde se kmotři schází, dostávají dopisy a vysvědčení od dětí z Peru, promítají se fotky dětí atd. Podle slov ŘČR (Praha, 10. 4. 2012) zajišťují z projektu studentovi podporu ještě 2 roky po té, co kmotr přestane platit. Poté se snaží dítěti prioritně najít kmotra nového. Dostane nový kód, přinese nové vysvědčení a dají ho k prioritnímu výběru.			
Jakým způsobem může mít program trvalý/dlouhotrvající dopad na zahrnutou společnost?	Rozhovory	ŘČR; ŘP; SK; Ex	V úspěšných případech, pokud student může pokračovat na vysokou školu a získá dobré zaměstnání, může finančně vypomoci své rodině a umožnit vzdělání mladším sourozencům. Někteří z podporovaných studentů VŠ se podílí na správě projektu, zajímají se o problematiku rozvoje a chtěli by v budoucnu dělat programy rozvoje ve svých komunitách. V rámci pravidel podpory na VŠ jsou také pravidelné přednášky pro obyvatele venkova, které se týkají zdraví, hygieny, financí apod. Touto			

			formou pomáhají vzdělávat i další členy komunity.																
Přesahy na další členy rodiny?	Rozhovory	ŘČR; ŘP; SK	Podporované děti se o sponzorské dary dělí se svými sourozenci. Věci jako aktovka, boty, dres mladší sourozenci dědí a jsou tak vícenásobně upotřebeny. Podle rodičů ze skupinového rozhovoru (FSR, Paucartambo, 25. 8. 2012) působí projekt na děti, které podporovány nejsou, ale chtěly by být, jako motivace k dosahování lepších výsledků, což jim jednou může pomoci v získání odbornosti. „Ostatní děti by taky rády dostávaly školní pomůcky od kmotra, proto se snaží mít dobré známky, aby se taky dostaly do projektu.“ (FSR, Paucartambo, 25. 8. 2012).																
DOPADY																			
Kolik dětí/rodin pokrýl projekt za dobu svého fungování?	Analýza dokumentů	Dokumenty	Podle webu NF Inka (NF Inka, 2012i, 10. 68 2013) to bylo přes 1200 dětí a jejich rodin. Podle statistik Fundación Inka to bylo zhruba 956 dětí (ZŠ a SŠ) + 44 studentů VŠ a jejich rodin a dalších dětí z daných komunit.																
Kolik dětí/rodin pokrývá projekt každoročně?	Analýza dokumentů	Dokumenty	Každým rokem se počty podporovaných dětí vyvíjí a mění. <table border="1" data-bbox="785 929 1404 1034"> <tr> <td>2005</td> <td>2006</td> <td>2007</td> <td>2008</td> <td>2009</td> <td>2010</td> <td>2011</td> <td>2012</td> </tr> <tr> <td>280</td> <td>408</td> <td>564</td> <td>689</td> <td>617</td> <td>420</td> <td>358</td> <td>282</td> </tr> </table>	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	280	408	564	689	617	420	358	282
2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012												
280	408	564	689	617	420	358	282												
Jak se změnil život rodin, zapojených do projektu (sociální dopady)?	Rozhovory	R, SK, ŘČR	V některých případech pomohl projekt studentovi získat vzdělání a ulevil rodinnému rozpočtu. Nejcitelnější je to u vysokoškolských studentů a u studentů z odlehlých vysokohorských komunit, kteří mají s uhrazením nákladů na studium největší problémy a jejich životní standart je díky podpoře únosný. Také naděje na získání dobrého zaměstnání je v jejich případě mnohem vyšší. Nedá se však usuzovat, nakolik projekt ovlivnil rodiny příjemců. Mnoho z (v minulosti) podporovaných studentů ještě svá studia nedokončilo, nebo teprve začínají pracovat. Změny v životě rodin příjemců se projevují spíše přirozeným během času a vlivem makroekonomické situace, která přinesla nové pracovní příležitosti na stavbách a v dolech. Vliv projektu zatím není jasně viditelný.																
- Považují samy podpořené rodiny projekt za zásadní podmínku/nutnost k dostudování jejich podpořených dětí?	Rozhovory, Dotazníky	R	Pouze v 10 případech ze 76 respondentů odpověděli, že by si studium dovolit určitě nemohli. V 58 případech by si studia mohli dovolit, ve 4 případech možná nebo nevěděli a ve 4 případech se respondenti k otázce nevyjádřili. Tato čísla mohou být ovlivněna faktem, že ve zkoumaných oblastech projekt nefungoval správně a příjemci pomoci v mnoha případech dostávali jen malou část z darů, které měli. Podle výpovědí podporovaných studentů VŠ je projekt Sonqocha velice důležitou součástí jejich života, umožňuje jim studovat a získat tak naději na lepší život.																
- Lze u	Rozhovory	R; ŘČR	Forma ubytování rodin zůstala stejná – hliněné																

podpořených rodin pozorovat přímé zlepšení jejich životní (vybavení domácnosti, vzdělání pro děti, plnohodnotná strava) situace díky (pramenící přímo z) projektu?	ry, Dotazník y		domy s hliněnou podlahou a vnitřní kuchyní. Vybavení domácnosti a stravování nebylo během výzkumu zjišťováno. Vzhledem ke špatnému fungování projektu v místech výzkumu však usuzují, že objem obdržené pomoci nemohl mít na tyto záležitosti vliv.
Přinesla realizace projektu vedlejší (nezamýšlené) dopady (+/-)?	Rozhovo ry	SK, K1, Ex	Negativa: Kromě možných negativních dopadů, způsobených špatným fungováním projektu, jsem žádné další vedlejší dopady neobjevila. Pozitiva: Motivace dalších dětí ze zapojených komunit k dosahování lepších studijních výsledků. U podporovaných studentů VŠ zjevně probouzí chuť pomáhat dalším lidem a zabývat se otázkami rozvoje země a především pak rozvojem vlastní komunity.
Jaké jsou pozitivní a negativní stránky projektu podle zainteresovaných skupin?	Rozhovo ry, Dotazník y	R, SK, K1, Ex	Mezi dobré stránky projektu, podle jeho příjemců, patří to, že zajišťuje dětem školní pomůcky a pomáhá tak rodinnému rozpočtu. Děti se snaží mít dobré vysvědčení, aby měly nárok na podporu. Také další děti a mladší sourozenci jsou motivováni ke snaze o co nejlepší výsledky, v naději, že také budou do projektu zapojeny. Podporovaní studenti se většinou o dary dělí se sourozenci. Dalším pozitivem je, že mladší sourozenci darované věci z projektu dědí a dále využívají. Negativní stránkou projektu je, že se v místech výzkumu po celá léta ztrácela velká část darů. Jelikož byl tento problém u bývalých koordinátorů, neměli si lidé prý u koho stěžovat, neboť nikdo jiný než právě koordinátoři s nimi nemluvil. Takzvané kontrolní návštěvy z Čech se vždy odehrávaly v duchu velké oslavy a problémy se neprobíraly. Problémem byla také malá informovanost příjemců o výši podpory, kterou měli dostávat, a další nejasnosti (např. otevřené dopisy od kmotrů), což vyvolávalo v příjemcích negativní pocity a nedůvěru. Také ukončování podpory u mnoha dětí je nejasné a sporné, často bez jasné příčiny. Ukončení příjemci z velké části tvrdí, že byli ukončeni tak, že se jejich jméno už neobjevilo na seznamu. Přesnou příčinu neznají. Domnívají se, že se kmotr rozhodl podporu ukončit. Ze strany vedení organizace se naopak ozývá názor, že většinou jde o chybu příjemce, který nedostatečně komunikuje nebo nesplnil některé z kritérií projektu, aby mohl pokračovat.
Lze tento typ projektu doporučit jako vhodný nástroj rozvoje venkovských	Rozhovo ry	SK, K1, Ex, VS, FSR	Ano, pokud funguje dobře. Je ale velké riziko, že studenti odejdou za pracovními příležitostmi do měst a venkov se tak vyliční. Projekt nabízí studentům možnost dosáhnout vyššího vzdělání, se kterým jen těžko na vesnici najdou uplatnění.

oblastí regionu Cusco?			Ovšem nelze říct, že by byla lepší volba nepodpořit snahu jedinců o vymanění se z chudoby. Migrace do měst za prací je přirozeným jevem dnešního Peru a vyšší vzdělání může pomoci mladým lidem v získání dobrého pracovního místa a vymanit se tak z chudoby.
VEDLEJŠÍ TÉMATA			
Správa věcí veřejných			
- Jaké projektové dokumenty existují?	Rozhovory; Analýza dokumentů	ŘČR, ŘP, SK, K1, PKR, dokumenty	Existují výroční zprávy o projektu, které každoročně ŘP posílá do ČR; dále pak seznamy podporovaných dětí. Neexistuje zakládající projektová dokumentace, stanovení cílů, záměrů a jejich indikátorů, a aktivit. Nebyl vytvořen ani logický rámec projektu, jak jej známe z projektového cyklu. Ten chybí většině menších neziskových organizací, zaměřených na rozvojovou pomoc. Jak ale poznamenává Cracknell (2003, s.165), spousta logických rámců je vytvořena špatně a často zůstávají v neměnné podobě, i když by se měly vyvíjet společně s měnícími se okolnostmi. Nevýhodou chybějícího logického rámce je, že i při průběžném monitoringu, který podle ŘČR probíhá jednou ročně v době její návštěvy, nemá nástroj, kterého by se držela (ŘČR, Praha, 10. 4. 2012). Neužívá tak stejná kritéria a nevytváří konstantní řadu výsledků.
- Proběhla správa finančních prostředků v rámci projektu podle předpisů a pod kontrolou?	Rozhovory; Analýza dokumentů	ŘČR, ŘP, R, dokumenty	Účetní Fundación Inka každý měsíc odevzdává originály účetních dokladů a zprávy o využití prostředků na finanční úřad v Cuscu. Ten provádí pravidelné kontroly. Zprávy se zasílají také na peruánskou agenturu zahraniční spolupráce (Agencia Peruana para la Cooperación Internacional, APCI) při Ministerstvu zahraničních věcí v Limě. Úřad APCI, podle Zprávy pro kmotry za rok 2010 (NF Inka, 2011), provedl v roce 2010 kontrolu činnosti peruánské nadace Inka a vše našel v pořádku. NF Inka každoročně odevzdává Zprávy o hospodaření a zprávy o činnosti na Městský soud v Praze.
- Jak často probíhá monitoring projektu a co je zjišťováno?	Rozhovory; Analýza dokumentů	ŘČR, ŘP, SK, K1, PKR, dokumenty	Průběžný monitoring podle ŘČR probíhá jednou ročně v době její návštěvy. Mimo jiné prý probíhá monitoring mimoděk i při návštěvách sponzorů, kteří mají možnost se osobně vypravit do Peru na návštěvu k dětem, které podporují. Tyto monitorovací návštěvy se však podle mých zjištění nesou v přátelském a oslavném duchu, nikoliv jako schůze, kde se řeší závažné otázky. Lidé přicházejí ŘČR a sponzorům děkovat, předvádí tance, připraví pokrmy. Bývalí příjemci pomoci vypověděli, že s ŘČR o problémech nikdy osobně nemluvili, i když je tížily. Zprávy z těchto monitorovacích návštěv jsou spíše narativní, vyprávějící několik

			příběhů úspěšných jedinců. Nereflektují možné problémy a výzvy. Vzhledem k chybějícím projektovým dokumentům a baseline datům, nejsou při monitoringu užívána stejná kritéria a nevzniká tak konstantní řada výsledků, která by měla vypovídající hodnotu.
- Jak probíhá řízení projektu? Jsou všichni členové, pracovníci a příjemci včas informováni o změnách a důležitých rozhodnutích?	Rozhovory	ŘČR, ŘP, SK, K1, PKR	Řízení, podle výpovědí koordinátorů, probíhá centrálně a direktivně. Hlavní slovo má, podle koordinátorů, ŘP, který podléhá rozhodování ŘČR. Podle výpovědí koordinátorů není jejich názorům příliš nasloucháno. Naopak podle české strany je většina pravomocí v rukou peruánské strany. „ <i>Nechceme vyvážet evropský způsob života a myšlení k indiánům. Záměrem NF Inka je, aby si indiáni sami řídili své záležitosti dle svých potřeb a v souladu se svými kulturními hodnotami.</i> “ (NF Inka, 2012i, 21. 12. 2013). Je pravdou, že v Peru nepůsobí žádný český manažer, ani dobrovolník. V tomto případě to však vidím jako kámen úrazu. Chybí zde vnější kontrola fungování projektu, což způsobuje nemalé problémy. Z Peru do Česka se sice posílají pravidelně výroční zprávy, které mají sloužit jako prostředek kontroly, a ŘČR do Peru pravidelně minimálně jednou ročně jezdí a setkává se s místními koordinátory a prý i s příjemci pomoci (ŘČR, Praha, 10. 4. 2012). Podle výpovědí lidí z navštívených komunit však ke sdílení a řešení problémů přímo nedochází (rozhovory R15, R13 Haparquilla, 1. 9. 2012).
- Jak často probíhají jednání? Kdo se účastní? Jak se rozhoduje?	Rozhovory	ŘČR, ŘP, SK, K1, PKR	Jednání, kde by se veřejně řešila podoba projektu a jeho fungování nejsou. Schází se pouze ředitel ŘP s koordinátory, aby řešili správu jednotlivých oblastí. Prostor pro diskuzi je, řízení z jeho strany je však direktivní. Z velké části je, podle K1(FSR, Paucartambo, 25. 8. 2012), tvárnost projektu omezena tím, že je organizace registrována na příslušných úřadech a záměry jejích aktivit zapsány v zakládajících listinách.
- Mají členové, pracovníci/dobrovolníci a příjemci přístup k informacím o hospodaření projektu? (přehled toku a objemu financí, výroční zprávy)	Rozhovory	ŘČR, ŘP, SK, K1	Podle K1 ne. U ostatních koordinátorů nebyla otázka zjišťována.

V případě tohoto výzkumu se mi nepodařilo prokázat přímý kauzální vztah mezi projektem a zlepšením životní situace jeho příjemců a jejich rodin, na které se odkazuje NF Inka. Podle mého názoru, zde hraje roli velké množství proměnných/faktorů, z nich většina je silnějších než faktor projektu. Jedná se především o celkový ekonomický rozkvět, rostoucí migrace za prací, přírodní podmínky atd. Také Kremer se zmiňuje o tom, že „většinou evaluací pomoci se nepodařilo dostatečně prokázat kauzální vztah mezi dosaženým výsledkem a poskytnutou pomocí, nebo ukázat změnu, kterou způsobila poskytnutá pomoc, v porovnání s případem kdy by poskytnuta nebyla.“ (Kremer, 2009, s. 56).

V případě tohoto projektu je například těžké tvrdit, že se u jeho příjemců snížilo propadávání /opakování ročníku, že projekt vedl ke zvýšení školní docházky a snížení předčasného opouštění školy, tak jako to tvrdí závěry studie Does International Child Sponsorship Work? (Wydick, 2009), nebo jak potvrzuje moje studie projektu Úsměv z Nepálu (Jochcová, 2011). Do tohoto projektu jsou přijímány z pravidla děti s nejlepším prospěchem ve třídě, proto projekt tyto jmenované problémy přímo neadresuje. Možný je snad jen nepřímý dopad na další děti, které se v naději na získání podpory snaží dosáhnout co nejlepších výsledků, což potvrzují i závěry výzkumu.

DOPORUČENÍ

Po zkušenosti s tímto případem, i po předchozí zkušenosti s evaluací projektu podpory dětí na dálku v Nepálu, již jsem se zabývala ve své bakalářské práci, jsem se utvrdila v názoru, že nezávislý monitoring nebo evaluace tohoto typu projektů je velice potřebná. Problém chybějícího monitoringu vidím v tomto případě především v nemožnosti pro příjemce dovolat se nápravy ve sporu s koordinátorem, neboť komunikace mezi příjemci a nadací probíhá jen prostřednictvím koordinátora. V případě komunit Kirkas a Haparquilla, kdy se místní domnívali, že je koordinátor okrádá, tak v průběhu 10 let nedošlo k nápravě škod. Ani nebyl původ problému rozkryt a poškozená strana nebyla zpětně odškodněna.

Překážkou evaluací v této oblasti jsou však omezené finanční prostředky sponzorů, kteří jsou běžně zadavateli evaluací rozvojových projektů. U individuální podpory dětí na dálku (kmotrovství) je financování sponzorem nemyslitelné, pokud se neobjeví skutečně movitý dárcce či sponzoři kolektivně nevytvoří unie, skrze které by mohli evaluace podporovat.

Z toho vyplývá mé doporučení nadacím, implementující tento projekt – tedy aby otevřely dveře nezávislé kontrole zvenčí, která jim může přinést nečekaná zjištění, na jejíchž základě mohou zlepšit fungování projektu ke spokojenosti všech stran.

Dalším doporučením z mé strany je, aby alespoň v některých podporovaných komunitách zavedli projekt zaměřený také na zdravotní péči a výživu dětí, pokud tam státní programy rozvoje nedosahují. Ne všude je situace stejná, například ve vesnici Pucamarca většina respondentů přiznávala, že by si mohla dovolit dokončit střední školu i bez pomoci, i když s určitými obtížemi. Pucamarca ale leží téměř u hlavního tahu nedaleko od Cusca po cestě do Urubamby a na Machu Picchu. Pracovní příležitosti (i když si žádají týdenní migraci za prací) a výživa zde nejsou velkým problémem. Naopak v případě komunity Punacancha a komunit v okolí Paucartamba, ležících vysoko v horách, by podle mého názoru rozhodně byla v rámci projektu zdravotní péče a výživa dětí potřebná. Vládní sociální programy sem totiž nedosahují. Tento názor sdílí také rodiče sponzorovaných dětí z oblasti Paucartambo. Také podle studie *Does International Child Sponsorship Work?* (Wydick, 2009) je právě poskytování částečně nebo plně dotovaných obědů, poskytování uniforem a odčervování důležitými prvky, které hrají roli ve zvyšování školní docházky a lákání nových uchazečů o projekt, což by v tomto případě znamenalo vyšší konkurenci v rámci třídy.

10) SHRnutí, KLÍČOVÁ SLOVA, SUMMARY, KEY WORDS

Shrnutí

V této práci jsem se snažila vyhodnotit dopady projektu podpory vzdělání, respektive „kmetrovství na dálku“ Sonqocha, prostřednictvím vlastního terénního výzkumu a skrze analýzu prostředí, na jehož pozadí se projekt odehrává.

V první části této práce, konkrétně v kapitole 4, se zabývám obecnými charakteristikami Peru, jakožto rozvojové země. Popisuji zde fyzicko-geografické a socioekonomické aspekty země, se zaměřením na problematiku školství a rozvoje. Druhá část této práce se zabývá průběhem mého terénního výzkumu a jeho výstupy. Skrze získané informace popisuji vznik a fungování nadací, zřizujících tento projekt (kapitola 8.1), dále popisuji vznik, nastavení a fungování projektu Sonqocha (kapitola 8.2) a fungování projektu v konkrétních vybraných místech jeho implementace (kapitola 8.3). Na závěr (kapitola 8.4) rozebírám, jak jsou celkově naplňovány indikátory kvality fungování a dopadů projektu, které jsem si stanovila na začátku této práce (viz kapitola 6). V závěrečné kapitole (9) odpovídám na stanovené evaluační otázky, skrze které pak hodnotím celkovou kvalitu a dopad projektu.

Summary

In this paper I have tried to assess the impact of the project of distant support of education / "godparenthood" called Sonqocha by the results of my own field research and by the analysis of the environment where the project takes place.

The first part of this paper, particularly the Chapter 4 deals with the general characteristics of Peru, as a developing country. There I describe the physical-geographical and socio-economic aspects of the country, with a focus on education and development.

The second part of this thesis describes the course of my field research and its outcomes. On the base of the data gained during my field research, in this part I describe the creation and operation of foundations establishing this project (Chapter 8.1); and the creation, configuration and operation of the project Sonqocha (Chapter 8.2); and operation of the project in the chosen sides of its implementation (Chapter 8.3).

In the end (Chapter 8.4) I analyze how the project met the quality indicators (of the functioning and impact of the project) that I set at the beginning of this paper (see Chapter 6). In the final chapter (9) I try to answer all the evaluation questions set in the chapter 6, through which I evaluate the overall quality and impact of the project.

11) SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Tištěné zdroje:

- APCI. (2012). National Policy for Technical International Cooperation: Perú, 2012. Lima: APCI.
- Cracknell, B. E. (2003). Evaluating Development Aid: Issues Problems and Solutions. SAGE Publication India Pvt Ltd, Delhi.
- Creswell, John. W. (2007). Qualitative inquiry and research design: Choosing among five approaches. 3. vydání. Thousand Oaks. Lincoln: SAGE Publication India Pvt Inc.
- Diamond, Judy, Jessica J. LUKE a David H. UTTAL. (2009). Practical Evaluation Guide: Tools for museums and other informal educational settings. 2. vydání. United Kingdom: AltaMira Press.
- European Commission. (2007). Peru Country Strategy Papers 2007 – 2013. [online]. 38 s. Dostupné z: http://eeas.europa.eu/sp/index_en.htm
- Hendl, J. (2005). Kvalitativní výzkum: Základní teorie, metody a aplikace. 2. vydání. Portál.
- Henerson, Marlene E. (1987). How to measure attitudes. 2. vydání. Los Angeles: SAGE Publications, Inc.
- International Food Policy Research Institute. (2007). Rural Development and Poverty Reduction in Peruvian Sierra and Selva [online]. [cit. 2014-03-16]. Dostupné z: <http://www.ifpri.org/book-52/ourwork/program/rural-development-and-poverty-reduction-peruvian-sierra-and-selva>
- IPA Perú. (2011). Estadísticas descriptivas de la línea de base del Modelo de Graduación de la Extrema Pobreza en Cusco, Peru. [online]. Dostupné z: http://graduation.cgap.org/wp-content/uploads/2012/01/TUP_Peru_Baseline-Report_SP_Final.pdf
- Jochcová, M. (2011). Sledování projektu podpory nepálských dětí na dálku. UP Olomouc.

Kremer, M. et al., van Lieshout, P., Went R. (2009). Doing good or doing better: Development Policies in a Aglobalizing World. Scientific Council for Government Policy (WRR). Amsterdam University Press.

Ministerio de Comercio Exterior y Turismo. (2005). Plan Estratégico Regional Exportado: Region Cusco. [online]. Dostupné z: http://www.mincetur.gob.pe/comercio/OTROS/Perx/perx_cusco/pdfs/PERX_Cusco.pdf

Patton, M. Q. (1987). How to use qualitative methods in evaluation. Saint Paul; SAGE Publications, Inc.

Perrottet T. (1991): Insight Guides: Peru. 1. vydání. Singapore: APA Publications (HK) LTD.

World Bank. (2007). Poverty Reduction Strategy in IBRD Countries: The Case of Peru. [online]. Dostupné z: www.worldbank.org

Wydick, B., Rutledge, L., Chu, J. (2009). Does Child Sponsorship Work? Evidence from Uganda using a Regression Discontinuity Design. Working paper. University of San Francisco.

YIN, Robert K. (2009). Case study research: design and methods. 5. vyd. Svazek Applied social research methods series. Los Angeles: Sage.

Elektronické zdroje:

CIA. (2014). The World Factbook: South America: Peru. [online]. Washington, D. C. [cit. 2014-03-23]. Dostupné z: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/pe.html>

Community of Q'eros [online]. [cit. 2014-01-14]. Dostupné z: <http://www.qeros.net/>

Future Generations. (2000). Future Generations Graduate School [online]. [cit. 2013-02-23]. Dostupné z: <http://www.future.org/category/program-area/peru>

INEI. (2008). Censos Nacionales 2007: XI de Población y VI de Vivienda [online]. [cit. 2013-07-17]. Dostupné z:

- http://censos.inei.gob.pe/censos2007/documentos/Resultado_CPV2007.pdf
- INEI. (2011). Encuesta Nacional de Hogares 2010. [online]. Dostupné z: http://webinei.inei.gob.pe/anda_inei/index.php/catalog/205
- INEI. (2012a). Condiciones de vida en el Peru. [online]. Dostupné z: <http://www.inei.gob.pe/biblioteca-virtual/boletines/condiciones-de-vida/1/>
- INEI. (2012b). Sistema de Informacion Regional para la toma de decisiones [online]. [cit. 2013-03-10]. Dostupné z: <http://webinei.inei.gob.pe/SIRTOD/infgen.html#app=e739&6de7-selectedIndex=0>
- INEI. (2012c). Encuesta Demográfica y de Salud Familiar. [online]. [cit. 2013-03-10]. Dostupné z: <http://proyectos.inei.gob.pe/endes/2012/Libro.pdf>
- INRENA. (1995). Mapa ecológico del Perú. [online]. Dostupné z: <http://es.scribd.com/doc/32987194/INRENA-mapa-ecologico>
- Fondo Nacional de Desarrollo de la Educación Peruana. (2012). Calidad de la educación superior. [online]. [cit. 2013-03-30]. Dostupné z: <http://www.fondep.gob.pe/?p=1658>
- Mundo Geografía. (2013). Las Ocho Regiones Naturales del Perú [online]. [cit. 2014-02-11]. Dostupné z: <http://mundogeografiaa.blogspot.cz/2013/06/las-ocho-regiones-naturales-del-peru.html>
- Paucartambo. (2010). Tradición y Mixtura [online]. [cit. 2014-02-24]. Dostupné z: <http://claramorante.blogspot.cz/>
- PRONABEC. (2012). Enlace Regional: Cusco [online]. [cit. 2014-03-15]. Dostupné z: <http://www.pronabec.gob.pe/inicio/regiones/cusco.html>
- UNDP. (2014). Peru: Human Development Indicators. [online]. [cit. 2014-04-13]. Dostupné z: <http://hdr.undp.org/en/countries/profiles/PER>
- Zákon č. 28044 Sb., Obecný zákon o školství (Ley general de educación). [online]. Dostupný z: http://www.minedu.gob.pe/p/ley_general_de_educacion_28044.pdf

Projektové dokumenty:

- NF Inka. (2002a). Listas de Sonqocha 2002. Projektový dokument.
- NF Inka. (2002b). Stanovy sdružení. [online]. [cit. 2014-02-15]. Dostupné z: www.justice.cz.
- NF Inka. (2003). Listas de Sonqocha 2003. Projektový dokument.
- NF Inka. (2004). Listas de Sonqocha 2004. Projektový dokument.
- NF Inka. (2005). Listas de Sonqocha 2005. Projektový dokument.
- NF Inka. (2006). Listas de Sonqocha 2006. Projektový dokument.
- NF Inka. (2007a). Listas de Sonqocha 2007. Projektový dokument.
- NF Inka. (2007b). Zpráva o činnosti za rok 2006. Projektový dokument. [online]. [cit. 2014-02-15]. Dostupný z: <https://or.justice.cz/ias/ui/vypis-sl?subjektId=isor%3a502300&klic=ztobqx>
- NF Inka. (2008). Listas de Sonqocha 2008. Projektový dokument.
- NF Inka. (2009a). Listas de Sonqocha 2009. Projektový dokument.
- NF Inka. (2009b). Listas de Sonqocha-Paucartambo 2009. Projektový dokument.
- NF Inka. (2010a). Listas de Sonqocha 2010. Projektový dokument.
- NF Inka. (2010b). Listas de Sonqocha- Paucartambo 2010. Projektový dokument.
- NF Inka. (2011a). Listas de Sonqocha 2011. Projektový dokument.
- NF Inka. (2011b). Listas de Sonqocha- Paucartambo 2011. Projektový dokument.
- NF Inka. (2011c). Zpráva pro kmotry – 2010. [online]. Dostupný z: <http://inkaperu.cz/>
- NF Inka. (2012a). Listas de Sonqocha 2012. Projektový dokument.
- NF Inka. (2012b). Listas de Sonqocha- Paucartambo 2012. Projektový dokument.
- NF Inka. (2012c). Listas de Sonqocha-Haparquilla 2012. Projektový dokument.
- NF Inka. (2012d). Listas de Sonqocha-Kirkas 2012. Projektový dokument.
- NF Inka. (2012e). Listas de Sonqocha-Punacancha 2012. Projektový dokument.
- NF Inka. (2012f). Nadační fond Inka 2002 – 2012. Projektový dokument.
- NF Inka. (2012g). Projekt sonqocha (srdíčko). Projektový dokument. [online]. Dostupný z: <http://inkaperu.cz/projekty.html>
- NF Inka. (2012h). Projekt Vesnická škola. Projektový dokument. [online]. Dostupný z: <http://inkaperu.cz/projekty.html>
- NF Inka. (2012ch). Relacion de est. universidad 2006-2012. Projektový dokument.

- NF Inka. (2012i). [Www.inkaperu.cz](http://inkaperu.cz) [online]. [cit. 2012-01-10 – 2014-04-30]. Dostupné z: <http://inkaperu.cz/>
- NF Inka. (2012j). Zpráva o činnosti NF Inka za rok 2011. Projektový dokument. [online]. [cit. 2012-06-15]. Dostupný z: <https://or.justice.cz/ias/ui/vypis-sl?subjektId=isor%3a502300&klic=ztobqx>
- NF Inka. (2013a). Zpráva o činnosti NF Inka za rok 2012. Projektový dokument. [online]. [cit. 2013-03-15]. Dostupný z: <https://or.justice.cz/ias/ui/vypis-sl?subjektId=isor%3a502300&klic=ztobqx>
- NF Inka. (2013b). Zpráva o hospodaření nadace INKA v roce 2012. Projektový dokument. [online]. [cit. 2013-03-15]. Dostupný z: <https://or.justice.cz/ias/ui/vypis-sl?subjektId=isor%3a502300&klic=ztobqx>
- NF Inka. (2013c). Zpráva pro kmotry – 2012. [online]. Dostupný z: <http://inkaperu.cz/>

Rozhovory:

- Rozhovor s Ex2, Alfonso Mendoza Huaman – vedoucí oddělení HPRS Caritas Cusco. Cusco 15. 8. 2012.
- Rozhovor s Ex1, Laura Altobelli - ředitelka organizace Future Generation Graduate School. Lima 2. 8. 2012.
- Rozhovor s FSR, skupina rodičů v současnosti podporovaných studentů ZŠ/SŠ v Paucartambo. Paucartambo 25. 8. 2012.
- Rozhovor s PKR, předsedkyně klubu rodičů. Haparquilla 1. 9. 2012.
- Rozhovor s ŘČR, předsedkyně NF Inka od 2002 do současnosti. Praha 10. 4. 2012.
- Rozhovor s ŘP, ředitel Fundación Inka. Cusco 6. 9. 2012.
- Rozhovor s S1, Sponzor dítěte. Praha 10. 4. 2012.
- Rozhovor s StPu, starosta obce Punacancha. Punacancha 21. 8. 2012.
- Rozhovor s VŠ studenty, skupina v současnosti podporovaných studentů VŠ. Cusco 11. 8. 2012.
- Rozhovor s ZStH, zástupce starosty obce Haparquilla. Haparquilla 1. 9. 2012.
- Rozhovor s R1, v minulosti podporovaný student ZŠ/SŠ. Pucamarca 18. 8. 2012.
- Rozhovor s R2, v minulosti podporovaný student ZŠ/SŠ. Pucamarca 18. 8. 2012.
- Rozhovor s R3, v minulosti podporovaný student ZŠ/SŠ. Pucamarca 18. 8. 2012.
- Rozhovor s R4, v minulosti podporovaný student ZŠ/SŠ. Pucamarca 18. 8. 2012.

Rozhovor s R5, v minulosti podporovaný student ZŠ/SŠ. Pucamarca 18. 8. 2012.

Rozhovor s R6, v minulosti podporovaný student ZŠ/SŠ. Pucamarca 18. 8. 2012.

Rozhovor s R7, v minulosti podporovaný student ZŠ/SŠ. Pucamarca 18. 8. 2012.

Rozhovor s R8, v minulosti podporovaný student ZŠ/SŠ. Pucamarca 18. 8. 2012.

Rozhovor s R9, v minulosti podporovaný student ZŠ/SŠ. Haparquilla 1. 9. 2012.

Rozhovor s R10, v minulosti podporovaný student ZŠ/SŠ. Haparquilla 1. 9. 2012.

Rozhovor s R11, v minulosti podporovaný student ZŠ/SŠ. Haparquilla 1. 9. 2012.

Rozhovor s R12, v minulosti podporovaný student ZŠ/SŠ. Haparquilla 1. 9. 2012.

Rozhovor s R13, v minulosti podporovaný student ZŠ/SŠ. Haparquilla 1. 9. 2012.

Rozhovor s R14, v minulosti podporovaný student ZŠ/SŠ. Haparquilla 1. 9. 2012.

Rozhovor s R15, v minulosti podporovaný student ZŠ/SŠ. Haparquilla 1. 9. 2012.

Rozhovor s R16, v minulosti podporovaný student ZŠ/SŠ. Haparquilla 1. 9. 2012.

Rozhovor s R17, v minulosti podporovaný student ZŠ/SŠ. Haparquilla 1. 9. 2012.

Rozhovor s R18, v minulosti podporovaný student ZŠ/SŠ. Haparquilla 1. 9. 2012.

Rozhovor s R19, v minulosti podporovaný student ZŠ/SŠ. Haparquilla 1. 9. 2012.

Rozhovor s R20, v minulosti podporovaný student ZŠ/SŠ. Haparquilla 1. 9. 2012.

Rozhovor s R21, v minulosti podporovaný student ZŠ/SŠ. Haparquilla 1. 9. 2012.

Rozhovor s R22, v minulosti podporovaný student ZŠ/SŠ. Haparquilla 1. 9. 2012.

Rozhovor s R23, v minulosti podporovaný student ZŠ/SŠ. Kirkas 2. 9. 2012.

Rozhovor s R24, v minulosti podporovaný student ZŠ/SŠ. Kirkas 2. 9. 2012.

Rozhovor s R25, v minulosti podporovaný student ZŠ/SŠ. Kirkas 2. 9. 2012.

Rozhovor s R26, v minulosti podporovaný student ZŠ/SŠ. Kirkas 2. 9. 2012.

Rozhovor s R27, v minulosti podporovaný student ZŠ/SŠ. Kirkas 2. 9. 2012.

Rozhovor s R28, v minulosti podporovaný student ZŠ/SŠ. Kirkas 2. 9. 2012.

Rozhovor s R29, v minulosti podporovaný student ZŠ/SŠ. Kirkas 2. 9. 2012.

Rozhovor s R30, v minulosti podporovaný student ZŠ/SŠ. Kirkas 2. 9. 2012.

Rozhovor s R31, v minulosti podporovaný student ZŠ/SŠ. Kirkas 2. 9. 2012.

Rozhovor s R32, v minulosti podporovaný student ZŠ/SŠ. Kirkas 2. 9. 2012.

Rozhovor s R33, v minulosti podporovaný student ZŠ/SŠ. Kirkas 2. 9. 2012.

Rozhovor s R34, v minulosti podporovaný student ZŠ/SŠ. Kirkas 2. 9. 2012.

Rozhovor s R35, v minulosti podporovaný student ZŠ/SŠ. Kirkas 2. 9. 2012.

Rozhovor s R36, v minulosti podporovaný student ZŠ/SŠ. Kirkas 2. 9. 2012.

Rozhovor s R37, v minulosti podporovaný student ZŠ/SŠ. Kirkas 2. 9. 2012.

Rozhovor s R38, v minulosti podporovaný student ZŠ/SŠ. Kirkas 2. 9. 2012.

Rozhovor s R39, v minulosti podporovaný student ZŠ/SŠ. Kirkas 2. 9. 2012.

Rozhovor s R40, v minulosti podporovaný student ZŠ/SŠ. Kirkas 2. 9. 2012.

Rozhovor s R41, v minulosti podporovaný student ZŠ/SŠ. Kirkas 2. 9. 2012.

Rozhovor s R42, v minulosti podporovaný student ZŠ/SŠ. Kirkas 2. 9. 2012.

Rozhovor s R43, v minulosti podporovaný student ZŠ/SŠ. Kirkas 2. 9. 2012.

Rozhovor s R44, v minulosti podporovaný student ZŠ/SŠ. Kirkas 2. 9. 2012.

Rozhovor s R45, v minulosti podporovaný student ZŠ/SŠ. Punacancha 21. 8. 2012.

Rozhovor s R46, v minulosti podporovaný student ZŠ/SŠ. Punacancha 21. 8. 2012.

Rozhovor s R47, v minulosti podporovaný student ZŠ/SŠ. Punacancha 21. 8. 2012.

Rozhovor s R48, v minulosti podporovaný student ZŠ/SŠ. Punacancha 21. 8. 2012.

Rozhovor s R49, v minulosti podporovaný student ZŠ/SŠ. Punacancha 21. 8. 2012.

Rozhovor s R50, v minulosti podporovaný student ZŠ/SŠ. Punacancha 21. 8. 2012.

Rozhovor s R51, v minulosti podporovaný student ZŠ/SŠ. Punacancha 21. 8. 2012.

Rozhovor s R52, v minulosti podporovaný student ZŠ/SŠ. Punacancha 21. 8. 2012.

Rozhovor s R53, v minulosti podporovaný student ZŠ/SŠ. Paucartambo 25. 8. 2012.

Rozhovor s R54, v minulosti podporovaný student ZŠ/SŠ. Paucartambo 25. 8. 2012.

Rozhovor s R55, v minulosti podporovaný student ZŠ/SŠ. Paucartambo 25. 8. 2012.

Rozhovor s R56, v minulosti podporovaný student ZŠ/SŠ. Paucartambo 25. 8. 2012.

Rozhovor s R57, v minulosti podporovaný student ZŠ/SŠ. Paucartambo 25. 8. 2012.

Rozhovor s R58, v minulosti podporovaný student ZŠ/SŠ. Paucartambo 25. 8. 2012.

Rozhovor s R59, v minulosti podporovaný student ZŠ/SŠ. Paucartambo 25. 8. 2012.

Rozhovor s R60, v minulosti podporovaný student ZŠ/SŠ. Paucartambo 25. 8. 2012.

Rozhovor s R61, v minulosti podporovaný student ZŠ/SŠ. Paucartambo 25. 8. 2012.

Rozhovor s R62, v minulosti podporovaný student ZŠ/SŠ. Paucartambo 25. 8. 2012.

Rozhovor s R63, v minulosti podporovaný student ZŠ/SŠ. Paucartambo 25. 8. 2012.

Rozhovor s R64, v minulosti podporovaný student ZŠ/SŠ. Paucartambo 25. 8. 2012.

Rozhovor s R65, v minulosti podporovaný student ZŠ/SŠ. Paucartambo 25. 8. 2012.

Rozhovor s R66, v minulosti podporovaný student ZŠ/SŠ. Paucartambo 25. 8. 2012.

Rozhovor s R67, v minulosti podporovaný student ZŠ/SŠ. Paucartambo 25. 8. 2012.

Rozhovor s R68, v minulosti podporovaný student ZŠ/SŠ. Paucartambo 25. 8. 2012.

Rozhovor s R69, v minulosti podporovaný student ZŠ/SŠ. Paucartambo 25. 8. 2012.

Rozhovor s R70, v minulosti podporovaný student ZŠ/SŠ. Paucartambo 25. 8. 2012.

Rozhovor s R71, v minulosti podporovaný student ZŠ/SŠ. Paucartambo 25. 8. 2012.

Rozhovor s R72, v minulosti podporovaný student ZŠ/SŠ. Paucartambo 25. 8. 2012.

Rozhovor s R73, v minulosti podporovaný student ZŠ/SŠ. Paucartambo 25. 8. 2012.

Rozhovor s R74, v minulosti podporovaný student ZŠ/SŠ. Paucartambo 25. 8. 2012.

Rozhovor s R75, v minulosti podporovaný student ZŠ/SŠ. Paucartambo 25. 8. 2012.

Rozhovor s R76, v minulosti podporovaný student ZŠ/SŠ. Paucartambo 25. 8. 2012.

12) PŘÍLOHY

Příloha č. 1: Seznam respondentů typu „R“ a VŠ

Příloha č. 2: Dotazník – bývalí sponzorovaní studenti

Příloha č. 3: Výzkumné otázky – dotazník studenti VŠ

Příloha č. 4: Seznam zkoumaných otázek pro skupinový rozhovor s podporovanými studenty VŠ

Příloha č. 5: Skupinový rozhovor s rodiči sponzorovaných dětí

Příloha č. 6: Výzkumné otázky ŘČR

Příloha č. 7: Výzkumné otázky ŘP

Příloha č. 8: Výzkumné otázky – Laura Altobelli (Ex1)

Příloha č. 9: Výzkumné otázky - Alfonso Mendoza Huaman (Ex2)

Příloha č. 10: Tabulka odpovědí – Pucamarca

Příloha č. 11: Tabulka odpovědí – Haparquilla

Příloha č. 12: Tabulka odpovědí – Kirkas

Příloha č. 13: Tabulka odpovědí – Punacancha

Příloha č. 14: Tabulka odpovědí – Paucartambo

Příloha č. 1: Seznam respondentů typu „R“ a VŠ

Seznam respondentů typu „R“ Pucamarca

Student (R)	pohlaví	narozen(a)	doba sponz (ze statistik)	sourozenci
R1	M	1987 prosinec	2002 – 2008, 2009 Inst	
R2	M	1989	2002 - 2008	
R3	M	1991	2002 – 2009	
R4	F	1993	2003 - 2010	A
R5	F	1994	2003 - 2009	A
R6	M	1992	2003 - 2009	
R7	F	1992	2003 - 2008	B
R8	F	1994	2003 - 2009	B

(Zdroj: Listas de Sonqocha, Autorka)

Seznam respondentů typu „R“ Haparquilla

Student (R)	pohlaví	narozen(a)	doba sponzoringu (dle statistik)	sourozenci
R9	F	1999 březen	2006 - 2008	C
R10	M	1997 únor	2006 - 2009	C
R11	M	1991 listopad	2003 - 2008	
R12	F	1993 květen	2003 - 2009	
R13	F	1997 září	2008 - 2009	D
R14	M	1994	2003 - 2009	D
R15	M	1992 červenec	2003 - 2009	E
R16	F	1998	2008 - 2009	E
R17	M	1995	2003 - 2009	E
R18	F	1993 říjen	2003 - 2008	
R19	F	1996 březen	2006 - 2008	
R20	F	1996	2004 - 2008	
R21	M	1989 prosinec	2003 - 2008	
R22	M	1992	2003 - 2009	

(Zdroj: Listas de Sonqocha, Autorka)

Seznam respondentů typu „R“ Kirkas

Student (R)	pohlaví	narozen(a)	doba sponz (ze statistik)	sourozenci
R23	F	1996	2005 – 2009	
R24	F	1992 únor	2005 – 2009	

R25	M	1995 únor	2005 – 2008	
R26	F	1996	2005 – 2008	F
R27	M	1996 prosinec	2005 – 2008	
R28	M	1998 srpen	2005 – 2008	
R29	M	1995 říjen	2005 – 2009	G
R30	F	1993 listopad	2005 – 2009	
R31	M	1994 březen	2005 – 2009	
R32	M	1991 červen	2005 – 2008	G
R33	M	1989	2005 – 2008	H
R34	F	1991	2005 – 2009	H
R35	F	1993 listopad	2005 – 2008	F
R36	M	1998 srpen	2006 – 2009	F
R37	F	1999 červenec	2007 – 2009	CH
R38	F	1994	2007 – 2009	
R39	M	1993 srpen	2007 – 2009	CH
R40	F	1998 květen	2008 – 2009	CH
R41	F	1999 duben	2008 – 2009	
R42	M	1999 září	2008 – 2009	
R43	F	2001	2008 – 2009	F
R44	M	1996	2008 – 2009	

(Zdroj: Listas de Sonqocha, Autorka)

Seznam respondentů typu „R“ Punacancha

Student (R)	pohlaví	narozen(a)	doba sponz (ze statistik)	sourozenci
R45	F	1996	2005 – 2009	
R46	M	1996	2005 – 2009	I
R47	M	1991	2005 – 2008	J
R48	F	1990	2005 –	

			2009	
R49	F	1991	2006 – 2007	
R50	F	1993	2006 – 2009	I
R51	F	1994	2008 – 2009	
R52	M	1998	2008 – 2009	J

(Zdroj: Listas de Sonqocha, Autorka)

Seznam respondentů typu „R“ Paucartambo

Student (R)	pohlaví	narozen(a)	doba sponz (ze statistik)	sourozenci
R53	F	1994 září	2003 – 2010	
R54	F	1996 březen	2004 – 2010	
R55	F	1996 září	2005 – 2010	
R56	M	1996 leden	2006 – 2010	
R57	M	1999 březen	2006 – 2010	
R58	F	1997 červenec	2006 – 2010	
R59	F	1999 říjen	2007 – 2010	
R60	M	1999 leden	2008 – 2010	
R61	F	2000	2008 – 2010	
R62	M	2000 červenec	2008 – 2010	
R63	F	1997 březen	2008 – 2010	
R64	F	1996 červenec	2008 – 2010	
R65	F	1996 listopad	2008 – 2010	
R66	M	1995 srpen	2003 – 2010	
R67	F	1996 leden	2003 – 2010	
R68	?	1994	2004 – 2010	
R69	M	x	2004 – 2010	
R70	F	1996	2005 – 2010	
R71	M	1992 prosinec	2005 – 2010	
R72	F	1994 říjen	2006 –	K

			2010	
R73	F	1993 leden	2006 – 2010	K
R74	M	1994 květen	2006 – 2010	
R75	F	1993 duben	2007 – 2010	
R76	M	1993 prosinec	2008 – 2010	

(Zdroj: Listas de Sonqocha, Autorka)

Seznam studentů VŠ, účastníků se skupinového rozhovoru

Student (R)	pohlaví	narozen(a)	doba sponz (ze statistik)	počet sourozenců	místo původu
VS1	M	1994	2005 - 2012	9	Yanaoca
VS2	M	1995	2007 - 2012	2	Raqchi
VS3	F	1998	2009 - 2012	8	Chincheru
SK1	F	1992	2010 - 2012	1	Chincheru
SK2	F	?	2006 - 2012	2	Tinta
SK3	M	?	2008 - 2012	mnoho	Ichucancha

(Zdroj: NF Inka, 2012ch; Autorka)

Příloha č. 2: Dotazník – bývalí sponzorovaní studenti

Qx	Znění otázky
1.	Jsi v současnosti podporován? Ano/Ne
2.	Byl jsi v minulosti sponzorován, a dnes už ne?
3.	Jak dlouho jsi nebo jsi by podporován?
4.	Kdy jsi vstoupil do projektu? / Od kterého roku jsi podporován v rámci projektu nadace INKA?
5.	Kdy jsi v projektu skončil?
6.	Proč jsi v projektu skončil?
7.	Popiš, co jsi dělal (budeš dělat) když jsi v projektu skončil (až skončíš)?
8.	Co děláš nyní? (studuješ na Univerzitě, pracuješ, jsi v přípravce na Uni, neděláš nic – jsi nezaměstnaný). Vysvětli:
	Pracuješ - v čem? Posíláš domů peníze? Studuješ - co? v jakém jsi ročníku?
9.	Proč to děláš? Jak sis tuto činnost vybral?
10.	Opakoval jsi někdy ročník?
11.	Pracoval jsi během studia střední školy?
12.	Kolik vás je sourozenců dohromady?
13.	Kolik let je tvým sourozencům?
14.	Co dělají tví sourozenci?
15.	Kolik let chodili tví sourozenci do školy? Jakého stupně vzdělání dosáhli?
16.	Jsi jediný z rodiny, kdo je zapojen do tohoto projektu?
17.	Jestliže ne, kdo další z tvé rodiny byl do projektu zapojen?
18.	Kolik let chodili do školy tví rodiče (jakého stupně dosáhli)? Matka... Otec...
19.	Jaké je zaměstnání tvých rodičů?
20.	Mají rodiče stejné zaměstnání jako v době, kdy jsi byl přijat do projektu? Ano/Ne
21.	Jestliže ne, vysvětli proč:
22.	Zastávají rodiče pozici ve vedení komunity nebo církve? Ano/Ne
	Jestliže ano, co přesně dělají?
23.	V kolika letech se oženili tví rodiče? (VYŘAZENA)
24.	V kolika letech měli tví rodiče první dítě? Matka..... Otec.....
25.	V kolika letech se hodláš oženit ty?
26.	Kolik chceš mít děti?
27.	V kolika letech chceš mít první dítě?
28.	Kde chceš bydlet, až dokončíš studia?
29.	Co chceš dělat, až dokončíš studia?
30.	Z jakého materiálu je obydlí tvých rodičů?
31.	Je uvnitř jejich domu vodovod? Ano/Ne
32.	Mají elektřinu? Ano/Ne
33.	Vyber: nemají žádný záchod - mají suchý záchod - mají splachovací záchod
34.	Z jakého materiálu je vyrobena podlaha v domě?
35.	Mají tví rodiče mobilní telefon? Ano/Ne
	Jestliže ne, proč?
36.	Mohl bys ty a tví sourozenci chodit do školy bez podpory?
37.	Co byste dělali, kdybys nedostával podporu? Jak by to bývalo bylo?

38.	Věříte, že tento typ podpory může pomoci rozvoji Peru?
39.	Jakým způsobem může pomoci k rozvoji?

Příloha č. 3: Výzkumné otázky – dotazník studenti VŠ

Ox	Znění otázky
1.	Datum narození?
2.	Místo původu (obec)?
3.	Kolik let studuješ na univerzitě (včetně letošního roku)?
4.	V kterém ročníku VŠ jsi tento rok?
5.	Kdy jsi vstoupil do projektu? / Od kterého roku jsi podporován v rámci projektu nadace INKA?
6.	Kolik vás je sourozenců dohromady?
7.	Co dělají tví sourozenci?
8.	Jsi jediný z rodiny, kdo je zapojen do tohoto projektu?
9.	Jestliže ne, kdo další z tvé rodiny byl do projektu zapojen?
10.	Kolik let chodili do školy tví rodiče (jakého stupně dosáhli)? Matka... Otec...
11.	Jaké je zaměstnání tvých rodičů?
12.	Mají rodiče stejné zaměstnání jako v době, kdy jsi byl přijat do projektu? Ano/Ne
13.	Jestliže ne, vysvětli proč:
14.	Zastávají rodiče pozici ve vedení komunity nebo církve? Ano/Ne Jestliže ano, co přesně dělají?
15.	V kolika letech se oženili tví rodiče? (vyřazena kvůli irelevantnosti)
16.	V kolika letech se hodláš oženit ty?
17.	Kolik chceš mít dětí?
18.	V kolika letech chceš mít první dítě?
19.	Pracuješ při studiích? ANO/NE Pokud ano, co děláš?
20.	Kde bys chtěl(a) bydlet, až dokončíš studia?
21.	Co chceš dělat, až dokončíš studia?
22.	Z jakého materiálu je obydlí tvých rodičů?
23.	Mají elektřinu? Ano/Ne
24.	Je uvnitř jejich domu vodovod? Ano/Ne
25.	Vyber: nemají žádný záchod - mají suchý záchod - mají splachovací záchod
26.	Z jakého materiálu je vyrobena podlaha v domě?
27.	Mají tví rodiče mobilní telefon? Ano/Ne Jestliže ne, proč?

Příloha č. 4: Seznam zkoumaných otázek pro skupinový rozhovor s podporovanými studenty VŠ

1.	Jak funguje projekt Sonqocha?
2.	Jak vám konkrétně pomáhá?
3.	Co v rámci projektu dostáváte a jak často?
4.	Měli jste někdy nějaký problém s projektem (např. neobdržení sponzorských darů,...)?
5.	Je podpora v dané výši dostatečná? Jestli že ne, co vše si musíte platit sami?
6.	Pomáháte finančně svým rodinám?
7.	Pracujete během svých studií?
8.	Co byste dělali, kdybyste nedostávali podporu?
9.	Jaké máte plány po dokončení studia? Chcete zůstat v Peru nebo ve své rodné vesnici?
10.	Myslíte, že tento typ pomoci může přispět k rozvoji Peru? A jak?
11.	Jak vy sami jste v projektu zapojeni?
12.	Změnili byste na projektu něco?

Příloha č. 5: Skupinový rozhovor s rodiči sponzorovaných dětí

1.	Jsou vaše děti v současnosti podporovány, nebo byly dříve a podpora jim už skončila?
2.	Pamatujete si, kdy a jak byl tento projekt ve vaší obci zahájen?
3.	Jak se projekt do této oblasti dostal?
4.	Od kterého roku byly sponzorovány první děti?
5.	Jak byly vaše děti vybrány do projektu?
6.	Kolik z vašich dětí dostává podporu?
7.	Užíváte prostředky, které v rámci podpory dostáváte, pouze pro to jedno sponzorované dítě, nebo i pro další vaše děti?
8.	Jaké prostředky z projektu v rámci podpory dostáváte?
9.	Jak často tyto věci dostáváte?
10.	Stalo se někdy, že děti nemohly obdržet všechny věci ze seznamu?
11.	Co by pro vás bylo lepší – dostávat jen věci / jen peníze / nebo část tak a část tak?
12.	Má NF Inka / Fundación Inka v rámci projektu Sonqocha také podporu pro studenty přípravných kurzů na VŠ a pro studenty VŠ?
13.	Je množství prostředků, které v současnosti z projektu dostáváte dostatečné?
14.	Probíhá monitoring projektu z české strany?
15.	Na základě jakých kritérií se, podle Vás, vybírají děti pro projekt?
16.	Je možné, abyste vznášeli návrhy na změnu v nastavení projektu? Naslouchá vám v tomto někdo?
17.	Měli jste vy, nebo někdo z komunity možnost se vyjádřit k nastavení projektu v době, kdy vznikal?
18.	Co si myslíte o tomto typu projektu? Může přispět k rozvoji komunity, k rozvoji země? Nebo jsou jiné projekty, které to umožňují lépe?
19.	Jaké by to bylo, kdyby vaše děti nikdy podporu nedostávaly? Mohly by chodit do školy, dokončit SŠ a postoupit třeba i výše?
20.	Existují statistiky o zlepšení výkonu dětí ve škole od zahájení projektu?
21.	Jaké další typy projektů by podle vás mohly přispět ke zlepšení zdejších životních podmínek?
22.	Fungují zde nějaké vládní rozvojové projekty?
23.	Jaké veřejné služby zde nejvíce chybí?

Příloha č. 6: Výzkumné otázky ŘČR

1.	Jak NF Inka vznikl? Jaký byl prvotní impulz, prvotní nápad, kdo, kde, co a jak?
2.	Jak vznikla Fundación Inka Perú a v jakém vztahu je vůči NF Inka?
3.	Podílely se všechny zapojené strany na nastavení základních rysů spolupráce?
4.	Jakým způsobem máte nastavený management aktivit nadace? Která strana je odpovědná za co?
5.	Jaké byly vaše prvotní aktivity, projekty?
6.	Jak vznikl projekt Sonqocha? Jaký byl prvotní impulz, prvotní nápad, kdo, kde, co a jak?
7.	Podílely se všechny zapojené strany na nastavení základních rysů projektu?
8.	Máte dnes sepsaná pravidla projektu, jeho cíle, vymezení rolí, nebo vaše spolupráce funguje na základě dohody?
9.	Jakým způsobem jste na začátku vybírali lokality, ve kterých se bude projekt uskutečňovat?
10.	Ve kterých lokalitách dnes projekt funguje?
11.	Kde a proč projekt ukončujete?
12.	Podílely se komunity na rozhodování, jak bude výběr příjemců probíhat a kdo za něj bude odpovědný?
13.	Popište, jak probíhá výběr dětí do projektu.
14.	Co všechno si běžně děti musí hradit v rámci vzdělávání? (školné, uniformy,...)
15.	Co se dětem hradí v rámci projektu?
16.	Sledujete nějakým způsobem, kam posléze jdou ti vaši podporovaní středoškoláci a jakým způsobem se uplatňují a tak dále?
17.	Vidíte Vy sama nějaký rozdíl mezi v minulosti sponzorovanými dětmi a těmi nesponzorovanými?
18.	Jaký je celkový počet absolventů/dětí sponzorovaných v rámci projektu za celou dobu jeho trvání?
19.	Podporují dříve sponzorovaní zpět svou rodinu, poté, co se osamostatní?
20.	Jaké jsou nejčastější důvody ukončení podpory dítěte?
21.	Existuje nějaký záchranný mechanismus pro děti, které ztratí kmotra?
22.	Jak se vám podařilo najít první donory?
23.	Máte jenom drobné sponzory jednotlivých dětí (kmotry), nebo máte nějakého většího donora, který přispívá větší částkou bez specifického určení?
24.	Jaké máte plány s projektem do budoucna?

Příloha č. 7: Výzkumné otázky ŘP

1.	Jak vznikla Fundación Inka Perú a v jakém vztahu je vůči NF Inka?
2.	Jakým způsobem máte nastavený management aktivit nadace? Která strana je odpovědná za co?
3.	Kdy a jak jste začal pracovat pro Fundación Inka?
4.	Odkdy jste ředitelem Fundación Inka?
5.	Kdy a jak vznikl projekt Sonqocha?
6.	Podílely se všechny zapojené strany na nastavení základních rysů projektu?
7.	Jak funguje vaše spolupráce s NF Inka?
8.	Jakým způsobem jste na začátku vybírali lokality, ve kterých se bude projekt uskutečňovat?
9.	Ve kterých lokalitách dnes projekt funguje?
10.	Kde a proč projekt ukončujete?
11.	Popište, jak probíhá výběr dětí do projektu.
12.	Co všechno si běžně děti musí hradit v rámci vzdělávání? (školné, uniformy,...)
13.	Co se dětem hradí v rámci projektu?
14.	Jak probíhá nákup a distribuce darů?
15.	Sledujete nějakým způsobem, kam posléze jdou ti vaši podporovaní středoškoláci a jakým způsobem se uplatňují a tak dále?
16.	Jaký je celkový počet absolventů/děti sponzorovaných v rámci projektu za celou dobu jeho trvání?
17.	Jaké jsou nejčastější důvody ukončení podpory dítěte?
18.	Existuje nějaký záchranný mechanismus pro děti, které ztratí kmotra?
19.	Jaké donory / sponzory má Fundación Inka?
20.	Jaké další projekty má Fundación Inka ve spolupráci s NF Inka?
21.	Jaké máte plány s projektem do budoucna?

Příloha č. 8: Výzkumné otázky – Laura Altobelli (Ex1)

1.	Čím se organizace Future Generation zabývá?
2.	Děláte spíše advokační činnost, tedy, že se snažíte ovlivňovat zákony, týkající se poskytování zdravotnických služeb? Nebo se zaměřujete na práci v terénu?
3.	Mezi tyto komunity počítáte i horské komunity z odlehlých oblastí?
4.	Jaké s nimi máte zkušenosti?
5.	Myslíte, že jsou tyto komunity soběstačné? Nebo podle Vás potřebují vládní či jinou podporu?
6.	Vidíte tyto neziskové organizace jako přínosné nebo naopak škodlivé pro místní rozvoj?
7.	Co přesně dělají špatně?
8.	Myslíte, že tyto neziskovky zvyšují korupci v místech svého působení?
9.	A co se týče neziskovek, které se zaměřují na vzdělávání?
10.	Jak se pracuje s venkovskými komunitami? Jsou otevřené spolupráci?
11.	Jak na to reagují?
12.	Co dalšího, vedle zdravotní péče, je podle Vás nezbytné pro tuto venkovskou oblast Cusca?
13.	Myslíte, že nemají dostatečný přístup na pracovní trh a k pracovním příležitostem?
14.	Existují nějaké vládní programy, které jsou zaměřeny přímo na vzdělání pro chudé lidi?
15.	Jak vypadá vybavení venkovských horských škol? Zajišťuje je vláda?
16.	Co se děje se školou, pokud vláda nezajistí její chod a vybavení?
17.	Může si běžná venkovská rodina z hor dovolit dětem toto vybavení kupovat?
18.	A tyto, které nemají - existuje nějaký plán pro tyto oblasti? Vládní nebo nevládní?
19.	Myslíte, že by peruánské nevládky byly schopny tyto oblasti pokrýt i bez pomoci zvenčí?
20.	Nejsou zde běžné finanční dary od bohatých Peruánců?
21.	Existuje v Latinské Americe systém nadnárodní spolupráce, jako je Evropská Unie, který by měl k dispozici nějaké společné fondy na rozvojové projekty?
22.	Máte nějaké zkušenosti s projekty typu podpora dětí na dálku? Obecně?
23.	Jak hodnotíte jejich činnost?
24.	Myslíte, že to může způsobit nějaké potíže v daných komunitách?
25.	Máte s tím nějaké osobní zkušenosti? Nebo slyšela jste o něčem konkrétním?
26.	Myslíte, že tento typ projektů - Podpora dětí na dálku - může pomoci komunitám k soběstačnosti v dlouhodobém výhledu nebo mají jen krátkodobý dopad?
27.	Jak je to s gramotností původního obyvatelstva?
28.	Takže se musí přestěhovat do města, a pokud tam nemají rodinu, tak si nemohou život tam dovolit?
29.	Jaký život čeká dnešní mladá? Zůstanou ve vesnici a budou pokračovat v životě podobném jejich rodičů, nebo se odstěhují do měst?
30.	Myslíte, že čím vyšší vzdělání dítě získá, tím vyšší je pravděpodobnost, že odejde žít do města?
31.	Říkala jste, že základní škola by měla být v každé vesnici. Jaké je rozmístění středních škol? Musí studenti dojíždět daleko?
32.	Jaká je Vaše rada pro mě, jako výzkumníka, jak navázat s lidmi v horských komunitách kontakt, aby se mnou otevřeně sdíleli své názory?

Příloha č. 9: Výzkumné otázky - Alfonso Mendoza Huaman (Ex2)

1.	Od kdy funguje Caritas Cusco?
2.	Jaké projekty a programy implementujete v regionu Cusco?
3.	Jaký je stav společnosti a rozvoje v tomto regionu?
4.	Jak se liší životní situace lidí ve městě a na venkově?
5.	Jaké jsou nejčastější zdroje obživy místních lidí?
6.	Můžete popsat situaci v Pucamarca, Haparquille, Kirkasu, Punacanche a Paucartambu?
7.	Jaké jsou nejpálčivější problémy místních lidí?
8.	Jaké další státní programy v regionu Cusco fungují?
9.	Jaké neziskové organizace zde působí a jaké typy projektů implementují?
10.	Co si myslíte o činnosti a dopadech zahraniční rozvojové pomoci na místní obyvatele?
11.	Jak vidíte budoucnost rozvoje v regionu Cusco?

Příloha č. 10: Tabulka odpovědí – Pucamarca

(Zdroj: Rozhovory R1 – R8, Pucamarca, 18. 8. 2012)

R1Q	Q1	Q2	Q3	Q4	Q5	Q6	Q7	Q8	Q9	Q10	Q11	Q12	Q13	Q14
R1	Ne	Ano	6	2002	2008	dokončil SŠ	kuchařský institut (2měs.podpora)	pracuje	aby zaplatil dokončení studia	ne	ne, ano	8	32, 28, 27, 25, 19, 18, 15	pracují, mají rodiny, studují
R2	Ne	Ano	4 - 5	2002	2009	osobní problémy s RP.	Textil. Institut (podpořen 1rok)	práce na stavbě mimo oblast	potřebuje naspořit peníze na podnikání nebo studia	x	ano, různé	7	x	1 pracuje, ostatní žijí s rodiči
R3	Ne	Ano	x	2002	2010	neposílal dopisy kmotrům	Dokončil sš; pracuje jako mechanik, příprava na Uni	práce, večerní škola – příprava na Uni (lesní Ing.)	aby získal peníze a kvalifikovanou práci	ne	ano, různé	8	méně než 20	4 studují zš, 3 sš
R4	Ne	Ano	1	2006	2007	Její jméno zmizelo ze seznamu, vyškrtnuta, nev proč	pokračovala ve studiu, dokončila sš na Uni	studuje technický institut v Cuscu	líbí se jí	x	pomocník v kuchyni	2	18	Studuje (5.sš)
R5	Ano	Ne	1 + nyn	2006	2007	osobní problémy s RP, řekl jim, aby už neposílali dopisy, že jsou z projektu vyškrtnuti oni i jejich příbuzní	pokračovala ve studiu sš	5.sš + akademie turismo	x	x	ne	2	17	studuje institut v Cuscu
R6	Ne	Ano	SŠ + a	2003	2009	neudělal zkoušky	příprava na zkoušky	3.rok akademie (neúspěšné); mechanik na stavbě	x	x	jen doma	6	x	3 pracují (zeměd.), 2 studují sš
R7	Ne	Ano	x	2004	2010	už nebyl kmostr	pracuje (kuchařka)	pracuje	vydělat si a studia	ne	x	5	x	studují sš, 3 pracují
R8	Ne	Ano	x	2006	2011	už nebyl kmostr	pracuje (kuchařka)	pracuje	vydělat si a studia	ne	x	5	x	studují sš, 3 pracují

R/Q	Q15	Q16	Q17	Q18 Matka	Q18 Otec	Q19 Matka	Q19 Otec	Q20	Q21	Q22	Q23	Q24 Matka	Q24 Otec	Q25
R1	2sš, 5zš, 3sš, 5sš, 3sš, 1sš, 2sš	ne	2	5.zš	2.sš	v domácnosti	zemědělec	ano	x	1999 prezident, 2001 mluvčí		23	23	32
R2	1 dokončil SŠ, ostatní studují	ne	1	3.zš	6.zš	v domácnosti, zemědělec	zemědělec	ano	x	Dávno před projektem Prezident		20	20	27-28
R3	zš, sš	ne	1	0	3.zš	v domácnosti	zemědělec	ano	x	Starosta 2008		25	19	neví
R4	4.sš	ne	1	3.zš	4.zš	zemědělec	zemědělec	ano	x	otec kostelník		23	24	nechce
R5	institut	ne	1	3.zš	4.zš	zemědělec	zemědělec	ano	x	otec kostelník		23	24	nechce
R6	Celá sš; akademie	ne	1	5.zš	2.sš	v domácnosti	zemědělec	ano	x	starosta, sekretář		20	23	není rozhodnutý
R7	studují, dokončili sš	ne	2	3.zš	5zš	v domácnosti	zemědělec	ano	x	předseda 02, 03		19	23	x
R8	studují, dokončili sš	ne	2	3.zš	5zš	v domácnosti	zemědělec	ano	x	předseda 02, 03		19	23	x

R1Q	Q26	Q27	Q28	Q29	Q30	Q31	Q32	Q33	Q34	Q35	Q36	Q37	Q38	Q39
R1	2	32 – 33	v Pucamarca	rozvoj projekty (vzdělávání) pro děti na venkově	hliněné	ANO, venkovní	ANO	suché	hlína	ne, nechtějí, nemají peníze	ne	rodina by si to nemohla dovolit	ano	snižuje negramotnost, zvyšuje možnost studovat vyšší stupeň
R2	1 – 2	30	v Cuscu	x	hliněné	ANO	ANO	suché	hlína	ano	ano	bylo by to těžší	ANO	hodně, můžou dokončit sš
R3	nechce	x	v Puerto Maldonado	pracovat jako lesní Ing.	hliněné	ano	ano	nemají	hlína	ano, otec	ano	musel by při tom pracovat	x	x
R4	nechce	nechce	v Cuscu	pracovat v sekretariátu	hliněné	ano	ano	suché	hlína	ano	ano	dokončila by sš	ano	pomáhá se studiem, posunout zemi
R5	nechce	nechce	x	x	hliněné	ano	ano	suché	hlína	ano	ano	x	x	x
R6	neví	x	ve městě	být profesionál	hliněné	ano	ano	suché	hlína	ne, nepotřebuje	ano	jen do konce sš; ne další specializaci	ano	povzbuzuje děti ke studiu
R7	1-2	30-31	ve městě	studovat účetnictví	hliněné	ano	ano	suché	cement	ano	ano, sš	UNI už nemůže studovat	ano	pomáhá studovat chudým
R8	1-2	30-31	ve městě	studovat turismus	hliněné	ano	ano	suché	cement	ano	ano, sš	UNI už nemůže studovat	ano	pomáhá studovat chudým

Příloha č. 11: Tabulka odpovědí – Haparquilla

(Zdroj: Rozhovory R9 – R22, Haparquilla, 1. 9. 2012)

R1Q	Q1	Q2	Q3	Q4	Q5	Q6	Q7	Q8	Q9	Q10	Q11	Q12	Q13	Q14
R9	ne	ano	3	4.zš	6.zš	ČR ukončilo	dokoncení zš, pokračování na sš	2. sš	ráda	N	jen doma	6	23, 21, 19, 18, 15	mechanik traktorů v Limě, studuje turismus v Cuscu, studuje na kuchaře, chystá se studovat Instit., studuje
R10	ne	ano	3	6.zš	2.sš	ČR ukončilo	pokračování sš	2. sš	x	3x 1.sš, 2.sš	jen doma	6	23, 21, 19, 18, 13	mechanik traktorů v Limě, studuje turismus v Cuscu, studuje na kuchaře, chystá se studovat Instit., studuje
R11	ne	ano	2	3.sš	5.sš	klub rodičů 1	příprava na uni	2.semestr na UNI (z 12)	chce být doktorem	N (premiant)	NE	4	28, 23, 18	bezpečnostní služba v jiném městě, stavební technik v Cuscu, příprava na Uni
R12	ne	ano	5 + 3més.akad.	1.sš	5.sš	dokoncila přípravku	příprava na uni + práce	2.semestr na UNI (admin)	Vidí v tom smysl, líbí se jí to, chce	N (premiant)	NE	3	11, 9	studují
R13	ne	ano	4	2008	2011	Rodina ji odhlásila (má podporu od starších sourozenců)	Pokračování na sš	3.sš	má na to věk	N	NE	8	34, 32, 29, 27, 26, 24, 18	3x v domácnosti, 2x prádlena, kosmetička, traktorista
R14	ne	ano	4	2007	2010	dokončil sš	Návštava + praxe	Instit., traktorista	chce to	N	NE	8	34, 32, 29, 27, 26, 24, 15	3x v domácnosti, 2x prádlena, kosmetička, studentka
R15	ne	ano	3	2007	2009	dokončil sš	Přípravka + práce	1.sem na Uni (administr)	rád	N	občasná	5	26, 23, 17, 14	studují a pracují
R16	ne	ano	2,5	x	x	ČR ukončilo	pokračování na sš	2.sš, práce na poli	vzájemná pomoc	N	ANO	5	26, 23, 20, 17	studují a pracují
R17	ne	ano	5	1.sš	5.sš	dokončil sš	přípravka na UNI	2.sem na Uni (archeo), práce	pomoc rodičům, peníze na školu	N	ANO	5	26, 23, 20, 14	studují a pracují
R18	ne	ano	3	2008	2010	ČR ukončilo, nezná důvod	pokračování na sš	3.sem na institutu	ráda	N (premiant)	NE	3	18, 10	Studují (přípravka, zš)
R19	ne	ano	5	2003	2007	vynechala rok školy + klub rodičů	sš (až do 3.)	Práce + dítě	potřebuje peníze, aby mohla znovu začít studovat	N	ANO	7	27, 25, 24, 19, 13, 9	2x práce na stavbě (Cusco), v domácnosti, prodávačka, studentky
R20	ne	ano	1	6.zš	6.zš	klub rodičů	sš	4. sš	x	N	NE	4	13, 12, 8	studují
R21	ne	ano	9	3.zš	5.sš	dokončil sš	práce automech.	Tech.studium + práce automech.	vždy chtěl	1x6 zš (nezaplatil školu v přírodě)	NE	5	24, 18, 13, 8	traktorista, studium, všichni ve vesnici
R22	ne	ano	5	2.zš	1.sš	klub rodičů	pokračování na sš	práce, šije oděvy	peníze na bud.studia	N (premiant)	doma	7	31, 30, 28, 23, 17, 15	mechanik, elektrikář, taxikář, řidič, stud.Instit.,stud.sš

R/Q	Q15	Q16	Q17	Q18 Matka	Q18 Otec	Q19 Matka	Q19 Otec	Q20	Q21	Q22	Q23	Q24 Matka	Q24 Otec	Q25
R9	3x Instít., 5.sš., 2.sš	ne	1	3.sš	5.sš	v domácnosti	zemědělec	ano	x	otec starosta 2010		18	19	neví
R10	3x Instít., 5.sš., 2.sš	ne	1	3.sš	5.sš	v domácnosti	zemědělec	ano	x	otec starosta 2010		18	19	neví
R11	5.sš., Instít., připravka	ne	1	sš + zdravotní	sš	v domácnosti	zemědělec	ano	x	otec starosta 2004 a 06		26	24	30
R12	zš, zš	ano	0 (přihlášení, ale nevobránil)	3.sš	3.sš	v domácnosti	zemědělec	x	x	otec účetní 2012		22	23	neví
R13	5x 5.sš, 2x Instít.	ne	1	6.zš	6.zš	v domácnosti	zemědělec, chovatel dobytka	ano	x	otec starosta před 1997		15	24	30
R14	5x 5.sš, Instít., 3.sš	ne	1	6.zš	6.zš	v domácnosti	zemědělec, chovatel dobytka	ano	x	otec starosta před 1997		15	24	x
R15	3x Uni, 2.sš	ne	2	5.sš	5.sš	v domácnosti	zemědělec, na stavbě	ne	nyiní občas na stavbě	otec tajemník 1991; matka účetní klubu rodičů 2010-12		22	26	30
R16	4x Uni	ne	2	5.sš	5.sš	v domácnosti	zemědělec, na stavbě	ne	nyiní občas na stavbě	otec tajemník 1991; matka účetní klubu rodičů 2010-11		22	26	po Uni
R17	3x Uni, 2.sš	ne	2	5.sš	5.sš	v domácnosti	zemědělec, na stavbě	ne	nyiní občas na stavbě	otec tajemník 1991; matka účetní klubu rodičů 2010-10		22	26	30
R18	5.sš., 4.zš	ne	1	4.zš	3.zš	v domácnosti	zemědělec	x	x	otec účetní 2010		19	21	neví
R19	Instít., 2x 5.sš., 2.sš., 4.zš	ano	0	2.zš	2.zš	v domácnosti	zemědělec	ano	x	NE		16	26	x
R20	2.sš., 6.zš, 3.zš	ano	0	2.sš	2.sš	v domácnosti	zemědělec	ano	x	NE		23	23	30 – 31
R21	Instít., 5.sš. 1.sš., 2.zš	ne	1	6.zš	6.zš	v domácnosti	zemědělec	ano	x	otec pokladník 2002		19	24	26
R22	4x 5.sš, 3.sš., x	ano	0	5.zš	1.sš	v domácnosti	zemědělec	ano	x	matka účetní 1995		20	21	x

RIQ	Q26	Q27	Q28	Q29	Q30	Q31	Q32	Q33	Q34	Q35	Q36	Q37	Q38	Q39
R9	2	25	neví	studovat medicínu	hliněné cihly	ANO	NE	suché	hlína	ano	ano	s méně pomůckami	x	x
R10	x	x	v Cuscu	x	hliněné cihly	ANO	NE	suché	hlína	ano	ano	s méně pomůckami	x	x
R11	2	30	v Cuscu	stát se doktorem	hliněné cihly	ANO	ANO	suché (vlastní čov ve výstavbě)	hlína	ano, komunikace s rodinou	ano	x	x	Vitaji tento projekt; ostatní děti dosáhly titulu i bez pomoci;
R12	2	30 – 32	v Cuscu	pracovat v oboru	hliněné cihly + tvárnice	ANO	ANO	suché	hlína	ano, otec (matka vždy ztratí)	ano	bylo by těžké koupit všechny pomůcky	x	x
R13	2	30	v Limě	studovat turismus na Uni, pracovat	hliněné cihly	ANO	ANO	suché	hlína	ano	ano	chyběly by jí pomůcky	ano	x
R14	x	x	x	x	hliněné cihly	ANO	ANO	suché	hlína	ano	x	x	x	x
R15	2 – 3	po svatbě	neví	pracovat v oboru	hliněné cihly	ANO	ANO	suché	hlína	ne, nechť jí, je to drahé	ano	x	x	x
R16	2 – 3	neví	neví	studovat turismus, pracovat v oboru	hliněné cihly	ANO	ANO	suché	hlína	ne, nechť jí, je to drahé	ano	x	x	x
R17	2	po svatbě	Mexiko, Argentina, v Cuscu	pracovat v oboru	hliněné cihly	ANO	ANO	suché	hlína	ne, nechť jí, je to drahé	ano	x	x	x
R18	2	34/po svatbě	nebo místě původu	studovat další obor, pracovat v hotelu	hliněné cihly	ANO	ANO	splachovací	hlína	otec ano, matka ztrácí	ano	normální	x	x
R19	ne, nechce žít jako matka	x	daleko od místa původu	studovat Uni, být lékárník	hliněné cihly	ANO	ANO	suché	hlína	ne, je to drahé, otec pije	x	pracovala by	x	x
R20	2	po svatbě	v místě původu	studovat Uni, být policistka	hliněné cihly	ANO	ANO	suché	hlína	ne, nepotřebují to	ano	normální	neví	x
R21	1	25	v Cuscu	pracovat	hliněné cihly	ANO	ANO	suché	hlína	otec ano, matka nechce	ano	Chyběly by mu pomůcky, ale pokračoval by	x	x
R22	x	x	v místě původu	pracovat, studovat tech.inženýrství	hliněné cihly	ANO	ANO	splachovací	hlína	ano	ano	normální	ano, ale nefun	x

Příloha č. 12: Tabulka odpovědí – Kirkas

(Zdroj: Rozhovory R23 – R44, Kirkas, 2. 9. 2012)

R/Q	Q1	Q2	Q3	Q4	Q5	Q6	Q7	Q8	Q9	Q10	Q11	Q12	Q13	Q14
R23	ne	ano	2	2005	2006	problémy v rodině	x	1.sš, práce	rodiče jí nepodporují na studiích	3x	ano	1	x	x
R24	ne	ano	2	2008	2010	Neví, nic jí nedali, nic nefekli	pokračovala ve studiu	3.sš	kvůli profesi	ne	ne	10	18, 20, 23, 29, 30, 33,...	pracují v Cuscu, P.Mald.: vlastní podnik, voják, ropná spol.
R25	ne	ano	x	2003	2009	nebylo dost podpory	studium, pomoc rodičům	4.sš	někým být	ano	ne	4	16 - 20	studují
R26	ne	ano	2	2005	2007	kmotr nemohl platit	pokračovala ve studiu	3.sš	mít vzdělání	1x 1.sš	doma	6	21, 19, 14, 11, 10	2x v domácnosti, pracuje+stud., studují
R27	ne	ano	2	2006	2008	nedostatečná komunikace od koordinátora	pokračoval ve studiu	2.sš	x	1x 1.sš	ne	3	31, 27	2x v domácnosti
R28	ne	ano	x	2005	2008	kmotr nemohl platit	pokračoval ve studiu	1.sš, práce	pro sebe	1x 1.sš	ano	5	22, 20, 11, 4	studují
R29	ne	ano	3	2006	2009	x	pokračoval ve studiu	5.sš	chce se prosadit/ být úspěšný	ne	ano, občas	5	25, 23, 21, 8	studují
R30	ne	ano	4	2006	2009	Řekli jí, že kmotr nemohl platit	pokračoval ve studiu	přípravka na UNI, práce	nechce zůstat	ne	ano	6	16, 14, 10, 8, 4	studují
R31	ne	ano	7	2005	2011	přestaly mu chodit dopisy a jeho jméno zmizelo ze seznamu	Současně dokončil studium (5.sš)	práce pokračoval na UNI, akademii	být lepším	ne	ne	7	23, 21, 20, 16, 14, 12	pracují a studují
R32	ne	ano	1	2006	2007	změna vzdělávací instituce	pokračoval ve studiu	práce pokračoval ve studiu	být úspěšný a zajistit si budoucnost	ano	ano, občas	5	25, 23, 17, 8	studují
R33	ne	ano	4	2005	2010	kmotr nemohl platit	pokračoval ve studiu	práce na stavbě	pro sebe	2.zš a 3.zš	ano	5	22, 20, 11, 4	studují, pracují
R34	ne	ano	3	2007	2010	kmotr nemohl platit	pokračoval ve studiu	studuje na Uni, pracuje jako	ráda studuje	ne	ano	5	22, 20, 11, 4	studují, pracují
R35	ne	ano	2	2005	2006	kmotr nemohl platit	pokračoval ve studiu	5.sš, pomoc v domácnosti	kvůli vzdělání	ne	ano	6	21, 16, 14, 11, 10	studují, v domácnosti

R/Q	Q1	Q2	Q3	Q4	Q5	Q6	Q7	Q8	Q9	Q10	Q11	Q12	Q13	Q14
R36	ne	ano	2	2006	2008	kmotr nemohl platit	pokračoval ve studiu	1.sš, práce mechanika	potřebuje peníze na studia	1x 1.sš	ano	6	21, 19, 14, 11, 10	2x v domácnosti, studují
R37	ne	ano	4	2007	2010	nedostatečná komunikace od koordinátora	pokračoval ve studiu	2.sš	x	ne	ne	6	18, 14, 8, 3, 2	studují a pracují
R38	ne	ano	2	2005	2007	protože jejich podpora nebyla v pořádku	pokračovala ve studiu, dokončila sš	přípravka na Uni	x	ne	ne	2	14	studuje
R39	ne	ano	4	2006	2010	přestaly jí chodit dopisy, v projektu byly problémy	pokračoval ve studiu	studuje účetní, pracuje	chce se překonat a má to ráda	5.zš	ano	6	14, 13, 8, 3, 2	studují
R40	ne	ano	3	?	2009	nedostatečná komunikace od koordinátora	pokračoval ve studiu	2.sš	x	1x 1.sš	ne	6	18, 13, 8, 3, 2	studují a pracují
R41	ne	ano	2	2006	2010	nedostatečná komunikace od koordinátora	pokračoval ve studiu	6.zš	chce být profesionál	ano	ne	5	x	studují
R42	ne	ano	1	2008	2009	kmotr ukončil	pokračoval ve studiu, nemusel udržovat dobré známky	6.zš	je mladý, chce mít lepší budoucnost	ne	ne	4	14, 10, 4	studují
R43	ne	ano	2	2005	2006	kmotr nemohl platit	pokračoval ve studiu	5.zš	x	1x 5.zš	ne	6	21, 19, 16, 14, 10	2x v domácnosti, studují
R44	ne	ano	3	2006	2010	kmotr nemohl platit	pokračoval ve studiu	4.sš	pro sebe	ne	ne	6	13, 11, 9, 6, 3	studují

RIQ	Q15	Q16	Q17	18 Mat	18 Ote	Q19 Matka	Q19 Otec	Q20	Q21	Q22	Q23	Q24 Matka	Q24 Otec	Q25
R23	x	ano	0	5.zš	3.sš	v domácnosti	technik	ne	matka pracovala na stavbě	x		19	25	25
R24	5.sš, 4.sš, 3.sš, 2.sš, x, x,...	ne	1	ne	2.sš	v domácnosti	zemědělec	ano	x	otec prezident 2010-2011		36	25	nepřemýšlí, chce studovat
R25	3.sš, 2.sš, 5.zš	ne	1	3.zš	2.sš	v domácnosti	zemědělec	ano	x	ne		19	25	zatím ne
R26	4.sš, 5.sš, 1.sš, 5.zš, 2.zš	ne	3	ne	2.zš	v domácnosti	stavba	x	x	Prezident 05-06, lektor 2012		16	17	26
R27	4.zš, 5.zš	ano	0	ne	ne	v domácnosti	zemědělec	ano	x	mluvčí komunity 1993		15	25	35
R28	2x 5.sš, 5.zš, školka	ne	2	5.zš	6.zš	v domácnosti	stavba	ano	x	ne		35	37	30
R29	dokončili sš nebo studují	ne	3	3.zš	4.zš	v domácnosti	zemědělec	ne	x	ano		x	x	25
R30	x	ne	2	2.zš	2.zš	v domácnosti	zemědělec	ano	x	ano, jsou aktivní		19	23	28 – 29
R31	akademie, Institut., 5.sš, 5.sš, 1.sš, 5.zš	ne	2	x	x	v domácnosti	nemá otce	ano	x	ano		22	23	25
R32	dokončili sš nebo studují	ne	3	3.zš	4.zš	v domácnosti	zemědělec	ne	x	ano		x	x	28
R33	5.sš, 1.sš, 5.zš, školka	ne	2	5.zš	6.zš	v domácnosti	stavba	ano	x	ne		35	37	nechce

RIQ	Q15	Q16	Q17	18 Matř	18 Ote	Q19 Matka	Q19 Otec	Q20	Q21	Q22	Q23	Q24 Matka	Q24 Otec	Q25
R34	5.sš, 1.sš, 5.zš, školka	ne	2	5.zš	6.zš	v domácnosti	stavba	ano	x	ne		35	37	x
R35	4.sš, 1.sš, 1.sš, 5.zš, 2.zš	ne	3	ne	2.zš	v domácnosti	stavba	x	x	Prezident 05-06, lektor 2012		16	17	30
R36	4.sš, 5.sš, 1.sš, 5.zš, 2.zš	ne	3	ne	2.zš	v domácnosti	stavba	x	x	Prezident 05-06, lektor 2012		16	17	30
R37	x	ne	2	4.zš	4.zš	v domácnosti	stavba	ano	x	Účetní 2012, vždy něco		18	26	27
R38	3.??	ne	1	2.zš	2.sš	v domácnosti	zemědělec	ano		ano		22	26	26
R39	x	ne	2	1.zš	4.zš	v domácnosti	stavba	ne	otec býval zemědělec	otec lidrem komunity		18	20	25
R40	x	ne	2	0	4.zš	v domácnosti	stavba	ano	x	Účetní 2012, vždy něco		18	22	26
R41	3.sš, 5.zš, 2.zš, školka	ne	1	základní	základní	v domácnosti	zemědělec	ne	x	x		18	20	25
R42	sš, zš	ne	1	2.zš	4.zš	v domácnosti	zemědělec	ano	x	ano, jsou aktivní		22	24	30
R43	4.sš, 5.sš, 1.sš, 1.sš, 2.zš	ne	3	ne	2.zš	v domácnosti	stavba	x	x	Prezident 05-06, lektor 2012		16	17	30
R44	1.sš, 6.zš, 3.zš, 1.zš, školka	ano	0	6.zš	4.zš	v domácnosti	zemědělec	ano	x	Pokladník 2009, daně 2010		25	26	x

R/Q	Q26	Q27	Q28	Q29	Q30	Q31	Q32	Q33	Q34	Q35	Q36	Q37	Q38	Q39
R23	2	26	v Arequipě	studovat zdravotní sestru	hliněné	ANO	ANO	suché	hlína	ano	ne	musela by pracovat	ano	je spousta sirotek, co potřebují podporu
R24	nepřemýšlí o tom	24	v Cuscu	jít na Uni	hliněné	ANO	ANO	suché	dřevo	ano, pro případ nouze	ano	s podporou rodičů a sourozenců	ano	někteří potřebují podporu
R25	1	30	ve městě	být profesionál	hliněné	ANO	ANO	ne	hlína	ano, komunikace s ním	ano	x	ano	ve vzdělání
R26	2	20	v Cuscu	být zdravotní sestrou	hliněné	ANO	ANO	ANO	hlína	ne, neumí ho užívat	ano	x	x	x
R27	2	36	v Bolívii	pracovat v oboru	hliněné	ANO	ANO	ANO	hlína	ne, nejsou na to připraveni	ano	podle možností	ano	morálně, psychologicky, materiálně; lepší známky
R28	2	25	v Arequipě	studovat	hliněné	ANO	ANO	ANO	zamořená	ne, nechtějí, nemají peníze	ano	x	ano	šťastně studující děti
R29	2	27	ve městě	pracovat a studovat	hliněné	NE	ANO	ANO	kámen	ano	ano	x	ano	ve všem
R30	2	28	v Cuscu	uskutečňovat své životní projekty	hliněné	ANO	ANO	méně	hlína	ne, neumí ho užívat	ano	museli by hodně obětovat	ano	můžou studovat i ti chudší a uspět
R31	2	27	x	být profesionál	hliněné	ANO	ANO	ne	hlína	ano, komunikace s ním	ano	rodiče by ho podporovali	ano	mnoha lidem se studii
R32	2	30	ve městě	pracovat v oboru	hliněné	NE	ANO	ANO	kámen	ano	ano	x	ano	mohou studovat a stát se profesionály
R33	0	nechce	v jiné zemi	x	hliněné	ANO	ANO	ANO	zamořená	ne, nechtějí, nemají peníze	ano	x	x	x

R/Q	Q26	Q27	Q28	Q29	Q30	Q31	Q32	Q33	Q34	Q35	Q36	Q37	Q38	Q39
R34	0	x	v Limě	pracovat jako sekretářka	hliněné	ANO	ANO	ANO	zanořená	ne, nechťejí, nemají peníze	ano	x	ano	šťastně studující děti
R35	2	19 (už má)	v Cuscu	studovat na Uni	hliněné	ANO	ANO	ANO	hlína	ne, neumí ho užívat	ano	byli by zklamání	ano	mohou si zlepšit život
R36	2	26	v Cuscu	chce být profesionální mechanik	hliněné	ANO	ANO	ANO	hlína	ne, neumí ho užívat	ano	musí si vydělat na pomůcky	ano	dělá děti šťastnější
R37	2	27	v Cuscu	pracovat v oboru	hliněné	ANO	ANO	ANO	hlína	ano	ano	podpora rodičů	ano	morálně, psychologicky, přirozeně; lepší známky
R38	2	26	ve městě	pracovat jako kuchař	hliněné	NE	ANO	ANO	hlína	ano	ano	x	ano	pomáhá s pomůckami
R39	2	26	v místě původu	kvalifikovat se a stát se vědcem	hliněné	NE	ANO	ANO	hlína	ano, komunikace s ním	ano	musel by pracovat	ano	zlepšení lidí
R40	3	26	v Arequipě	pracovat v oboru	tvárnice	ANO	ANO	ANO	hlína	ano	ano	podpora rodičů	ano	morálně, psychologicky, materiálně; lepší známky
R41	5	20	ve městě	být profesionál	hliněné	ANO	ANO	ne	hlína	ano	ano	pracovala by	x	vládne Peru
R42	2	28	v Cuscu	uskutečňovat své životní projekty	hliněné	ANO	ANO	ANO	hlína	ne, neumí ho užívat	ano	museli by se trochu obětovat	ano	zlepšuje mládež a budoucnost země
R43	2	25	v Cuscu	studovat účetnictví na Uni, pracovat v oboru	hliněné	ANO	ANO	ANO	hlína	ne, neumí ho užívat	ano	x	x	x
R44	x	x	v Limě	studovat	hliněné	ANO	ANO	veřejné	zanořená	ano, je potřeba	ano	x	ano	rozvíjí Peru

Příloha č. 13: Tabulka odpovědí – Punacancha

(Zdroj: Rozhovory R45 – R52, Punacancha, 21. 8. 2012)

R1Q	Q1	Q2	Q3	Q4	Q5	Q6	Q7	Q8	Q9	Q10	Q11	Q12	Q13	Q14
R45	ne	ano	2	2010	2011	nebyl kmotr	pokračoval ve studiu	2.sš, práce o víkendu	kvůli penězům	x	ano	3	11, 5	studují
R46	ne	ano	5	x	x	nedostala dopis od kmotra	pokračoval ve studiu	4.sš, přípravka, pracuje	x	x	x	6	x	studují, pracují
R47	ne	ano	x	2006	2009	dokončil sš	přípravka na Uni	pracuje v zemědělství, ve vesnici	x	x	x	4	19, 16, 14	studují, pracují
R48	ne	ano	2	2009	2011	neví	Začala žít s přítelem	pracuje jako služka v Cuscu	má jen 3.sš	x	x	6	x	pracují
R49	ne	ano	2	x	x	?	x	5.semestr na Uni (zdravotnice)		x	ano	6		2x pracují, 3x studují
R50	ne	ano	x	2006	2008	nedostala dopis od kmotra	pokračoval ve studiu	přípravka na Uni, práce	x	x	x	6	x	studují, pracují
R51	ne	ano	4	x	x	nedostala dopis od kmotra	Ještě 1 rok pokračovala ve studiu	má dítě, nepracuje	x	x	ne	7	starší	pracují, nejml.studuje
R52	ne	ano	x	2008	2010	nebyl kmotr	pokračoval ve studiu	x	x	x	x	4	21, 19, 14	x

RIQ	Q15	Q16	Q17	Q18 Matka	Q18 Otec	Q19 Matka	Q19 Otec	Q20	Q21	Q22	Q23	Q24 Matka	Q24 Otec	Q25
R45	1.sš, školka	ne	1	6.zš	6.zš	učitelka ve škole, kuchařka	stavbyvedoucí	ne	otec dřív zemědělec	tajemník, pokladník, poručík		19	19	x
R46	přípravka na Uni, 6.zš, 4.zš, 2.zš, školka	ne	2	4.zš	3.sš	v domácnosti, obchod	zemědělec	ano	x	předseda komise pro portubí; tajemník zeměd. výnosů, mluvčí komunity		18	26	x
R47	sš	ne	2	5.zš	5.zš	v domácnosti	zemědělec	ano	x	Viceprezident 07, 08		x	x	x
R48	Jen zš	ano	0	x	x	v domácnosti	zemědělec	ano	x	pokladník		x	x	vdaná
R49	2x 5.sš, 2x sš, 4.zš	ano	0	1.zš	4.zš	v domácnosti	zemědělec	ano	x	Prezident 03-04, tajemník		28	28	neví
R50	4.sš, 6.zš, 4.zš, 2.zš, školka	ne	2	4.zš	3.sš	v domácnosti, obchod	zemědělec	ano	x	předseda komise pro portubí; tajemník zeměd. výnosů, mluvčí komunity		18	26	x
R51	x	ne	1	2.zš	5.zš	v domácnosti	zemědělec	ano	x	tajemník		18	19	30
R52	x	ne	2	5.zš	5.zš	v domácnosti	zemědělec	ano	x	Viceprezident 07, 08		x	x	21

R/Q	Q26	Q27	Q28	Q29	Q30	Q31	Q32	Q33	Q34	Q35	Q36	Q37	Q38	Q39
R45	x	x	v Cuscu	studovat Uni	hliněné	ne	ano	ne	hlína	ano	ano	nemohla by studovat v Cuscu	ano	pokryvá náklady a materiál, který by jinak neměli
R46	x	x	mimo oblast původu	pracovat v oboru	hliněné	ANO	ANO	suché	hlína	ano	ano	neměli by pomůcky, boty, oblečení	x	x
R47	x	x	v Cuscu	pracovat	hliněné	ne	ANO	suché	hlína	ne, neumí ho používat	ne	nemohl by dokončit sš	x	x
R48	2	20 (už má)	v Cuscu	pracovat	hliněné	ne	ANO (ona dnes žije bez)	suché	hlína	ne	neví	x	x	x
R49	neví	neví	podle práce	pracovat	hliněné	ne	ANO	suché	hlína	ano	x	x	x	x
R50	x	x	mimo oblast původu	pracovat v oboru	hliněné	ANO	ANO	suché	hlína	ano	ano	neměli by pomůcky, boty, oblečení	x	x
R51	1 (už má)	15	v Cuscu	pracovat jako tkadlena	hliněné	ne	ANO	ANO	hlína	ne, není signál	ne	neměla by pomůcky	ano	dodává materiál, který by si nemohli dovolit
R52	1 (už má)	21	v Cuscu	pracovat jako řemeslník	hliněné	ne	ANO	suché	hlína	ne, neumí ho používat	ne	nemohl dokončit sš	ano	x

Příloha č. 14: Tabulka odpovědí – Paucartambo

(Zdroj: Rozhovory R53 – R76, Paucartambo, 25. 8. 2012)

R/Q	Q1	Q2	Q3	Q4	Q5	Q6	Q7	Q8	Q9	Q10	Q11	Q12	Q13	Q14
R53	ano	x	9	x	x	x	sponz.VY	5SŠ	chce lepší život	N	jen doma	4	20, 16, 12	stále studují, nejstarší v Cuscu
R54	ano	x	9	2004	2012	x	sponz.VY	5SŠ	x	N	jen doma	4	13, 10, 8	stále studují
R55	ano	x	8	3.zš	4.sš	x	sponz.VY	4SŠ	někým být, změnit Peru k lepšímu	N	o prázdninách	1	0	x
R56	ano	x	x	2007	2012	x	sponz.VY	2SŠ	být profesionál, být lepší než rodiče	1x 1.zš	N	5	18, 13, 7, 2	stále studují
R57	ano	x	x	2006/07	2012	x	sponz.VY	2SŠ	chce studovat VŠ a být velký profesionál	N	N	3	12, 10	stále studují
R58	ano	x	x	2005/06	2012	x	sponz.VY	4SŠ + přípravka	chce dosáhnout svých snů a cílů	N	N	4	13, 9, 3	x
R59	ano	x	x	2007	?	x	sponz.VY	1SŠ	chce jít na univerzitu	N	ano	6	17, 15, 13, x, x, x	stále studují
R60	ano	x	4	2008	2012	x	sponz.VY	2SŠ	chce někým být	N	N	7	33 – 28	pracují na obci
R61	ano	x	x	2011	2012	x	sponz.VY	1SŠ	x	N	ano	4	20, 16, x	stále studují
R62	ano	x	3	2009	2012	x	sponz.VY	6ZŠ	chce být profesionál	N	jen doma	2	9	stále studuje, pomáhá doma
R63	ano	x	3	2010	2012	x	sponz.VY	4SŠ	chce být lepší než rodiče, a být profesionál	N	N	3	14, 12	stále studují
R64	ano	x	5	2008 (1.sš)	2012 (5.sš)	x	sponz.VY	5SŠ	chce být úspěšná, dělá to ráda	N	N	3	10, 4	stále studují

RIQ	Q1	Q2	Q3	Q4	Q5	Q6	Q7	Q8	Q9	Q10	Q11	Q12	Q13	Q14
R65	ano	x	4	2009	2012	x	sponz. VY	4SŠ	chce jít na VŠ a stát se profesionálem	1x 3.zš	N	7	34, 31, 29, 26, 23, 19	pracují na poli
R66	ano	x	5	2005	2012	x	sponz. VY	4SŠ	x	1x 2.zš o víkendech	o víkendech	3	21, 19	starší dokončila studia zdravotní sestry
R67	ano	x	x	2005	2012	x	sponz. VY	2SŠ	x	1x 3.zš	na poli	4	21, 14, 10	pracují na poli
R68	ne	ano	8	2004	2011	dokončil SŠ	sponz. VY	Institut, 1.semestr	chce mít povolání	N	x	8	x	některí pracují, další studují
R69	ano	x	x	2004	2012	x	sponz. VY	Institut	kvůli rozvoji	N	x	8	26, 23, 20, x, x, x, x	x
R70	ano	x	x	2004	2012	x	sponz. VY	4SŠ + příprava	x	N	ano	5	22, 19, x, x	studují v Cuscu
R71	ano	x	x	2005	2012	x	sponz. VY	UNI	země potřebuje profesionály	N, jen v přípravce na Uni	na poli	5	17, 15, 7, 0	stále studují
R72	ano	x	7	2007	2012	x	sponz. VY	příprava	pro svou lepší budoucnost	N	ne	7	x	Nejstarší je učitel, studují
R73	ne	ano	6	2006	2010	dokončil SŠ	sponz. VY	UNI	Je to její obor snů	N	ne	7	17 – 4	Nejstarší je učitel, studují
R74	ano	x	6	3.zš	3.sš	x	sponz. VY	SŠ	chce studovat mechanika	N	ano	5	<15	stále studují
R75	ne	ano	x	2006 (2.sš)	2010 (5.sš)	dokončil SŠ	pokračoval ve studiu na Institut.	Zeměd. Institut, 3.semestr	chce pomáhat zemědělcům	N	ne	5	17, 15, 12, 7	stále studují, nejstarší v přípravce na Uni
R76	ano	x	6	2007/08	2012	x	sponz. VY	příprava	chce být profesionál, nechce být jako rodiče	N	ne	3	16 – 2	starší pracuje

R/Q	Q15	Q16	Q17	Q18	Matka	Otec	Q19	Matka	Q19	Otec	Q20	Q21	Q22	Q23	Q24	Matka	Q24	Otec	Q25
R53	2.sem UNI, 4sš, 1sš	ne	1	2.zš	sš	v domácnosti	na stavbě	ne	matka byla zemědělec	1995 Governador, 2007 Presidente	16	24	x						x
R54	1sš, 6zš, 4zš	ne	1	3.zš	5.zš	obchodnice	zeměd./na stavbě	ne	matka má obchod, otec pracuje na stavbách	otec někdy měl	23	24							25
R55	0	ano	0	sš	3.zš	v domácnosti	zemědělec	ano	x	ne	15	19							30
R56	3sš, 1sš, 2zš, nic	ne	1	1.zš	3.zš	v domácnosti	zemědělec	ano	x	otec slouží při bohoslužbách	24	24							28
R57	6zš, 5zš	ne	1	N	6zš	v domácnosti	na stavbě	ano	x	2004 otec presidente	20	25							x
R58	1sš, 3zš, nic	ano	0	2.zš	6zš	vlastní obchod	zemědělec	ne	mají obchod	2012 Viceprezident	21	20							30
R59	5sš, 3sš, 3zš, 2zš, 1zš	ano	0	x	x	obchodnice	na stavbě	ano	x	ano	23	28							28 nebo 30
R60	4zš, 4sš, 2xlnstit, 2xnestudovali	ano	0	N	2zš	v domácnosti	zemědělec	ne	nestrachují se moc díky projektu	x	25	25							40
R61	Uni, příprava na uni, 5sš	ne	1	N	nemá otce	v domácnosti	umělec	ano	x	ano	x	x							po dokončení UNI
R62	3zš	ano	0	4.zš	3.zš	v domácnosti	zemědělec	ano	x	ano	21	23							je moc mladý
R63	3sš, 6zš	ano	0	N	2sš	v domácnosti	pitná voda	ano	protože nemají vzdělání	otec slouží při bohoslužbách	19	28							25
R64	5zš, školka	ano	0	1.sš	dokončil studia	obchodnice	učitel	ano	x	1995 pastor	20	20							neřemýšlí o tom

R/Q	Q15	Q16	Q17	Q18	Matka	Otec	Q19	Matka	Q19	Otec	Q20	Q21	Q22	Q23	Q24	Matka	Q24	Otec	Q25
R65	5sš, 5sš, 3sš, 2sš, 5zš, mentálně postížená	ano	0	3.zš	5.zš	5.zš	v domácnosti	zemědělec	ano	x	2008 výběrčí daní		20	28	25				
R66	x, x	ne	2	2.zš	5.zš	v domácnosti	na stavbě	otec někdy měl	ne	x			18	20	28				
R67	x,x,x	ne	1	1.zš	5.zš	x	x		ano	x			35	37	30				
R68	x	ano	0	N	N	v domácnosti	na stavbě	2012 předseda elektrifikace	ano	x			34	29	28				
R69	x	ne	1	N	3.zš	zemědělec	zemědělec		ano	x	Ne		48	38	25				
R70	6zš, 5sš, 2zš, 1sš	ne	1	1.zš	3.zš	v domácnosti	zemědělec		ano	x	Ne		20	22	28				
R71	5sš, 5sš, 6zš, nic	ne	1	3.zš	4.sš	v domácnosti	zemědělec	Matka předsedkyní ženského spolku	ano	x			16	19	30				
R72	Uni, Uni, Uni, 4sš, 2sš, školka	ne	1	3.zš	1.sš	v domácnosti	obchodník		ano	x	Ne		20	22	po kariéře				
R73	Uni, Uni, připr., 4sš, 2sš, školka	ne	1	6.zš	sš	obchodnice	obchodník	předseda čtvrti	ne				20	22	x				
R74	x	ne	1	x	5.zš	v domácnosti , zeměd.	zemědělec		ano	x	ano		21	22	neví				
R75	sš, sš, zš, školka	ne	1	2.zš	6.zš	v domácnosti , zeměd.	zemědělec , taxikář	otec výběrčí daní, matka předsedkyní programu „Juntos“	ano	x			18	20	x				
R76	x	ne	1	2.zš	5.zš	pastýřka	zemědělec		ano	x	ne		18	20	30				

R1Q	Q26	Q27	Q28	Q29	Q30	Q31	Q32	Q33	Q34	Q35	Q36	Q37	Q38	Q39
R53	1	25	v Cuscu	být úřední v podniku nebo účetní	hliněné	X	ANO	ANO	kámen a hlína	ne, nemají peníze	ano	musela by i vydělávat peníze	ANO	děti mžou pokračovat ve studiu a stát se profesionály
R54	2	27	v rodné oblasti	pracovat v oboru a mít rodinu	hlína, dlažba, omítka	ANO	ANO	suché	hlína	ne, nechtějí	ano	horší situace	ANO	děti z venkova mohou dostávat podporu z projektu
R55	2	36	v cizí rozvinuté zemi	být profesionál a pracovat	hliněné	ANO	ANO	ANO	hlína	ano, komunikace s rodinou	asi ne	bylo by to těžké	ANO	zajišťuje novým dětem (nám) budoucnost, a tak i Peru
R56	1	27	v Cuscu	sekretář	hliněné	ANO	ANO	ANO	hlína	ano, komunikace s rodinou	ano	byl by bez sešitů a batohu	x	x
R57	0	x	blízko rodičů	být velký profesionál	hliněné	ANO	ANO	ANO	hlína	ano, komunikace s rodinou	s těžší	měli by málo peněz pro domácnost	ANO	pomáhá dětem stát se profesionály
R58	adoptovat	31	Manu – Salvacion	studovat dále	hliněné	ANO	ANO	ANO	dřevo	ano	neví	bylo by to hodně komplikované	ANO	pomáhá studovat a vytvářet profesionály
R59	1	38	s maminkou	studovat na univerzitě	hliněné	NE	ANO	suché	hlína	ano, komunikace s rodinou	ne	neměli by prostředky	obecně pomáhá	x
R60	2	43	ve velkoměstě	studovat jak dlouho to půjde	hliněné	ANO	ANO	ANO	x	ne, jsou chudí	asi ano	trpěli by, aby mohli studovat	ANO	zmiňuje chudobu
R61	1	20	x	dokončit univerzitu	hliněné	ANO	ANO	ANO	hlína	ano	asi ano	byli by chudší	ANO	děti mají tašky na sešity
R62	neví	neví předvídat budoucnost	v Cuscu	pracovat	hliněné	ANO	NE	NE	hlína, zinkit	ano	ano	strachoval by se o pomůcky	ANO	profesionalizace Peru

RIQ	Q26	Q27	Q28	Q29	Q30	Q31	Q32	Q33	Q34	Q35	Q36	Q37	Q38	Q39
R63	2	27	v Cuscu	stavební inženýr	hliněné	ANO	ANO	ANO	hĺina	ano, komunikace s rodinou	ano	nepoužívali by hodnotné věci	ANO	jestli dokončí studenti vysoké vzdělání, rozvine se Peru
R64	neví	35	na více místech světa a Peru	pracovat a pomáhat rodině	hliněné	ANO	ANO	ANO	dřevo	ano, komunikace s rodinou	ano	pokračoval by ve studiu – možná s menší snahou	ANO	finančně s pomůckami – ty pomáhají dětem studovat-děti jsou budoucnost
R65	1	26	ve městě	pracovat a pokračovat ve studích, splnit si sny	hliněné	ANO	NE	ANO	hĺina	ne, není signál	ano	měla by nedostatek materiálů	ANO	Možnost vzdělání znamená rozvoj
R66	2-3	30	v rodné oblasti	oženit se a žít šťastně	hliněné	ANO	ANO	ANO	hĺina	ano	ano	musel by při studiu pracovat	ANO	skrze školní pomůcky, i sourozencům
R67	2	32	v Cuscu	studovat dále	hliněné	ANO	x	ANO	x	ano	ano	rodiče by museli podporovat	ANO	přináší mi pokrok
R68	1	30	v Cuscu, nebo Arequipě	pracovat a pokračovat ve studích	hliněné	ANO	ANO	ANO	dřevo	ne, neumějí ho používat	možná	pracoval by, studoval jen možná	ANO	pomáhá studentům se rozvíjet
R69	2	25	v rodné oblasti	pracovat	hliněné	x	ANO	x	hĺina	ne	x	x	ANO	pomáhá chudým dětem

R/Q	Q26	Q27	Q28	Q29	Q30	Q31	Q32	Q33	Q34	Q35	Q36	Q37	Q38	Q39
R70	x	39	x	pracovat	hliněné	NE	NE	suché	hlina	ne, jsou chudí	možná	žádala by o pomoc rodiče	ANO	protože rodiče by nám ty věci nekoupili
R71	3	32	x	pracovat pro své město, stavební inženýr	hlina a kamení	ANO	ANO	ANO	hlina	ne, není signál	ano	měly by špatné studijní výsledky	ANO	více studentů = pokrok
R72	2	až bude zajištěná	na venkově blízko města	pracovat a pomáhat potřebným	hliněné	NE	ANO	ANO	hlina	ano	ano	hůře by se jí studovalo, chyběly by jí pomůcky	ANO	pomáhá jednotlivcům ve vývoji a v kariéře
R73	x	x	ve Španělsku	pracovat jako odborník	hliněné	ANO	ANO	ANO	dřevo	ano, rychlá komunikace	ano	přizpůsobila by se prostředí	ANO	pomáhá studentům, ti pak mohou přispět k rozvoji
R74	1	28-30	v Cuscu	pracovat	hliněné	ANO	ANO	suché	hlina	ano, komunikace s rodinou	ne	bylo by to těžké	ANO	umožňuje studium opuštěným dětem
R75	x	x	v Cuscu	pracovat, udělat si Magistra	moderní materiál	ANO	ANO	x	dřevo a hlina	ano	ano	přizpůsobila by se podpoře rodičů	ANO	pomáhá se studijními materiály, pomáhá rodinám překonat chudobu a pokračovat na cestě k rozvoji
R76	3	26	ve městě	pracovat a pomáhat vesnickým dětem	hliněné	NE	ANO	ANO	dřevěné	ne, neumějí ho používat	ne	nemohl by se vzdělávat	ANO	pomáhá venkovským komunitám, přivádí studenty do měst, umožňuje jim vyšší studium